

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО:
ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ
У СФЕРІ ЗАХИСТУ РОСЛИН

Збірник нормативно-правових актів

Дніпро
Видавець Біла К. О.
2019

УДК 349.6
Е 40

*Рекомендовано до друку Науково-методичною
радою Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(протокол № 3 від 21.11.2019 року)*

Рецензенти:

Легеза Ю. О. – д-р юрид. наук, доцент, професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»;

Доненко В. В. – д-р юрид. наук, професор, професор кафедри адміністративного та митного права Університету митної справи та фінансів;

Ісаєв О. Р. – заступник голови Дніпропетровської обласної ради по виконавчому апарату – начальник управління екології, енергозбереження та інвестицій.

Е 40 **Екологічне право: законодавство України у сфері захисту рослин :**
зб. норм.-прав. актів / уклад. Ярошенко А. С. – Дніпро : Видавець Біла К. О.,
2019. – 386 с.

ISBN 978-617-645-368-0

У збірнику містяться основні нормативно-правові акти в сфері захисту рослин. Законодавчі та інші нормативно-правові акти подано станом на 10.11.2019 р.

Збірник розрахований на широке коло читачів: курсантів, студентів, аспірантів, викладачів юридичних вищих та інших навчальних закладів, фахівців у галузі права, а також всіх, хто цікавиться проблематикою захисту рослин.

УДК 349.6

ISBN 978-617-645-368-0

© Ярошенко А. С., 2019

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про рослинний світ»	12
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про захист рослин»	35
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про карантин рослин»	62
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про охорону навколишнього природного середовища»	123
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про пестициди і агрохімікати»	186
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про насіння і садивний матеріал»	213
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів»	252
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про Червону книгу України»	273
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про природно–заповідний фонд України»	291
Кодекс України про адміністративні правопорушення	344
Кримінальний кодекс України	350
2. ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ	352
ПОЛОЖЕННЯ про Зелену книгу України	352
ПОРЯДОК ведення державного обліку і кадастру рослинного світу	356
Про деякі питання реалізації Закону України «Про карантин рослин»	359
ПОРЯДОК проведення огляду, обстеження, аналізу, знезараження та інспектування (оформлення фітосанітарного та карантинного сертифікатів) об’єктів регулювання	360
3. НАКАЗИ	368
Інструкція про порядок установлення нормативів спеціального використання природних рослинних ресурсів	369

ПОРЯДОК оформлення Головним державним фітосанітарним інспектором України, головними державними фітосанітарними інспекторами в Автономній Республіці Крим, місті Києві, областях, їх заступниками та державними фітосанітарними інспекторами матеріалів про адміністративні правопорушення..... 376

ПЕРЕДМОВА

Взаємини соціуму та природи характеризуються складним і суперечливим характером. На теперішній час вирішення проблем з охорони навколишнього природного середовища набуває все більшого значення. Стрімкий розвиток технологій, продуктивних сил суспільства, збільшення обсягів виробництва, знань та умінь людей призводить до зростання їх впливу на природу. Сучасний стан довкілля представляє собою результат соціально-екологічної політики, що проводилася останні десятиліття, підґрунтям якої був екстенсивний підхід до розвитку продуктивних сил та використання природних ресурсів. Проблема взаємовідносин природи та суспільства носить глобальний, загальнолюдський характер. Зважаючи на це, без нової системи поглядів на світ та місця людини в ньому, майбутні покоління чекають складні випробування. Вирішення екологічних та соціальних питань як глобального, так і регіонального масштабу можливе лише за умови формування нового типу екологічної культури, екологізації освіти відповідно до актуальних потреб особистості та громадянського суспільства, яке, на сьогоднішній день лише розвивається. Потреба в екологічній складовій освіти зумовлена необхідністю усвідомлення безпосередньо суспільством необхідності забезпечення сприятливого середовища для життєдіяльності людини, оскільки руйнування системи екологічних відносин та низький рівень відповідальності перед майбутніми поколіннями є одним з компонентів глобальної екологічної кризи. Сьогодні екологічна проблема в нашій країні, як і в більшості країн світу, розглядається в якості однієї з найважливіших, вона стосується всіх і кожного. Невипадково, починаючи з кінця минулого століття, особистість, суспільство, держава все більше пред'являють до правової освіти принципово нові вимоги, які повинні поповнюватися юридичними знаннями, як у професійній діяльності, так і в повсякденному житті. Нинішній період розвитку нашого

суспільства характеризується підвищеною увагою до питань раціонального використання природних ресурсів і охорони навколишнього середовища.

Сучасна екологічна криза ставить під загрозу подальший сталий розвиток людської цивілізації. Деградація природних систем призводить до дестабілізації біосфери, втрати її цілісності та здатності підтримувати якісні показники навколишнього природного середовища, які необхідні для існування життя. Подолання кризи, що склалася можливе тільки на основі формування нового типу взаємовідносин людини і природи, що виключають можливість руйнування і деградації навколишнього природного середовища. З огляду на зазначені обставини, в екологічній сфері стратегічною метою є збереження та відновлення природних екосистем, стабілізація та поліпшення якості довкілля, зниження рівня викидів шкідливих речовин в атмосферу, водні об'єкти тощо, скорочення накопиченої маси відходів, організація умов для їх переробки та утилізації.

На теперішній час природно-ресурсний потенціал нашої країни використовується нерационально. Дані обставини обумовлені, зокрема, екстенсивним характером розвитку економіки країни, переважанням в господарській діяльності уявлення про природні ресурси як на доступні, безоплатні блага природи, інтенсивним підходом до використання природних багатств. Наслідки такої політики залишаються не подоланими. Все це призвело до необхідності удосконалення правового регулювання екологічних відносин, чільне місце в даному процесі відводиться закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 № 1264-ХІІ та нормативно-правовим актам, прийнятим у відповідності до нього. Нормативно-правове регулювання спрямоване на визначення правових засад державної політики в сфері охорони довкілля з урахуванням дієвих стратегічних підходів, що забезпечують ефективне вирішення соціально-економічних завдань, збереження сприятливого стану навколишнього природного середовища, біологічного різноманіття та запасів природних ресурсів з метою задоволення

потреб нинішнього та майбутніх поколінь, зміцнення законності в сфері охорони довкілля і забезпечення екологічної безпеки. Реалізація вищевказаних положень передбачає структурні перетворення в управлінні, економіці, розвитку наукоємних, ресурсозберігаючих, високотехнологічних виробництв.

Відповідно до Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2020 р. було визначено її стратегічні цілі, які полягають у поліпшенні екологічної ситуації та підвищенні екологічної безпеки, зменшенні антропогенного впливу на довкілля, досягненні безпечного для здоров'я людини стану навколишнього природного середовища, інтеграції екологічної політики до усіх сфер діяльності та вдосконаленні системи інтегрованого екологічного управління, припиненні втрат біологічного та ландшафтного різноманіття і формуванні екологічної мережі, забезпеченні екологічно збалансованого природокористування, підвищенні рівня суспільної екологічної свідомості. Також, варто відзначити, існування екологічних проблем, які не мають антропогенного чинника, а на які впливають так звані «глобальні зміни клімату», як-то повені чи посухи, аномальні коливання температури повітря, атмосферного тиску, магнітні бурі тощо. В той же час, більшість екологічних проблем в Україні може бути вирішена на рівні держави. Основними напрямками нового політичного курсу України має стати реформування законодавства, що регулює захист навколишнього середовища та забезпечення прав громадян України задля уникнення екологічної катастрофи в подальшому¹.

Рослинність є одним з найважливіших компонентів біосфери, без якого остання існувати не може. Рослини є першоджерелом життя на землі і поділяються на наземну, ґрунтову, водну та підземну рослинність. Рослинний світ розглядається як складова природних багатств нашої держави і разом з

¹ Кодола Б. Екологічна свідомість: екологічні права, дотримання яких варто вимагати. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/ekologichne-pravo-turistichne-pravo/ekologichna-svidomist-ekologichni-prava-dotrimannya-yakih-varto-vimagati.html> (дата звернення: 10.11.2019)

іншими його елементами має велику значимість як природне явище на планеті. Охорона рослинного світу, як об'єкта навколишнього природного середовища, має першочергове значення. На законодавчому рівні рослинний світ визнано самостійним природним об'єктом, що підлягає правовій охороні. Охорона рослинного світу відноситься до глобальних проблем, які є життєво важливі для всього людства. У період науково-технічного прогресу, різних форм господарювання вплив людини на природні ресурси в цілому, у тому числі й рослинний світ, набув незворотних глобальних проблем².

Важливість забезпечення належного стану правового регулювання у сфері захисту навколишнього природного середовища в цілому, та рослинного світу зокрема, також зумовлюється аграрним потенціалом нашої країни. Розвиток сільського господарства має першорядне значення для життєдіяльності всього людства. Важливою функцією його сталого розвитку є забезпечення продуктами харчування постійно зростаючого населення. Багато вчених вважають, що харчові запаси можуть задовольнити прогнозовані потреби зростаючого населення, але сталий розвиток вимагає, щоб задоволення одночасно не руйнувало і навколишнє природне середовище. В цьому контексті проблема отримання екологічно чистої сільськогосподарської продукції стає однією з пріоритетних.

Фітосанітарний стан сільськогосподарських угідь на території України потребує постійної уваги. Масове поширення шкідників, збудників хвороб і бур'янів в окремі роки досягає масштабу надзвичайних ситуацій. Тому, захист рослин залишається важливим напрямком стабілізації сільськогосподарського виробництва. При використанні інтенсивних технологій вирощування сільськогосподарських культур аналізу балансу економічної ефективності застосування пестицидів та захисту довкілля повинне надаватися першочергове значення.

² Гиренко І. В. Рослинний світ як об'єкт правової охорони навколишнього природного середовища. Форум права. 2012. № 3. С. 117–121.

Рослинний світ розглядається як сукупність усіх видів рослин, а також грибів та утворених ними угруповань на певній території. Таким є законодавче визначення рослинного світу як об'єкта навколишнього природного середовища, закріпленого в ст. 3 закону України «Про рослинний світ». Зазначений нормативно-правовий акт регулює суспільні відносини, пов'язані з використанням, відтворенням та охороною рослинного світу.

У сучасних умовах значення рослинного світу для біосфери планети постійно зростає. Рослини є комплексом екологічної системи, що поєднують земельні і водні ресурси, виконують екологічні функції: кліматорегулюючі, захисту довкілля, ґрунтозахисні, водоохоронні, санітарно-оздоровчі, а також є джерелом поповнення атмосфери киснем, середовищем життєдіяльності тварин, фільтрують відходи виробництва й очищують повітря. Економічні функції рослинного світу полягають у тому, що він традиційно виступає джерелом деревини (лісові ресурси) та іншої рослинної продукції для задоволення потреб населення й народного господарства³.

Забезпечення охорони рослинного світу є однією із функцій держави. У правовій державі законодавству належить визначальна роль у вирішенні питань правової охорони рослинного світу. Його завданням є регулювання суспільних відносин у сфері охорони, використання та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослинного світу, з метою попередження зникнення таких видів із природи, забезпечення збереження їх генофонду⁴.

Законом України «Про рослинний світ» передбачена необхідність збереження природної просторової, видової, популяційної та ценотичної різноманітності об'єктів рослинного світу; збереження умов місцезростання дикорослих рослин і природних рослинних угруповань, науково

³ Екологічне право : підручник для студентів юридичних спеціалізованих вищих навчальних закладів / за ред. А. П. Гетьмана. Х.: Право, 2013. 432 с.

⁴ Гиренко І. В. Рослинний світ як об'єкт правової охорони навколишнього природного середовища. Форум права. 2012. № 3. С. 117–121.

обґрунтованого, невиснажливого використання природних рослинних ресурсів; здійснення заходів щодо запобігання негативному впливу господарської діяльності на рослинний світ; охорони об'єктів рослинного світу від пожеж, захист від шкідників і хвороб; здійснення заходів щодо відтворення об'єктів рослинного світу; регулювання поширення та чисельності дикорослих рослин і використання їх запасів з урахуванням інтересів охорони здоров'я населення⁵.

Законодавство України у сфері захисту рослин регулює суспільні відносини, які пов'язані із захистом сільськогосподарських та рослин іншого призначення, лісових багаторічних насаджень, чагарників, дерев, рослинності закритого ґрунту, продукції рослинного походження від шкідливого впливу, визначає права і обов'язки природокористувачів: фізичних осіб, юридичних осіб – підприємств, установ, організацій усіх форм власності, повноваження органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, їх посадових осіб в цій сфері.

Діяльність держави в частині нормативно–правового забезпечення відносин в сфері захисту рослин має відповідати критеріям наукової, екологічної та економічної обґрунтованості реалізації карантинних фітосанітарних заходів та заходів щодо захисту рослин; пріоритетності застосування біологічних засобів захисту рослин; гласності в роботі державних органів та органів місцевого самоврядування, юридичних осіб, індивідуальних підприємців з питань карантину та захисту рослин і забезпечення громадян повною, достовірною і своєчасною інформацією в цій галузі.

Збірник нормативно–правових актів, що пропонується вашій увазі, дозволить зорієнтуватися у законодавстві, що регулює питання захисту рослин, допоможе швидко віднайти потрібний документ з метою правозастосування чи навчання.

⁵ Екологічне право : підручник для студентів юридичних спеціалізованих вищих навчальних закладів / за ред. А. П. Гетьмана. Х.: Право, 2013. 432 с.

Усі нормативно–правові акти розташовані в збірнику за юридичною силою – закони, підзаконні нормативно–правові акти.

Сподіваємося, що даний збірник стане у нагоді практичним працівникам, що провадять свою діяльність у сфері захисту довкілля, науковцям, здобувачам вищої освіти та кожному, кого цікавить зазначена проблематика.

1. ЗАКОНИ УКРАЇНИ

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про рослинний світ»

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 1158–VI від 19.03.2009, ВВР, 2009, № 30, ст.428
№ 3530–VI від 16.06.2011, ВВР, 2012, № 2–3, ст.3
№ 5456–VI від 16.10.2012, ВВР, 2013, № 46, ст.640 –
зміни набирають чинності з 18.11.2012, крім положень, які стосуються
передачі повноважень від територіальних органів центрального органу
виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну
політику у сфері охорони навколишнього природного середовища,
обласним, Київській, Севастопольській міським державним
адміністраціям, органам виконавчої влади Автономної Республіки
Крим, які набирають чинності з 18.05.2013 – див. пункт 1 розділу II
Закону № 5456–VI від 16.10.2012
№ 406–VII від 04.07.2013, ВВР, 2014, № 20–21, ст.712
№ 1193–VII від 09.04.2014, ВВР, 2014, № 23, ст.873
№ 2059–VIII від 23.05.2017, ВВР, 2017, № 29, ст.315
№ 2530–VIII від 06.09.2018 }

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Законодавство України про рослинний світ

Відносини у сфері охорони, використання та відтворення рослинного світу регулюються Конституцією України, законами України "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про природно-заповідний фонд України", Лісовим кодексом України, цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

Відносини у сфері охорони, використання та відтворення рослин і багаторічних насаджень сільськогосподарського призначення регулюються відповідним законодавством України.

Стаття 2. Завдання законодавства України про рослинний світ

Завданням законодавства України про рослинний світ є регулювання суспільних відносин у сфері охорони, використання та відтворення дикорослих та інших несільськогосподарського призначення судинних рослин, мохоподібних, водоростей, лишайників, а також грибів, їх угруповань і місцезростань.

Стаття 3. Визначення основних термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

рослинний світ – сукупність усіх видів рослин, а також грибів та утворених ними угруповань на певній території;

дикорослі рослини – рослини, що природно зростають на певній території;

природні рослинні угруповання – сукупність видів рослин, що зростають в межах певних ділянок та перебувають у тісній взаємодії як між собою, так і з умовами довкілля;

акліматизація – пристосування (адаптація) виду до нових умов існування у зв'язку зі штучним його переселенням;

інтродукція – штучне введення виду до складу рослинного світу поза межами його природного ареалу;

об'єкти рослинного світу – дикорослі та інші несільськогосподарського призначення судинні рослини, мохоподібні, водорості, лишайники, а також гриби на всіх стадіях розвитку та утворені ними природні угруповання;

природні рослинні ресурси – об'єкти рослинного світу, що використовуються або можуть бути використані населенням, для потреб виробництва та інших потреб.

Стаття 4. Природні рослинні ресурси загальнодержавного та місцевого значення

Природні рослинні ресурси за своєю екологічною, господарською, науковою, оздоровчою, рекреаційною цінністю та іншими ознаками поділяються на природні рослинні ресурси загальнодержавного та місцевого значення.

До природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення належать:

а) об'єкти рослинного світу у межах:

внутрішніх морських вод і територіального моря, континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони України;

поверхневих вод (озер, водосховищ, річок, каналів), що розташовані і використовуються на території більш ніж однієї області, а також їх приток усіх порядків;

природних та біосферних заповідників, національних природних парків, а також заказників, пам'яток природи, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків, парків–пам'яток садово–паркового мистецтва загальнодержавного значення;

б) лісові ресурси державного значення;

в) рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, судинні рослини, мохоподібні, водорості, лишайники, а також гриби, види яких занесені до Червоної книги України;

г) рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, та типові природні рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України.

До природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення законодавством України можуть бути віднесені й інші об'єкти рослинного світу.

До природних рослинних ресурсів місцевого значення відносяться дикорослі та інші несільськогосподарського призначення судинні рослини,

мохоподібні, водорості, лишайники, а також гриби, не віднесені до природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення.

Стаття 5. Основні вимоги до охорони, використання та відтворення рослинного світу

Під час здійснення діяльності, яка впливає на стан охорони, використання та відтворення рослинного світу, необхідно дотримуватися таких основних вимог:

збереження природної просторової, видової, популяційної та ценотичної різноманітності об'єктів рослинного світу;

збереження умов місцезростання дикорослих рослин і природних рослинних угруповань;

науково обгрунтованого, невиснажливого використання природних рослинних ресурсів;

здійснення заходів щодо запобігання негативному впливу господарської діяльності на рослинний світ;

охорони об'єктів рослинного світу від пожеж, захист від шкідників і хвороб;

здійснення заходів щодо відтворення об'єктів рослинного світу;

регулювання поширення та чисельності дикорослих рослин і використання їх запасів з врахуванням інтересів охорони здоров'я населення.

Вказані вимоги враховуються під час розробки проектів законодавчих актів, загальнодержавних, міждержавних, регіональних програм та здійснення заходів з охорони, використання та відтворення рослинного світу.

Стаття 6. Органи, що здійснюють державне управління у сфері охорони, використання та відтворення рослинного світу

Державне управління у сфері охорони, використання та відтворення рослинного світу здійснюють Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, центральний орган виконавчої влади, що реалізує

державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, та інші центральні органи виконавчої влади відповідно до їх компетенції.

Стаття 7. Участь громадян та їх об'єднань у здійсненні заходів щодо охорони, використання та відтворення рослинного світу

Громадяни та їх об'єднання відповідно до законодавства мають право брати участь у розгляді центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування питань, пов'язаних з охороною, використанням та відтворенням рослинного світу, сприяти цим органам у здійсненні заходів щодо охорони, невиснажливого використання та відтворення об'єктів рослинного світу, а також ініціювати відповідні заходи.

Розділ II

ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РОСЛИННИХ РЕСУРСІВ

Стаття 8. Форми використання природних рослинних ресурсів

Використання природних рослинних ресурсів здійснюється в порядку загального або спеціального використання.

Стаття 9. Загальне використання природних рослинних ресурсів

У порядку загального використання природних рослинних ресурсів громадяни можуть збирати лікарську і технічну сировину, квіти, ягоди, плоди, гриби та інші харчові продукти для задоволення власних потреб, а також використовувати ці ресурси в рекреаційних, оздоровчих, культурно–освітніх та виховних цілях.

Загальне використання природних рослинних ресурсів здійснюється громадянами з додержанням правил, що затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, без надання їм відповідних дозволів.

Збирання у порядку загального використання дикорослих рослин, віднесених до переліку наркотиковмісних рослин, їх плодів, насіння, післяжнивних залишків, відходів сировини тощо, забороняється.

Торгівля лікарськими і декоративними видами рослин та їх частинами (корені, стебла, плоди тощо), зібраними в порядку загального використання природних рослинних ресурсів, забороняється.

Загальне використання природних рослинних ресурсів у разі їх виснаження, різкого зменшення популяційної та ценотичної різноманітності тощо може бути обмежене Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, а також центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, іншими уповноваженими центральними органами виконавчої влади відповідно до їх компетенції.

Стаття 10. Спеціальне використання природних рослинних ресурсів

Спеціальне використання природних рослинних ресурсів здійснюється за дозволом юридичними або фізичними особами для задоволення їх виробничих та наукових потреб, а також з метою отримання прибутку від реалізації цих ресурсів або продуктів їх переробки.

За умови додержання вимог законодавства можуть здійснюватися такі види спеціального використання природних рослинних ресурсів:

- збирання лікарських рослин;
- заготівля деревини під час рубок головного користування;
- заготівля живиці;
- заготівля кори, лубу, деревної зелені, деревних соків тощо;
- збирання квітів, ягід, плодів, горіхів, насіння, грибів, лісової підстилки, очерету тощо;
- заготівля сіна;
- випасання худоби.

Законодавством України можуть передбачатися й інші види спеціального використання природних рослинних ресурсів.

Спеціальне використання природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення здійснюється за дозволом, що видається в порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України.

Спеціальне використання природних рослинних ресурсів місцевого значення здійснюється за дозволом, що видається в порядку, який визначається Верховною Радою Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування.

Заготівля деревини під час рубок головного користування, живиці на земельних ділянках лісового фонду здійснюється в порядку, що встановлюється Лісовим кодексом України. Інші види спеціального використання рослинних ресурсів на земельних ділянках лісового фонду здійснюються в порядку, що встановлюється цим Законом, Лісовим кодексом України та іншими нормативно–правовими актами.

Реалізація лікарської та технічної сировини дикорослих рослин юридичними або фізичними особами, які не мають дозволу на спеціальне використання природних рослинних ресурсів, забороняється.

Не потребують дозволу на спеціальне використання природних рослинних ресурсів:

власники земельних ділянок, на яких знаходяться об'єкти рослинного світу, крім тих, що занесені до Червоної книги України та Зеленої книги України;

користувачі (в тому числі орендарі) земельних ділянок, які їм надано для цільового призначення (ведення селянського (фермерського) господарства, особистого підсобного господарства, колективного садівництва, городництва, сінокосіння, випасання худоби), за винятком використання ними дикорослих судинних рослин, мохоподібних, водоростей, лишайників, а також грибів, види

яких занесені до Червоної книги України, та природних рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України.

Форма дозволу на спеціальне використання природних рослинних ресурсів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Видача дозволів на спеціальне використання природних рослинних ресурсів здійснюється у межах лімітів їх використання.

Стаття 11. Ліміти спеціального використання природних рослинних ресурсів

Ліміти спеціального використання природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення встановлюються на підставі науково обґрунтованих нормативів центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Порядок встановлення лімітів спеціального використання природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення затверджується Кабінетом Міністрів України.

Порядок встановлення лімітів спеціального використання природних рослинних ресурсів місцевого значення визначається Верховною Радою Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 12. Збір за використання природних рослинних ресурсів

Загальне використання природних рослинних ресурсів в Україні здійснюється безоплатно.

Спеціальне використання природних рослинних ресурсів є платним.

Розмір збору за спеціальне використання природних рослинних ресурсів визначається з урахуванням природних запасів, поширення, цінності, можливості відтворення, продуктивності цих ресурсів.

Від збору за спеціальне використання природних рослинних ресурсів звільняються:

науково–дослідні установи, навчальні та освітні заклади, що проводять наукові дослідження об'єктів рослинного світу з метою їх охорони, невиснажливого використання та відтворення, за винятком використання ними дикорослих судинних рослин, мохоподібних, водоростей, лишайників, а також грибів, види яких занесені до Червоної книги України, та природних рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України;

власники земельних ділянок;

користувачі (в тому числі орендарі) земельних ділянок, за винятком використання ними дикорослих судинних рослин, мохоподібних, водоростей, лишайників, а також грибів, види яких занесені до Червоної книги України, та природних рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України, для задоволення природними рослинними ресурсами власних потреб без права їх реалізації.

Порядок визначення збору та нормативи плати за спеціальне використання природних рослинних ресурсів встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 13. Розподіл збору за спеціальне використання природних рослинних ресурсів

Збір за спеціальне використання природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення зараховується до відповідних бюджетів згідно з законодавством.

Збір за спеціальне використання природних рослинних ресурсів місцевого значення зараховується в повному розмірі до відповідних місцевих бюджетів.

Стаття 14. Мета використання природних рослинних ресурсів

Використання природних рослинних ресурсів за умови додержання встановлених вимог може здійснюватися з метою:

природоохоронною;
рекреаційною;
оздоровчою;
культурно–освітньою;
виховною;
науково–дослідною;
господарською:

- а) для забезпечення потреб населення та виробництва у технічній, лікарській, пряно–ароматичній, харчовій сировині з дикорослих рослин;
- б) для випасання худоби, для забезпечення інших потреб тваринництва;
- в) для потреб бджільництва;
- г) для потреб мисливського та рибного господарства.

Природні рослинні ресурси можуть використовуватися з господарською метою і для інших потреб, передбачених законодавством.

Стаття 15. Використання природних рослинних ресурсів з природоохоронною, рекреаційною, оздоровчою, культурно–освітньою та виховною метою

Використання природних рослинних ресурсів з природоохоронною, рекреаційною, оздоровчою, культурно–освітньою та виховною метою здійснюється в порядку загального використання.

Стаття 16. Використання природних рослинних ресурсів з науково–дослідною метою

Для проведення науково–дослідних робіт, пов'язаних з використанням природних рослинних ресурсів, у встановленому земельним законодавством порядку можуть визначатися спеціальні земельні ділянки, на яких зростають об'єкти рослинного світу.

Правила використання природних рослинних ресурсів з науково–дослідною метою затверджуються центральним органом виконавчої влади, що

забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

У разі виявлення порушення законодавства про рослинний світ та використання природних рослинних ресурсів не з науково–дослідною метою у встановленому законодавством порядку може бути прийняте рішення про обмеження або заборону використання природних рослинних ресурсів.

Стаття 17. Використання природних рослинних ресурсів для забезпечення потреб виробництва у технічній, лікарській, пряно–ароматичній, харчовій сировині з дикорослих рослин

Промислове збирання технічної, лікарської, пряно–ароматичної, харчової сировини з дикорослих рослин провадиться з урахуванням принципів невиснаження природних рослинних ресурсів, збереження сприятливих умов для життя диких тварин та охорони довкілля.

Закупівля лікарської та технічної сировини з дикорослих рослин у юридичних або фізичних осіб здійснюється за умови наявності у них дозволів на спеціальне використання природних рослинних ресурсів.

Збирання технічної, лікарської, пряно–ароматичної, харчової сировини з дикорослих рослин здійснюється відповідно до Правил, що затверджуються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 18. Використання природних рослинних ресурсів для випасання худоби та забезпечення інших потреб тваринництва

Використання природних рослинних ресурсів для випасання худоби та забезпечення інших потреб тваринництва здійснюється на земельних ділянках, що визначаються в установленому земельним законодавством порядку.

Використання природних рослинних ресурсів для випасання худоби та забезпечення інших потреб тваринництва забороняється, якщо це може

призвести до деградації земель, зайнятих об'єктами рослинного світу, або перешкоджає їх своєчасному природному відтворенню.

Стаття 19. Використання природних рослинних ресурсів для потреб бджільництва

Використання природних рослинних ресурсів для потреб бджільництва здійснюється безоплатно і без отримання дозволу на спеціальне використання природних рослинних ресурсів шляхом розміщення пасік на відповідних земельних ділянках за погодженням з власником, користувачем (в тому числі орендарем) такої ділянки.

Стаття 20. Використання природних рослинних ресурсів для потреб мисливського і рибного господарства

Використання природних рослинних ресурсів для потреб мисливського і рибного господарства здійснюється з врахуванням вимог цього Закону, а також земельного, водного законодавства та нормативно–правових актів з питань ведення мисливського і рибного господарства.

Юридичні або фізичні особи, які здійснюють ведення мисливського і рибного господарства, зобов'язані здійснювати заходи щодо охорони природних рослинних угруповань на території закріплених за ними мисливських угідь та рибогосподарських водойм.

Стаття 21. Особливості використання природних рослинних ресурсів, які знаходяться на земельних ділянках, що зазнали радіоактивного забруднення

Використання природних рослинних ресурсів, які знаходяться на земельних ділянках, що зазнали радіоактивного забруднення, здійснюється в порядку, встановленому Законом України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи", цим Законом та іншими нормативно–правовими актами.

Стаття 22. Регулювання поширення і чисельності окремих видів дикорослих рослин

З метою охорони здоров'я населення, запобігання захворюванню тварин та заподіяння збитків рослинному світу, господарюючим суб'єктам можуть здійснюватися заходи, спрямовані на регулювання поширення і чисельності окремих видів дикорослих рослин (отруйних, наркотиковмісних, карантинних тощо).

Ці заходи не повинні завдавати шкоди іншим об'єктам рослинного та тваринного світу.

Перелік дикорослих видів рослин, поширення і чисельність яких підлягають регулюванню, а також порядок здійснення відповідних заходів щодо регулювання їх поширення і чисельності визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, за погодженням із відповідними центральними органами виконавчої влади.

Розділ III

ВІДТВОРЕННЯ ПРИРОДНИХ РОСЛИННИХ РЕСУРСІВ

Стаття 23. Відтворення природних рослинних ресурсів

Відтворення природних рослинних ресурсів здійснюється власниками та користувачами (в тому числі орендарями) земельних ділянок, на яких знаходяться об'єкти рослинного світу.

Відтворення природних рослинних ресурсів забезпечується:

сприянням природному відновленню рослинного покриву;

штучним поновленням природних рослинних ресурсів;

запобіганням небажаним змінам природних рослинних угруповань та негативному впливу на них господарської діяльності;

зупиненням (тимчасово) господарської діяльності з метою створення умов для відновлення деградованих природних рослинних угруповань.

Обсяги робіт з відтворення природних рослинних ресурсів і способи їх проведення визначаються проектами, що затверджуються центральним органом

виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 24. Способи відтворення природних рослинних ресурсів

Роботи, пов'язані з відтворенням природних рослинних ресурсів, здійснюються способами, що забезпечують їх відтворення в найкоротші терміни та не суперечать чинному законодавству і не завдають шкоди здоров'ю людини та довкіллю.

Правила відтворення природних рослинних ресурсів затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Розділ IV

ОХОРОНА РОСЛИННОГО СВІТУ

Стаття 25. Охорона рослинного світу

Охорона рослинного світу передбачає здійснення комплексу заходів, спрямованих на збереження просторової, видової, популяційної та ценотичної різноманітності і цілісності об'єктів рослинного світу, охорону умов їх місцезростання, збереження від знищення, пошкодження, захист від шкідників і хвороб, а також невиснажливе використання.

Охорона рослинного світу здійснюється центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, власниками та користувачами (в тому числі орендарями) земельних ділянок, на яких знаходяться об'єкти рослинного світу, а також користувачами природних рослинних ресурсів.

Стаття 26. Забезпечення охорони рослинного світу

Охорона рослинного світу забезпечується:

- 1) встановленням правил і норм охорони, використання та відтворення об'єктів рослинного світу;
- 2) заборонаю та обмеженням використання природних рослинних ресурсів у разі необхідності;

3) здійсненням оцінки впливу на довкілля та інших заходів з метою запобігання загибелі об'єктів рослинного світу в результаті господарської діяльності;

4) захистом земель, зайнятих об'єктами рослинного світу, від ерозії, селей, підтоплення, затоплення, заболочення, засолення, висушення, ущільнення, засмічення, забруднення промисловими і побутовими відходами і стоками, хімічними й радіоактивними речовинами та від іншого несприятливого впливу;

5) створенням та оголошенням територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

6) організацією наукових досліджень, спрямованих на забезпечення здійснення заходів щодо охорони та відтворення об'єктів рослинного світу;

7) розвитком системи інформування про об'єкти рослинного світу та вихованням у громадян дбайливого ставлення до них;

8) створенням системи державного обліку та здійсненням державного контролю за охороною, використанням та відтворенням рослинного світу;

9) занесенням рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин до Червоної книги України, та рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, та типових природних рослинних угруповань – до Зеленої книги України;

10) встановленням юридичної відповідальності за порушення порядку охорони та використання природних рослинних ресурсів;

11) здійсненням інших заходів і встановленням законодавством інших вимог щодо охорони рослинного світу.

Стаття 27. Збереження умов місцезростання об'єктів рослинного світу

Підприємства, установи, організації та громадяни, діяльність яких пов'язана з розміщенням, проектуванням, реконструкцією, забудовою населених пунктів, підприємств, споруд та інших об'єктів, а також введенням їх

в експлуатацію, повинні передбачати і здійснювати заходи щодо збереження умов місцезростання об'єктів рослинного світу.

Будівництво, введення в експлуатацію підприємств, споруд та інших об'єктів і застосування технологій, що викликають порушення стану та умов місцезростання об'єктів рослинного світу, засмічення, а також забруднення хімічними та іншими токсичними речовинами територій, зайнятих ними, забороняється.

Випалювання сухої рослинності або її залишків здійснюється у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

З територій, відведених під забудову населених пунктів, підприємств, споруд та інших об'єктів, будівництво доріг, трубопроводів, ліній електропередачі і зв'язку, а також з тих земель, що підлягають затопленню, рідкісні рослини і такі, що перебувають під загрозою зникнення, повинні бути пересажені на ділянки з однотипними умовами місцезростання. Пересаджувати такі рослини зобов'язані юридичні або фізичні особи, які здійснюють цю забудову.

Стаття 28. Врахування вимог щодо охорони рослинного світу під час проведення експертизи та здійснення оцінки впливу на довкілля

Під час проведення експертизи проектів схем розвитку і розміщення продуктивних сил, генеральних планів розвитку населених пунктів, схем районного планування та іншої документації, а також під час здійснення оцінки впливу на довкілля, проектів будівництва і реконструкції (розширення, технічного переоснащення) підприємств, споруд та інших об'єктів, впровадження нової техніки, технології обов'язково повинен враховуватися їх вплив на стан рослинного світу та умови його місцезростання.

Стаття 29. Врахування вимог щодо охорони об'єктів рослинного світу під час розробки і встановлення екологічних нормативів

Під час розробки і встановлення екологічних нормативів повинні враховуватися вимоги щодо охорони об'єктів рослинного світу, передбачені цим Законом.

Стаття 30. Охорона рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин

Рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, види рослин, що зростають в природних умовах на території України, в межах її територіальних вод, континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, підлягають особливій охороні і заносяться до Червоної книги України.

Види рослин, які не занесені до Червоної книги України, але є рідкісними або такими, що перебувають під загрозою зникнення на території Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя, можуть заноситися до Переліку видів рослин, що підлягають особливій охороні на цих територіях. Перелік та Положення про нього затверджуються Верховною Радою Автономної Республіки Крим, відповідними обласними, Київською та Севастопольською міськими радами.

Стаття 31. Охорона рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, та типових природних рослинних угруповань

Рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, та типові природні рослинні угруповання підлягають охороні на всій території України і заносяться до Зеленої книги України.

Порядок ведення Зеленої книги України визначається Положенням про неї, яке затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 32. Ввезення в Україну і вивезення за її межі об'єктів рослинного світу

Ввезення в Україну і вивезення за її межі об'єктів рослинного світу здійснюються за правилами, встановленими законодавством України, у тому числі міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Документи (дозволи або сертифікати), що видаються уповноваженими органами України відповідно до Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, вносяться такими органами до єдиного державного інформаційного веб-порталу "Єдине вікно для міжнародної торгівлі" відповідно до Митного кодексу України у формі електронних документів, засвідчених електронним цифровим підписом, в день видачі таких документів.

Органи доходів і зборів здійснюють митні формальності, необхідні для випуску у відповідний митний режим об'єктів рослинного світу, що є об'єктами регулювання зазначеної Конвенції, на підставі документів (дозволів або сертифікатів), отриманих від уповноважених органів України з використанням механізму "єдиного вікна" відповідно до Митного кодексу України.

Розділ V

ІНТРОДУКЦІЯ, АКЛІМАТИЗАЦІЯ, СЕЛЕКЦІЯ РОСЛИН ТА БОТАНІЧНІ КОЛЕКЦІЇ

Стаття 33. Інтродукція та акліматизація рослин

{Частина першу статті 33 виключено на підставі Закону № 1193–VII від 09.04.2014}

{Частина другу статті 33 виключено на підставі Закону № 1193–VII від 09.04.2014}

Вимоги щодо проведення переселення окремих видів рослин у місцевості, де вони раніше не росли (інтродукції), та акліматизації дикорослих рослин визначаються Положенням про інтродукцію та акліматизацію рослин, яке розробляється і затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, за погодженням із Національною академією наук України та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері карантину та захисту рослин.

Стаття 34. Селекція рослин

Питання селекції дикорослих рослин регулюються спеціальним законодавством.

Стаття 35. Ботанічні колекції

Ботанічні колекції (колекції ботанічних садів, дендраріїв, дендропарків, оранжерей, а також гербарії, банки насіння та інші види ботанічних колекцій), що мають наукову, культурно–освітню, навчально–виховну та іншу державну цінність, підлягають державному обліку.

Правила створення, поповнення, зберігання, державного обліку, а також використання, торгівлі, ввезення, пересилання і вивезення за межі України ботанічних колекцій та їх об'єктів затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, за погодженням із центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у сферах карантину та захисту рослин, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, та іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади, а також Національною академією наук України.

Розділ VI

КОНТРОЛЬ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ, ВИКОРИСТАННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ РОСЛИННОГО СВІТУ

Стаття 36. Державний контроль у галузі охорони, використання та відтворення рослинного світу

Державний контроль у галузі охорони, використання та відтворення рослинного світу здійснюється Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних

ресурсів, місцевими державними адміністраціями, іншими уповноваженими на це органами виконавчої влади відповідно до законодавства України.

Стаття 37. Громадський контроль у галузі охорони, використання та відтворення рослинного світу

Громадський контроль у галузі охорони, використання та відтворення рослинного світу здійснюється громадськими інспекторами з охорони довкілля.

Повноваження громадських інспекторів, що здійснюють контроль за охороною, використанням та відтворенням рослинного світу, визначаються згідно з Законом України "Про охорону навколишнього природного середовища".

Розділ VII

ДЕРЖАВНИЙ ОБЛІК, КАДАСТР І МОНІТОРИНГ РОСЛИННОГО СВІТУ

Стаття 38. Державний облік і кадастр рослинного світу

Державний облік і кадастр рослинного світу ведуться з метою обліку кількісних, якісних та інших характеристик природних рослинних ресурсів, обсягу, характеру та режиму їх використання, а також для здійснення систематичного контролю за якісними і кількісними змінами в рослинному світі і для забезпечення органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, а також власників та користувачів (в тому числі орендарів) земельних ділянок, на яких знаходяться об'єкти рослинного світу, відомостями про стан рослинного світу.

Державний облік і кадастр рослинного світу містять систему відомостей і документів про розподіл об'єктів рослинного світу між власниками і користувачами (в тому числі орендарями) земельних ділянок, кількісні та якісні характеристики народногосподарської і наукової цінності рослинних ресурсів, поділ природних рослинних угруповань на категорії, економічну оцінку технічних, кормових, лікарських, харчових та інших властивостей природних рослинних ресурсів, інші дані про рослинні природні ресурси, необхідні для

забезпечення їх невиснажливого використання, відтворення й ефективної охорони.

Порядок ведення державного обліку і кадастру рослинного світу визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 39. Моніторинг рослинного світу

Моніторинг рослинного світу є складовою частиною моніторингу навколишнього природного середовища і здійснюється в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Розділ VIII

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО РОСЛИННИЙ СВІТ

Стаття 40. Відповідальність за порушення законодавства про рослинний світ

Порушення законодавства про рослинний світ тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно–правову або кримінальну відповідальність згідно з законами України.

Відповідальність за порушення законодавства про рослинний світ несуть особи, винні у:

самовільному спеціальному використанні природних рослинних ресурсів;
порушенні правил загального використання природних рослинних ресурсів;

протиправному знищенні або пошкодженні об'єктів рослинного світу;
порушенні вимог охорони умов місцезростання об'єктів рослинного світу;
порушенні вимог щодо охорони, використання та відтворення рослинного світу під час проектування, розміщення, будівництва, реконструкції, введення в дію, експлуатації споруд та об'єктів, застосування технологій, які негативно впливають на стан об'єктів рослинного світу;

перевищенні лімітів використання природних рослинних ресурсів;

самовільному проведенні інтродукції та акліматизації дикорослих видів рослин;

реалізації лікарської та технічної сировини дикорослих рослин, зібраної без дозволу на спеціальне використання природних рослинних ресурсів;

закупівлі лікарської та технічної сировини дикорослих рослин у юридичних або фізичних осіб, які не мають дозволу на їх спеціальне використання;

порушенні правил вивезення за межі України і ввезення на її територію об'єктів рослинного світу;

невнесенні збору за використання природних рослинних ресурсів у встановлені строки.

Законами України може бути встановлено відповідальність і за інші види порушень у сфері охорони, використання та відтворення рослинного світу.

Розділ ІХ

МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ

Стаття 41. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші норми, ніж ті, що передбачені законодавством про рослинний світ, то застосовуються норми міжнародного договору.

Розділ Х

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом року:

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції про приведення законів України у відповідність із Законом України "Про рослинний світ";

відповідно до компетенції забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність з цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України їх нормативно–правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України

Л.КУЧМА

м. Київ

9 квітня 1999 року

№ 591–XIV

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про захист рослин»

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, N 50–51, ст.310)

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами N 1628–IV (1628–15) від 18.03.2004, ВВР, 2004, N 26, ст.362 N 3370–IV (3370–15) від 19.01.2006, ВВР, 2006, N 22, ст.184 N 141–V (141–16) від 14.09.2006, ВВР, 2006, N 43, ст.420 N 107–VI (107–17) від 28.12.2007, ВВР, 2008, N 5–6, N 7–8, ст.78

– зміни діють по 31 грудня 2008 року }

{ Додатково див. Рішення Конституційного Суду N 10–рп/2008 (v010p710–08) від 22.05.2008 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами N 3042–VI (3042–17) від 17.02.2011, ВВР, 2011, N 37, ст.372 N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012, ВВР, 2014, N 6–7, ст.80 N 1166–VII (1166–18) від 27.03.2014, ВВР, 2014, N 20–21, ст.745 N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014, ВВР, 2014, N 23, ст.873 N 76–VIII (76–19) від 28.12.2014, ВВР, 2015, N 6, ст.40 N 77–VIII (77–19) від 28.12.2014, ВВР, 2015, N 11, ст.75 N 191–VIII (191–19) від 12.02.2015, ВВР, 2015, N 21, ст.133 }

{ У тексті Закону слова "Державна міжвідомча комісія України у справах випробувань і реєстрації засобів захисту та регуляторів росту рослин і добрив (Укрдержхімкомісія)" та "органи охорони навколишнього природного середовища" в усіх відмінках замінено словами "спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища"; слова "Міністерство агропромислового комплексу України" в усіх відмінках замінено словами "спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань аграрної політики" згідно із Законом N 1628–IV (1628–15) від 18.03.2004 }

{ У тексті Закону слова "спеціально уповноважені органи виконавчої влади у сфері захисту рослин" в усіх відмінках замінено словами "центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин" у

відповідному відмінку згідно із Законом N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012 }

Цей Закон регулює правовідносини, пов'язані із захистом рослин сільськогосподарського та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників, рослинності закритого ґрунту, продукції рослинного походження від шкідників, хвороб та бур'янів, визначає права і обов'язки підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян, повноваження органів виконавчої влади і посадових осіб у цій сфері.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

захист рослин – комплекс заходів, спрямованих на зменшення втрат урожаю та запобігання погіршенню стану рослин сільськогосподарського та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників, рослинності закритого ґрунту, продукції рослинного походження через шкідників, хвороби і бур'яни;

шкідники – види тварин (комахи, кліщі, мікроорганізми, нематоди, гризуни), здатні заподіяти шкоду рослинам, чагарникам, деревам, продукції рослинного походження, збитки від якої економічно доцільно відвернути; {
Абзац третій статті 1 в редакції Закону N 3042–VI (3042–17) від 17.02.2011 }

хвороби – порушення нормального обміну речовин у рослині під впливом фітопатогенів (віруси, бактерії, гриби) або несприятливих умов середовища;

бур'яни – небажана рослинність в угіддях, посівах, насадженнях культурних рослин, яка конкурує з ними за світло, воду, поживні речовини, а також сприяє поширенню шкідників та хвороб;

шкідливі організми – шкідники, збудники хвороб і бур'яни;

особливий режим захисту рослин – особливий правовий режим діяльності

місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, спрямований на локалізацію і ліквідацію особливо небезпечних шкідників і хвороб у межах населеного пункту, району, області, кількох областей;

фітосанітарний стан – сукупність шкідливих організмів, рівень їх чисельності, інтенсивності розвитку та потенційної загрози;

фітосанітарна діагностика – принципи, методи, ознаки, технічні засоби, за допомогою яких визначаються види комах, кліщів, нематод, гризунів, бур'янів та хвороби рослин;

прогноз – передбачення рівня поширення та розвитку комах, кліщів, нематод, гризунів, бур'янів і хвороб рослин;

методи захисту рослин – способи, за допомогою яких здійснюється захист рослин (організаційно–господарські, агротехнічні, селекційні, фізичні, біологічні, хімічні та інші);

інтегрований захист рослин – комплексне застосування методів для довгострокового регулювання розвитку та поширення шкідливих організмів до невідчутного господарського рівня на основі прогнозу, економічних порогів шкодочинності, дії корисних організмів, енергозберігаючих та природоохоронних технологій, які забезпечують надійний захист рослин і екологічну рівновагу довкілля;

засоби захисту рослин – препарати, які вміщують одну або декілька діючих речовин і використовуються з метою захисту рослини або продукції рослинництва від шкідливих організмів та знищення небажаних рослин або окремих частин рослин; (Абзац тринадцятий статті 1 в редакції Закону N 1628–IV (1628–15) від 18.03.2004)

регламенти зберігання, транспортування, застосування та торгівлі засобами захисту рослин – сукупність вимог до зберігання, транспортування, застосування та торгівлі засобами захисту рослин; { Абзац чотирнадцятий статті 1 в редакції Закону N 3042–VI (3042–17) від 17.02.2011 }

{ Абзац п'ятнадцятий статті 1 виключено на підставі Закону N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }

{ Абзац шістнадцятий статті 1 виключено на підставі Закону N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }

{ Абзац сімнадцятий статті 1 виключено на підставі Закону N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }

ринковий нагляд – постійне спостереження за відповідністю сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження, введених в обіг, технічним регламентам, повнотою і достовірністю інформації про таку продукцію. { Статтю 1 доповнено абзацом вісімнадцятим згідно із Законом N 3042–VI (3042–17) від 17.02.2011 }

Стаття 2. Законодавство України про захист рослин

Відносини у сфері захисту рослин регулюються цим Законом, законами України "Про пестициди і агрохімікати" (86/95–ВР), "Про карантин рослин" (3348–12), іншими нормативно–правовими актами.

Розділ II

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЗАХИСТУ РОСЛИН

Стаття 3. Основні принципи державної політики у сфері захисту рослин

Основними принципами державної політики у сфері захисту рослин є:
формування єдиної державної політики у сфері захисту рослин;
здійснення державного контролю за захистом рослин;
визначення доцільності здійснення заходів щодо захисту рослин;
пріоритетність застосування інтегрованих та інших екологічно безпечних заходів щодо захисту рослин;
гарантування безпеки здоров'я людини та охорони довкілля при

здійсненні заходів щодо захисту рослин.

Стаття 4. Основні вимоги щодо захисту рослин

Основними вимогами щодо захисту рослин є:

додержання технології вирощування рослин сільськогосподарського та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників, рослинності закритого ґрунту;

екологічне та економічне обґрунтування доцільності захисту рослин від шкідливих організмів;

обов'язковість здійснення заходів щодо захисту рослин підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами, діяльність яких пов'язана з користуванням землею, лісом, водними об'єктами, вирощуванням рослин сільськогосподарського та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників, рослинності закритого ґрунту, а також реалізацією, переробкою, зберіганням і використанням рослин та продукції рослинного походження;

суворе додержання регламентів зберігання, транспортування, торгівлі та застосування засобів захисту рослин; { Абзац п'ятий статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3042–VI (3042–17) від 17.02.2011 }

збереження корисної флори і фауни;

недопущення пошкодження рослин, погіршення їх стану та забруднення продукції рослинного походження і довкілля засобами захисту рослин.

Стаття 5. Фітосанітарна діагностика, нагляд та прогноз розвитку і поширення шкідливих організмів

Фітосанітарна діагностика та нагляд за розвитком, поширенням і шкодочинністю шкідливих організмів здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин.

Нагляд за фітосанітарним станом угідь, посівів, насаджень, рослинності закритого ґрунту здійснюють підприємства, установи, організації усіх форм власності та громадяни, діяльність яких пов'язана з користуванням землею,

лісом, водними об'єктами, вирощуванням рослин сільськогосподарського та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників, рослинності закритого ґрунту, а також реалізацією, переробкою, зберіганням і використанням рослин та продукції рослинного походження;

Прогноз розвитку і поширення шкідливих організмів здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, разом із науково–дослідними установами.

Стаття 6. Основні завдання державного контролю у сфері захисту рослин

Основними завданнями державного контролю у сфері захисту рослин є:

організація обстеження сільськогосподарських та інших угідь, посівів, насаджень, рослинності закритого ґрунту, розробка прогнозів, виявлення і своєчасне інформування про наявність і розвиток шкідників та хвороб рослин, а також бур'янів;

проведення підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами, діяльність яких пов'язана із захистом рослин, систематичних обстежень угідь, посівів, насаджень, рослинності закритого ґрунту, а також продукції рослинного походження на заселеність та зараження їх шкідливими організмами;

запобігання масовому розмноженню та поширенню шкідливих організмів;

своєчасне здійснення рекомендованих заходів щодо захисту рослин, додержання підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами встановлених регламентів застосування засобів захисту рослин; (Абзац п'ятий статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1628–IV (1628–15) від 18.03.2004)

своєчасне проведення профілактичних та винищувальних заходів щодо боротьби з шкідниками у місцях зберігання запасів продукції рослинного походження.

*{ Абзац сьомий статті 6 виключено на підставі Закону N 1193–VII (1193–18)
від 09.04.2014 }*

Стаття 7. Органи, що здійснюють державну політику у сфері захисту рослин

Державна політика у сфері захисту рослин здійснюється Кабінетом Міністрів України, Урядом Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, а також центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері карантину рослин, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин.

*{ Стаття 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462–VI (5462–17)
від 16.10.2012 }*

Стаття 8. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері захисту рослин

До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері захисту рослин належить:

здійснення державної політики;

*{ Абзац третій статті 8 виключено на підставі Закону N 5462–VI (5462–17)
від 16.10.2012 }*

забезпечення розроблення і виконання загальнодержавних і міждержавних цільових програм із захисту рослин;

запровадження на території України особливого режиму захисту рослин у разі масового розвитку і поширення особливо небезпечних шкідливих організмів;

керівництво зовнішніми зв'язками України;

виконання інших функцій відповідно до законів України.

Стаття 9. Повноваження місцевих органів виконавчої влади у сфері захисту рослин

До повноважень місцевих органів виконавчої влади у сфері захисту рослин належить:

здійснення контролю за проведенням підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами заходів щодо захисту рослин і сприяння державним фітосанітарним інспекторам у виконанні ними службових обов'язків; { Абзац другий статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012 }

створення надзвичайних комісій із боротьби з особливо небезпечними шкідливими організмами у разі масового їх розмноження і поширення;

запровадження у межах компетенції особливого режиму захисту рослин на період масового розвитку і поширення особливо небезпечних шкідливих організмів.

Стаття 10. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері захисту рослин

Органи місцевого самоврядування здійснюють повноваження у сфері захисту рослин відповідно до Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" (280/97–ВР).

Стаття 11. Посадові особи, які забезпечують здійснення повноважень у сфері захисту рослин

Здійснення повноважень у сфері захисту рослин покладається на Головного державного фітосанітарного інспектора України, головних державних фітосанітарних інспекторів в Автономній Республіці Крим, областях, їх заступників і державних фітосанітарних інспекторів. { Стаття 11 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1628–IV (1628–15) від 18.03.2004, N 141–V (141–16) від 14.09.2006; в редакції Закону N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012 }

Стаття 12. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що

забезпечує формування державної політики у сфері захисту рослин, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері захисту рослин, належить:

здійснення нормативно–правового забезпечення у сфері захисту рослин;

організація впровадження екологічно безпечних для людини і довкілля методів та заходів щодо захисту рослин;

участь у розробленні загальнодержавних і міждержавних цільових програм захисту рослин;

організація розроблення регіональних цільових програм захисту рослин;

вирішення інших питань, визначених законами України та покладеними на нього актами Президента України.

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, належить:

упровадження інтегрованої системи захисту рослин;

{ Абзац третій частини другої статті 12 виключено на підставі Закону N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }

здійснення державного контролю за своєчасним проведенням підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами заходів щодо захисту рослин, додержанням регламентів застосування засобів захисту рослин; *{ Абзац четвертий частини другої статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }*

{ Абзац п'ятий частини другої статті 12 виключено на підставі Закону N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }

участь у впровадженні у практику захисту рослин досягнень науки, техніки та екологічно безпечних для людини і довкілля методів та заходів щодо захисту рослин;

здійснення державного контролю за відповідністю встановленим законодавством вимогам щодо якості засобів захисту рослин, у тому числі пестицидів, які завозяться в Україну, а також за додержанням регламентів їх застосування; { Абзац сьомий частини другої статті 12 в редакції Закону N 191–VIII (191–19) від 12.02.2015 }

{ Абзац восьмий частини другої статті 12 виключено на підставі Закону N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }

вирішення інших питань, визначених законами України та покладених на нього актами Президента України.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, провадить свою діяльність разом з іншими центральними органами виконавчої влади, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

{ Частина четверту статті 12 виключено на підставі Закону N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }

{ Стаття 12 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1628–IV (1628–15) від 18.03.2004, N 3370–IV (3370–15) від 19.01.2006, N 141–V (141–16) від 14.09.2006, N 3042–VI (3042–17) від 17.02.2011; в редакції Закону N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012 }

{ Статтю 13 виключено на підставі Закону N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012 }

Стаття 14. Порядок запровадження особливого режиму захисту рослин

Особливий режим захисту рослин вводиться на території населеного пункту, району, області, декількох областей у разі масового розвитку і поширення особливо небезпечних шкідливих організмів і потреби в додаткових заходах та ресурсах щодо їх локалізації і ліквідації.

У разі масового розвитку і поширення особливо небезпечних шкідливих організмів головні державні фітосанітарні інспектори (або їх заступники) упродовж однієї доби після виявлення масового поширення особливо небезпечних шкідливих організмів вносять подання про запровадження особливого режиму захисту рослин до відповідного органу місцевого самоврядування, місцевого органу виконавчої влади або Кабінету Міністрів України.

{ Частина друга статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012 }

Територія особливого режиму захисту рослин встановлюється у межах населеного пункту, району, області відповідним органом місцевого самоврядування чи місцевим органом виконавчої влади, а в межах кількох областей – Кабінетом Міністрів України.

Орган, який прийняв рішення про запровадження або зняття особливого режиму захисту рослин, негайно повідомляє про це підприємства, установи та організації, розташовані на відповідній території, і громадян, які проживають на цій території.

У рішенні про запровадження особливого режиму захисту рослин зазначаються:

обставини, що спричинили запровадження особливого режиму захисту рослин;

межі території, на якій запроваджується особливий режим захисту рослин;

період, на який запроваджується особливий режим захисту рослин;
перелік особливо небезпечних шкідливих організмів та заходи щодо їх локалізації і ліквідації.

Стаття 15. Заходи, що здійснюються на території з особливим режимом захисту рослин

На території з особливим режимом захисту рослин здійснюються такі заходи:

знешкодження особливо небезпечних шкідливих організмів;

залучення та використання державних ресурсів (наукових, матеріальних тощо), а також ресурсів підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян для локалізації і ліквідації особливо небезпечних шкідливих організмів з попереднім відшкодуванням їм понесених ними витрат;

інші заходи.

Стаття 16. Права Головного державного фітосанітарного інспектора України, головних державних фітосанітарних інспекторів та державних фітосанітарних інспекторів

{ Назва статті 16 в редакції Закону N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012 }

Головний державний фітосанітарний інспектор України, головні державні фітосанітарні інспектори та державні фітосанітарні інспектори мають право: {
Абзац перший частини першої статті 16 в редакції Закону N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012 }

вимагати від підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян, діяльність яких пов'язана із захистом рослин, додержання законодавства про захист рослин;

безперешкодно відвідувати підприємства, установи, організації усіх форм власності та громадян, діяльність яких пов'язана з користуванням землею, лісом, водними об'єктами, вирощуванням рослин сільськогосподарського та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників,

рослинності закритого ґрунту, а також з реалізацією, переробкою, зберіганням і використанням рослин та сільськогосподарської продукції і сировини рослинного походження, з метою перевірки додержання законодавства про захист рослин та в установленому порядку відбирати зразки ґрунту, води, насіння, рослин, сільськогосподарської продукції і сировини рослинного походження та інших матеріалів для проведення фітосанітарної діагностики; { Абзац третій частини першої статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }

обмежувати, тимчасово забороняти або припиняти діяльність підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян у разі порушення ними вимог технології та нормативно–правових актів з питань захисту рослин;

визначати і регулювати обсяги робіт, пов'язаних із захистом рослин, відповідно до фітосанітарного стану;

забороняти реалізацію засобів захисту рослин, які не відповідають вимогам щодо їх якості;

вимагати відсторонення від робіт осіб, діяльність яких безпосередньо пов'язана з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею засобами захисту рослин, а також працівників підприємств, установ та організацій усіх форм власності, фізичних осіб – підприємців, що організовують виконання таких робіт, які не мають допуску та посвідчення на право проведення робіт, пов'язаних з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею засобами захисту рослин;

погоджувати (засвідчувати) санітарні паспорти на складські приміщення для зберігання та торгівлі засобами захисту рослин у порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері захисту рослин; { Абзац восьмий частини першої статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012 }

одержувати від міністерств, інших центральних органів виконавчої влади,

підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян необхідну інформацію з питань захисту рослин;

видавати обов'язкові для виконання розпорядження (приписи) про проведення підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами профілактичних і винищувальних заходів щодо захисту рослин;

*{ Абзац одинадцятий частини першої статті 16 виключено на підставі Закону
N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }*

*{ Абзац дванадцятий частини першої статті 16 виключено на підставі Закону
N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }*

*{ Абзац тринадцятий частини першої статті 16 виключено на підставі Закону
N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }*

*{ Абзац чотирнадцятий частини першої статті 16 виключено на підставі
Закону N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }*

*{ Абзац п'ятнадцятий частини першої статті 16 виключено на підставі
Закону N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }*

розглядати справи та накладати адміністративні стягнення на осіб, винних у порушенні законодавства про захист рослин, а саме:

Головний державний фітосанітарний інспектор України та його заступники: *{Абзац сімнадцятий частини першої статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012 }*

на громадян – до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

на посадових осіб – до дев'яноста неоподатковуваних мінімумів доходів

громадян;

головні державні фітосанітарні інспектори Автономної Республіки Крим, областей та їх заступники: { Абзац двадцятий частини першої статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012 }

на громадян – до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

на посадових осіб – до дев'яноста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

головні державні фітосанітарні інспектори районів: { Абзац двадцять третій частини першої статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012 }

на громадян – до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

на посадових осіб – до сімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Сплата штрафу не звільняє винних від відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок невиконання заходів щодо захисту рослин.

{ Стаття 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 141–V (141–16) від 14.09.2006; в редакції Закону N 3042–VI (3042–17) від 17.02.2011 }

{ Статтю 16–1 виключено на підставі Закону N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }

{ Статтю 16–2 виключено на підставі Закону N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }

Стаття 17. **Обов'язки** Головного державного фітосанітарного інспектора України, головних державних фітосанітарних інспекторів та державних фітосанітарних інспекторів

{ Назва статті 17 в редакції Закону N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012

}

Головний державний фітосанітарний інспектор України, головні державні фітосанітарні інспектори та державні фітосанітарні інспектори зобов'язані: {
Абзац перший статті 17 в редакції Закону N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012
}

*{ Абзац другий статті 17 виключено на підставі Закону N 5462–VI (5462–17)
від 16.10.2012 }*

прогнозувати розвиток і поширення шкідливих організмів;

своєчасно інформувати органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, а також підприємства, установи, організації усіх форм власності та громадян, діяльність яких пов'язана з користуванням землею, лісом, водними об'єктами, вирощуванням, реалізацією, переробкою, зберіганням і використанням рослин та продукції рослинного походження, про фітосанітарний стан, строки та методи проведення захисних заходів;

здійснювати контроль за виконанням загальнодержавних, міждержавних, регіональних цільових програм захисту рослин;

впроваджувати безпечні для здоров'я людини та охорони довкілля інтегровані та інші системи захисту рослин;

визначати обставини, межі території, час введення особливого режиму захисту рослин та заходи щодо локалізації і ліквідації особливо небезпечних шкідливих організмів, а також залучати в установленому законодавством порядку для цих цілей ресурси держави, а також ресурси підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян з попереднім відшкодуванням їм понесених ними витрат;

вносити упродовж однієї доби до відповідного органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування подання про запровадження особливого

режиму та відповідних заходів захисту рослин;

в межах компетенції вести баланс потреб у засобах захисту рослин за асортиментом і обсягами їх виробництва в Україні та закупівлі за імпортом. {
Абзац дев'ятий статті 17 в редакції Закону N 3042–VI (3042–17) від 17.02.2011;
із змінами, внесеними згідно із Законом N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }

{ Абзац десятий статті 17 виключено на підставі Закону N 1193–VII (1193–
18) від 09.04.2014 }

{ Абзац одинадцятий статті 17 виключено на підставі Закону N 1193–VII
(1193–18) від 09.04.2014 }

Стаття 18. Права та обов'язки підприємств, установ, організацій та громадян у сфері захисту рослин

Підприємства, установи, організації усіх форм власності та громадяни у сфері захисту рослин мають право:

отримувати в установленому порядку повну та достовірну інформацію про появу, поширення, розвиток шкідливих організмів та їх шкодочинність;

брати участь у розробці та обговоренні проектів цільових програм захисту рослин, вносити пропозиції з цих питань до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин;

на відшкодування збитків, завданих їм внаслідок порушення законодавства про захист рослин.

Підприємства, установи, організації усіх форм власності та громадяни зобов'язані у сфері захисту рослин:

проводити систематичні обстеження угідь, посівів, насаджень, продукції рослинного походження, сховищ тощо і в разі виявлення поширення шкідливих організмів інформувати про це центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин;

додержувати технології вирощування рослин сільськогосподарського та іншого призначення;

допускати до робіт, пов'язаних із транспортуванням, зберіганням, застосуванням засобів захисту рослин, їх торгівлею, лише осіб, які пройшли згідно з цим Законом спеціальну підготовку та мають на те відповідне посвідчення і допуск, що видаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, щороку; { Частину другу статті 18 доповнено абзацом згідно із Законом N 1628–IV (1628–15) від 18.03.2004; із змінами, внесеними згідно із Законом N 3042–VI (3042–17) від 17.02.2011 }

{ Абзац п'ятий частини другої статті 18 виключено на підставі Закону N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }

{ Абзац шостий частини другої статті 18 виключено на підставі Закону N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }

{ Абзац сьомий частини другої статті 18 виключено на підставі Закону N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }

своєчасно проводити комплекс профілактичних і винищувальних заходів щодо боротьби з шкідниками, хворобами і бур'янами;

виконувати регламенти зберігання, транспортування та застосування засобів захисту рослин;

використовувати відповідну техніку, обладнання та засоби громадської і особистої безпеки;

відшкодовувати підприємствам, установам, організаціям усіх форм власності та громадянам завдані їм збитки в установленому законодавством порядку;

сприяти державним фітосанітарним інспекторам у виконанні покладених на них обов'язків. { Абзац дванадцятий частини другої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012 }

Стаття 19. Гарантії діяльності посадових осіб, які здійснюють державний контроль у сфері захисту рослин

Головний державний фітосанітарний інспектор України, головні державні фітосанітарні інспектори, державні фітосанітарні інспектори у своїй діяльності незалежні і керуються Конституцією України (254к/96–ВР), цим Законом, іншими актами законодавства. { Частина перша статті 19 в редакції Закону N 1628–IV (1628–15) від 18.03.2004; із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012 }

Рішення державного фітосанітарного інспектора, прийняте у межах його повноважень, є обов'язковим до виконання.

{ Частина друга статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012 }

Образа особи, яка здійснює державний контроль у сфері захисту рослин, а також опір, погрози, насильство та інші дії, що перешкоджають виконанню покладених на неї обов'язків, тягнуть за собою відповідальність, встановлену законом.

Майнова шкода, завдана особі, яка здійснює державний контроль у сфері захисту рослин, у зв'язку з виконанням нею службових обов'язків, компенсується у повному обсязі за рахунок коштів Державного бюджету України з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

Використання спеціалістів із захисту рослин для виконання робіт, не пов'язаних із захистом рослин, забороняється, якщо інше не передбачено законами України.

Будь-які вказівки посадових осіб не можуть бути підставою для незаконних дій або бездіяльності спеціалістів із захисту рослин.

Стаття 20. Соціальний і правовий захист спеціалістів із захисту рослин

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації усіх форм власності забезпечують спеціалістам із захисту рослин належні виробничі та житлові умови, а також медичне і транспортне обслуговування.

Спеціалісти із захисту рослин підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню відповідно до законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

{ Частина друга статті 20 в редакції Закону N 77–VIII (77–19) від 28.12.2014 }

{ Частина третю статті 20 виключено на підставі Закону N 77–VIII (77–19) від 28.12.2014 }

Спеціалістам із захисту рослин, які проживають і працюють за спеціальністю у сільській місцевості, селищах міського типу, відповідно до законодавства надається право на безплатне користування житлом, опаленням та освітленням, пільгове кредитування на обзаведення господарством, на будівництво індивідуальних жилих будинків, придбання худоби. Це право зберігається за спеціалістами із захисту рослин – пенсіонерами, які працювали у сфері захисту рослин у сільській місцевості і проживають там.

Пільги на безплатне користування житлом з опаленням та освітленням, передбачені частиною четвертою цієї статті, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

{ Статтю 20 доповнено частиною згідно із Законом N 107–VI (107–17) від 28.12.2007 – зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 10–рп/2008 (v010p710–08) від 22.05.2008; частина

п'ята статті 20 в редакції Законів N 1166–VII (1166–18) від 27.03.2014, N 76–VIII (76–19) від 28.12.2014 }

Спеціалісти із захисту рослин для виконання службових обов'язків забезпечуються службовими транспортними засобами. У разі використання ними особистого автомобільного транспорту в службових цілях їм виплачується грошова компенсація у встановлених розмірах.

Моральне та матеріальне заохочення, надбавки до заробітної плати за шкідливі умови праці, надурочні роботи спеціалістів із захисту рослин здійснюються відповідно до законодавства.

Розділ III

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ РОСЛИН. ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ, РОЗГЛЯД СПОРІВ У СФЕРІ ЗАХИСТУ РОСЛИН

Стаття 21. Відповідальність за порушення законодавства про захист рослин

Порушення законодавства про захист рослин тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно–правову або кримінальну відповідальність згідно із законом.

Відповідальність за порушення законодавства про захист рослин несуть особи, винні у:

поширенні шкідливих організмів внаслідок порушення технології вирощування або зберігання рослин сільськогосподарського та іншого призначення;

поширенні шкідливих організмів внаслідок несвоєчасного проведення комплексу профілактичних і винищувальних заходів щодо боротьби зі шкідниками, хворобами і бур'янами;

екологічно необґрунтованому здійсненні захисту рослин;

недотриманні вимог нормативно–правових актів з питань захисту рослин, що призвело або може призвести до пошкодження, погіршення стану рослин та

якості продукції рослинного походження, а також забруднення довкілля;

неповідомленні (приховуванні) або наданні неправдивої інформації про загрозу посівам, деревним насадженням, іншій рослинності відкритого та закритого ґрунту, а також продукції рослинного походження від шкідливих організмів;

ввезенні на територію України, реалізації та застосуванні засобів захисту рослин, речовин і сировини для їх виготовлення, що не пройшли державних випробувань і реєстрації, а також у торгівлі засобами захисту рослин, термін придатності яких закінчився;

недотриманні правил торгівлі засобами захисту рослин;

ухиленні від пред'явлення або непред'явленні засобів захисту рослин, сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження для проведення їх огляду; { Абзац дев'ятий частини другої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }

{ Абзац десятий частини другої статті 21 виключено на підставі Закону N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }

{ Абзац одинадцятий частини другої статті 21 виключено на підставі Закону N 1193–VII (1193–18) від 09.04.2014 }

непроходженні спеціальної підготовки та неотриманні відповідного допуску та посвідчення на право проведення робіт, пов'язаних з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею засобами захисту рослин;

порушенні регламентів зберігання, транспортування, застосування та торгівлі засобами захисту рослин;

{ Абзац чотирнадцятий частини другої статті 21 виключено на підставі

невиконанні законних вимог посадових осіб, які здійснюють державний контроль за додержанням законодавства про захист рослин.

Законами України може бути встановлено відповідальність і за інші види порушень у сфері захисту рослин.

{ Стаття 21 в редакції Закону N 3042–VI (3042–17) від 17.02.2011 }

Стаття 22. Відшкодування збитків, завданих внаслідок порушення законодавства про захист рослин

Підприємства, установи, організації усіх форм власності та громадяни, які своїми діями або бездіяльністю сприяли поширенню шкідливих організмів, відшкодовують завдані збитки відповідно до законодавства України.

Стаття 23. Розгляд спорів з питань захисту рослин

Спори, що виникають у сфері захисту рослин, вирішуються судом у встановленому законодавством порядку.

Розділ IV

НАУКОВЕ, ФІНАНСОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО–ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗАХИСТУ РОСЛИН

Стаття 24. Професійна діяльність у сфері захисту рослин

Професійною діяльністю у сфері захисту рослин можуть займатися громадяни, які мають вищу освіту відповідного рівня і професійного спрямування.

На підприємствах, в установах та організаціях усіх форм власності роботи, пов'язані із захистом рослин, проводяться працівниками, які пройшли відповідну підготовку з технології захисту рослин, і тільки під безпосереднім керівництвом спеціалістів із захисту рослин.

Громадяни, яким земельні ділянки належать на праві власності або праві користування і які займаються вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин і насаджень, мають бути обізнані із засобами захисту рослин і

технологією їх застосування. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, повинен сприяти їм у цьому.

{ Частина третя статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012 }

Стаття 25. Підготовка кадрів, підвищення кваліфікації, перепідготовка та атестація спеціалістів із захисту рослин

Підготовка спеціалістів із захисту рослин здійснюється на факультетах захисту рослин у вищих сільськогосподарських навчальних закладах.

Післядипломне навчання спеціалістів із захисту рослин здійснюється на факультетах захисту рослин, курсах підвищення кваліфікації у вищих навчальних закладах, навчальних комбінатах (центрах), школах та на спеціалізованих курсах.

Періодичність підвищення кваліфікації – не рідше одного разу на 5 років.

Підготовка і перепідготовка, підвищення кваліфікації кадрів масових професій, підприємств, установ та організацій усіх форм власності, фермерських господарств, які проводять роботи, пов'язані із захистом рослин, здійснюються у навчальних комбінатах (центрах), на спеціалізованих курсах.

{ Частина четверта статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законами N 141–V (141–16) від 14.09.2006, N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012 }

Плата за навчання спеціалістів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, а спеціалістів сільськогосподарських підприємств, установ і організацій, незалежно від форм власності, фермерських господарств та тих, які працюють на підприємницьких засадах, – за рахунок коштів цих підприємств, установ, організацій і господарств або ж за рахунок власних коштів.

{ Частина п'ята статті 25 в редакції Закону N 1628–IV (1628–15) від 18.03.2004 }

Спеціалісти центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, підлягають атестації у встановленому законодавством порядку. За результатами атестації визначаються відповідність працівника займаній посаді, рівень його кваліфікації, категорія, а також встановлюється посадовий оклад згідно з законодавством України.

Стаття 26. Наукове забезпечення захисту рослин

Наукове забезпечення захисту рослин здійснюється Національною академією наук України, Національною академією аграрних наук України, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, через мережу наукових і науково–дослідних установ та організацій.

{ Стаття 26 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5462–VI (5462–17) від 16.10.2012 }

Стаття 27. Фінансування заходів щодо захисту рослин

Фінансування заходів щодо захисту рослин здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів підприємств, установ, організацій усіх форм власності, громадян та інших не заборонених законами України джерел.

Фінансування розроблення та виконання загальнодержавних, міждержавних, регіональних цільових програм захисту рослин, запобіжні заходи щодо поширення, локалізації та ліквідації карантинних і особливо небезпечних шкідливих організмів, а також контрольні обстеження сільськогосподарських угідь здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України, а також за рахунок коштів підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян.

Стаття 28. Фінансування та матеріально–технічне забезпечення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин

Фінансування та матеріально–технічне забезпечення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, здійснюється за рахунок коштів загального та спеціального фондів Державного бюджету України.

{ Частина другу статті 28 виключено на підставі Закону N 191–VIII (191–19) від 12.02.2015 }

(Стаття 28 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1628–IV (1628–15) від 18.03.2004)

Стаття 29. Міжнародне співробітництво у сфері захисту рослин

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері захисту рослин на основі багатосторонніх та двосторонніх угод.

Участь України у міжнародному співробітництві у сфері захисту рослин здійснюється в порядку, встановленому законодавством України, шляхом:

проведення спільних наукових досліджень;

розроблення і реалізації міжнародних програм із захисту рослин;

здійснення взаємного обміну інформацією у сфері захисту рослин, вивчення міжнародного досвіду;

проведення та участі у міжнародних конференціях, конгресах, симпозіумах, виставках тощо.

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлені інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, то застосовуються правила міжнародного договору.

Розділ V

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України до 1 лютого 1999 року:

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із Законом України "Про захист рослин";

привести у відповідність з цим Законом свої нормативно–правові акти;
забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими
центральними органами виконавчої влади України їхніх нормативно–правових
актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України

Л.КУЧМА

м. Київ, 14 жовтня 1998 року N 180–

XIV

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про карантин рослин»

слова "державні органи у сфері карантину рослин", "Державна служба з карантину рослин України", "органи Державної служби з карантину рослин України", "Головна державна інспекція з карантину рослин України" в усіх відмінках замінено словами "центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин" у відповідному відмінку;

слова "центральний орган виконавчої влади з питань аграрної політики у сфері карантину рослин" та "центральний орган виконавчої влади з питань аграрної політики" в усіх відмінках замінено словами "центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері карантину рослин" у відповідному відмінку;

слова "державний інспектор з карантину рослин" в усіх відмінках і числах замінити словами "державний фітосанітарний інспектор" у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 5462–VI від 16.10.2012}

Цей Закон визначає правові, організаційні та фінансово–економічні основи карантину рослин, повноваження органів державної влади, їх посадових осіб, права і обов'язки юридичних та фізичних осіб, спрямовані на запобігання занесенню та поширенню відсутніх на території України регульованих шкідливих організмів, і становить частину законодавства України щодо захисту життя та здоров'я рослин.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі нижченаведені терміни вживаються у такому значенні:

аналіз ризиків – процес оцінки біологічних, екологічних та економічних даних з метою визначення необхідності здійснення контролю за регульованими шкідливими організмами та необхідних фітосанітарних заходів;

антагоніст – організм (звичайно патоген), який не завдає значної шкоди рослині і може використовуватися для здійснення біологічного контролю;

арбітражний зразок – частина середньої проби, відібрана від об'єкта регулювання, що за своїми характеристиками є рівноцінною зразку та призначена для проведення повторної фітосанітарної (арбітражної) експертизи (аналізів);

біологічний контроль – це спосіб контролю за регульованими шкідливими організмами з використанням біологічних контрольних організмів чи їх природних ворогів, антагоністів, конкурентів, що самовідтворюються;

біологічний контрольний організм – природний ворог, антагоніст, конкурент або інша мікроскопічна біотична одиниця, що відтворюється сама та використовується для боротьби із регульованими шкідливими організмами;

вантаж – певна кількість об'єктів регулювання (або об'єктів, на які поширюється правовий режим об'єктів регулювання), які транспортуються з однієї країни до іншої або в межах України і на які поширюється єдиний міжнародний фітосанітарний або карантинний сертифікат (вантаж може складатися з однієї або більше партій);

визначення фітосанітарної небезпеки – процес визначення кількості регульованих шкідливих організмів, які можуть бути потенційно занесені на територію України шляхом ввезення об'єктів регулювання;

віймка – точкова проба, взята за один прийом від однієї партії або певної її частини;

візуальна перевірка – фізична перевірка об'єктів регулювання неозброєним оком за допомогою лупи, бінокюляра або мікроскопа з метою виявлення шкідливих організмів без проведення фітосанітарної експертизи (аналізів);

державна фітосанітарна лабораторія – фітосанітарна лабораторія, яка належить до сфери управління центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин;

державний нагляд – діяльність центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, що здійснюється періодично, з метою забезпечення дотримання особами фітосанітарних заходів у процесі виробництва, зберігання, транспортування, реалізації, в тому числі експорту, імпорту об'єктів регулювання, встановлених законодавством;

додаткова декларація – заява, що супроводжує міжнародний фітосанітарний сертифікат на вимогу країни–імпортера, в якій зазначається додаткова інформація щодо фітосанітарного стану об'єктів регулювання;

економічний поріг шкодочинності – рівень витрат на здійснення фітосанітарних заходів;

заінтересовані партнери – члени міжнародних організацій, суб'єкти договорів, стороною яких є Україна, що регулюють здійснення фітосанітарних заходів;

занесення – проникнення регульованого шкідливого організму, яке призводить до його укорінення;

зараження – присутність в об'єкті регулювання живого регульованого шкідливого організму, який становить загрозу для рослин;

зnezараження – методи обробки (фізичні, хімічні чи біологічні), у тому числі фумігація, спрямовані на ліквідацію шкідливих організмів;

зона – офіційно визначена країна, територія країни або територія декількох країн;

зона, вільна від регульованого шкідливого організму – зона, в якій науково підтверджена відсутність регульованого шкідливого організму і ця умова офіційно підтримується протягом визначеного періоду;

зона з незначною кількістю регульованих шкідливих організмів – зона, яка визначена центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, у якій регульований шкідливий організм наявний у кількості, що перевищує економічний поріг шкодочинності, і підлягає нагляду, контролю та/або знищенню;

зразок – частина середньої проби, відібрана від об'єкта регулювання та призначена для проведення фітосанітарної експертизи (аналізів);

зразок–документ – шкідливі організми або заражені об'єкти регулювання, відібрані в ході інспектування або фітосанітарної експертизи (аналізів), які засвідчують фітосанітарний стан об'єкта регулювання;

інспектування – візуальна перевірка об'єктів регулювання для визначення наявності регульованих шкідливих організмів та/або відповідності фітосанітарним заходам;

карантин – утримання об'єктів регулювання у визначених місцях для проведення їх моніторингу або подальшого інспектування, фітосанітарної експертизи (аналізів) та/або обробки;

{Визначення терміна "карантинний дозвіл (на імпорту або транзит)" виключено на підставі Закону № 867–VIII від 08.12.2015}

карантинна зона – територія, на якій запроваджено карантинний режим у зв'язку з виявленням карантинного організму;

карантинний нагляд – нагляд за імпортованим вантажем після завершення митного оформлення та/або вивезеним з карантинної зони до місця призначення;

карантинний організм – вид шкідливого організму, який у разі занесення або обмеженого поширення на території України може завдати значної шкоди рослинам і рослинним продуктам;

карантин рослин – система заходів, спрямованих на запобігання занесенню та/або поширенню регульованих шкідливих організмів або забезпечення контролю за ними (локалізації);

карантинний режим – особливий правовий режим, що передбачає систему фітосанітарних заходів, які здійснюються у карантинній зоні з метою локалізації та ліквідації карантинних організмів;

карантинний сертифікат – документ, який видається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину

рослин, та засвідчує фітосанітарний стан об'єктів регулювання, що вивозяться та/або ввозяться у карантинну зону, транспортуються територією України;

лабораторія – підприємство, установа, організація чи їх структурний підрозділ, що має намір здійснювати діяльність з перевірки об'єктів регулювання в лабораторних умовах на предмет наявності або відсутності регульованих шкідливих організмів або їх ідентифікації;

ліквідація – знищення регульованих шкідливих організмів відповідно до вимог фітосанітарних заходів;

локалізація – здійснення фітосанітарних заходів з метою запобігання поширенню регульованого шкідливого організму;

моніторинг – офіційний триваючий процес для перевірки фітосанітарного стану або статусу шкідливих організмів;

нагляд – процес збору та реєстрації даних про наявність або відсутність регульованого шкідливого організму у визначеній зоні за допомогою обстеження, моніторингу або інших процедур;

надзвичайні обставини – обставини, за яких підтверджена або підозрюється присутність карантинного організму в країні походження або транзиту, що може спричинити невивправну шкоду здоров'ю чутливих до цього організму рослин по всій території України чи в частині України у разі імпорту чутливих до цього організму об'єктів регулювання, які можуть переносити карантинний організм;

належний рівень фітосанітарного захисту – рівень захисту, визначений для здійснення фітосанітарних заходів;

насіння – насіннєвий матеріал, не призначений для споживання та переробки;

нотифікація про невідповідність фітосанітарним заходам – інформування заінтересованих партнерів про серйозні випадки невідповідності фітосанітарним заходам країни–імпортера;

об'єднана проба – сукупність всіх виїмок, взятих від однієї партії або певної її частини;

об'єкт – місце вирощування, виробництва, зберігання та переробки рослин та рослинних продуктів;

об'єкти регулювання – будь-яка рослина, продукт рослинного походження, місце зберігання, упаковка, засоби перевезення, контейнери, ґрунт та будь-які інші організми, об'єкти або матеріали, здатні переносити чи поширювати регульовані шкідливі організми, які визначаються окремо для цілей імпорту, експорту та реекспорту, а також для цілей контролю за переміщенням територією України;

огляд – візуальна перевірка об'єктів регулювання, під час якої здійснюється відбір зразків та/або арбітражних зразків;

особа – юридична та/або фізична особа;

обробка – офіційна процедура щодо знищення, інактивації або вилучення шкідливих організмів, або їх стерилізації чи знешкодження;

обстеження – офіційний захід, який проводиться у певний обмежений період часу з метою визначення характеристик популяції шкідливого організму або визначення видового складу присутніх у даній зоні шкідливих організмів;

оцінка фітосанітарних ризиків – оцінка вірогідності, біологічних, екологічних та/або економічних наслідків занесення чи поширення регульованих шкідливих організмів;

партія – будь-яка кількість об'єктів регулювання (товару), що характеризується однорідністю складу, походження та є частиною вантажу;

повідомлення про ризик – обмін інформацією про ризик появи, поширення регульованого шкідливого організму;

повторна фітосанітарна (арбітражна) експертиза (аналізи) – фітосанітарна експертиза (аналізи), яка проводиться на вимогу особи, що оскаржує результати попередньої фітосанітарної експертизи (аналізів);

перевірка – будь-які дії з визначення фітосанітарного стану об'єктів регулювання;

пункт карантину рослин – спеціально облаштоване місце, в якому визначається фітосанітарний стан об'єкта регулювання;

регульована зона – зона, де здійснюються фітосанітарні заходи з метою запобігання занесенню та/або поширенню карантинних організмів під час ввезення або вивезення об'єкта регулювання;

регульований некарантинний шкідливий організм – некарантинний шкідливий організм, наявність якого в насінневому та садивному матеріалі справляє економічно неприйнятний вплив на очікуване використання цих рослин і внаслідок чого підлягає регулюванню;

регульований шкідливий організм – карантинний організм або регульований некарантинний шкідливий організм;

ризик – можливість наявності та вірогідний масштаб наслідків несприятливої події протягом визначеного періоду;

рослини – рослини та їх частини, у тому числі насіння частини живих рослин, фрукти, овочі, бульби, бульбоцибулини, цибулини, кореневища, зрізані квіти, гілля з пагонами і листям, зрізані дерева, культури рослинних тканин, крім тих, до яких застосовується метод заморожування або термообробки;

сейф-пакет – одноразовий пакет, призначений для зберігання, захисту і транспортування зразка, арбітражного зразка та зразка-документа;

середня проба – проба, сформована з однієї або декількох об'єднаних проб, з якої одночасно формуються зразок та/або арбітражний зразок;

список A1 – перелік карантинних організмів, відсутніх у державах – членах Європейської та Середземноморської організації захисту рослин (ЄОЗР);

список A2 – перелік карантинних організмів, наявних щонайменше в одній державі – члені ЄОЗР, але не поширених, що офіційно контролюється (локалізується);

{Термін "спостереження" виключено на підставі Закону № 2501–VIII від 10.07.2018}

статус шкідливого організму (в зоні) – визнання центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, присутності або відсутності на даний час шкідливого організму в зоні, включаючи за необхідності дані про його географічне поширення, на підставі експертної думки, що базується на поточних та минулих повідомленнях про шкідливий організм та іншій інформації;

управління ризиками – процес визначення заходів, які здійснюються з метою зменшення рівня ризику;

фітосанітарна експертиза (аналізи) – перевірка об'єктів регулювання в лабораторних умовах на предмет наявності та ідентифікації або відсутності шкідливих організмів;

фітосанітарна лабораторія – лабораторія будь-якої форми власності, уповноважена на проведення фітосанітарної експертизи (аналізів) центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин;

фітосанітарний сертифікат – сертифікат, що засвідчує фітосанітарний стан об'єктів регулювання;

фітосанітарний стан – наявність або відсутність регульованих шкідливих організмів в об'єктах регулювання;

фітосанітарні заходи – законодавство або фітосанітарна процедура, спрямовані на попередження появи та запобігання поширенню карантинних організмів або на обмеження економічно несприятливого впливу регульованих некарантинних організмів;

фітосанітарні правила – встановлені нормативно-правовими актами правила із запобігання занесенню та/або поширенню карантинних організмів та обмеження економічного впливу регульованих некарантинних шкідливих організмів, включаючи процедури фітосанітарної сертифікації;

фітосанітарна процедура – спосіб застосовування фітосанітарних заходів, включаючи інспектування, огляд, фітосанітарну експертизу (аналізи), нагляд або здійснення контролю за знезараженням об'єктів регулювання;

фумігація – знезараження, яке проводиться шляхом обробки хімічною речовиною в газоподібному стані, що повністю або переважно впливає на вантаж;

шкідливий організм – будь-який вид, штам або біотип рослин, тварин, патогенний агент, шкідливий для рослин чи продуктів рослинного походження, у тому числі комахи, кліщі, грибки, бактерії, віруси, нематоди та бур'яни.

Термін "реальний конфлікт інтересів" вживається у значенні, наведеному в Законі України "Про запобігання корупції".

Стаття 2. Законодавство про карантин рослин

Законодавство про карантин рослин базується на Конституції України і складається з цього Закону, Міжнародної конвенції про захист рослин та інших нормативно-правових актів, що прийняті відповідно до них.

Розділ II

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ КАРАНТИНУ РОСЛИН

Стаття 3. Органи, що здійснюють державне управління у сфері карантину рослин

Державне управління у сфері карантину рослин здійснюється Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері карантину рослин, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин.

Стаття 4. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері карантину рослин

До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері карантину рослин належать:

забезпечення здійснення державної політики у сфері карантину рослин;

розроблення і здійснення відповідних загальнодержавних програм;
спрямування та координація діяльності центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин;
укладення міжнародних договорів від імені Уряду України, включаючи договори про визнання еквівалентності певних фітосанітарних заходів;
запровадження та скасування карантинного режиму в порядку, встановленому цим Законом;
встановлення для центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, переліку платних послуг та їх розміру;
затвердження переліку об'єктів регулювання, порядку видачі карантинного сертифіката, фітосанітарного сертифіката, фітосанітарного сертифіката на реекспорт та строку їх дії;
здійснення інших повноважень у сфері карантину рослин відповідно до Конституції та законів України.

Стаття 5. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері карантину рослин

До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері карантину рослин, належать:

визначення пріоритетних напрямів, стратегії та механізмів розвитку у сфері карантину рослин;

здійснення нормативно–правового забезпечення у сфері карантину рослин;

визначення відповідно до закону порядку ввезення, вивезення та використання рослин і рослинних продуктів, у тому числі за погодженням із карантинними службами інших держав відповідно до міжнародних договорів України;

затвердження переліку регульованих шкідливих організмів;

внесення подання до Кабінету Міністрів України про запровадження або скасування карантинного режиму;

здійснення інших повноважень, визначених законами України.

Стаття 6. Завдання центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин

Завданнями центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, є:

охорона території України від занесення регульованих шкідливих організмів;

виявлення, локалізація і ліквідація регульованих шкідливих організмів;

запобігання проникненню регульованих шкідливих організмів у зони, вільні від таких регульованих шкідливих організмів на території України;

здійснення державного контролю за дотриманням карантинного режиму і проведенням заходів з карантину рослин при вирощуванні, заготівлі, вивезенні, ввезенні, транспортуванні, зберіганні, переробці, реалізації та використанні об'єктів регулювання;

реєстрація осіб, які здійснюють господарську діяльність, пов'язану з виробництвом та обігом об'єктів регулювання.

{Частина другу статті 6 виключено на підставі Закону № 5462–VI від 16.10.2012}

{Частина третю статті 6 виключено на підставі Закону № 5462–VI від 16.10.2012}

Стаття 7. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин

До повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, належать:

{Абзац другий частини першої статті 7 виключено на підставі Закону № 5462–VI від 16.10.2012}

вивчення видового складу, біології та екології регульованих шкідливих організмів, розробка прогнозу їх поширення з метою запобігання занесенню та/або поширенню;

розробка проектів нормативно–правових актів у сфері карантину рослин;

ведення баз даних та інформування громадськості та заінтересованих партнерів про виявлення, наявність, поширення, локалізацію та за необхідності ліквідацію регульованих шкідливих організмів;

перевірка наявності документального підтвердження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони прав на сорти рослин, про ввезення дослідних зразків сортів для цілей експертизи заявки;

перевірка наявності підтвердження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва, про ввезення зразків насіння і садивного матеріалу для селекційних, дослідних робіт і експонування;

проведення інспектування та фітосанітарної експертизи (аналізів) об'єктів регулювання у випадках, встановлених цим Законом;

здійснення державного контролю за виконанням фітосанітарних заходів;

{Абзац частини першої статті 7 виключено на підставі Закону № 867–VIII від 08.12.2015}

здійснення координації моніторингу, виявлення та ідентифікації регульованих шкідливих організмів в Україні;

підготовка переліку регульованих шкідливих організмів;

підготовка переліку об'єктів регулювання;

здійснення контролю за використанням біологічних контрольних організмів;

підготовка подання до Кабінету Міністрів України про запровадження або скасування карантинного режиму;

проведення науково–дослідних робіт у сфері карантину рослин;

контроль за проведенням фумігації особами об'єктів регулювання, які переміщуються через державний кордон України та/або кордони карантинних зон;

{Абзац частини першої статті 7 виключено на підставі Закону № 5462–VI від 16.10.2012}

представництво України у міжнародних організаціях відповідно до встановленого законом порядку;

проведення спеціальних досліджень спільно з національними організаціями з карантину та захисту рослин інших країн щодо оцінки відповідності (невідповідності) об'єктів регулювання фітосанітарним правилам;

надання повідомлень заінтересованим партнерам про фітосанітарні заборони чи обмеження, а також інформування в порядку інформаційної взаємодії центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері митної справи, про наявність діючих заборон для імпорту в Україну об'єктів регулювання із зазначенням конкретних країн–експортерів або зон країн походження, з яких заборонено імпорт об'єктів регулювання та/або щодо яких заборонено імпорт об'єктів регулювання, які надходять з цих територій, а також розміщення на офіційному веб–сайті інформації про заборону імпорту об'єктів регулювання в розрізі країн, зон походження, строків та підстав протягом трьох днів з дня прийняття рішення про таку заборону;

встановлення спеціально визначеного відсотка вантажів, які підлягають вибірковому фітосанітарному прикордонному контролю на основі проведення аналізу ризиків відповідно до вимог статті 17 цього Закону;

забезпечення ведення реєстрів, передбачених цим Законом;

надання відповідей на запити стосовно фітосанітарних заходів;

публікація у вільному доступі на своїй офіційній інтернет–сторінці інформації про розроблені та/або переглянуті фітосанітарні заходи та фітосанітарні заходи країн призначення, результатів аналізу ризику, рішень про запровадження або скасування карантинного режиму, у тому числі переліку

територій, на яких запроваджено карантинний режим, а також переліку регульованих шкідливих організмів, переліків шкідливих організмів А1 та А2 Європейської та Середземноморської організації захисту рослин, протягом одного робочого дня з дня отримання такої інформації, якщо інше не передбачено цим Законом;

звернення до Національного органу України з акредитації з письмовим вмотивованим клопотанням щодо розгляду питання про тимчасове зупинення дії або скасування атестата про акредитацію фітосанітарної лабораторії та притягнення її посадових осіб до відповідальності за порушення вимог законодавства про карантин рослин;

розміщення на офіційному веб-сайті переліків фітосанітарних лабораторій та арбітражних фітосанітарних лабораторій;

уповноваження та позбавлення уповноваження лабораторій на проведення фітосанітарної експертизи (аналізів), проведення огляду в частині відбору зразків;

включення та виключення з Реєстру уповноважених фітосанітарних лабораторій;

контроль за проведенням огляду в частині відбору зразків та вибіркового контролю за проведенням фітосанітарної експертизи (аналізів);

уповноваження та позбавлення уповноваження державних фітосанітарних лабораторій на проведення повторної фітосанітарної (арбітражної) експертизи (аналізів);

обов'язкове повідомлення про нотифікацію осіб, які експортували вантаж з об'єктами регулювання, та фітосанітарну лабораторію, що видала висновок фітосанітарної експертизи (аналізів), на підставі якого було видано фітосанітарний сертифікат (фітосанітарний сертифікат на реекспорт), щодо якого було отримано нотифікацію;

здійснення інших повноважень, передбачених цим Законом.

{Частина другу статті 7 виключено на підставі Закону № 222–VIII від 02.03.2015}

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, для виконання своїх повноважень взаємодіє із центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим та місцевими державними адміністраціями.

{Статтю 8 виключено на підставі Закону № 5462–VI від 16.10.2012}

Стаття 9. Посадові особи, які здійснюють державний контроль з карантину рослин

Організація та здійснення державного контролю покладаються на Головного державного фітосанітарного інспектора України, головних державних фітосанітарних інспекторів в Автономній Республіці Крим, областях, їх заступників і державних фітосанітарних інспекторів.

На посадових осіб, яким надано повноваження державних фітосанітарних інспекторів, поширюється дія Закону України "Про державну службу".

Державні фітосанітарні інспектори забезпечуються форменим одягом за рахунок коштів Державного бюджету України.

Зразки форменого одягу, знаки розрізнення та строки їх носіння, порядок забезпечення встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 10. Права та обов'язки посадових осіб, які здійснюють державний контроль та нагляд

{Частина першу статті 10 виключено на підставі Закону № 5462–VI від 16.10.2012}

Державні фітосанітарні інспектори у межах своїх повноважень мають право:

проводити фітосанітарні процедури до об'єктів регулювання;

перевіряти наявність документального підтвердження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну

політику у сфері охорони прав на сорти рослин, про ввезення дослідних зразків сортів для цілей експертизи заявки;

перевіряти наявність підтвердження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва, про ввезення зразків насіння і садивного матеріалу для селекційних, дослідних робіт і експонування;

затримувати згідно із законом об'єкти регулювання для інспектування та фітосанітарної експертизи (аналізів), якщо вони переміщуються без відповідних фітосанітарних документів або у разі візуального виявлення у вантажі регульованого шкідливого організму;

здійснювати державний контроль та нагляд, інспектування та моніторинг відповідної території, об'єктів регулювання;

отримувати інформацію, необхідну для здійснення повноважень відповідно до Закону;

проводити відбір зразків з партії рослин і рослинних продуктів для проведення фітосанітарної експертизи (аналізів) відповідно до цього Закону;

видавати в межах своїх повноважень розпорядження, що підлягають обов'язковому виконанню, на здійснення фітосанітарних заходів;

надавати висновки органам страхування щодо завданих збитків внаслідок ліквідації карантинних організмів;

накладати у порядку, встановленому законом, адміністративні стягнення на осіб, винних у порушенні законодавства про карантин рослин;

безперешкодного доступу до потужностей (об'єктів) виробництва та обігу об'єктів регулювання, включених до переліку об'єктів регулювання для цілей контролю за переміщенням територією України, в порядку, встановленому Законом України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності";

здійснювати контроль за проведенням огляду в частині відбору зразків фахівцями фітосанітарної лабораторії та вибіркового контролю за проведенням фітосанітарної експертизи (аналізів);

здійснювати інші повноваження, передбачені цим Законом.

Головний державний фітосанітарний інспектор України, головні державні фітосанітарні інспектори в Автономній Республіці Крим, областях, їх заступники і державні фітосанітарні інспектори зобов'язані:

у разі виявлення карантинних організмів протягом доби внести відповідні подання про запровадження карантинного режиму;

діяти на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені законом, і додержуватися вимог нормативно-правових актів у сфері карантину рослин;

забезпечувати конфіденційність будь-якої інформації, яка становить комерційну таємницю, за винятком випадків, передбачених законом;

надавати документи, які засвідчують їх повноваження;

надавати власникам об'єктів регулювання, які підлягають державному контролю, акти про результати нагляду, інспектування та моніторингу;

здійснювати інші повноваження, передбачені цим Законом.

За порушення вимог цього Закону та інших нормативно-правових актів державні фітосанітарні інспектори несуть передбачену законом відповідальність.

Стаття 11. Гарантії діяльності посадових осіб, які здійснюють державний контроль та нагляд

Головний державний фітосанітарний інспектор України, головні державні фітосанітарні інспектори в Автономній Республіці Крим, областях, їх заступники і державні фітосанітарні інспектори у своїй діяльності незалежні і керуються Конституцією України, цим Законом, іншими нормативно-правовими актами.

Рішення державного фітосанітарного інспектора щодо заборони вирощування, вивезення, ввезення, транспортування (у тому числі експорту, імпорту, транзиту), зберігання, реалізації чи використання об'єктів регулювання, прийняті в межах його повноважень, є обов'язковими для виконання.

Образа посадової особи, що здійснює державний контроль з карантину рослин, а також опір, погрози, насильство та інші дії, що перешкоджають виконанню покладених на неї обов'язків та повноважень, тягнуть за собою відповідальність згідно із законом.

Стаття 12. Права та обов'язки осіб у сфері карантину рослин

Особи, які здійснюють господарську діяльність, пов'язану з виробництвом, переробкою, зберіганням, транспортуванням і торгівлею рослинами та рослинними продуктами, мають право одержувати від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, інформацію про фітосанітарний стан на відповідній території.

Особам, яким завдано шкоду внаслідок запровадження карантинного режиму або у зв'язку з проведенням робіт щодо ліквідації карантинних організмів, збитки відшкодовуються відповідно до закону.

Особи, майно яких використовувалося з метою запобігання поширенню і ліквідації карантинних організмів, мають право на відшкодування завданих їм збитків відповідно до закону та у порядку і розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України.

Особи, які здійснюють господарську діяльність, пов'язану з виробництвом, переробкою, зберіганням, транспортуванням, торгівлею рослинами і рослинними продуктами, зобов'язані:

виконувати фітосанітарні правила та здійснювати фітосанітарні заходи;

виконувати законні розпорядження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, щодо проведення відповідних карантинних заходів;

подавати визначену законом інформацію для реєстрації до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, якщо це вимагається згідно із статтею 27 цього Закону;

подавати на вимогу спеціалістів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, відомості про об'єкти регулювання;

здійснювати систематичний моніторинг земельних угідь, які належать їм на правах власності або користування, а також потужностей (об'єктів), на яких здійснюється виробництво та/або обіг рослин, продуктів рослинного походження з метою виявлення регульованих шкідливих організмів;

надавати державним фітосанітарним інспекторам у визначених законом випадках безперешкодно доступ до об'єктів регулювання на будь-якій стадії виробництва, переробки чи обігу для проведення інспектування, перевірки документації та відбору зразків від об'єктів регулювання для визнання їх фітосанітарного стану в порядку, передбаченому цим Законом;

сприяти проведенню карантинних заходів у карантинних та прилеглих до них зонах у разі виявлення карантинних організмів;

зберігати усі фітосанітарні сертифікати, карантинні сертифікати протягом одного року починаючи з дати видачі.

Фітосанітарні заходи є обов'язковими для виконання органами державної влади та особами.

Особи та органи державної влади зобов'язані сприяти державним фітосанітарним інспекторам у виконанні ними своїх повноважень.

Розділ II⁻¹

ФІТОСАНІТАРНА ЕКСПЕРТИЗА (АНАЛІЗИ)

Стаття 13. Відбір зразків та фітосанітарна експертиза (аналізи)

Виїмки та формування зразків об'єктів регулювання (у тому числі арбітражних) для проведення фітосанітарної експертизи (аналізів) здійснюються державними фітосанітарними інспекторами або фахівцями фітосанітарної лабораторії приватної форми власності за вибором власника вантажу або уповноваженої ним особи. Проведення фітосанітарної експертизи (аналізів) фітосанітарною лабораторією приватної форми власності здійснюється виключно для цілей експорту.

У разі якщо фітосанітарна експертиза (аналізи) проводиться фітосанітарною лабораторією приватної форми власності, власник вантажу або уповноважена ним особа зобов'язаний не пізніше ніж за 24 години до початку відбору зразків повідомити засобами електронного зв'язку відповідний територіальний орган центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, про транспортний засіб, вантаж і заплановані дату та час початку відбору зразків фахівцями такої фітосанітарної лабораторії. Таке повідомлення вважається отриманим з моменту його направлення. У такому разі державний фітосанітарний інспектор та фахівець фітосанітарної лабораторії приватної форми власності здійснюють спільний огляд вантажу. При спільному огляді вантажу державний фітосанітарний інспектор проводить інспектування та контроль за відбором зразків фахівцем фітосанітарної лабораторії приватної форми власності.

У разі здійснення фітосанітарної експертизи (аналізів) фітосанітарною лабораторією приватної форми власності відбір зразків здійснює фахівець такої лабораторії, а в разі здійснення фітосанітарної експертизи (аналізів) державною фітосанітарною лабораторією відбір зразків здійснює державний фітосанітарний інспектор.

Відібрані зразки запаковуються у сейф–пакети, про що складається акт, який підписується державним фітосанітарним інспектором (якщо фітосанітарна експертиза (аналізи) буде здійснюватися у державній фітосанітарній лабораторії) або фахівцем фітосанітарної лабораторії приватної форми

власності, який здійснював відбір зразків. Фахівець фітосанітарної лабораторії приватної форми власності, який проводив відбір зразків, направляє зразки до фітосанітарної лабораторії приватної форми власності, яка буде проводити фітосанітарну експертизу (аналізи). Державний фітосанітарний інспектор направляє зразки до державної фітосанітарної лабораторії, яка буде проводити фітосанітарну експертизу (аналізи). Форма акта та вимоги до сейф–пакетів встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Відсутність державного фітосанітарного інспектора під час відбору зразків фахівцями фітосанітарної лабораторії приватної форми власності не є підставою для відмови у проведенні фітосанітарної експертизи (аналізів), а також видачі фітосанітарного сертифіката.

Систематичне (п'ять і більше разів протягом року) порушення методів відбору зразків є підставою для звернення центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, до Національного органу України з акредитації з письмовим вмотивованим клопотанням щодо розгляду питання про тимчасове зупинення дії або скасування атестата про акредитацію фітосанітарної лабораторії.

Фітосанітарна експертиза (аналізи) об'єктів регулювання проводиться відповідно до міжнародних стандартів, інструкцій та рекомендацій з метою виявлення та/або ідентифікації шкідливих організмів фітосанітарною лабораторією за вибором власника вантажу або уповноваженої ним особи. Фітосанітарна експертиза (аналізи) у випадках, прямо передбачених міжнародними договорами та/або зовнішньоекономічними договорами (контрактами), здійснюється державними фітосанітарними лабораторіями.

Фітосанітарна експертиза (аналізи) об'єктів регулювання включає:

здійснення аналізу фітосанітарного стану об'єктів регулювання з метою виявлення шкідливих організмів;

визначення видів шкідливих організмів, їхнього стану, стадії розвитку та кількості;

формування зразка–документа (за наявності).

Фітосанітарна лабораторія проводить фітосанітарну експертизу (аналізи) об'єктів регулювання для цілей експорту з метою виявлення та визначення видів шкідливих організмів з урахуванням фітосанітарних вимог країни–імпортера. Фітосанітарна лабораторія приватної форми власності для проведення фітосанітарної експертизи (аналізів) для цілей експорту повинна мати уповноваження та акредитацію ISO/IEC 17025, ДСТУ ISO 17025 або інших стандартів, якими їх замінено, у галузі застосування методів діагностики шкідливих організмів за тими видами аналізів (експертиз), які вимагаються країною–імпортером для визначення фітосанітарного стану відповідної партії вантажу.

За результатами проведеної фітосанітарної експертизи (аналізів) фітосанітарна лабораторія надає висновок фітосанітарної експертизи (аналізів), який встановлює фітосанітарний стан всієї партії вантажу.

У разі надходження до фітосанітарної лабораторії зразка з порушенням цілісності сейф–пакета фітосанітарна лабораторія надає висновок фітосанітарної експертизи (аналізів) щодо фітосанітарного стану виключно цього зразка.

Строк дії висновку фітосанітарної експертизи (аналізів) становить 14 днів.

Порядок проведення фітосанітарної експертизи (аналізів) затверджується Кабінетом Міністрів України.

Державний фітосанітарний інспектор на підставі висновку фітосанітарної експертизи (аналізів) встановлює карантинне значення виявлених шкідливих організмів, на основі якого приймає рішення про застосування фітосанітарних заходів та видачу або відмову у видачі сертифікатів, передбачених цим Законом.

Стаття 13⁻¹. Уповноваження на проведення огляду та фітосанітарної експертизи (аналізів)

Лабораторія уповноважується на проведення огляду в частині відбору зразків та фітосанітарної експертизи (аналізів), якщо вона:

акредитована відповідно до стандартів ISO/IEC 17025, ДСТУ ISO 17025 або інших стандартів, якими їх замінено, на проведення робіт з визначення фітосанітарного стану рослин і продукції рослинного походження у галузі застосування методів діагностики шкідливих організмів за одним або кількома видами аналізів (експертиз): ентомологія, мікологія, бактеріологія, фітогельмінтологія, вірусологія, гербологія;

не порушувала протягом останніх шести місяців вимог нормативно–правових актів та стандартів ISO/IEC 17025, ДСТУ ISO 17025 або інших стандартів, якими їх замінено, на відповідність яким вона акредитована.

Для отримання уповноваження на проведення огляду в частині відбору зразків та фітосанітарної експертизи (аналізів) лабораторія подає центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, заяву у довільній формі. До заяви додаються такі документи:

копія атестата про акредитацію;

інформація про наявну матеріально–технічну базу для проведення фітосанітарної експертизи (аналізів) та копії документів, що засвідчують право власності або користування лабораторним обладнанням;

інформація про відсутність порушень вимог нормативно–правових актів та стандартів ISO/IEC 17025, ДСТУ ISO 17025 або інших стандартів, якими їх замінено, на відповідність яким вона акредитована, протягом останніх шести місяців;

заява у довільній формі про відсутність реального конфлікту інтересів, що впливає на об'єктивність або неупередженість при проведенні огляду в частині відбору зразків та фітосанітарної експертизи (аналізів).

Лабораторія уповноважується на проведення огляду в частині відбору зразків та фітосанітарної експертизи (аналізів) на підставі рішення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері

карантину рослин, про уповноваження. Рішення про уповноваження або відмову в уповноваженні приймається протягом десяти робочих днів з дня подачі заяви.

Виключними підставами для відмови в уповноваженні є невідповідність лабораторії вимогам, встановленим цією статтею.

Фітосанітарна лабораторія позбавляється уповноваження на підставі рішення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, у разі:

ліквідації;

тимчасового зупинення дії або скасування атестата про акредитацію;

повторного протягом 12 місяців порушення нею законодавства про карантин рослин в частині проведення фітосанітарної експертизи (аналізів), що мало наслідком отримання двох та більше нотифікацій про невідповідність фітосанітарним заходам відповідно до Міжнародного стандарту з фітосанітарних заходів № 13. До такого порушення належить виявлення регульованих шкідливих організмів у вантажі, щодо якого надано висновок фітосанітарної експертизи (аналізів) про відсутність таких організмів;

виявлення недостовірних відомостей у документах, поданих із заявою на уповноваження;

приватизації державної фітосанітарної лабораторії.

Фітосанітарна лабораторія зобов'язана:

дотримуватися вимог нормативно–правових актів та стандартів ISO/IEC 17025, ДСТУ ISO 17025 або інших стандартів, якими їх замінено, на відповідність яких вона акредитована;

надавати державним фітосанітарним інспекторам на їх запит інформацію, необхідну для з'ясування обставин, що призвели до отримання нотифікації про невідповідність фітосанітарним заходам.

Стаття 13⁻². Повторна фітосанітарна (арбітражна) експертиза (аналізи)

Повторна фітосанітарна (арбітражна) експертиза (аналізи) проводиться державною фітосанітарною лабораторією, уповноваженою на проведення такої експертизи (аналізів) (далі – арбітражна фітосанітарна лабораторія).

Державна фітосанітарна лабораторія уповноважується на проведення повторної фітосанітарної (арбітражної) експертизи (аналізів) на підставі рішення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, якщо вона:

відповідає вимогам до фітосанітарних лабораторій;

має досвід проведення робіт з визначення фітосанітарного стану рослин і продукції рослинного походження не менше ніж два роки.

Арбітражна фітосанітарна лабораторія позбавляється уповноваження на проведення повторної фітосанітарної (арбітражної) експертизи (аналізів) на підставі рішення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, у разі позбавлення уповноваження на проведення фітосанітарної експертизи (аналізів) або її приватизації.

Повторна фітосанітарна (арбітражна) експертиза (аналізи) проводиться на вимогу особи, яка оскаржує результати фітосанітарної експертизи (аналізів). Результати фітосанітарної експертизи (аналізів) можуть оскаржуватися лише особою, яка є власником вантажу, або уповноваженою нею особою протягом строку дії висновку фітосанітарної експертизи (аналізів).

Об'єктами повторної фітосанітарної (арбітражної) експертизи (аналізів) є арбітражний зразок або зразок–документ. Зразок–документ, сформований під час проведення фітосанітарної експертизи (аналізів), є об'єктом фітосанітарної (арбітражної) експертизи (аналізів) у разі відсутності арбітражного зразка.

Арбітражний зразок за кількістю, якістю та часом відбору має бути рівноцінним зразку. Арбітражний зразок передається на зберігання особі, яка є власником вантажу, або її уповноваженому представнику. Арбітражний зразок зберігається протягом строку дії висновку фітосанітарної експертизи (аналізів).

Зразки для повторної фітосанітарної (арбітражної) експертизи (аналізів) запаковуються у сейф–пакети, про що складається акт за формою, встановленою Кабінетом Міністрів України. Акт підписується державним фітосанітарним інспектором або фахівцем фітосанітарної лабораторії, який здійснював відбір зразків.

Зразок–документ, відібраний під час проведення фітосанітарної експертизи (аналізів), запаковується у сейф–пакет, про що складається відповідний акт з описом вкладення у довільній формі, що підписується представником лабораторії, яка проводила фітосанітарну експертизу (аналізи).

Якщо результати повторної фітосанітарної (арбітражної) експертизи (аналізів) відрізняються від результатів фітосанітарної експертизи (аналізів), застосовуються результати повторної фітосанітарної (арбітражної) експертизи (аналізів).

Порядок проведення повторної фітосанітарної (арбітражної) експертизи (аналізів) затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 13⁻³. Реєстр уповноважених фітосанітарних лабораторій

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, забезпечує ведення в електронній формі та є держателем Реєстру уповноважених фітосанітарних лабораторій.

Підставою для включення до Реєстру уповноважених фітосанітарних лабораторій є рішення про уповноваження.

Підставою для виключення з Реєстру уповноважених фітосанітарних лабораторій є рішення про позбавлення уповноваження.

До Реєстру уповноважених фітосанітарних лабораторій включаються відомості про:

назву та адресу фітосанітарної лабораторії із зазначенням строку дії її атестата про акредитацію;

номер та дату видачі висновку фітосанітарної експертизи (аналізів).

Відомості, що містяться у Реєстрі уповноважених фітосанітарних лабораторій, є відкритими і загальнодоступними.

За оновлення інформації в Реєстрі уповноважених фітосанітарних лабораторій фітосанітарні лабораторії (крім державних фітосанітарних лабораторій) вносять плату за кожен включений до цього Реєстру висновок фітосанітарної експертизи (аналізів) у розмірі 0,2 прожиткового мінімуму для працездатних осіб, яка зараховується до спеціального фонду державного бюджету.

Порядок ведення Реєстру уповноважених фітосанітарних лабораторій встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 13⁴. Реєстр виданих фітосанітарних сертифікатів

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, забезпечує ведення в електронній формі та є держателем Реєстру виданих фітосанітарних сертифікатів.

У Реєстрі виданих фітосанітарних сертифікатів відкритою і загальнодоступною є інформація про:

назву об'єкта регулювання та його обсяг;

номер та дату видачі висновку фітосанітарної експертизи (аналізів);

номер та дату видачі фітосанітарних сертифікатів.

Порядок ведення Реєстру виданих фітосанітарних сертифікатів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Розділ III

РОЗРОБКА ТА ЗАСТОСУВАННЯ ФІТОСАНІТАРНИХ ЗАХОДІВ

Стаття 14. Цілі фітосанітарних заходів

Органи, що здійснюють державне управління у сфері карантину рослин, вживають необхідні фітосанітарні заходи з метою досягнення таких цілей:

захист життя та здоров'я рослин на території України від ризиків внаслідок занесення та/або поширення регульованих шкідливих організмів в Україні або зменшення цих ризиків;

запобігання або обмеження будь-якої шкоди внаслідок занесення та/або поширення регульованих шкідливих організмів.

Стаття 15. Належний рівень фітосанітарного захисту

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері карантину рослин, визначає належний рівень фітосанітарного захисту.

Належний рівень фітосанітарного захисту визначається на підставі:
підтвердженої наявності регульованих шкідливих організмів в Україні;
прогнозованої оцінки економічних витрат для сільськогосподарського та/або лісового виробництва, пов'язаних з занесенням або подальшим поширенням регульованих шкідливих організмів в Україні;

визначення рівня ризику, прийнятного для сусідніх країн та заінтересованих партнерів;

міжнародних стандартів, інструкцій та рекомендацій;

мінімізації негативного впливу фітосанітарних заходів на міжнародну та внутрішню торгівлю.

Стаття 16. Розробка, перегляд, внесення змін та прийняття фітосанітарних заходів

Фітосанітарні заходи розробляються та/або переглядаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, і приймаються відповідними органами державної влади згідно з їх повноваженнями.

Розробка та перегляд фітосанітарних заходів проводиться на підставі:
наукових принципів, відповідних процесів та методів виробництва;
відповідності методам інспектування, відбору зразків та проведення фітосанітарної експертизи (аналізів);

рівня поширеності регульованих шкідливих організмів, наявності зон, у яких відсутні регульовані шкідливі організми, або зон з незначною їх кількістю; екологічних умов та умов навколишнього природного середовища;

методів обробки;
міжнародних стандартів у сфері карантину та захисту рослин;
результатів аналізу ризику, проведеного за методикою, розробленою міжнародними організаціями;
інформації, отриманої від міжнародних організацій, що використовується заінтересованими партнерами.

Під час розроблення та здійснення фітосанітарних заходів щодо імпортованих об'єктів регулювання необхідно враховувати статус регульованих шкідливих організмів в Україні порівнюючи із статусом регульованих шкідливих організмів у країні походження.

Забороняється дискримінація заінтересованих партнерів, що імпортують до України об'єкти регулювання з країн, у яких статус регульованого шкідливого організму такий, як в Україні.

Фітосанітарні заходи, які здійснюються в іншій країні, вважаються еквівалентними тим, що застосовуються в Україні, якщо така країна на основі науково обґрунтованої інформації доведе, що ці заходи відповідають рівню захисту рослин або перевищують його порівняно з тими, що здійснюються в Україні.

Фітосанітарні заходи, включаючи фітосанітарні правила, підлягають перегляду та оновленню в міру надходження нової науково обґрунтованої інформації або важливих (істотних) коментарів від заінтересованих партнерів.

Фітосанітарні заходи переглядаються не пізніше ніж протягом шести місяців після їх прийняття або останнього перегляду.

Усі фітосанітарні заходи, прийняті за надзвичайних обставин, переглядаються та оновлюються не пізніше 6 місяців від дати їх прийняття або останнього перегляду, з метою забезпечення того, щоб такі заходи досягали, але не перевищували належний рівень фітосанітарного захисту.

Проведення інспектування, огляду, фітосанітарної експертизи (аналізів), повторної (арбітражної) фітосанітарної експертизи (аналізів), нагляду,

обстеження, моніторингу, знезараження об'єктів регулювання, оформлення сертифікатів, передбачених цим Законом, контроль за проведенням огляду в частині відбору зразків та вибіркового контролю за проведенням фітосанітарної експертизи (аналізів) здійснюються у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 17. Проведення аналізу ризику та управління ризиком

Результати аналізу ризику об'єктів регулювання оформляються письмово і повинні містити таку інформацію:

мета проведення аналізу;

факти виявлення регульованих шкідливих організмів та шляхи їх проникнення (носії, тип передачі), укорінення та поширення;

джерела інформації;

висновки щодо оцінки фітосанітарного ризику, включаючи вірогідність заподіяння шкоди рослинам та наслідки, що можуть бути цим викликані;

варіанти управління ризиком та причини, за якими відхиляються альтернативні варіанти.

Результати аналізу ризику розміщуються на офіційній інтернет-сторінці центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, протягом трьох робочих днів із дня затвердження висновків.

Проведення аналізу ризику здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин.

Управління ризиком полягає у зменшенні ризику для життя та здоров'я рослин відповідно до належного рівня фітосанітарного захисту, який встановлений в Україні.

При розгляді альтернативних варіантів зменшення ризику занесення карантинних організмів визначені фітосанітарні заходи не повинні обмежувати торгівлю більше, ніж необхідно для досягнення належного рівня фітосанітарного захисту, враховуючи технічну та економічну доцільність запропонованих альтернативних заходів.

Стаття 18. Визначення ефективності іноземної національної організації захисту рослин

Визначення ефективності іноземної національної організації захисту рослин ґрунтується на об'єктивних критеріях, встановлених Секретаріатом Міжнародної конвенції з захисту рослин.

При визначенні ефективності іноземної національної організації захисту рослин також враховується періодичність визнання недійсними фітосанітарних сертифікатів, які засвідчують відсутність регульованих шкідливих організмів у вантажі з об'єктами регулювання, що імпортується і які були видані уповноваженою посадовою особою іноземної національної організації захисту рослин на вантаж з об'єктами регулювання, що імпортується, але були визнані недійсними в результаті фітосанітарної експертизи (аналізів) зразків цього вантажу.

Усі розглянуті фактори та відповідні висновки, зроблені під час оцінки ефективності іноземної національної організації захисту рослин, документуються та надаються іноземній національній організації захисту рослин за її запитом. У разі якщо іноземна країна звертається із запитом про проведення консультацій та надання коментарів щодо оцінки її ефективності, розпочинаються консультації, а результати та пояснення аналізуються на предмет наявності підстав перегляду оцінки ефективності іноземної національної організації захисту рослин.

Стаття 19. Повідомлення про здійснення фітосанітарних заходів

Для повідомлення про здійснення фітосанітарних заходів центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин:

у триденний строк після завершення розроблення фітосанітарних заходів розміщує відповідне повідомлення у періодичних виданнях, а також на офіційній інтернет-сторінці центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин;

інформує про фітосанітарні заходи Центр обробки запитів країн – членів Світової організації торгівлі і Світової організації торгівлі (далі – Центр обробки запитів), який доводить їх до країн – членів цієї організації з метою зменшення впливу на експортні можливості заінтересованих партнерів.

Повідомлення публікується не пізніше ніж за 60 днів до здійснення фітосанітарного заходу. Повідомлення складається за формою та вимогами відповідних міжнародних організацій або міжнародних договорів. У повідомленні зазначаються об'єкти регулювання, яких стосується та/або на які вплине фітосанітарний захід, з коротким змістом та обґрунтуванням щодо здійсненого заходу.

На письмовий запит осіб чи заінтересованих партнерів центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, надає інформацію щодо фітосанітарних заходів із зазначенням у разі потреби положень, що істотно відрізняються від міжнародних стандартів.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, розглядає письмові коментарі щодо надзвичайного фітосанітарного заходу, отримані від заінтересованих партнерів та осіб, і за їх письмовим запитом обговорює такі коментарі і враховує їх та результати обговорень при розгляді питання про внесення змін до надзвичайного фітосанітарного заходу.

У разі виникнення надзвичайних обставин та, як наслідок, здійснення фітосанітарного заходу повідомлення публікується в офіційних друкованих виданнях органів державної влади і на офіційній інтернет–сторінці центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, визначає вплив надзвичайного фітосанітарного заходу на експортні можливості заінтересованих партнерів.

Стаття 20. Документація фітосанітарних заходів

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, протягом 10 календарних днів відповідає на всі питання та запити, пов'язані з фітосанітарними заходами, що включають:

ухвалені або запропоновані фітосанітарні заходи;

процедури контролю, інспектування та ухвалення;

процедури оцінки фітосанітарного ризику, фактори, що беруться до уваги, та методи визначення належного рівня фітосанітарного захисту;

членство та участь України у відповідних міжнародних організаціях або відповідних міжнародних договорах стосовно фітосанітарних заходів та тексти таких договорів.

Кабінет Міністрів України встановлює розмір плати, що стягується, за надання інформації заінтересованим партнерам та особам.

Стаття 21. Опублікування та здійснення фітосанітарних заходів

Фітосанітарні заходи в триденний термін після їх прийняття публікуються в офіційних друкованих виданнях відповідних органів державної влади і на офіційній інтернет-сторінці центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин.

Фітосанітарні заходи здійснюються не раніше ніж через 6 місяців після опублікування, за винятком надзвичайних фітосанітарних заходів.

Стаття 22. Принципи застосування фітосанітарних заходів

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, під час здійснення фітосанітарних заходів враховує:

обсяги, необхідні для досягнення мети, зазначеної у статті 15 цього Закону;

недопущення прихованого обмеження для міжнародної торгівлі;

уникнення довільного їх встановлення або дискримінації міжнародної торгівлі.

Стаття 23. Договори щодо еквівалентності фітосанітарних заходів

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, на вимогу заінтересованих партнерів проводить консультації про визнання еквівалентності фітосанітарних заходів з метою подальшого укладення договорів про таку еквівалентність відповідно до закону.

{Статтю 24 виключено на підставі Закону № 2501–VIII від 10.07.2018}

Розділ IV

ВИЯВЛЕННЯ, МОНІТОРИНГ ТА БОРОТЬБА ІЗ РЕГУЛЬОВАНИМИ ШКІДЛИВИМИ ОРГАНІЗМАМИ

Стаття 25. Встановлення переліку регульованих шкідливих організмів

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, готує перелік регульованих шкідливих організмів, який включає:

- карантинні організми, відсутні в Україні (список 1);
- карантинні організми, обмежено поширені в Україні (список 2);
- регульовані некарантинні шкідливі організми.

Перелік регульованих шкідливих організмів встановлюється на основі переліків шкідливих організмів, які занесені до списків А1 та А2 Європейської та Середземноморської організації захисту рослин та/або списків інших відповідних міжнародних організацій, якщо на основі оцінки фітосанітарного ризику встановлено високий рівень загрози занесення або поширення таких шкідливих організмів для рослин на території України.

Рівень присутності регульованих некарантинних шкідливих організмів, який становить зараження, визначається для кожного виду насінневого та садивного матеріалу.

Перелік регульованих шкідливих організмів затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері карантину рослин, та публікується в офіційних друкованих виданнях

органів державної влади і на офіційній інтернет–сторінці центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин.

Перелік регульованих шкідливих організмів поновлюється за необхідності відповідно до статусу шкідливих організмів в Україні та змін у переліках А–1 та А–2 Європейської та Середземноморської організації захисту рослин та затверджується у термін, що не перевищує 30 днів, і публікується в офіційних друкованих виданнях органів державної влади та на офіційній інтернет–сторінці центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин.

Стаття 26. Встановлення переліків об’єктів регулювання

Кабінет Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері карантину рослин, затверджує окремі переліки об’єктів регулювання:

для цілей імпорту, експорту та реекспорту;

для цілей контролю за переміщенням територією України.

Перелік об’єктів регулювання для цілей контролю за переміщенням територією України складається відповідно до міжнародних стандартів, інструкцій та рекомендацій на основі проведення аналізу ризиків відповідно до вимог статті 17 цього Закону.

У переліку об’єктів регулювання для цілей імпорту, експорту та реекспорту визначаються:

об’єкти регулювання для цілей імпорту із зазначенням конкретних країн–експортерів або зон країн походження, які заборонені для імпорту внаслідок статусу регульованих шкідливих організмів на території, з якої походять такі об’єкти регулювання;

об’єкти регулювання для цілей експорту та реекспорту із зазначенням конкретних країн–імпортерів, які вимагають супроводження фітосанітарними документами.

Зміни до переліків об'єктів регулювання вносяться відповідно до зміни статусу регульованих шкідливих організмів іноземної держави та/або України, нової науково обґрунтованої інформації, повідомлень країн-імпортерів та міжнародних стандартів.

Переліки об'єктів регулювання розміщуються на офіційній інтернет-сторінці центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, протягом трьох робочих днів із дня набрання ними чинності.

На рослини, продукти рослинного походження, місця зберігання, упаковки, засоби перевезення, контейнери, ґрунт та будь-які інші організми, об'єкти або матеріали, здатні переносити чи поширювати регульовані шкідливі організми, не включені до переліку об'єктів регулювання для цілей імпорту, експорту, реекспорту та контролю за переміщенням територією України, за запитом особи, яка здійснює переміщення вантажу з такими об'єктами, поширюється правовий режим об'єктів регулювання, встановлений цим Законом.

Стаття 27. Реєстрація осіб, які здійснюють господарську діяльність, пов'язану з виробництвом та обігом об'єктів регулювання

Реєстрації у центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, підлягають особи, які:

здійснюють господарську діяльність з обігу об'єктів регулювання у карантинній та регульованій зонах;

виробляють насінневий та садивний матеріал;

здійснюють біологічний контроль з використанням біологічних контрольних організмів;

здійснюють господарську діяльність з виробництва та маркування дерев'яного пакувального матеріалу;

здійснюють зберігання та переробку зерна.

Реєстрація проводиться протягом 10 робочих днів на основі заяви, поданої особою, яка здійснює господарську діяльність, пов'язану з виробництвом та обігом об'єктів регулювання, відповідно до закону за формою, що встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері карантину рослин.

Особам, зареєстрованим в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, надається реєстраційний номер.

Плата за реєстрацію не стягується.

Порядок реєстрації осіб визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері карантину рослин.

Стаття 28. Система раннього попередження про карантинні організми

Особи проводять інспектування рослин, що ростуть на землях сільськогосподарського призначення, у розсадниках, садах, лісах, відкритому ґрунті, теплицях та в інших місцях, включаючи місця для зберігання, переробки і транспортні засоби для переміщення об'єктів регулювання.

У разі виявлення підозри зараження об'єктів регулювання регульованими шкідливими організмами особа повинна протягом доби повідомити державного фітосанітарного інспектора.

Державний фітосанітарний інспектор здійснює фітосанітарні процедури з метою перевірки підозри наявності регульованого шкідливого організму. У разі підтвердження такої підозри державний фітосанітарний інспектор визначає фітосанітарні заходи, спрямовані на запобігання поширення, локалізації та/або ліквідації регульованих шкідливих організмів, які повинні здійснюватися особами.

Стаття 29. Контроль за переміщенням об'єктів регулювання територією України

Об'єкти регулювання, включені до переліку об'єктів регулювання для цілей контролю за переміщенням територією України, переміщуються територією України за наявності карантинного сертифіката у випадках:

вивезення об'єктів регулювання з карантинної зони;

транспортування імпортованих об'єктів регулювання, які зберігалися, перепаковувалися, розділялися на частини, змішувалися з іншими вантажами.

Карантинний сертифікат видається державним фітосанітарним інспектором не раніше, ніж за 14 діб до дати переміщення об'єктів регулювання територією України на підставі проведених фітосанітарних процедур. Карантинний сертифікат видається державним фітосанітарним інспектором у разі відсутності підстав для відмови, передбачених цією статтею. Карантинний сертифікат також може видаватися на рослини, продукти рослинного походження, місця зберігання, упаковки, засоби перевезення, контейнери, ґрунт та будь-які інші організми, об'єкти або матеріали, здатні переносити чи поширювати регульовані шкідливі організми, не включені до переліку об'єктів регулювання для цілей контролю за переміщенням територією України, за запитом особи, яка здійснює переміщення вантажу з такими об'єктами.

Державний фітосанітарний інспектор зобов'язаний видати заявнику карантинний сертифікат або прийняти рішення про відмову в його видачі на підставі заяви власника вантажу або уповноваженої ним особи на оформлення карантинного сертифіката та висновку фітосанітарної експертизи (аналізів). Державний фітосанітарний інспектор зобов'язаний видати заявнику карантинний сертифікат чи прийняти рішення про відмову в його видачі протягом 8 робочих годин після отримання ним висновку фітосанітарної експертизи (аналізів). Висновок фітосанітарної експертизи (аналізів) надається за результатами аналізу щодо наявності шкідливих організмів протягом 24 годин з моменту завершення завантаження транспортного засобу. Початок та завершення завантаження транспортного засобу фіксуються шляхом направлення власником вантажу або уповноваженою ним особою письмового

повідомлення до фітосанітарної лабораторії, яка за вибором власника вантажу або уповноваженої ним особи здійснюватиме фітосанітарну експертизу (аналізи). Повідомлення має містити інформацію про транспортний засіб, вантаж, заплановані час та дату початку і завершення завантаження. У разі проведення складного аналізу (мікологічного, бактеріологічного, вірусологічного, гельмінтологічного), залежно від виявленого виду організму, строк видачі висновку фітосанітарної експертизи (аналізів) може бути продовжено, але не більше ніж на 30 днів з дня подання зразка об'єкта регулювання на аналіз.

Рішення про відмову у видачі карантинного сертифіката надається особі у письмовій формі.

Підставами для прийняття рішення про відмову у видачі карантинного сертифіката є:

невідповідність об'єктів регулювання вимогам фітосанітарних заходів;
виявлення зараження об'єктів регулювання регульованими шкідливими організмами;

відсутність реєстрації особи, передбаченої статтею 27 цього Закону;
невідповідність наявних об'єктів регулювання, заявлених особою для переміщення територією України;

невиконання розпоряджень державного фітосанітарного інспектора щодо застосування фітосанітарних заходів;

відсутність оплати за видачу карантинного сертифіката.

Виключними підставами для анулювання карантинного сертифіката є:
порушення особою вимог фітосанітарних заходів, які визначені у карантинному сертифікаті;

повідомлення особи про втрату карантинного сертифіката;
пошкодження карантинного сертифіката, що не дає можливості визначити фітосанітарний стан об'єктів регулювання;
підробка карантинного сертифіката.

Порядок оформлення карантинних сертифікатів визначається Кабінетом Міністрів України.

Плата за видачу карантинного сертифіката справляється у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Особа, яка у встановленому порядку надала державному фітосанітарному інспектору усі необхідні документи та провела оплату і не отримала у визначені терміни рішення про видачу або відмову у видачі карантинного сертифіката, має право здійснити задеклароване переміщення об'єктів регулювання.

{Частина десяту статті 29 виключено на підставі Закону № 617–VIII від 15.07.2015}

Об'єкти регулювання можуть переміщуватися в межах та за межі зони, вільної від регульованих шкідливих організмів, без наявності карантинного сертифіката.

Рішення про відмову у видачі карантинного сертифіката може бути оскаржено до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, або до суду.

Заява про оскарження рішення про відмову у видачі карантинного сертифіката подається до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, у строк, що не перевищує 10 днів після одержання відповідного рішення. Заява розглядається не пізніше двох робочих днів після її подання.

Про результати розгляду заявник повідомляється у письмовій формі.

Стаття 30. Інспектування об'єктів регулювання

Об'єкти регулювання підлягають інспектуванню з метою перевірки їх фітосанітарного стану.

{Частина другу статті 30 виключено на підставі Закону № 2530–VIII від 06.09.2018}

У разі якщо під час інспектування виявляється загроза поширення регульованих шкідливих організмів, державний фітосанітарний інспектор видає розпорядження про здійснення особою відповідних фітосанітарних процедур.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, визначає методи інспектування, огляду, у тому числі відбору зразків та проведення фітосанітарної експертизи (аналізів).

Стаття 31. Місця виробництва або виробничі ділянки, вільні від регульованих шкідливих організмів

Місце виробництва або виробничі ділянки, вільні від регульованих шкідливих організмів, є виробництво або ділянки, де на підставі інспектування офіційно встановлена відсутність регульованих шкідливих організмів і за необхідності їх відсутність офіційно підтримується протягом визначеного періоду.

Місця виробництва або виробничі ділянки, вільні від регульованих шкідливих організмів, встановлюються на вимогу особи, що займається виробництвом об'єктів регулювання.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, та особа, що займається виробництвом об'єктів регулювання, виконують процедури для встановлення та/або підтримання статусу місця виробництва або виробничої ділянки, вільних від регульованих шкідливих організмів.

Порядок офіційного встановлення та/або підтримання статусу місця виробництва або виробничої ділянки, вільних від регульованих шкідливих організмів, позбавлення такого статусу, його поновлення та інші умови офіційного встановлення місця виробництва або виробничої ділянки визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері карантину рослин.

Кабінет Міністрів України встановлює розмір платежів за надання послуг, зазначених у цій статті, згідно з чинним законодавством.

Стаття 32. Біологічний контроль за шкідливими організмами

Біологічні контрольні організми, що можуть бути використані з метою біологічного контролю за регульованими шкідливими організмами, а також вимоги до об'єктів та обладнання, що використовуються особами, які здійснюють біологічний контроль, визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері карантину рослин.

Використання біологічних контрольних організмів може вважатися фітосанітарними заходами з локалізації та ліквідації карантинних організмів, що здійснюється під контролем центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, веде облік імпорту та використання біологічних контрольних організмів.

Стаття 33. Порядок запровадження та скасування карантинного режиму в Україні

У разі виявлення карантинних організмів на території України карантинний режим запроваджується: у межах декількох областей Кабінетом Міністрів України за поданням Головного державного фітосанітарного інспектора України; на території Автономної Республіки Крим, областей, декількох районів, району, населеного пункту чи території окремого господарства – відповідно Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевою державною адміністрацією за поданням відповідно головних державних фітосанітарних інспекторів чи державних фітосанітарних інспекторів з карантину рослин.

Карантинний режим запроваджується протягом доби з моменту виявлення карантинного організму.

Орган, що приймає рішення про запровадження або скасування карантинного режиму, протягом доби оприлюднює таке рішення в офіційних

друкованих виданнях та на офіційній інтернет-сторінці центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин. Рішення про запровадження або скасування карантинного режиму набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування в офіційному друкованому виданні та на офіційній інтернет-сторінці центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин.

У рішенні про запровадження карантинного режиму обов'язково зазначається таке:

обставини, що спричинили запровадження карантинного режиму, включаючи ідентифікацію конкретного карантинного організму;

межі карантинної зони, в якій запроваджується карантинний режим;

час, з якого запроваджується карантинний режим;

фітосанітарні заходи, що здійснюються в карантинній зоні, та органи, що їх здійснюють.

Карантинний режим скасовується органом, що прийняв рішення про його запровадження, за поданням відповідних головних державних фітосанітарних інспекторів чи державних фітосанітарних інспекторів.

У рішенні про скасування карантинного режиму обов'язково зазначаються:

обставини, що спричинили скасування карантинного режиму;

час, з якого скасовується карантинний режим.

Стаття 34. Фітосанітарні заходи, що застосовуються у карантинній зоні

На підставі та в порядку, встановлених законом, у карантинних зонах здійснюються такі спеціальні заходи:

інспектування та фітосанітарна експертиза (аналізи) об'єктів регулювання;

здійснення контролю за проведенням локалізації та ліквідації карантинних організмів особами;

заборона вивезення з карантинних зон заражених карантинними організмами об'єктів регулювання;

фумігація об'єктів регулювання у разі їх вивезення з карантинної зони у зону, вільну від регульованих шкідливих організмів;

технічна переробка об'єктів регулювання, заражених карантинними організмами.

Рослини, продукти рослинного походження та інші об'єкти регулювання, заражені карантинними організмами, які неможливо знезаразити або направити на технічну переробку, підлягають знищенню в порядку, встановленому законом.

Місцеві державні адміністрації, власники (уповноважені ними органи) морських і річкових портів (пристаней), залізничних станцій, аеропортів (аеродромів), підприємств поштового зв'язку, автовокзалів (автостанцій), посадові особи митниць та пунктів пропуску на державному кордоні України, на автомобільних шляхах сполучення повинні сприяти державним фітосанітарним інспекторам у здійсненні карантинних заходів.

Відшкодування збитків, що заподіяні внаслідок неправомірних дій органів та посадових осіб, які забезпечують виконання карантинних заходів, здійснюється відповідно до закону.

Розділ V

МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ

Стаття 35. Заборона або обмеження імпорту

Забороняється імпорт об'єктів регулювання, що:

заражені карантинними шкідливими організмами;

можуть спричинити занесення карантинних організмів на територію України;

можуть збільшити популяцію місцевих регульованих шкідливих організмів до рівня, який не відповідає рівню фітосанітарного захисту.

Імпорт біологічних контрольних організмів для проведення наукових досліджень або біологічного контролю та шкідливих організмів, які завозяться для науково–дослідних цілей, дозволяється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 36. Вимоги до імпортних і транзитних вантажів

Імпортні і транзитні вантажі з об'єктами регулювання повинні відповідати таким вимогам:

бути вільними від карантинних організмів;

супроводжуватися оригіналами фітосанітарних сертифікатів;

{Абзац четвертий частини першої статті 36 виключено на підставі Закону № 867–VIII від 08.12.2015}

не походити з об'єкта або зони виробництва чи переміщуватися через зону, на яку поширюється карантинний режим, що підтверджується іноземною національною організацією захисту рослин країни – експортера або транзиту.

У разі якщо імпортний або транзитний вантаж з об'єктами регулювання був доставлений або зберігався, перепаковувався чи розділявся в іншій країні, крім оригіналу фітосанітарного сертифіката на реекспорт він супроводжується оригіналом міжнародного фітосанітарного сертифіката з країни походження або його завіреної копії.

Якщо імпортний або транзитний вантаж з об'єктами регулювання був імпортований у кілька країн та у зв'язку з цим було видано кілька фітосанітарних сертифікатів на реекспорт, такі вантажі, крім оригіналу або завіреної копії фітосанітарного сертифіката, виданого в країні походження, повинні супроводжуватися оригіналом фітосанітарного сертифіката на реекспорт.

Якщо на відміну від країни призначення країна реекспорту не вимагає фітосанітарного сертифіката країни походження на відповідний вантаж, то він супроводжується оригіналом фітосанітарного сертифіката на реекспорт.

Дозволяється імпорт без фітосанітарного сертифіката у поштових відправленнях, ручній поклажі та багажі пасажирів, членів екіпажів морських, річкових та повітряних суден, транспортних засобів свіжих або сушених фруктів та овочів (крім картоплі) у кількості, що не перевищує двох кілограмів кожного виду.

Дозволені до ввезення без переміщення за межі транспортних засобів об'єкти регулювання для продовольчих цілей членів екіпажів морських, річкових та повітряних суден, автомобільних та залізничних засобів.

Фітосанітарні процедури до об'єктів регулювання при ввезенні в Україну, включаючи методи інспектування та відбору зразків, здійснюються відповідно до порядку ввезення об'єктів регулювання в Україну.

{Статтю 37 виключено на підставі Закону № 867–VIII від 08.12.2015}

Стаття 38. Пункти карантину рослин у пунктах пропуску на державному кордоні України

Фітосанітарний контроль вантажів з об'єктами регулювання, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту), здійснюється державними фітосанітарними інспекторами у визначених пунктах карантину рослин у пунктах пропуску на державному кордоні України (далі – прикордонні пункти карантину рослин).

У пунктах пропуску на державному кордоні України фітосанітарний контроль об'єктів регулювання, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту), здійснюється органами доходів і зборів у формі попереднього документального контролю.

У разі припинення попереднього документального контролю органами доходів і зборів для здійснення фітосанітарного контролю залучається посадова особа відповідного уповноваженого органу.

Прикордонний пункт карантину рослин облаштовується у пункті пропуску на державному кордоні України і обладнується за рахунок коштів Державного бюджету України:

засобами та приміщеннями для проведення інспектування транспортних засобів і об'єктів регулювання, відбору зразків, проведення фітосанітарної експертизи (аналізів) та фумігації;

засобами зв'язку, включаючи Інтернет.

Прикордонні пункти карантину рослин повинні мати спеціально відведені та обладнані відповідно до закону місця для знищення об'єктів регулювання, заражених регульованими шкідливими організмами.

Об'єкти регулювання, що надходять у пункти пропуску на державному кордоні України, на яких відсутні прикордонні пункти карантину рослин, перенаправляються до найближчого прикордонного пункту карантину рослин.

Стаття 39. Стандартний фітосанітарний контроль

Усі імпорتنі або транзитні вантажі з об'єктами регулювання, включеними до переліків об'єктів регулювання для цілей імпорту, експорту, реекспорту та для цілей контролю за переміщенням територією України, підлягають стандартному фітосанітарному прикордонному контролю, який здійснюється шляхом інспектування, з метою встановлення, що:

{Абзац другий частини першої статті 39 виключено на підставі Закону № 867–VIII від 08.12.2015}

об'єкт регулювання супроводжується дійсним фітосанітарним сертифікатом, якщо такий вимагається згідно з діючими фітосанітарними заходами;

об'єкти регулювання відповідають документам, які його супроводжують; відсутні карантинні організми та ознаки пошкодження вантажу.

Ввезення в Україну або транзит через її територію вантажу дозволяється за таких умов:

об'єкт регулювання не імпортований та не походить із забороненої для імпорту країни–експортера чи зони країни походження;

відсутність повідомлення компетентного органу країни походження, реекспорту чи транзиту про надзвичайні обставини та/або підтвердження

виявлення вогнища та поширення карантинного організму на конкретній території або виробничій ділянці країни походження чи транзиту;

наявність повного та дійсного фітосанітарного сертифіката;

відсутність карантинних організмів та ознак зараження ними;

наявність непошкодженого опломбування транзитного вантажу, здійсненого митним органом країни–експортера;

попередні вантажі з аналогічними об'єктами регулювання з країни походження та/або конкретного об'єкта походження супроводжувалися повними та дійсними фітосанітарними сертифікатами;

вантаж відповідає вимогам фітосанітарних заходів.

Якщо вантаж з об'єктами регулювання, який повинен супроводжуватися фітосанітарним сертифікатом, прибуває на прикордонний пункт карантину рослин без такого документа, він підлягає затриманню державним фітосанітарним інспектором та здійсненню процедур, передбачених статтею 41 цього Закону.

У випадках, якщо державний фітосанітарний інспектор встановлює, що фітосанітарний сертифікат, яким супроводжується об'єкт регулювання, є недійсним, неповним чи підробленим або іншим чином сфальсифікованим, або якщо він робить висновок, що об'єкти регулювання у даному вантажі не відповідають зазначеним у фітосанітарному сертифікаті, то вантаж затримується на відповідному прикордонному пункті карантину рослин, про що повідомляється Головному державному фітосанітарному інспектору України або посадова особа, уповноважена на те центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин.

Головний державний фітосанітарний інспектор України або посадова особа, уповноважена на те центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, протягом доби зв'язується з іноземною національною організацією захисту рослин країни походження чи

реекспорту для консультацій і спільно визначає дії, які повинні бути вжиті по відношенню до даного вантажу.

У разі якщо у вантажі візуально виявлений карантинний організм державний фітосанітарний інспектор протягом доби повідомляє про це власника вантажу та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, і здійснює процедури, передбачені статтею 41 цього Закону.

Стандартний фітосанітарний прикордонний контроль може здійснюватися відповідно до порядку, визначеного центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері карантину рослин, у спеціально призначеному місці на території України за умови, що такий вантаж залишається під митним контролем.

Вантажі з об'єктами регулювання можуть інспектуватися державним фітосанітарним інспектором або уповноваженими центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, в місцях завантаження в країні походження чи реекспорту на вимогу та за рахунок імпортера. У таких випадках фітосанітарний контроль проводиться за місцем призначення вантажу.

Стаття 40. Вибірковий фітосанітарний контроль

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, на основі даних щодо виявлення карантинних організмів у вантажах з об'єктами регулювання будь-якого походження, що імпортуються, а також на основі інших факторів, що можуть впливати на життя та здоров'я рослин, враховуючи результати аналізу ризиків відповідно до вимог статті 17 цього Закону встановлює спеціально визначений відсоток вантажів, які підлягають обов'язковому розширеному фітосанітарному контролю.

Обов'язковий розширений фітосанітарний прикордонний контроль на кордоні застосовується відповідно до порядку про вибірковий фітосанітарний

контроль, що затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері карантину рослин, до початку нового календарного року на наступний рік.

Порядком про вибірковий фітосанітарний контроль встановлюються, враховуючи результати аналізу ризиків відповідно до вимог статті 17 цього Закону, спеціально визначені відсотки вантажів з об'єктами регулювання за категоріями:

- живі рослини будь-якого походження;
- продукти рослинного походження;
- інші об'єкти регулювання будь-якого походження.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, здійснює регулярні заходи державного контролю щодо вантажів з об'єктами регулювання будь-якого походження на основі ризик-орієнтованого підходу в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері карантину рослин. Перелік об'єктів регулювання будь-якого походження, що підлягають державному контролю на основі ризик-орієнтованого підходу, та критерії вибірковості контролю встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 41. Розширений фітосанітарний контроль вантажів з об'єктами регулювання, що імпортуються

Підставами для проведення розширеного фітосанітарного контролю вантажів з об'єктами регулювання, що імпортуються, на прикордонному пункті карантину рослин є:

- відсутність фітосанітарного сертифіката, якщо вантаж з об'єктами регулювання повинен супроводжуватися таким документом;
- підроблений або іншим чином сфальсифікований фітосанітарний сертифікат, яким супроводжується об'єкт регулювання;
- невідповідність об'єктів регулювання у вантажі фітосанітарному сертифікату;

візуально виявлене зараження вантажу регульованими шкідливими організмами або наявні ознаки зараження ними;

наявні ознаки пошкодження вантажу та/або транспортного засобу, у якому знаходиться вантаж.

Рішення про затримання вантажу для здійснення розширеного фітосанітарного контролю приймає державний фітосанітарний інспектор за наявності однієї з перелічених підстав.

При цьому державний фітосанітарний інспектор повідомляє власника вантажу про причину його затримання і проводить відбір зразків вантажу згідно з процедурою для проведення фітосанітарної експертизи (аналізів) державними фітосанітарними лабораторіями.

Вантажі, які підлягають розширеному фітосанітарному контролю, ізолюються на час проведення фітосанітарної експертизи (аналізів) на прикордонному пункті карантину рослин.

У разі якщо за результатами фітосанітарної експертизи (аналізів) буде підтверджено зараження карантинним організмом, про це повідомляється власник вантажу.

У разі якщо фітосанітарна експертиза (аналізи) не підтвердить зараження карантинним організмом, вантаж підлягає проходженню подальших митних процедур та на нього видається карантинний сертифікат.

У разі якщо фітосанітарна експертиза (аналізи) підтвердить зараження карантинним організмом, власник вантажу або уповноважена ним особа може оскаржити результати фітосанітарної експертизи (аналізів) та провести повторну фітосанітарну (арбітражну) експертизу (аналізи).

Стаття 42. Поводження з вантажами, яким було відмовлено у ввезенні

Після підтвердження зараження карантинним організмом імпортерів і транзитних вантажів з об'єктами регулювання центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, зв'язується з

іноземною національною організацією захисту рослин країни походження чи реекспорту з метою визначення фітосанітарних заходів щодо цього вантажу.

До вантажів, заражених карантинними організмами, застосовуються всі можливі фітосанітарні процедури, проведення яких дозволить ввезення об'єктів регулювання, за погодженням та за рахунок власника.

Якщо до вантажу неможливо застосувати фітосанітарні процедури, проведення яких дозволить ввезення об'єктів регулювання, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, повідомляє про повернення вантажу іноземну національну організацію захисту рослин країни походження чи реекспорту та власника вантажу.

Якщо природа карантинного організму, яким заражено об'єкт регулювання, не дозволяє відкласти здійснення необхідних фітосанітарних процедур та призведе до неналежного рівня фітосанітарного захисту (тобто існує високий ризик занесення карантинного організму в Україну), вантаж може бути знищено у безпечний спосіб без будь-яких консультацій з іноземною національною організацією захисту рослин країни походження або реекспорту чи з власником вантажу.

Про проведені фітосанітарні процедури центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, протягом доби повідомляє власника вантажу, іноземну національну організацію захисту рослин країни походження або реекспорту та у разі потреби країну транзиту.

Стаття 43. Виявлення вогнища карантинних організмів у країні походження, реекспорту або транзиту

При підтвердженні виявлення вогнища та поширення карантинного організму на конкретній території або виробничій ділянці країни походження чи транзиту не дозволяється імпорт з них або транзит через них вантажу з об'єктами регулювання, які можуть спричинити занесення та поширення цього карантинного організму.

Виявлення вогнища карантинних організмів та їх поширення повинно бути підтверджено відповідними міжнародними організаціями або іноземною національною організацією захисту рослин країни походження, реекспорту чи транзиту.

При надходженні таких вантажів державний фітосанітарний інспектор зупиняє цей вантаж на кордоні і повідомляє центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, для вжиття заходів, передбачених статтею 41 цього Закону.

У разі ризику занесення карантинного організму в Україну або передачі через реекспортні чи транзитні вантажі України або через вантажі, які переміщуються територією сусідньої країни внаслідок неконтрольованого поширення такого карантинного організму на сусідній території, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, встановлює:

контроль за наявністю карантинних організмів на прикордонних територіях, якщо існує така загроза для об'єктів регулювання, які є чутливими до конкретного карантинного організму або можуть його переносити;

заборону або обмеження імпорту, реекспорту або транзиту об'єктів регулювання у зв'язку з ризиком зараження вантажу внаслідок переміщення його через таку територію.

Заборона або обмеження імпорту, реекспорту або транзиту об'єктів регулювання запроваджується на період до усунення причин, які були підставою для запровадження цих фітосанітарних заходів.

{Статтю 44 виключено на підставі Закону № 1193–VII від 09.04.2014}

Стаття 45. Фітосанітарні процедури вантажів у митницях призначення

До вантажів з об'єктами регулювання у митницях призначення або на митних складах застосовуються фітосанітарні процедури, передбачені статтями 39–41 цього Закону, у тому числі для забезпечення відповідності фітосанітарних заходів під час зберігання, пакування, розпакування,

перепакування, переробки та обробки об'єктів регулювання у митницях призначення та на митних складах.

{Частина другу статті 45 виключено на підставі Закону № 1193–VII від 09.04.2014}

При експорті таких вантажів видається фітосанітарний сертифікат на реекспорт.

Стаття 45⁻¹. Використання механізму "єдиного вікна"

Взаємодія центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, та державних фітосанітарних інспекторів з органами доходів і зборів, іншими державними органами, установами та організаціями, уповноваженими на здійснення дозвільних або контрольних функцій щодо переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, та іншими заінтересованими особами під час проведення фітосанітарного контролю вантажів з об'єктами регулювання, що імпортуються або ввозяться на митну територію України з метою транзиту, здійснюється з використанням механізму "єдиного вікна" відповідно до Митного кодексу України.

Відомості про результати здійснення фітосанітарного контролю в електронній формі, засвідчені електронним цифровим підписом, вносяться державним фітосанітарним інспектором до єдиного державного інформаційного веб–порталу "Єдине вікно для міжнародної торгівлі" протягом строків, встановлених статтею 319 Митного кодексу України.

Стаття 46. Фітосанітарний контроль вантажів з об'єктами регулювання, що експортуються, імпортуються або реекспортуються

Імпорт, експорт, реекспорт об'єктів регулювання, включених до переліку об'єктів регулювання для цілей імпорту, експорту та реекспорту, здійснюється в супроводі оригіналу фітосанітарного сертифіката або фітосанітарного сертифіката на реекспорт та/або іншої документації за запитом країни призначення.

Фітосанітарний сертифікат або фітосанітарний сертифікат на реекспорт видається державним фітосанітарним інспектором не раніше, ніж за 14 діб до дати переміщення об'єктів регулювання на підставі проведених фітосанітарних процедур. Фітосанітарний сертифікат або фітосанітарний сертифікат на реекспорт також може видаватися на рослини, продукти рослинного походження, місця зберігання, упаковки, засоби перевезення, контейнери, ґрунт та будь-які інші організми, об'єкти або матеріали, здатні переносити чи поширювати регульовані шкідливі організми, не включені до переліку об'єктів регулювання для цілей імпорту, експорту та реекспорту, за запитом особи, яка здійснює переміщення вантажу з такими об'єктами.

Державний фітосанітарний інспектор зобов'язаний видати заявнику фітосанітарний сертифікат або фітосанітарний сертифікат на реекспорт та/або інший документ за запитом країни призначення або прийняти рішення про відмову в його видачі на підставі заяви власника вантажу або уповноваженої ним особи на оформлення фітосанітарного сертифіката, фітосанітарного сертифіката на реекспорт та висновку фітосанітарної експертизи (аналізів). Державний фітосанітарний інспектор зобов'язаний видати заявнику фітосанітарний сертифікат або фітосанітарний сертифікат на реекспорт чи прийняти рішення про відмову в його видачі протягом 8 робочих годин після отримання ним висновку фітосанітарної експертизи (аналізів). Висновок фітосанітарної експертизи (аналізів) надається за результатами аналізу щодо наявності шкідливих організмів протягом 24 годин з моменту завершення завантаження транспортного засобу. Початок та завершення завантаження транспортного засобу фіксуються шляхом направлення власником вантажу або уповноваженою ним особою письмового повідомлення до фітосанітарної лабораторії, яка за вибором власника вантажу або уповноваженої ним особи здійснюватиме фітосанітарну експертизу (аналізи). Повідомлення має містити інформацію про транспортний засіб, вантаж, заплановані час та дату початку і завершення завантаження. У разі проведення на вимогу країни-імпортера чи

власника вантажу або його уповноваженого представника складного аналізу (мікологічного, бактеріологічного, вірусологічного, гельмінтологічного) строк видачі висновку фітосанітарної експертизи (аналізів) може бути продовжено, але не більше ніж на 30 днів з дня подання зразка об'єкта регулювання на аналіз. Фітосанітарний сертифікат або фітосанітарний сертифікат на реекспорт може видаватися на об'єкти регулювання, заражені регульованими шкідливими організмами, за умови відсутності заборон у країні імпорту на ввезення таких об'єктів регулювання.

Рішення про відмову у видачі фітосанітарного сертифіката або фітосанітарного сертифіката на реекспорт надається особі у письмовій формі.

Підставами для прийняття рішення про відмову у видачі фітосанітарного сертифіката або фітосанітарного сертифіката на реекспорт є:

невідповідність об'єктів регулювання вимогам фітосанітарних заходів країни–імпортера;

{Абзац третій частини п'ятої статті 46 виключено на підставі Закону № 2501–VIII від 10.07.2018}

відсутність реєстрації особи, передбаченої статтею 27 цього Закону;

невідповідність наявних об'єктів регулювання заявленим особою для переміщення;

невиконання розпоряджень державного фітосанітарного інспектора щодо застосування фітосанітарних заходів;

відсутність оплати за видачу фітосанітарного сертифіката або фітосанітарного сертифіката на реекспорт.

Підставами для анулювання фітосанітарного сертифіката або фітосанітарного сертифіката на реекспорт є:

повідомлення особи про втрату фітосанітарного сертифіката або фітосанітарного сертифіката на реекспорт;

зміна способу транспортування або транспортного засобу;

підробка фітосанітарного сертифіката або фітосанітарного сертифіката на реекспорт;

пошкодження фітосанітарного сертифіката або фітосанітарного сертифіката на реекспорт, що не дає можливості визначити фітосанітарний стан об'єктів регулювання.

Порядок оформлення фітосанітарного сертифіката або фітосанітарного сертифіката на реекспорт визначається Кабінетом Міністрів України.

Плата за видачу фітосанітарного сертифіката або фітосанітарного сертифіката на реекспорт справляється у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Рішення про відмову у видачі фітосанітарного сертифіката або фітосанітарного сертифіката на реекспорт може бути оскаржено до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, або до суду.

Заява про оскарження рішення про відмову у видачі фітосанітарного сертифіката або фітосанітарного сертифіката на реекспорт подається до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, у строк, що не перевищує 10 днів після одержання відповідного рішення. Заява розглядається не пізніше двох робочих днів після її подання.

Про результати розгляду заявник повідомляється у письмовій формі.

Особа, яка у встановленому порядку надала державному фітосанітарному інспектору всі необхідні документи та здійснила оплату і не отримала у визначені терміни рішення про видачу або відмову у видачі фітосанітарного сертифіката або фітосанітарного сертифіката на реекспорт, має право здійснити задеклароване переміщення об'єктів регулювання та отримати відшкодування шкоди, завданої внаслідок неотримання такого рішення.

Фітосанітарний сертифікат або фітосанітарний сертифікат на реекспорт повинен мати серійний номер та відповідати типовим сертифікатам

міжнародних організацій і в разі потреби містити додаткову декларацію, визначену країною призначення.

Строк дії фітосанітарного сертифіката на території України становить 14 днів з дня його видачі.

Проведення фітосанітарних процедур може здійснюватися відповідно до міжнародних договорів України у порядку, погодженому з національними організаціями захисту рослин країн–імпортерів.

Розділ VI

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО КАРАНТИН РОСЛИН

Стаття 47. Відповідальність за порушення законодавства про карантин рослин

Особи, винні в порушенні законодавства про карантин рослин, несуть відповідальність згідно із законом.

Відповідальність за порушення законодавства у сфері карантину рослин несуть особи, винні у:

поширенні карантинних організмів;

порушенні вимог фітосанітарних заходів;

невиконанні розпорядження державного фітосанітарного інспектора щодо проведення відповідних карантинних заходів;

непроведенні реєстрації відповідно до статті 27 цього Закону;

неповідомленні державного фітосанітарного інспектора про виявлення регульованих шкідливих організмів;

завезенні на територію України, вивезенні з карантинних зон об'єктів регулювання, які не пройшли фітосанітарного контролю, та їх реалізації;

невиконанні законних вимог посадових осіб, які здійснюють державний контроль за додержанням законодавства про карантин рослин;

повторному протягом 12 місяців порушенні законодавства про карантин рослин у частині проведення фітосанітарної експертизи (аналізів), що мало

наслідком отримання від країни–імпортера двох та більше нотифікацій про невідповідність фітосанітарним заходам відповідно до Міжнародного стандарту з фітосанітарних заходів № 13.

Законами України може бути встановлено відповідальність і за інші правопорушення у сфері карантину рослин.

Розділ VII

НАУКОВЕ ТА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СФЕРІ КАРАНТИНУ РОСЛИН

Стаття 48. Наукове забезпечення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, організовує відповідно до закону та здійснює наукове забезпечення у сфері карантину рослин, у тому числі через наукові установи, підприємства та організації.

Стаття 49. Фінансування фітосанітарних заходів

Фінансування фітосанітарних заходів здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів осіб та інших не заборонених законами України джерел.

Вичерпний перелік платних послуг центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, визначається виключно цим законом та включає в себе обстеження, інспектування, огляд, фітосанітарну експертизу (аналізи), повторну фітосанітарну (арбітражну) експертизу (аналізи), знезараження, видачу сертифікатів відповідно до цього Закону, організацію та здійснення контролю за роботами з фумігації об'єктів регулювання, оновлення інформації в Реєстрі уповноважених фітосанітарних лабораторій.

Розміри платних послуг, які затверджує Кабінет Міністрів України, мають дорівнювати фактичним витратам на їх надання.

Плата за проведення державним фітосанітарним інспектором фітосанітарного контролю товарів, транспортних засобів, які ввозяться на митну територію України, в тому числі з метою транзиту, в пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України в розмірі, що не перевищує розміру плати за перевірку документів на товари і транспортні засоби (контейнери), включається до складу єдиного збору згідно із Законом України "Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України".

Стаття 50. Фінансування і матеріально–технічне забезпечення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин

Фінансування і матеріально–технічне забезпечення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, здійснюється за рахунок коштів загального та спеціального фондів Державного бюджету України.

Джерелами фінансування центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, за рахунок спеціального фонду Державного бюджету України можуть бути кошти, що надходять від надання платних послуг, визначених у статті 49 цього Закону.

Розділ VIII

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ КАРАНТИНУ РОСЛИН

Стаття 51. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлені інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, то застосовуються правила міжнародного договору.

Стаття 52. Участь у міжнародних організаціях

Головний державний фітосанітарний інспектор України в установленому порядку представляє Україну у відповідних міжнародних організаціях та їх

спеціалізованих органах з метою захисту інтересів України, співробітництва для розв'язання спільних проблем та забезпечення ефективного обміну інформацією, методиками і технологіями, які гармонізують фітосанітарні заходи та забезпечують захист рослин і розвиток міжнародної торгівлі.

Розділ ІХ

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів України у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно–правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно–правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України

Л.КРАВЧУК

м. Київ

30 червня 1993 року

№ 3348–ХІІ

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про охорону навколишнього природного середовища»

Охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини – невід'ємна умова сталого економічного та соціального розвитку України.

З цією метою Україна здійснює на своїй території екологічну політику, спрямовану на збереження безпечного для існування живої і неживої природи навколишнього середовища, захисту життя і здоров'я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища, досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, охорону, раціональне використання і відтворення природних ресурсів.

Цей Закон визначає правові, економічні та соціальні основи організації охорони навколишнього природного середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Завдання законодавства про охорону навколишнього природного середовища

Завданням законодавства про охорону навколишнього природного середовища є регулювання відносин у галузі охорони, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів, пов'язаних з історико–культурною спадщиною.

Стаття 2. Законодавство України про охорону навколишнього природного середовища

Відносини у галузі охорони навколишнього природного середовища в Україні регулюються цим Законом, а також земельним, водним, лісовим законодавством, законодавством про надра, про охорону атмосферного повітря, про охорону і використання рослинного і тваринного світу та іншим спеціальним законодавством.

Стаття 3. Основні принципи охорони навколишнього природного середовища

Основними принципами охорони навколишнього природного середовища є:

а) пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської, управлінської та іншої діяльності;

б) гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей;

в) запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

г) екологізація матеріального виробництва на основі комплексності рішень у питаннях охорони навколишнього природного середовища, використання та відтворення відновлюваних природних ресурсів, широкого впровадження новітніх технологій;

д) збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;

е) науково обгрунтоване узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;

є) обов'язковість оцінки впливу на довкілля;

ж) гласність і демократизм при прийнятті рішень, реалізація яких впливає на стан навколишнього природного середовища, формування у населення екологічного світогляду;

з) науково обгрунтоване нормування впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище;

и) безоплатність загального та платність спеціального використання природних ресурсів для господарської діяльності;

і) компенсація шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

ї) вирішення питань охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням ступеня антропогенної змінності територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну обстановку;

й) поєднання заходів стимулювання і відповідальності у справі охорони навколишнього природного середовища;

к) вирішення проблем охорони навколишнього природного середовища на основі широкого міждержавного співробітництва;

л) встановлення екологічного податку, рентної плати за спеціальне використання води, рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, рентної плати за користування надрами відповідно до Податкового кодексу України;

м) врахування результатів стратегічної екологічної оцінки.

Стаття 4. Право власності на природні ресурси

Природні ресурси України є власністю Українського народу.

Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування у межах, визначених Конституцією України, цим та іншими законами України.

Громадяни України мають право користуватися природними ресурсами України відповідно до цього та інших законів.

Стаття 5. Об'єкти правової охорони навколишнього природного середовища

Державній охороні і регулюванню використання на території України підлягають: навколишнє природне середовище як сукупність природних і природно–соціальних умов та процесів, природні ресурси, як залучені в господарський обіг, так і невикористовувані в економіці в даний період (земля, надра, води, атмосферне повітря, ліс та інша рослинність, тваринний світ), ландшафти та інші природні комплекси.

Особливій державній охороні підлягають території та об'єкти природно–заповідного фонду України й інші території та об'єкти, визначені відповідно до законодавства України.

Державній охороні від негативного впливу несприятливої екологічної обстановки підлягають також здоров'я і життя людей.

Стаття 6. Державні цільові та інші екологічні програми

З метою проведення ефективної і цілеспрямованої діяльності України по організації і координації заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання і відтворення природних ресурсів на перспективу розробляються і приймаються державні цільові, міждержавні, місцеві програми.

Порядок розробки державних цільових екологічних програм визначається Кабінетом Міністрів України.

Центральні та місцеві органи виконавчої влади, а також органи місцевого самоврядування під час розробки екологічних програм залучають громадськість до їх підготовки шляхом оприлюднення проектів екологічних програм для їх вивчення громадянами, підготовки громадськістю зауважень та пропозицій щодо запропонованих проектів, проведення публічних слухань стосовно екологічних програм.

Стаття 7. Освіта і виховання в галузі охорони навколишнього природного середовища

Підвищення екологічної культури суспільства і професійна підготовка спеціалістів забезпечуються загальною обов'язковою комплексною освітою та вихованням в галузі охорони навколишнього природного середовища, в тому числі в дошкільних дитячих закладах, в системі загальної середньої, професійної та вищої освіти, підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів.

Екологічні знання є обов'язковою кваліфікаційною вимогою для всіх посадових осіб, діяльність яких пов'язана з використанням природних ресурсів та призводить до впливу на стан навколишнього природного середовища.

Спеціально визначені вищі та професійні навчальні заклади здійснюють підготовку спеціалістів у галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням суспільних потреб.

Стаття 8. Наукові дослідження

В Україні проводяться систематичні комплексні наукові дослідження навколишнього природного середовища та природних ресурсів з метою розробки наукових основ їх охорони та раціонального використання, забезпечення екологічної безпеки.

Координацію та узагальнення результатів цих досліджень здійснюють Академія наук України та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Розділ II

ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН

Стаття 9. Екологічні права громадян України

Кожний громадянин України має право на:

- а) безпечне для його життя та здоров'я навколишнє природне середовище;
- б) участь в обговоренні та внесення пропозицій до проектів нормативно-правових актів, матеріалів щодо розміщення, будівництва і реконструкції об'єктів, які можуть негативно впливати на стан навколишнього природного середовища, внесення пропозицій до органів державної влади та органів

місцевого самоврядування, юридичних осіб, що беруть участь в прийнятті рішень з цих питань;

{Пункт "б" частини першої статті 9 в редакції Закону № 254–IV від 28.11.2002}

в) участь в розробці та здійсненні заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального і комплексного використання природних ресурсів;

г) здійснення загального і спеціального використання природних ресурсів;

д) об'єднання в громадські природоохоронні формування;

е) вільний доступ до інформації про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація) та вільне отримання, використання, поширення та зберігання такої інформації, за винятком обмежень, встановлених законом;

є) участь у громадських обговореннях з питань впливу планованої діяльності на довкілля;

ж) одержання екологічної освіти;

з) подання до суду позовів до державних органів, підприємств, установ, організацій і громадян про відшкодування шкоди, заподіяної їх здоров'ю та майну внаслідок негативного впливу на навколишнє природне середовище;

и) оскарження у судовому порядку рішень, дій або бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб щодо порушення екологічних прав громадян у порядку, передбаченому законом;

і) участь у процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки.

Законами України можуть бути визначені й інші екологічні права громадян.

Стаття 10. Гарантії екологічних прав громадян

Екологічні права громадян забезпечуються:

а) проведенням широкомасштабних державних заходів щодо підтримання, відновлення і поліпшення стану навколишнього природного середовища;

б) обов'язком центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій здійснювати технічні та інші заходи для запобігання шкідливому впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, виконувати екологічні вимоги при плануванні, розміщенні продуктивних сил, будівництві та експлуатації об'єктів економіки;

в) участю громадських організацій та громадян у діяльності щодо охорони навколишнього природного середовища;

г) здійсненням державного та громадського контролю за дотриманням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

д) компенсацією в установленому порядку шкоди, заподіяної здоров'ю і майну громадян внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

е) невідворотністю відповідальності за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

є) створенням та функціонуванням мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно–аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації.

Діяльність, що перешкоджає здійсненню права громадян на безпечне навколишнє природне середовище та інших їх екологічних прав, підлягає припиненню в порядку, встановленому цим Законом та іншим законодавством України.

Стаття 11. Захист прав громадян України у галузі охорони навколишнього природного середовища

Україна гарантує своїм громадянам реалізацію екологічних прав, наданих їм законодавством.

Місцеві ради, органи державної влади в галузі охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів зобов'язані надавати всебічну допомогу громадянам у здійсненні природоохоронної діяльності, враховувати їх пропозиції щодо поліпшення стану навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів, залучати громадян до участі у вирішенні питань охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів.

Порушені права громадян у галузі охорони навколишнього природного середовища мають бути поновлені, а їх захист здійснюється в судовому порядку відповідно до законодавства України.

Стаття 12. **Обов'язки громадян у галузі охорони навколишнього природного середовища**

Громадяни України зобов'язані:

а) берегти природу, охороняти, раціонально використовувати її багатства відповідно до вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

б) здійснювати діяльність з додержанням вимог екологічної безпеки, інших екологічних нормативів та лімітів використання природних ресурсів;

в) не порушувати екологічні права і законні інтереси інших суб'єктів;

г) вносити штрафи за екологічні правопорушення;

д) компенсувати шкоду, заподіяну забрудненням та іншим негативним впливом на навколишнє природне середовище.

Громадяни України зобов'язані виконувати й інші обов'язки у галузі охорони навколишнього природного середовища відповідно до законів України.

Розділ III

ПОВНОВАЖЕННЯ РАД У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 13. Компетенція Верховної Ради України у галузі охорони навколишнього природного середовища

До виключної компетенції Верховної Ради України у галузі регулювання відносин щодо охорони навколишнього природного середовища відповідно до Конституції України належать:

а) визначення основних напрямів державної політики у галузі охорони навколишнього природного середовища;

б) затвердження загальнодержавних екологічних програм;

в) затвердження указів Президента України про оголошення окремих місцевостей зонами надзвичайної екологічної ситуації;

г) вирішення інших питань у галузі охорони навколишнього природного середовища відповідно до Конституції України.

{Пункт "д" частини першої статті 13 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Частину другу статті 13 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

Стаття 14. Компетенція Верховної Ради Автономної Республіки Крим

Верховна Рада Автономної Республіки Крим в галузі регулювання відносин щодо охорони навколишнього природного середовища:

а) визначає порядок організації та діяльності органів управління в галузі охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;

в) забезпечує реалізацію екологічної політики України, екологічних прав громадян;

г) затверджує екологічні програми;

д) організує вивчення навколишнього природного середовища;

е) створює і визначає статус резервних, в тому числі й валютних, фондів для фінансування програм та інших заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

є) приймає рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні, встановлює додаткові їх категорії;

{Пункт "ж" частини першої статті 14 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

з) встановлює в разі потреби нормативи екологічної безпеки, більш суворі, ніж ті, що діють в цілому на території України.

Верховна Рада Автономної Республіки Крим здійснює й інші повноваження, визначені цим та іншими законами України.

Стаття 15. Повноваження місцевих рад у галузі охорони навколишнього природного середовища

Місцеві ради несуть відповідальність за стан навколишнього природного середовища на своїй території і в межах своєї компетенції:

а) забезпечують реалізацію екологічної політики України, екологічних прав громадян;

б) дають згоду на розміщення на своїй території підприємств, установ і організацій у порядку, визначеному законом;

в) затверджують з урахуванням екологічних вимог проекти планування і забудови населених пунктів, їх генеральні плани та схеми промислових вузлів;

г) видають (переоформлюють, видають дублікати, анулюють) дозволи на спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення у випадках, передбачених законом;

д) затверджують місцеві екологічні програми;

е) організовують вивчення навколишнього природного середовища;

є) створюють і визначають статус резервних, в тому числі й валютних, фондів для фінансування програм та інших заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

{Пункт "ж" частини першої статті 15 виключено на підставі Закону № 2059–VIII від 23.05.2017}

з) забезпечують інформування населення про стан навколишнього природного середовища, функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно–аналітичних систем;

и) організують роботу по ліквідації екологічних наслідків аварій, залучають до цих робіт підприємства, установи та організації, незалежно від їх підпорядкування та форм власності, і громадян;

і) приймають рішення про організацію територій та об'єктів природно–заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні;

ї) здійснюють контроль за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

{Пункт "й" частини першої статті 15 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Пункт "к" частини першої статті 15 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

Місцеві ради можуть здійснювати й інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

Розділ IV

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 16. Управління в галузі охорони навколишнього природного середовища

Управління охороною навколишнього природного середовища полягає у здійсненні в цій галузі функцій спостереження, дослідження, стратегічної екологічної оцінки, оцінки впливу на довкілля, контролю, прогнозування, програмування, інформування та іншої виконавчо–розпорядчої діяльності.

{Частина перша статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2059–VIII від 23.05.2017, № 2354–VIII від 20.03.2018}

Державне управління в галузі охорони навколишнього природного середовища здійснюють Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві ради та виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, державні органи по охороні навколишнього природного середовища і використанню природних ресурсів та інші державні органи відповідно до законодавства України.

Державними органами управління в галузі охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, а на території Автономної Республіки Крим – орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та інші державні органи, до компетенції яких законами України віднесено здійснення зазначених функцій.

Громадські організації можуть брати участь в управлінні галуззю охорони навколишнього природного середовища, якщо така діяльність передбачена їх статутами, зареєстрованими відповідно до законодавства України.

Метою управління в галузі охорони навколишнього природного середовища є реалізація законодавства, контроль за додержанням вимог екологічної безпеки, забезпечення проведення ефективних і комплексних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, досягнення узгодженості дій державних і громадських органів у галузі охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 17. Компетенція Кабінету Міністрів України у галузі охорони навколишнього природного середовища

Кабінет Міністрів України у галузі охорони навколишнього природного середовища:

а) здійснює реалізацію визначеної Верховною Радою України екологічної політики;

б) забезпечує розробку державних цільових, міждержавних екологічних програм;

в) координує діяльність центральних органів виконавчої влади, інших установ та організацій України у питаннях охорони навколишнього природного середовища;

г) встановлює порядок утворення і використання Державного фонду охорони навколишнього природного середовища у складі Державного бюджету України та затверджує перелік природоохоронних заходів;

д) встановлює порядок розробки та затвердження екологічних нормативів, лімітів використання природних ресурсів, скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, а також порядок надання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами;

{Пункт "е" частини першої статті 17 виключено на підставі Закону № 2756–VI від 02.12.2010}

е) приймає рішення про організацію територій та об'єктів природно–заповідного фонду загальнодержавного значення;

ж) організує екологічне виховання та екологічну освіту громадян;

{Пункт "з" частини першої статті 17 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

и) керує зовнішніми зв'язками України в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Кабінет Міністрів України може здійснювати й інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

Стаття 18. Компетенція Ради міністрів Автономної Республіки Крим у галузі охорони навколишнього природного середовища

Рада міністрів Автономної Республіки Крим у галузі охорони навколишнього природного середовища на своїй території:

а) здійснює реалізацію законодавства України в галузі охорони навколишнього природного середовища;

б) організує розробку екологічних програм;

в) спрямовує, координує та здійснює відповідно до закону контроль за діяльністю органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, підприємств, установ та організацій в Автономній Республіці Крим незалежно від форми власності та підпорядкування у питаннях охорони навколишнього природного середовища;

г) встановлює порядок утворення і використання фонду охорони навколишнього природного середовища у складі бюджету Автономної Республіки Крим;

д) погоджує розміщення підприємств, установ і організацій;

е) організує управління і контроль в галузі охорони навколишнього природного середовища, координує діяльність із здійснення державного контролю у галузі охорони навколишнього природного середовища, вод та відтворення водних ресурсів, охорони, використання та відтворення лісів, мисливських тварин, рослинного та тваринного світу, у сфері лісових відносин, здійснює контроль за додержанням норм, правил та інших нормативно-правових актів з питань ведення лісового господарства, законодавства про охорону, використання та відтворення тваринного світу;

{Пункт "є" частини першої статті 18 виключено на підставі Закону № 2756–VI від 02.12.2010}

ж) затверджує за поданням органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища для підприємств, установ і організацій ліміти використання природних ресурсів, за винятком природних ресурсів загальнодержавного значення, скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, за винятком скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного

значення, навколишнього природного середовища за межами території Автономної Республіки Крим;

з) організує здійснення оцінки впливу на довкілля об'єктів, що створюються або функціонують на території Автономної Республіки Крим;

{Пункт "з" частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2059–VIII від 23.05.2017}

и) погоджує поточні і перспективні плани роботи підприємств, установ та організацій з питань охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;

і) організує ліквідацію екологічних наслідків аварій, залучає до її проведення підприємства, установи, організації, незалежно від підпорядкування та форм власності, і громадян;

ї) забезпечує систематичне та оперативне інформування населення, підприємств, установ та організацій про стан навколишнього природного середовища;

й) організує екологічну освіту та екологічне виховання громадян.

Рада міністрів Автономної Республіки Крим може здійснювати й інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

Стаття 19. Компетенція виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у галузі охорони навколишнього природного середовища

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад у галузі охорони навколишнього природного середовища в межах своєї компетенції:

а) здійснюють реалізацію рішень відповідних рад;

б) координують діяльність підприємств, установ та організацій, розташованих на території відповідно села, селища, міста, незалежно від форм власності та підпорядкування;

в) організують розробку місцевих екологічних програм;

{Пункт "г" частини першої статті 19 виключено на підставі Закону № 2756–VI від 02.12.2010}

д) затверджують за поданням обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а на території Автономної Республіки Крим – органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища для підприємств, установ та організацій ліміти використання природних ресурсів, за винятком ресурсів загальнодержавного значення, ліміти скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, за винятком скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення або навколишнього природного середовища за межами відповідно села, селища, міста;

е) організують збір, переробку, утилізацію і захоронення відходів на своїй території;

є) формують і використовують місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища у складі місцевих бюджетів;

ж) погоджують поточні та перспективні плани роботи підприємств, установ та організацій з питань охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;

з) забезпечують систематичне та оперативне інформування населення, підприємств, установ, організацій та громадян про стан навколишнього природного середовища, захворюваності населення;

и) організують екологічну освіту та екологічне виховання громадян;

і) приймають рішення про організацію територій та об'єктів природно–заповідного фонду місцевого значення.

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад можуть здійснювати й інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

Стаття 20. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, належать:

а) забезпечення формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;

{Пункт "б" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

в) організація моніторингу навколишнього природного середовища, створення і забезпечення роботи мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно–аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації, положення про яку затверджується Кабінетом Міністрів України;

г) затвердження нормативів, правил, участь у розробці стандартів щодо регулювання використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища від забруднення та інших шкідливих впливів;

{Пункт "д" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

е) одержання безоплатно від центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій інформації, необхідної для виконання покладених на нього завдань;

{Пункт "є" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Пункт "ж" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Пункт "з" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Пункт "и" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

і) керівництво заповідною справою, ведення Червоної книги України;

ї) координація роботи інших спеціально уповноважених органів державного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів;

й) здійснення міжнародного співробітництва з питань охорони навколишнього природного середовища, вивчення, узагальнення і поширення міжнародного досвіду в цій галузі, організація виконання зобов'язань України відповідно до міжнародних угод з питань охорони навколишнього природного середовища;

к) встановлення порядку надання інформації про стан навколишнього природного середовища;

{Пункт "л" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону № 2059–VIII від 23.05.2017}

м) здійснення процедури попередньої обґрунтованої згоди відповідно до вимог Картахенського протоколу про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття щодо можливості транскордонного переміщення генетично модифікованих організмів, призначених для умисного введення в навколишнє природне середовище;

{Пункт "н" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

о) видача документів дозвільного характеру в галузі охорони навколишнього природного середовища;

п) координація і забезпечення здійснення оцінки впливу на довкілля та прийняття висновку з оцінки впливу на довкілля;

{Частину першу статті 20 доповнено пунктом "п" згідно із Законом № 2059–VIII від 23.05.2017}

р) затвердження у межах своєї компетенції нормативно-методичних документів та здійснення методичного керівництва та методологічно-консультативного забезпечення з питань стратегічної екологічної оцінки.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, виконує й інші функції, визначені законами України.

{Частина третю статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Частина четверту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Частина п'яту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Частина шосту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Частина сьому статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Частина восьму статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Частина дев'яту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Частина десяту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Частина одинадцяту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Частина дванадцяту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Частина тринадцяту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Частина чотирнадцяту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Частина п'ятнадцяту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Частина шістнадцяту статті 20 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

Стаття 20⁻¹. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів належить:

а) реалізація державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;

б) реалізація повноважень у сфері оцінки впливу на довкілля відповідно до законодавства про оцінку впливу на довкілля;

{Пункт "б" частини першої статті 20⁻¹ в редакції Закону № 2059–VIII від 23.05.2017}

в) одержання безоплатно від центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій інформації, необхідної для виконання покладених на нього завдань;

г) видача дозволів на викиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище, на спеціальне використання природних ресурсів відповідно до законодавства України;

г) реалізація повноважень у сфері стратегічної екологічної оцінки відповідно до законодавства про стратегічну екологічну оцінку.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, виконує також інші функції, визначені законами України та покладені на нього актами Президента України.

Стаття 20⁻². Компетенція центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у сфері охорони навколишнього природного середовища

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у сфері охорони навколишнього природного середовища належить:

а) організація і здійснення у межах компетенції державного нагляду (контролю) за додержанням центральними органами виконавчої влади та їх територіальними органами, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування в частині здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності та господарювання, громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, а також юридичними особами – нерезидентами вимог законодавства:

про екологічну та радіаційну безпеку, про оцінку впливу на довкілля;

{Абзац другий пункту "а" частини першої статті 20⁻² із змінами, внесеними згідно із Законом № 2059–VIII від 23.05.2017}

про використання та охорону земель;

про охорону і раціональне використання вод та відтворення водних ресурсів;

про охорону атмосферного повітря;

про охорону, захист, використання та відтворення лісів;

про охорону, утримання і використання зелених насаджень;

про використання, охорону і відтворення рослинного світу;

про охорону, раціональне використання та відтворення тваринного світу;

щодо дотримання правил створення, поповнення, зберігання, використання та державного обліку зоологічних, ботанічних колекцій і торгівлі ними;

під час ведення мисливського господарства та здійснення полювання;

про збереження об'єктів рослинного та тваринного світу, занесених до Червоної та Зеленої книг України, формування, збереження і використання екологічної мережі;

про природно–заповідний фонд;

про охорону, використання і відтворення риби та інших водних живих ресурсів;

у сфері хімічних джерел струму в частині забезпечення екологічної безпеки виробництва хімічних джерел струму та утилізації відпрацьованих хімічних джерел струму, ведення обліку обсягів накопичення відпрацьованих хімічних джерел струму та передачі їх на утилізацію;

щодо дотримання вимог реєстрації в суднових документах операцій із шкідливими речовинами та сумішами;

про поводження з відходами;

щодо наявності дозволів, лімітів та квот на спеціальне використання природних ресурсів, дотримання їх умов;

про біологічну та генетичну безпеку щодо біологічних об'єктів природного середовища при створенні, дослідженні та практичному використанні генетично модифікованих організмів у відкритій системі;

б) здійснення у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України перевірки дотримання вимог законодавства про радіаційну безпеку у разі виявлення органом (підрозділом) Державної прикордонної служби України транспортних засобів, вантажів та іншого майна з перевищенням допустимого рівня іонізуючого випромінювання та надання дозволу або заборони на пропуск через державний кордон України

транспортних засобів, вантажів та іншого майна за результатами такої перевірки;

в) обмеження чи зупинення (тимчасове) діяльності підприємств і об'єктів незалежно від їх підпорядкування та форми власності, якщо їх експлуатація здійснюється з порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища, законодавства про оцінку впливу на довкілля, вимог дозволів на використання природних ресурсів, з перевищенням нормативів гранично допустимих викидів впливу фізичних та біологічних факторів і лімітів скидів забруднюючих речовин;

{Пункт "в" частини першої статті 20² із змінами, внесеними згідно із Законом № 2059–VIII від 23.05.2017}

г) складання протоколів про адміністративні правопорушення та розгляд справ про адміністративні правопорушення, накладення адміністративних стягнень у випадках, передбачених законом;

г) пред'являти претензії про відшкодування збитків і втрат, заподіяних державі в результаті порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

д) одержання безоплатно в установленому порядку необхідних для виконання покладених на нього завдань інформації, документів і матеріалів від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій усіх форм власності та їх посадових осіб, фізичних осіб;

е) надання обов'язкових до виконання приписів щодо усунення виявлених порушень вимог законодавства з питань, що належать до його компетенції, інформування дозвільних органів про надані приписи суб'єктам господарювання, що здійснюють діяльність на підставі дозволів у сфері охорони навколишнього природного середовища, та здійснення контролю за їх виконанням;

є) зупинка транспортних (у тому числі плавучих) засобів та проведення їх огляду, огляд знарядь добування об'єктів рослинного та тваринного світу (у

тому числі водних живих ресурсів) у місцях їх добування, зберігання, переробки та реалізації;

ж) вилучення у встановленому порядку в осіб знарядь добування об'єктів тваринного світу (у тому числі водних живих ресурсів), транспортних (у тому числі плавучих) засобів, обладнання та предметів, що є знаряддям добування об'єктів тваринного світу (у тому числі водних живих ресурсів), незаконно добутих природних ресурсів і продукції, що з них вироблена, а також відповідних документів (ліцензій, дозволів тощо);

з) здійснення відповідно до закону фотографування, звукозапису, кіно- і відеозйомки, у тому числі з літальних апаратів та із застосуванням космічних технологій, як допоміжного засобу для запобігання та розкриття правопорушень;

и) виконання відбору проб та інструментально-лабораторні вимірювання показників складу та властивостей викидів стаціонарних джерел забруднення атмосферного повітря, вод лляльних, баластних, зворотних, поверхневих, морських, вимірювання показників складу та властивостей підземних вод у пробах із спостережувальних свердловин на об'єктах, що обстежуються; вимірювання показників складу та властивостей викидів пересувних джерел забруднення атмосферного повітря та екологічних показників нафтопродуктів (бензину автомобільного і дизельного палива), які реалізуються шляхом оптової та роздрібної торгівлі суб'єктами господарювання;

і) внесення в установленому порядку до органів державної влади та органів місцевого самоврядування вимог щодо приведення у відповідність із законодавством прийнятих ними рішень у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання, відтворення та охорони природних ресурсів;

ї) надання центральним органам виконавчої влади, їх територіальним органам, місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування приписів щодо зупинення дії чи анулювання в установленому

законодавством порядку дозволів, ліцензій, сертифікатів, висновків, рішень, лімітів, квот, погоджень, свідоцтв на спеціальне використання природних ресурсів, викиди і скиди забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, поводження з небезпечними хімічними речовинами, транскордонне переміщення об'єктів рослинного і тваринного світу (у тому числі водних живих ресурсів), ліцензій на проведення землевпорядних та землеоціночних робіт, а також щодо встановлення нормативів допустимих рівнів шкідливого впливу на стан навколишнього природного середовища;

й) вживати в установленому порядку заходів досудового врегулювання спорів, виступати позивачем та відповідачем у судах;

к) викликати громадян для одержання усних та письмових пояснень у зв'язку з порушенням ними вимог законодавства про охорону, використання та відтворення тваринного світу;

л) здійснення інших повноважень, визначених законами України та покладених на нього Президентом України;

м) уповноваження підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління, на проведення вимірювань, не пов'язаних з оцінкою відповідності продукції, процесів та послуг, відповідно до вимог до технічної компетентності та незалежності, визначених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища;

{Частина першу статті 20² доповнено пунктом "м" згідно із Законом № 2380–VIII від 03.04.2018}

н) внесення пропозицій щодо визначення методик вимірювань, що є обов'язковими до використання уповноваженими підприємствами, установами та організаціями, що належать до сфери його управління, центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Повноваження, визначені у пункті "в" частини першої цієї статті, не застосовуються до суб'єктів підприємницької діяльності (інвесторів), що здійснюють свою діяльність на умовах угод про розподіл продукції.

У структурі центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, можуть створюватися спеціальні підрозділи, працівники яких мають право носити форму встановленого зразка і вогнепальну зброю.

Посадові особи спеціальних підрозділів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню відповідно до законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

{Частина п'яту статті 20² виключено на підставі Закону № 77-VIII від 28.12.2014}

{Частина шосту статті 20² виключено на підставі Закону № 77-VIII від 28.12.2014}

{Частина сьому статті 20² виключено на підставі Закону № 77-VIII від 28.12.2014}

Шкода, заподіяна майну посадової особи спеціального підрозділу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, або членів її сім'ї у зв'язку з виконанням нею посадових обов'язків, відшкодовується в повному обсязі за рахунок коштів державного бюджету з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

Річна заробітна плата посадової особи спеціального підрозділу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, що береться для розрахунку розміру одноразової допомоги, включає всі види грошових виплат, які отримала посадова особа за час роботи у спеціальному підрозділі центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, за рік, що передував року загибелі або ушкодження здоров'я.

Законодавством України передбачається охорона честі, гідності, здоров'я і життя працівників спеціальних підрозділів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів.

Стаття 20⁻³. Компетенція органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища у сфері охорони навколишнього природного середовища

До компетенції органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища у сфері охорони навколишнього природного середовища належить:

а) здійснення управління у сфері охорони навколишнього природного середовища, забезпечення реалізації єдиної науково–технічної політики з питань охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів, координація діяльності підприємств, установ та організацій у цій сфері, розташованих на території Автономної Республіки Крим;

б) участь у проведенні моніторингу стану навколишнього природного середовища;

в) участь у розробленні стандартів щодо регулювання використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища від забруднення та інших шкідливих впливів;

г) реалізація повноважень у сфері оцінки впливу на довкілля відповідно до законодавства про оцінку впливу на довкілля;

{Пункт "г" частини першої статті 20⁻³ в редакції Закону № 2059–VIII від 23.05.2017}

г) одержання безоплатно від центральних та місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій інформації, необхідної для виконання покладених на нього завдань;

д) видача дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами, викиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище, спеціальне використання природних ресурсів відповідно до законодавства;

е) забезпечення реалізації державної політики у сфері заповідної справи, формування, збереження та використання екологічної мережі, здійснення управління та регулювання у сфері охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду України на території Автономної Республіки Крим;

е⁻¹) реалізація повноважень у сфері стратегічної екологічної оцінки відповідно до законодавства про стратегічну екологічну оцінку;

є) вирішення інших питань у сфері охорони навколишнього природного середовища відповідно до закону.

З питань, зазначених у частині першій цієї статті, та інших питань щодо здійснення державних функцій та повноважень у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічної безпеки та використання природних ресурсів орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища підзвітний і підконтрольний

центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 20⁴. Компетенція обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері охорони навколишнього природного середовища

До компетенції обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері охорони навколишнього природного середовища належить:

а) забезпечення реалізації державної політики у сфері заповідної справи, формування, збереження та використання екологічної мережі, здійснення управління та регулювання у сфері охорони і використання територій та об'єктів природно–заповідного фонду України на відповідній території;

б) участь у проведенні моніторингу стану навколишнього природного середовища;

в) участь у розробленні стандартів щодо регулювання використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища від забруднення та інших шкідливих впливів;

г) реалізація повноважень у сфері оцінки впливу на довкілля відповідно до законодавства про оцінку впливу на довкілля;

{Пункт "г" частини першої статті 20⁴ в редакції Закону № 2059–VIII від 23.05.2017}

г) затвердження за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, для підприємств, установ і організацій лімітів використання природних ресурсів (крім природних ресурсів загальнодержавного значення), скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище (крім скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, навколишнього природного середовища за межами відповідної території);

д) видача дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами, викиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище, спеціальне використання природних ресурсів відповідно до законодавства;

{Пункт "д" частини першої статті 20⁴ із змінами, внесеними згідно із Законом № 1193–VII від 09.04.2014}

д¹) реалізація повноважень у сфері стратегічної екологічної оцінки відповідно до законодавства про стратегічну екологічну оцінку;

е) вирішення інших питань у сфері охорони навколишнього природного середовища відповідно до закону.

Стаття 21. Повноваження громадських організацій у галузі охорони навколишнього природного середовища

Громадські природоохоронні організації мають право:

а) брати участь у розробці планів, програм, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, розробляти і пропагувати свої екологічні програми;

б) утворювати громадські фонди охорони природи; за погодженням з місцевими радами за рахунок власних коштів і добровільної трудової участі членів громадських організацій виконувати роботи по охороні та відтворенню природних ресурсів, збереженню та поліпшенню стану навколишнього природного середовища;

в) брати участь у проведенні центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, перевірок виконання підприємствами, установами та організаціями природоохоронних планів і заходів;

{Пункт "г" частини першої статті 21 виключено на підставі Закону № 2059–VIII від 23.05.2017}

д) вільного доступу до екологічної інформації;

е) виступати з ініціативою проведення всеукраїнського і місцевих референдумів з питань, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, використанням природних ресурсів та забезпеченням екологічної безпеки;

є) вносити до відповідних органів пропозиції про організацію територій та об'єктів природно–заповідного фонду;

ж) подавати до суду позови про відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, в тому числі здоров'ю громадян і майну громадських організацій;

з) брати участь у заходах міжнародних неурядових організацій з питань охорони навколишнього природного середовища;

и) брати участь у підготовці проектів нормативно–правових актів з екологічних питань;

і) оскаржувати в установленому законом порядку рішення про відмову чи несвоєчасне надання за запитом екологічної інформації або неправомірне відхилення запиту та його неповне задоволення.

Діяльність громадських організацій в галузі охорони навколишнього природного середовища здійснюється відповідно до законодавства України на основі їх статутів.

Розділ V

СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ПРОГНОЗУВАННЯ, ОБЛІК ТА ІНФОРМУВАННЯ В ГАЛУЗІ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 22. Моніторинг навколишнього природного середовища

З метою забезпечення збору, обробки, збереження та аналізу інформації про стан навколишнього природного середовища, прогнозування його змін та розробки науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття ефективних управлінських рішень в Україні створюється система державного моніторингу навколишнього природного середовища. Спостереження за станом

навколишнього природного середовища, рівнем його забруднення здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, іншими спеціально уповноваженими державними органами, а також підприємствами, установами та організаціями, діяльність яких призводить або може призвести до погіршення стану навколишнього природного середовища.

Зазначені підприємства, установи та організації зобов'язані безоплатно передавати відповідним державним органам аналітичні матеріали своїх спостережень.

Порядок здійснення державного моніторингу навколишнього природного середовища визначається Кабінетом Міністрів України.

Державні органи разом з відповідними науковими установами забезпечують організацію короткострокового і довгострокового прогнозування змін навколишнього природного середовища, які повинні враховуватися при розробці і виконанні програм та заходів щодо економічного та соціального розвитку України, в тому числі щодо охорони навколишнього природного середовища, використання і відтворення природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

Стаття 23. Кадастри природних ресурсів

Для обліку кількісних, якісних та інших характеристик природних ресурсів, обсягу, характеру та режиму їх використання ведуться державні кадастри природних ресурсів.

Державні кадастри ведуться в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 24. Державний облік об'єктів, що шкідливо впливають на стан навколишнього природного середовища

Об'єкти, що шкідливо впливають або можуть вплинути на стан навколишнього природного середовища, види та кількість шкідливих речовин, що потрапляють у навколишнє природне середовище, види й розміри

шкідливих фізичних та біологічних впливів на нього підлягають державному обліку.

Підприємства, установи та організації проводять первинний облік у галузі охорони навколишнього природного середовища і безоплатно подають відповідну інформацію органам, що ведуть державний облік у цій галузі.

Збір, обробка і подання відповідним державним органам зведеної статистичної звітності про обсяги викидів, скидів забруднюючих речовин, використання природних ресурсів, виконання завдань по охороні навколишнього природного середовища та іншої інформації, ведення екологічних паспортів здійснюється в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 25. Інформація про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація)

Інформація про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація) – це будь-яка інформація в письмовій, аудіовізуальній, електронній чи іншій матеріальній формі про:

стан навколишнього природного середовища чи його об'єктів – землі, вод, надр, атмосферного повітря, рослинного і тваринного світу та рівні їх забруднення;

біологічне різноманіття і його компоненти, включаючи генетично видозмінені організми та їх взаємодію із об'єктами навколишнього природного середовища;

джерела, фактори, матеріали, речовини, продукцію, енергію, фізичні фактори (шум, вібрацію, електромагнітне випромінювання, радіацію), які впливають або можуть вплинути на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людей;

загрозу виникнення і причини надзвичайних екологічних ситуацій, результати ліквідації цих явищ, рекомендації щодо заходів, спрямованих на зменшення їх негативного впливу на природні об'єкти та здоров'я людей;

екологічні прогнози, плани і програми, заходи, в тому числі адміністративні, державну екологічну політику, законодавство про охорону навколишнього природного середовища;

витрати, пов'язані із здійсненням природоохоронних заходів за рахунок фондів охорони навколишнього природного середовища, інших джерел фінансування, економічний аналіз, проведений у процесі прийняття рішень з питань, що стосуються довкілля.

Основними джерелами такої інформації є дані моніторингу довкілля, кадастрів природних ресурсів, реєстри, автоматизовані бази даних, архіви, а також довідки, що видаються уповноваженими на те органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, окремими посадовими особами.

Стаття 25⁻¹. Екологічне інформаційне забезпечення

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, а на території Автономної Республіки Крим – орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, діяльність яких може негативно вплинути або впливає на стан навколишнього природного середовища, життя і здоров'я людей, зобов'язані забезпечувати вільний доступ населення до інформації про стан навколишнього природного середовища.

Екологічне інформаційне забезпечення здійснюється органами державної влади та органами місцевого самоврядування в межах їх повноважень шляхом:

а) підготовки центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, і подання на розгляд Верховної Ради України щорічної Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні, а після її розгляду

Верховною Радою України – опублікування окремих виданням та розміщення в системі Інтернет;

б) щорічного інформування Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними державними адміністраціями, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями відповідних рад та населення про стан навколишнього природного середовища відповідних територій;

в) систематичного інформування населення через засоби масової інформації про стан навколишнього природного середовища, динаміку його змін, джерела забруднення, розміщення відходів чи іншої зміни навколишнього природного середовища і характер впливу екологічних факторів на здоров'я людей;

г) негайного інформування про надзвичайні екологічні ситуації;

г) передачі інформації, отриманої в результаті проведення моніторингу довкілля, каналами інформаційних зв'язків органам, уповноваженим приймати рішення щодо отриманої інформації;

д) забезпечення вільного доступу до екологічної інформації, яка не становить державної таємниці і міститься у списках, реєстрах, архівах та інших джерелах.

{Закон доповнено статтею 25⁻¹ згідно із Законом № 254-IV від 28.11.2002}

{Розділ VI виключено на підставі Закону № 2059-VIII від 23.05.2017}

Розділ VII

СТАНДАРТИЗАЦІЯ І НОРМУВАННЯ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 31. Завдання стандартизації і нормування в галузі охорони навколишнього природного середовища

Екологічна стандартизація і нормування проводяться з метою встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог щодо охорони

навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

Стаття 32. Екологічні стандарти

Державні стандарти в галузі охорони навколишнього природного середовища є обов'язковими для виконання і визначають поняття і терміни, режим використання й охорони природних ресурсів, методи контролю за станом навколишнього природного середовища, вимоги щодо запобігання забрудненню навколишнього природного середовища, інші питання, пов'язані з охороною навколишнього природного середовища та використанням природних ресурсів.

Екологічні стандарти розробляються і вводяться в дію в порядку, що встановлюється законодавством України.

Стаття 33. Екологічні нормативи

Екологічні нормативи встановлюють гранично допустимі викиди та скиди у навколишнє природне середовище забруднюючих хімічних речовин, рівні допустимого шкідливого впливу на нього фізичних та біологічних факторів.

Законодавством України можуть встановлюватися нормативи використання природних ресурсів та інші екологічні нормативи.

Екологічні нормативи повинні встановлюватися з урахуванням вимог санітарно–гігієнічних та санітарно–протиепідемічних правил і норм, гігієнічних нормативів.

Нормативи гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин у навколишньому природному середовищі та рівні шкідливих фізичних та біологічних впливів на нього є єдиними для всієї території України.

У разі необхідності для курортних, лікувально–оздоровчих, рекреаційних та інших окремих районів можуть встановлюватися більш суворі нормативи гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин та інших шкідливих впливів на навколишнє природне середовище.

Екологічні нормативи розробляються і вводяться в дію центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, та іншими уповноваженими на те державними органами відповідно до законодавства України.

Розділ VIII

КОНТРОЛЬ І НАГЛЯД У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 34. Завдання контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища

Завдання контролю у галузі охорони навколишнього природного середовища полягають у забезпеченні додержання вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища всіма державними органами, підприємствами, установами та організаціями, незалежно від форм власності і підпорядкування, а також громадянами.

Стаття 35. Державний контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища

Державний контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів. Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад здійснюють державний контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Державному контролю підлягають використання і охорона земель, надр, поверхневих і підземних вод, атмосферного повітря, лісів та іншої рослинності, тваринного світу, морського середовища та природних ресурсів територіальних вод, континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони

України, природних територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні, стан навколишнього природного середовища, а також дотримання заходів біологічної і генетичної безпеки щодо біологічних об'єктів навколишнього природного середовища при створенні, дослідженні та практичному використанні генетично модифікованих організмів у відкритій системі.

Порядок здійснення державного контролю за охороною навколишнього природного середовища та використанням природних ресурсів визначається цим Законом та іншими законами України.

Стаття 36. Громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища

Громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища здійснюється громадськими інспекторами з охорони довкілля згідно з Положенням, яке затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Громадські інспектори з охорони довкілля:

а) беруть участь у проведенні спільно з працівниками органів державного контролю рейдів та перевірок додержання підприємствами, установами, організаціями та громадянами законодавства про охорону навколишнього природного середовища, додержання норм екологічної безпеки та використання природних ресурсів;

б) проводять перевірки і складають протоколи про порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища і подають їх органам державного контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища та правоохоронним органам для притягнення винних до відповідальності;

в) подають допомогу органам державного контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища в діяльності по запобіганню екологічним правопорушенням.

Органи громадського контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища можуть здійснювати й інші функції відповідно до законодавства України.

{Статтю 37 виключено на підставі Закону № 1697–VII від 14.10.2014}

Розділ ІХ

РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Стаття 38. Загальне та спеціальне використання природних ресурсів

Використання природних ресурсів в Україні здійснюється в порядку загального і спеціального використання природних ресурсів.

Законодавством України громадянам гарантується право загального використання природних ресурсів для задоволення життєво необхідних потреб (естетичних, оздоровчих, рекреаційних, матеріальних тощо) безоплатно, без закріплення цих ресурсів за окремими особами і надання відповідних дозволів, за винятком обмежень, передбачених законодавством України.

В порядку спеціального використання природних ресурсів громадянам, підприємствам, установам і організаціям надаються у володіння, користування або оренду природні ресурси на підставі спеціальних дозволів, зареєстрованих у встановленому порядку, за плату для здійснення виробничої та іншої діяльності, а у випадках, передбачених законодавством України, – на пільгових умовах.

Стаття 39. Природні ресурси загальнодержавного і місцевого значення

До природних ресурсів загальнодержавного значення належать:

- а) внутрішні морські води та територіальне море;
- б) природні ресурси континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони;
- в) атмосферне повітря;
- г) підземні води;
- д) поверхневі води, що знаходяться або використовуються на території більш як однієї області;

е) лісові ресурси державного значення;

є) природні ресурси в межах територій та об'єктів природно–заповідного фонду загальнодержавного значення;

ж) дикі тварини, які перебувають у стані природної волі в межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, інші об'єкти тваринного світу, на які поширюється дія Закону України "Про тваринний світ" і які перебувають у державній власності, а також об'єкти тваринного світу, що у встановленому законодавством порядку набуті в комунальну або приватну власність і визнані об'єктами загальнодержавного значення;

з) корисні копалини, за винятком загальнопоширених.

Законодавством України можуть бути віднесені до природних ресурсів загальнодержавного значення й інші природні ресурси.

До природних ресурсів місцевого значення належать природні ресурси, не віднесені законодавством України до природних ресурсів загальнодержавного значення.

Стаття 40. Додержання екологічних вимог при використанні природних ресурсів

Використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та організаціями здійснюється з додержанням обов'язкових екологічних вимог:

а) раціонального і економного використання природних ресурсів на основі широкого застосування новітніх технологій;

б) здійснення заходів щодо запобігання псуванню, забрудненню, виснаженню природних ресурсів, негативному впливу на стан навколишнього природного середовища;

в) здійснення заходів щодо відтворення відновлюваних природних ресурсів;

г) застосування біологічних, хімічних та інших методів поліпшення якості природних ресурсів, які забезпечують охорону навколишнього природного середовища і безпеку здоров'я населення;

д) збереження територій та об'єктів природно–заповідного фонду, а також інших територій, що підлягають особливій охороні;

е) здійснення господарської та іншої діяльності без порушення екологічних прав інших осіб;

є) здійснення заходів щодо збереження і невиснажливого використання біологічного різноманіття під час провадження діяльності, пов'язаної з поводженням з генетично модифікованими організмами.

При використанні природних ресурсів має забезпечуватися виконання й інших вимог, встановлених цим Законом та іншим законодавством України.

Розділ X

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 41. Економічні заходи забезпечення охорони навколишнього природного середовища

Економічні заходи забезпечення охорони навколишнього природного середовища передбачають:

а) взаємозв'язок усієї управлінської, науково–технічної та господарської діяльності підприємств, установ та організацій з раціональним використанням природних ресурсів та ефективністю заходів по охороні навколишнього природного середовища на основі економічних важелів;

б) визначення джерел фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

в) встановлення лімітів використання природних ресурсів, скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище;

г) встановлення ставок екологічного податку;

д) надання підприємствам, установам і організаціям, а також громадянам податкових, кредитних та інших пільг при впровадженні ними маловідхідних, енерго– і ресурсозберігаючих технологій та нетрадиційних видів енергії, здійсненні інших ефективних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

е) відшкодування в установленому порядку збитків, завданих порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Стаття 42. Фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища

В Україні фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища здійснюється за рахунок Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів, коштів підприємств, установ та організацій, фондів охорони навколишнього природного середовища, добровільних внесків та інших коштів.

Стаття 43. Ліміти використання природних ресурсів

Ліміти використання природних ресурсів встановлюються в порядку, що визначається Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, міськими (міст загальнодержавного значення) радами, крім випадків, коли природні ресурси мають загальнодержавне значення.

Ліміти використання природних ресурсів загальнодержавного значення встановлюються в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 44. Ліміти скидів забруднюючих речовин

Ліміти скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище та інших видів шкідливого впливу в цілому на території Автономної Республіки Крим, областей, міст загальнодержавного значення або окремих регіонів встановлюються:

у разі якщо це призводить до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, територій інших областей, – центральним

органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища;

в інших випадках – у порядку, що встановлюється Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, міськими (міст загальнодержавного значення) радами, за поданням обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а на території Автономної Республіки Крим – органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища.

{Статтю 45 виключено на підставі Закону № 2756–VI від 02.12.2010}

Стаття 46. Розподіл екологічного податку

Кошти від екологічного податку (за винятком тих, що справляються за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) та/або тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлені особливими умовами ліцензії строк) зараховуються до державного і місцевих бюджетів згідно з Бюджетним кодексом України.

Стаття 47. Фонди охорони навколишнього природного середовища

Для фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища утворюються Державний, Автономної Республіки Крим та місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища.

Автономної Республіки Крим та місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища утворюються у складі бюджету Автономної Республіки Крим та відповідного місцевого бюджету за місцем заподіяння екологічної шкоди за рахунок:

- а) частини екологічного податку згідно із законом;
- б) частини грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища в результаті господарської та іншої діяльності, згідно з чинним законодавством;
- в) цільових та інших добровільних внесків підприємств, установ, організацій та громадян.

Розподіл коштів екологічного податку, що надходять до Автономної Республіки Крим та місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища, здійснюється Верховною Радою Автономної Республіки Крим, відповідними обласними, міськими (міст загальнодержавного значення) радами за поданням обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а на території Автономної Республіки Крим – органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища.

Державний фонд охорони навколишнього природного середовища утворюється за рахунок:

а) частини екологічного податку згідно із законом;

б) добровільних внесків підприємств, установ, організацій, громадян та інших надходжень;

{Пункт "в" частини четвертої статті 47 виключено на підставі Закону № 2756–VI від 02.12.2010}

г) частини грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища в результаті господарської та іншої діяльності, згідно з чинним законодавством.

Розподіл коштів, що надходять до Державного фонду охорони навколишнього природного середовища, здійснюється Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Кошти місцевих, Автономної Республіки Крим і Державного фондів охорони навколишнього природного середовища можуть використовуватися тільки для фінансового забезпечення здійснення природоохоронних заходів, включаючи захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь, ресурсозберігаючих заходів, у тому числі наукових досліджень з цих питань, ведення державного кадастру територій та об'єктів природно–заповідного фонду, а також заходів для зниження

забруднення навколишнього природного середовища та дотримання екологічних нормативів і нормативів екологічної безпеки, для зниження впливу забруднення навколишнього природного середовища на здоров'я населення.

Положення про Автономної Республіки Крим та місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища затверджуються відповідно Верховною Радою Автономної Республіки Крим, місцевими радами, а Державного фонду охорони навколишнього природного середовища – Кабінетом Міністрів України.

В Україні можуть утворюватись й інші фонди для стимулювання і фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

Стаття 48. Стимулювання в системі охорони навколишнього природного середовища

В Україні здійснюється стимулювання раціонального використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища шляхом:

а) надання пільг при оподаткуванні підприємств, установ, організацій і громадян в разі реалізації ними заходів щодо раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища, при переході на маловідхідні і ресурсо- і енергозберігаючі технології, організації виробництва і впровадженні очисного обладнання і устаткування для утилізації та знешкодження відходів, а також приладів контролю за станом навколишнього природного середовища та джерелами викидів і скидів забруднюючих речовин, виконанні інших заходів, спрямованих на поліпшення охорони навколишнього природного середовища;

б) надання на пільгових умовах короткострокових і довгострокових позичок для реалізації заходів щодо забезпечення раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища;

в) встановлення підвищених норм амортизації основних виробничих природоохоронних фондів;

г) звільнення від оподаткування фондів охорони навколишнього природного середовища;

д) передачі частини коштів фондів охорони навколишнього природного середовища на договірних умовах підприємствам, установам, організаціям і громадянам на заходи для гарантованого зниження викидів і скидів забруднюючих речовин і зменшення шкідливих фізичних, хімічних та біологічних впливів на стан навколишнього природного середовища, на розвиток екологічно безпечних технологій та виробництв;

е) надання можливості отримання природних ресурсів під заставу.

{Пункт "є" статті 48 втратив чинність на підставі Закону № 783–XIV від 30.06.99}

Стаття 49. Екологічне страхування та екологічний аудит

В Україні здійснюється добровільне і обов'язкове державне та інші види страхування громадян та їх майна, майна і доходів підприємств, установ і організацій на випадок шкоди, заподіяної внаслідок забруднення навколишнього природного середовища та погіршення якості природних ресурсів.

З метою врахування екологічних вимог у процесі приватизації чи корпоратизації об'єктів права державної власності, іншої зміни форми власності чи зміни суб'єктів права власності на об'єкти, а також для потреб екологічного страхування, оренди майна, набуття права власності на майно та земельні ділянки, створення, функціонування і сертифікації систем екологічного управління, при здійсненні іншої діяльності в Україні проводиться добровільний чи обов'язковий екологічний аудит.

Порядок екологічного страхування та екологічного аудиту визначається законодавством України.

Розділ XI

ЗАХОДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Стаття 50. Екологічна безпека

Екологічна безпека є такий стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей.

Екологічна безпека гарантується громадянам України здійсненням широкого комплексу взаємопов'язаних політичних, економічних, технічних, організаційних, державно–правових та інших заходів.

Діяльність фізичних та юридичних осіб, що завдає шкоди навколишньому природному середовищу, може бути припинена за рішенням суду.

Стаття 51. Екологічні вимоги до розміщення, проектування, будівництва, реконструкції, введення в дію та експлуатації підприємств, споруд та інших об'єктів

При проектуванні, розміщенні, будівництві, введенні в дію нових і реконструкції діючих підприємств, споруд та інших об'єктів, удосконаленні існуючих і впровадженні нових технологічних процесів та устаткування, а також в процесі експлуатації цих об'єктів забезпечується екологічна безпека людей, раціональне використання природних ресурсів, додержання нормативів шкідливих впливів на навколишнє природне середовище. При цьому повинні передбачатися вловлювання, утилізація, знешкодження шкідливих речовин і відходів або повна їх ліквідація, виконання інших вимог щодо охорони навколишнього природного середовища і здоров'я людей.

Підприємства, установи й організації, діяльність яких пов'язана з шкідливим впливом на навколишнє природне середовище, незалежно від часу введення їх у дію повинні бути обладнані спорудами, устаткуванням і пристроями для очищення викидів і скидів або їх знешкодження, зменшення впливу шкідливих факторів, а також приладами контролю за кількістю і складом забруднюючих речовин та за характеристиками шкідливих факторів.

Проекти господарської та іншої діяльності повинні мати матеріали оцінки її впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людей.

Оцінка здійснюється з урахуванням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, екологічної ємкості даної території, стану навколишнього природного середовища в місці, де планується розміщення об'єктів, екологічних прогнозів, перспектив соціально-економічного розвитку регіону, потужності та видів сукупного впливу шкідливих факторів та об'єктів на навколишнє природне середовище.

Підприємства, установи та організації, які розміщують, проектують, будують, реконструюють, технічно переозброюють, вводять в дію підприємства, споруди та інші об'єкти, а також проводять дослідну діяльність, що за їх оцінкою може негативно вплинути на стан навколишнього природного середовища, подають центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, спеціальну заяву про це.

Забороняється введення в дію підприємств, споруд та інших об'єктів, на яких не забезпечено в повному обсязі додержання всіх екологічних вимог і виконання заходів, передбачених у проектах на будівництво та реконструкцію (розширення та технічне переоснащення).

Стаття 52. Охорона навколишнього природного середовища при застосуванні засобів захисту рослин, мінеральних добрив, нафти і нафтопродуктів, токсичних хімічних речовин та інших препаратів

Підприємства, установи, організації та громадяни зобов'язані додержувати правил транспортування, зберігання і застосування засобів захисту рослин, стимуляторів їх росту, мінеральних добрив, нафти і нафтопродуктів, токсичних хімічних речовин та інших препаратів, з тим щоб не допустити забруднення ними або їх складовими навколишнього природного середовища і продуктів харчування.

При створенні нових хімічних препаратів і речовин, інших потенційно небезпечних для навколишнього природного середовища субстанцій повинні розроблятися та затверджуватися у встановленому законодавством порядку допустимі рівні вмісту цих речовин у об'єктах навколишнього природного середовища та продуктах харчування, методи визначення їх залишкової кількості та утилізації після використання.

Вміст природних та штучних домішок, які можуть негативно впливати на стан навколишнього природного середовища або здоров'я людей, у таких препаратах, а також сировині, що використовується для їх виробництва, не повинен перевищувати допустимих рівнів, встановлених відповідно до законодавства.

Екологічні вимоги при виробництві, зберіганні, транспортуванні, використанні, знешкодженні, захороненні токсичних та інших небезпечних для навколишнього природного середовища і здоров'я людей речовин, віднесення хімічних речовин до категорії токсичних та їх класифікація за ступенем небезпечності визначаються нормативними документами на підставі висновку з оцінки впливу на довкілля і погоджуються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, і центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Перелік пестицидів та агрохімікатів, дозволених для використання в Україні, регламенти їх застосування, а також щорічні доповнення до нього визначаються в установленому законодавством порядку.

Стаття 53. Охорона навколишнього природного середовища від неконтрольованого та шкідливого біологічного впливу

Підприємства, установи та організації зобов'язані забезпечувати екологічно безпечне виробництво, зберігання, транспортування, використання, знищення, знешкодження і захоронення мікроорганізмів, інших біологічно активних речовин та продуктів біотехнології, а також інтродукцію,

акліматизацію і реакліматизацію тварин і рослин, розробляти і здійснювати заходи щодо запобігання та ліквідації наслідків шкідливого впливу біологічних факторів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини.

Створення нових штамів мікроорганізмів та біологічно активних речовин здійснюється за наявності оцінки їх впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я людей.

При створенні зазначених організмів і речовин повинні розроблятися нормативи гранично допустимих концентрацій, методи визначення цих організмів та речовин у навколишньому природному середовищі і продуктах харчування.

Виробництво і використання нових штамів мікроорганізмів та інших біологічно активних речовин, а також генетично модифікованих організмів, продукції, отриманої з використанням штамів мікроорганізмів, інших біологічно активних речовин та генетично модифікованих організмів.

Стаття 54. Охорона навколишнього природного середовища від акустичного, електромагнітного, іонізуючого та іншого шкідливого впливу фізичних факторів та радіоактивного забруднення

Місцеві ради, підприємства, установи, організації та громадяни при здійсненні своєї діяльності зобов'язані вживати необхідних заходів щодо запобігання та недопущення перевищення встановлених рівнів акустичного, електромагнітного, іонізуючого та іншого шкідливого фізичного впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людини в населених пунктах, рекреаційних і заповідних зонах, а також в місцях масового скупчення і розмноження диких тварин.

Підприємства, установи та організації, що здійснюють господарську чи іншу діяльність, пов'язану з використанням радіоактивних речовин у різних формах і з будь-якою метою, зобов'язані забезпечувати екологічну безпеку цієї діяльності, що виключала б можливість радіоактивного забруднення навколишнього природного середовища та негативного впливу на здоров'я

людей у процесі видобутку, збагачення, транспортування, переробки, використання та захоронення радіоактивних речовин.

Стаття 55. Охорона навколишнього природного середовища від забруднення відходами

Суб'єкти права власності на відходи повинні вживати ефективних заходів для зменшення обсягів утворення відходів, а також для їх утилізації, знешкодження або розміщення.

Здійснення операцій у сфері поводження з відходами дозволяється лише за наявності дозволу на здійснення операцій у сфері поводження з відходами на визначених місцевими радами територіях із додержанням санітарних та екологічних норм у спосіб, що забезпечує можливість подальшого використання відходів як вторинної сировини і безпеку для навколишнього природного середовища та здоров'я людей.

Стаття 56. Екологічна безпека транспортних та інших пересувних засобів і установок

Підприємства, установи, організації, що здійснюють проектування, виробництво, експлуатацію та обслуговування автомобілів, літаків, суден, інших пересувних засобів, установок та виробництво і постачання пального, зобов'язані розробляти і здійснювати комплекс заходів щодо зниження токсичності та знешкодження шкідливих речовин, що містяться у відпрацьованих газах та скидах транспортних засобів, переходу на менш токсичні види енергії й пального, додержання режиму експлуатації транспортних засобів та інші заходи, спрямовані на запобігання й зменшення викидів та скидів у навколишнє природне середовище забруднюючих речовин та додержання встановлених рівнів фізичних впливів.

Виробництво і експлуатація транспортних та інших пересувних засобів та установок, у викидах та скидах яких вміст забруднюючих речовин перевищує встановлені нормативи, не допускається.

Керівники транспортних організацій та власники транспортних засобів несуть відповідальність за додержання встановлених для відповідного типу транспортного засобу нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах, скидів забруднюючих речовин та впливу фізичних факторів пересувних джерел на стан навколишнього природного середовища.

Стаття 57. Додержання вимог екологічної безпеки при проведенні наукових досліджень, впровадженні відкриттів, винаходів, застосуванні нової техніки, імпорту устаткування, технологій і систем

При проведенні фундаментальних та прикладних наукових, науково–дослідних і дослідно–конструкторських робіт обов'язково повинні враховуватися вимоги охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання і відтворення природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

Забороняється впровадження відкриттів, винаходів, застосування нової техніки, імпорту устаткування, технологій і систем, якщо вони не відповідають вимогам екологічної безпеки.

У разі порушення встановлених вимог така діяльність припиняється уповноваженими на те державними органами, а винні особи притягуються до відповідальності.

Стаття 58. Вимоги екологічної безпеки щодо військових, оборонних об'єктів та військової діяльності

Вимоги екологічної безпеки, встановлені для розміщення, проектування, будівництва, реконструкції, введення в дію та експлуатації об'єктів щодо обмеження негативного впливу на навколишнє природне середовище хімічних, фізичних і біологічних факторів, а також інші вимоги, передбачені цим Законом та іншим законодавством України, повною мірою поширюються на військові та оборонні об'єкти, а також об'єкти органів Національної поліції та державної безпеки.

Вимоги екологічної безпеки повинні додержуватись також при дислокації військових частин, проведенні військових навчань, маневрів, переміщенні військ і військової техніки, крім випадків особливих ситуацій, що оголошуються відповідно до законодавства України.

Державний контроль за додержанням вимог екологічної безпеки щодо військових, оборонних об'єктів та військової діяльності на території України здійснюється відповідно до цього Закону та іншого законодавства України.

Стаття 59. Екологічні вимоги при розміщенні і розвитку населених пунктів

Планівка, розміщення, забудова і розвиток населених пунктів здійснюються за рішенням місцевих рад з урахуванням екологічної ємкості територій, додержанням вимог охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та екологічної безпеки.

При розробці генеральних планів розвитку і розміщення населених пунктів сільські, селищні, міські ради встановлюють режим використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки у приміських та зелених зонах за погодженням з місцевими радами, на території яких вони знаходяться, відповідно до законодавства України.

Розділ XII

ПРИРОДНІ ТЕРИТОРІЇ ТА ОБ'ЄКТИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ОСОБЛИВІЙ ОХОРОНІ

Стаття 60. Система природних територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні

Особливій охороні підлягають природні території та об'єкти, що мають велику екологічну цінність як унікальні та типові природні комплекси, для збереження сприятливої екологічної обстановки, попередження та стабілізації негативних природних процесів і явищ.

Природні території та об'єкти, що підлягають особливій охороні, утворюють єдину територіальну систему і включають території та об'єкти природно–заповідного фонду, курортні та лікувально–оздоровчі, рекреаційні, водозахисні, полезахисні та інші типи територій та об'єктів, що визначаються законодавством України.

Стаття 61. Природно–заповідний фонд України

Ділянки суші та водного простору, природні комплекси й об'єкти, які мають особливу екологічну, наукову, естетичну і економічну цінність і призначені для збереження природної різноманітності, генофонду видів тварин і рослин, підтримання загального екологічного балансу та фонового моніторингу навколишнього природного середовища, вилучаються з господарського використання повністю або частково і оголошуються територією чи об'єктом природно–заповідного фонду України.

До складу природно–заповідного фонду України входять державні заповідники, природні національні парки, заказники, пам'ятки природи, ботанічні сади, дендрологічні та зоологічні парки, парки–пам'ятки садово–паркового мистецтва, заповідні урочища.

Порядок організації, використання і охорони територій та об'єктів природно–заповідного фонду, додаткові їх категорії визначаються законодавством України.

Стаття 62. Курортні і лікувально–оздоровчі зони

Курортними і лікувально–оздоровчими зонами визнаються території, які мають виражені природні лікувальні фактори: мінеральні джерела, кліматичні та інші умови, сприятливі для лікування і оздоровлення людей.

З метою охорони природних якостей та лікувальних факторів курортних зон, запобігання їх псуванню, забрудненню і виснаженню встановлюються округи їх санітарної охорони.

В межах курортних і лікувально–оздоровчих зон забороняється діяльність, яка суперечить їх цільовому призначенню або може негативно

впливати на лікувальні якості і санітарний стан території, що підлягає особливій охороні.

Оголошення природних територій курортними і лікувально–оздоровчими зонами здійснюється Верховною Радою України та Верховною Радою Автономної Республіки Крим, а їх природоохоронний режим визначається відповідно Кабінетом Міністрів України та Радою міністрів Автономної Республіки Крим відповідно до законодавства України.

Стаття 63. Рекреаційні зони

Рекреаційними зонами є ділянки суші і водного простору, призначені для організованого масового відпочинку населення і туризму.

На території рекреаційних зон забороняються:

а) господарська та інша діяльність, що негативно впливає на навколишнє природне середовище або може перешкодити використанню їх за цільовим призначенням;

б) зміни природного ландшафту та проведення інших дій, що суперечать використанню цих зон за прямим призначенням.

Режим використання цих територій визначається Верховною Радою Автономної Республіки Крим, місцевими радами відповідно до законодавства України.

Стаття 64. Охорона рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу

Рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, види тваринного і рослинного світу, які постійно або тимчасово перебувають (зростають) у природних умовах у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, підлягають особливій охороні і заносяться до Червоної книги України.

Охорона та відтворення об'єктів Червоної книги України забезпечуються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, юридичними

та фізичними особами, які є суб'єктами використання тваринного і рослинного світу відповідно до закону.

Об'єкти Червоної книги України можуть бути об'єктами права державної, комунальної та приватної форми власності відповідно до закону.

Ведення Червоної книги України покладається на центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Розділ XIII

НАДЗВИЧАЙНІ ЕКОЛОГІЧНІ СИТУАЦІЇ

Стаття 65. Зона надзвичайної екологічної ситуації

Окрема місцевість України, на якій виникла надзвичайна екологічна ситуація, може бути оголошена зоною надзвичайної екологічної ситуації.

Надзвичайна екологічна ситуація – надзвичайна ситуація, за якої на окремій місцевості сталися негативні зміни в навколишньому природному середовищі, що потребують застосування надзвичайних заходів з боку держави.

Негативні зміни в навколишньому природному середовищі – це втрата, виснаження чи знищення окремих природних комплексів та ресурсів внаслідок надмірного забруднення навколишнього природного середовища, руйнівного впливу стихійних сил природи та інших факторів, які обмежують або виключають можливість життєдіяльності людини та провадження господарської діяльності в цих умовах.

Окрема місцевість України оголошується зоною надзвичайної екологічної ситуації Президентом України за пропозицією Ради національної безпеки і оборони України або за поданням Кабінету Міністрів України. Указ Президента України про оголошення окремої місцевості зоною надзвичайної екологічної ситуації затверджується Верховною Радою України протягом двох днів з дня звернення Президента України.

Правове регулювання відносин, які виникають під час здійснення надзвичайних заходів, спрямованих на захист життя та здоров'я людей і

нормалізацію екологічного стану на території зони надзвичайної екологічної ситуації, визначення порядку встановлення правового режиму зони надзвичайної екологічної ситуації, його організаційного, фінансового та матеріально–технічного забезпечення, порядку відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок виникнення надзвичайної екологічної ситуації, а також вирішення інших організаційних питань у цій сфері здійснюються згідно з Законом України "Про зону надзвичайної екологічної ситуації", іншими нормативно–правовими актами.

Стаття 66. Запобігання аваріям і ліквідація їх шкідливих екологічних наслідків

При проектуванні й експлуатації господарських та інших об'єктів, діяльність яких може шкідливо впливати на навколишнє природне середовище, розробляються і здійснюються заходи щодо запобігання аваріям, а також ліквідації їх шкідливих екологічних наслідків.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з промислової безпеки, і центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки використання ядерної енергії, спільно з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, систематично проводять перевірки стану екологічно небезпечних об'єктів та виконання відповідних заходів і вимог щодо їх безпечної експлуатації.

Перелік екологічно небезпечних об'єктів визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

У разі аварії, що спричинила забруднення навколишнього природного середовища, підприємства, установи, організації зобов'язані негайно приступити до ліквідації її наслідків. Одночасно посадові особи або власники

підприємств, керівники установ і організацій зобов'язані повідомляти про аварію і заходи, вжиті для ліквідації її наслідків, виконавчому комітету сільської, селищної, міської ради, центральному органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, відповідній обласній, Київській, Севастопольській міській державній адміністрації, а на території Автономної Республіки Крим – органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та населенню.

Розділ XIV

ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 67. Вирішення спорів у галузі охорони навколишнього природного середовища

Спори у галузі охорони навколишнього природного середовища вирішуються судом, місцевими радами чи органами, які утворюються ними, відповідно до їх компетенції і в порядку, встановленому законодавством України.

Спори підприємств, установ і організацій України у галузі охорони навколишнього природного середовища з підприємствами, установами та організаціями інших держав, розглядаються комісіями, що утворюються на паритетних засадах із представників України і заінтересованих держав, або третейським судом.

Розділ XV

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОХОРОНУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 68. Відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища

Порушення законодавства України про охорону навколишнього природного середовища тягне за собою встановлену цим Законом та іншим

законодавством України дисциплінарну, адміністративну, цивільну і кримінальну відповідальність.

Відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища несуть особи, винні у:

а) порушенні прав громадян на екологічно безпечне навколишнє природне середовище;

б) порушенні норм екологічної безпеки;

в) порушенні вимог законодавства про оцінку впливу на довкілля, у тому числі поданні завідомо неправдивого звіту з оцінки впливу на довкілля чи висновку з оцінки впливу на довкілля;

{Пункт "в" частини другої статті 68 в редакції Закону № 2059–VIII від 23.05.2017}

г) неврахуванні у встановленому порядку результатів оцінки впливу на довкілля та невиконанні екологічних умов, визначених у висновку з оцінки впливу на довкілля;

{Пункт "г" частини другої статті 68 в редакції Закону № 2059–VIII від 23.05.2017}

{Пункт "д" частини другої статті 68 виключено на підставі Закону № 2059–VIII від 23.05.2017}

е) порушенні екологічних вимог при проектуванні, розміщенні, будівництві, реконструкції, введенні в дію, експлуатації та ліквідації підприємств, споруд, пересувних засобів та інших об'єктів;

є) допущенні наднормативних, аварійних і залпових викидів і скидів забруднюючих речовин та інших шкідливих впливів на навколишнє природне середовище;

ж) перевищенні лімітів та порушенні інших вимог використання природних ресурсів;

з) самовільному спеціальному використанні природних ресурсів;

{Пункт "и" частини другої статті 68 виключено на підставі Закону № 2756–VI від 02.12.2010}

і) невжитті заходів щодо попередження та ліквідації екологічних наслідків аварій та іншого шкідливого впливу на навколишнє природне середовище;

ї) невиконанні розпоряджень органів, які здійснюють державний контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища, та вчиненні опору їх представникам;

й) порушенні природоохоронних вимог при зберіганні, транспортуванні, використанні, знешкодженні та захороненні хімічних засобів захисту рослин, мінеральних добрив, токсичних радіоактивних речовин та відходів;

к) невиконанні вимог охорони територій та об'єктів природно–заповідного фонду та інших територій, що підлягають особливій охороні, видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України;

л) відмові від надання своєчасної, повної та достовірної інформації про стан навколишнього природного середовища, а також про джерела забруднення, у приховуванні випадків аварійного забруднення навколишнього природного середовища або фальсифікації відомостей про стан екологічної обстановки чи захворюваності населення;

м) приниженні честі і гідності працівників, які здійснюють контроль в галузі охорони навколишнього природного середовища, посяганні на їх життя і здоров'я;

н) порушенні природоохоронних вимог під час провадження діяльності, пов'язаної з поводженням з генетично модифікованими організмами;

о) порушенні вимог законодавства України при здійсненні стратегічної екологічної оцінки.

Законодавством України може бути встановлено відповідальність і за інші порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Підприємства, установи, організації та громадяни зобов'язані відшкодувати шкоду, заподіяну ними внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, в порядку та розмірах, встановлених законодавством України.

Застосування заходів дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності не звільняє винних від компенсації шкоди, заподіяної забрудненням навколишнього природного середовища та погіршенням якості природних ресурсів.

Незаконно добуті в природі ресурси та виготовлена з них продукція підлягають безоплатному вилученню, а зняття правопорушення – конфіскації. Одержані від їх реалізації доходи спрямовуються в Автономній Республіці Крим і місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища.

Посадові особи та спеціалісти, винні в порушенні вимог щодо охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, згідно з рішеннями їх органів управління позбавляються премій за основними результатами господарської діяльності повністю або частково.

Порядок позбавлення премій визначається законодавством України.

Стаття 69. Особливості застосування цивільної відповідальності

Шкода, заподіяна внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, підлягає компенсації в повному обсязі.

Особи, яким завдано такої шкоди, мають право на відшкодування неодержаних прибутків за час, необхідний для відновлення здоров'я, якості навколишнього природного середовища, відтворення природних ресурсів до стану, придатного для використання за цільовим призначенням.

Особи, що володіють джерелами підвищеної екологічної небезпеки, зобов'язані компенсувати заподіяну шкоду громадянам та юридичним особам, якщо не доведуть, що шкода виникла внаслідок стихійних природних явищ чи навмисних дій потерпілих.

Шкода, заподіяна довкіллю у зв'язку з виконанням угоди про розподіл продукції, підлягає відшкодуванню відповідно до вимог статті 29 Закону України "Про угоди про розподіл продукції".

Стаття 70. Адміністративна та кримінальна відповідальність за екологічні правопорушення і злочини

Визначення складу екологічних правопорушень і злочинів, порядок притягнення винних до адміністративної та кримінальної відповідальності за їх вчинення встановлюються Кодексом України про адміністративні правопорушення та Кримінальним кодексом України.

Розділ XVI

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 71. Участь України у міжнародному співробітництві у галузі охорони навколишнього природного середовища

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у галузі охорони навколишнього природного середовища на державному рівні відповідно до законодавства України та міжнародного права.

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про охорону навколишнього природного середовища, то застосовуються правила міжнародного договору.

Україна здійснює заходи щодо розвитку та зміцнення міжнародного співробітництва у галузі охорони навколишнього природного середовища з іншими державами, а також в рамках природоохоронної діяльності ООН та

організацій, що входять в її систему, інших урядових і неурядових міжнародних організацій.

Стаття 72. **Обов'язок іноземців та осіб без громадянства, іноземних юридичних осіб щодо додержання законодавства України про охорону навколишнього природного середовища**

Іноземці та особи без громадянства, іноземні юридичні особи зобов'язані на території України додержувати вимог цього Закону, інших законодавчих актів у галузі охорони навколишнього природного середовища та несуть відповідальність за їх порушення відповідно до законодавства України.

Голова

Верховної Ради Української РСР

м. Київ,

25 червня 1991 року

№ 1264–ХІІ

Л.КРАВЧУК

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про пестициди і агрохімікати»

Цей Закон регулює правові відносини, пов'язані з державною реєстрацією, виробництвом, закупівлею, транспортуванням, зберіганням, торгівлею та безпечним для здоров'я людини і навколишнього природного середовища застосуванням пестицидів і агрохімікатів, визначає права і обов'язки підприємств, установ, організацій та громадян, а також повноваження органів виконавчої влади і посадових осіб у цій сфері.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

пестициди – токсичні речовини, їх сполуки або суміші речовин хімічного чи біологічного походження, призначені для знищення, регуляції та припинення розвитку шкідливих організмів, внаслідок діяльності яких вражаються рослини, тварини, люди і завдається шкоди матеріальним цінностям, а також гризунів, бур'янів, деревної, чагарникової рослинності, засмічуючих видів риб;

агрохімікати – органічні, мінеральні і бактеріальні добрива, хімічні меліоранти, регулятори росту рослин та інші речовини, що застосовуються для підвищення родючості ґрунтів, урожайності сільськогосподарських культур і поліпшення якості рослинницької продукції;

технічні засоби застосування пестицидів і агрохімікатів – спеціальні машини, механізми та пристрої для обробки об'єктів пестицидами та внесення органічних і мінеральних добрив;

залишкові кількості – вміст діючої речовини пестицидів і агрохімікатів, їх похідні і продукти перетворення в живих системах (метаболіти) і у навколишньому природному середовищі;

регламенти застосування – сукупність вимог щодо застосування пестицидів і агрохімікатів;

паспортизація об'єкта – документальне засвідчення наявності належних умов для роботи з пестицидами і агрохімікатами;

агрохімічний паспорт земельної ділянки (поля) – документ, що містить дані щодо агрохімічної характеристики ґрунтів і стану їх забруднення токсичними речовинами та радіонуклідами;

агрохімічне обстеження – обов'язкове суцільне обстеження сільськогосподарських угідь з метою державного контролю за зміною показників родючості і забрудненням ґрунтів;

захист рослин – комплекс заходів щодо попередження, зменшення втрат врожаю сільськогосподарських культур від шкідників, хвороб і бур'янів;

спеціальні сировинні зони – регіони або окремі господарства, що відповідають умовам виробництва продукції рослинництва і тваринництва, придатної для виготовлення продуктів дитячого та дієтичного харчування;

регулятори росту рослин – хімічні речовини, які впливають на процеси росту і розвитку рослин;

фальсифіковані пестициди і агрохімікати – продукція, яка не відповідає встановленим вимогам, що висуваються до пестицидів і агрохімікатів, у тому числі вимогам щодо маркування та пакування, розміщення інформації про товар на його упаковці тощо, та/або продукція, на упаковці якої зареєстрований знак для товарів та послуг використано з порушенням прав власника.

Стаття 2. Законодавство України про пестициди і агрохімікати

Законодавство України про пестициди і агрохімікати складається з цього Закону та інших актів законодавства, прийнятих відповідно до нього.

Стаття 3. Основні принципи державної політики у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами

Основними принципами державної політики у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, є:

пріоритетність збереження здоров'я людини і охорони навколишнього природного середовища по відношенню до економічного ефекту від застосування пестицидів і агрохімікатів;

державна підконтрольність їх ввезення на митну територію України, реєстрації, виробництва, зберігання, транспортування, торгівлі і застосування; обґрунтованість їх застосування;

мінімалізація використання пестицидів за рахунок впровадження біологічного землеробства та інших екологічно безпечних, нехімічних методів захисту рослин;

безпечність для здоров'я людини та навколишнього природного середовища під час їх виробництва, транспортування, зберігання, випробування і застосування за умови дотримання вимог, встановлених державними стандартами, санітарними нормами, регламентами та іншими нормативними документами;

єдність державної політики щодо діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами.

Розділ II

ДЕРЖАВНІ ВИПРОБУВАННЯ ТА ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ПЕСТИЦИДІВ, АГРОХІМІКАТІВ І ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Стаття 4. Вимоги до пестицидів і агрохімікатів

Пестициди і агрохімікати вітчизняного, а також іноземного виробництва, що завозяться для використання на територію України, повинні відповідати таким вимогам:

висока біологічна ефективність щодо цільового призначення;

безпеку для здоров'я людини та навколишнього природного середовища за умови дотримання регламентів їх застосування;

відповідність державним стандартам, санітарним нормам та іншим нормативним документам.

Забороняються ввезення на митну територію України, виробництво, торгівля, застосування та рекламування пестицидів і агрохімікатів до їх державної реєстрації, крім випадків, встановлених цим Законом. Вимоги щодо проведення державної реєстрації пестицидів і агрохімікатів не поширюються на дослідні партії, що використовуються для державних випробувань та наукових досліджень; виробництво для експорту та виробництво дослідних партій, що використовуються для державних випробувань, науково–технологічних досліджень та випробувань, а також на агрохімікати за переліком згідно з додатком до цього Закону. Обов'язковою умовою завезення та застосування незареєстрованих в Україні пестицидів для цих цілей є документальне підтвердження їх державної реєстрації в країні, де вони виробляються.

Ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для державних випробувань та наукових досліджень, у науково обґрунтованих обсягах здійснюється відповідно до планів державних випробувань і наукових досліджень, а також обробленого ними насінневого (посадкового) матеріалу – за дозволом, що видається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, вносить до єдиного державного інформаційного веб–порталу "Єдине вікно для міжнародної торгівлі" у формі електронного документа, засвідченого електронним цифровим підписом, видані дозволи або інформацію про державну реєстрацію

пестицидів і агрохімікатів в день видачі таких дозволів або реєстрації пестицидів і агрохімікатів.

Органи доходів і зборів здійснюють відповідні митні формальності, необхідні для випуску у вільний обіг на митній території України пестицидів і агрохімікатів, на підставі Переліку агрохімікатів, дозволених до ввезення на митну територію України, виробництва, торгівлі, застосування та рекламування без їх державної реєстрації згідно з додатком до цього Закону, а також відповідних дозволів або інформації про державну реєстрацію пестицидів і агрохімікатів, отриманих від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, з використанням механізму "єдиного вікна" відповідно до Митного кодексу України.

Використання залишків пестицидів і агрохімікатів, термін реєстрації яких закінчився, проводиться протягом двох років.

{Частина виключено на підставі Закону № 867–VIII від 08.12.2015}

Стаття 5. Організація державних випробувань пестицидів і агрохімікатів

Державні випробування пестицидів і агрохімікатів вітчизняного та іноземного виробництва проводяться з метою біологічної, токсиколого–гігієнічної та екологічної оцінки і розроблення регламентів їх застосування.

Державні випробування пестицидів і агрохімікатів проводяться на підприємствах, в установах і організаціях за рішенням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 6. Проведення державних випробувань пестицидів і агрохімікатів

Державні випробування пестицидів і агрохімікатів проводяться у два етапи: польові і виробничі.

Метою польових випробувань є встановлення або підтвердження біологічної ефективності нових пестицидів і агрохімікатів порівняно з тими, що

застосовуються, розроблення тимчасових регламентів їх застосування та поглиблене вивчення препаративних форм.

Сільськогосподарська продукція, отримана в результаті проведення польових випробувань пестицидів і агрохімікатів з новою діючою речовиною, підлягає знищенню з додержанням вимог санітарних правил щодо безпеки для здоров'я людини та охорони навколишнього природного середовища.

Виробничі випробування проводяться з метою підтвердження біологічної ефективності пестицидів і агрохімікатів у різних зонах України, уточнення та обґрунтування регламентів і способів їх застосування, санітарно–гігієнічних і екологічних нормативів, розроблення та модифікації методик визначення залишкових кількостей цих пестицидів і агрохімікатів та їх небезпечних метаболітів.

Стаття 7. Державна реєстрація пестицидів і агрохімікатів

Державній реєстрації підлягають препаративні форми пестицидів і агрохімікатів.

Державна реєстрація пестицидів і агрохімікатів здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, на платній основі в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, на підставі позитивних результатів випробувань та матеріалів досліджень.

Обов'язковою умовою державної реєстрації пестицидів та агрохімікатів є наявність відповідної документації щодо їх безпечного застосування, включаючи позитивний висновок державної санітарно–епідеміологічної експертизи та позитивну еколого–експертну оцінку матеріалів, поданих для реєстрації пестицидів та агрохімікатів, методик визначення залишкових кількостей пестицидів і агрохімікатів у сільськогосподарській продукції, кормах, харчових продуктах, ґрунті, воді, повітрі.

У разі державної реєстрації пестицидів чи агрохімікатів в Україні забороняється протягом десяти років з дати такої реєстрації використовувати

інформацію, що міститься в документації (досьє) щодо безпечного застосування цих пестицидів, агрохімікатів, без дозволу суб'єкта господарювання, за зверненням якого здійснено реєстрацію.

Після державної реєстрації пестицидів та агрохімікатів органи, що здійснюють державний контроль за їх застосуванням, забезпечуються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, стандартними зразками пестицидів і агрохімікатів, методиками визначення їх залишкових кількостей.

Пестициди і агрохімікати реєструються терміном до десяти років. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, може встановити повну або тимчасову заборону на застосування пестицидів і агрохімікатів в разі надходження нових, раніше невідомих, даних про їх небезпеку. В окремих випадках, у зв'язку з санітарно–епідемічною та природоохоронною ситуацією в країні (регіоні), центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, вправі обмежити аж до припинення у встановленому порядку всі види діяльності з пестицидами і агрохімікатами.

Після закінчення терміну реєстрації пестицидів і агрохімікатів проводиться їх перереєстрація на платній основі в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України.

Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених для використання, регламенти їх застосування та щорічні доповнення до нього ведуться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища в порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів України.

Державна реєстрація пестицидів і агрохімікатів є підставою для здійснення державного контролю шляхом запровадження санітарних заходів (процедур експертизи, інспектування та ухвалення) щодо наявності в харчових продуктах дозволеної центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, кількості залишків пестицидів і агрохімікатів у харчових продуктах, що реалізуються на ринку України.

Стаття 8. Державні випробування та державна реєстрація технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів

Серійне виробництво, закупівля та експлуатація технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів дозволяється лише після їх державної реєстрації.

Допускається державна реєстрація технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів, які забезпечують належну якість технологічних операцій, запобігають заподіянню шкоди здоров'ю осіб, які безпосередньо працюють з ними, та населення, а також забрудненню навколишнього природного середовища.

Державні випробування і реєстрація технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів проводяться уповноваженим органом та в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Технічні засоби застосування пестицидів і агрохімікатів, що отримали позитивну оцінку за наслідками державних випробувань, заносяться до державного реєстру технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів. Порядок ведення державного реєстру визначається Кабінетом Міністрів України.

У разі зміни конструкції технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів він підлягає обов'язковій перереєстрації.

{Частина шосту статті 8 виключено на підставі Закону № 191–VIII від 12.02.2015}

Технічні засоби застосування пестицидів і агрохімікатів, на які поширюються вимоги та процедури технічного регламенту щодо безпеки машин, не підлягають державним випробуванням, державній реєстрації та перереєстрації.

Розділ III

ВИМОГИ ДО ВИРОБНИЦТВА, ТРАНСПОРТУВАННЯ, ТОРГІВЛІ, ЗБЕРІГАННЯ, ЗАСТОСУВАННЯ, УТИЛІЗАЦІЇ, ЗНИЩЕННЯ ТА ЗНЕШКОДЖЕННЯ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ

Стаття 9. Діяльність, пов'язана з виробництвом і торгівлею пестицидами та агрохімікатами

{Частина першу статті 9 виключено на підставі Закону № 222–VIII від 02.03.2015}

{Частина другу статті 9 виключено на підставі Закону № 222–VIII від 02.03.2015}

Ведення балансу потреби і надходження до України пестицидів і агрохімікатів здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику.

Ввезення громадянами на митну територію України зареєстрованих пестицидів і агрохімікатів дозволяється в обсягах, необхідних для особистого використання.

Екологічний ризик діяльності, пов'язаної з ввезенням на територію України пестицидів і агрохімікатів, їх транспортуванням та використанням, підлягає обов'язковому страхуванню в порядку, визначеному актами законодавства України.

Стаття 10. Вимоги до пакування та маркування

Пестициди і агрохімікати, що використовуються в Україні, пакуються і маркуються відповідно до чинного законодавства.

Кожна товарна одиниця повинна супроводжуватися рекомендацією щодо її застосування із зазначенням культур та об'єктів, для оброблення яких призначено пестициди і агрохімікати, способів, норм і кратності використання, термінів вичікування (для пестицидів), заборони та обмеження на застосування, способів і засобів знешкодження пестицидів та агрохімікатів, а також заходів безпеки під час роботи, транспортування і зберігання, ліквідації аварійних ситуацій та їх наслідків, заходів подання першої медичної допомоги у разі отруєння.

Розфасування пестицидів і агрохімікатів може здійснюватися лише за наявності дозволу його виробника або власника знака для товарів і послуг.

Пестициди і агрохімікати і пакування іноземного виробництва, що ввозяться на територію України, повинні супроводжуватися даними про технологію їх знешкодження та утилізацію.

{Частина п'яту статті 10 виключено на підставі Законів № 124–VIII від 15.01.2015, № 191–VIII від 12.02.2015}

Стаття 11. Загальні вимоги до транспортування, зберігання, застосування, утилізації, знищення та знешкодження пестицидів і агрохімікатів та торгівлі ними

Транспортування, зберігання, застосування, утилізація, знищення та знешкодження пестицидів і агрохімікатів та торгівля ними здійснюються відповідно до вимог, встановлених чинним законодавством, санітарними правилами транспортування, зберігання і застосування пестицидів і агрохімікатів та іншими нормативними актами.

Особи, діяльність яких пов'язана з транспортуванням, зберіганням, застосуванням пестицидів і агрохімікатів та торгівлею ними, повинні мати допуск (посвідчення) на право роботи із зазначеними пестицидами і агрохімікатами. Порядок одержання такого допуску визначається Кабінетом Міністрів України.

Продаж населенню пестицидів і агрохімікатів здійснюється у дрібнофасованому вигляді та з обов'язковою наявністю інструкції щодо безпечного їх застосування.

Господарська діяльність у сфері зберігання та застосування пестицидів і агрохімікатів підлягає обов'язковому страхуванню, умови та порядок якого визначаються законодавством.

Стаття 12. Порядок застосування пестицидів і агрохімікатів

При застосуванні пестицидів і агрохімікатів здійснюється комплекс заходів відповідно до регламентів, встановлених для певної ґрунтово-кліматичної зони, з урахуванням попереднього агрохімічного обстеження ґрунтів, даних агрохімічного паспорта земельної ділянки (поля) і стану посівів, діагностики мінерального живлення рослин, прогнозу розвитку шкідників і хвороб.

Переліки пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, у тому числі для роздрібної торгівлі та для застосування авіаційним методом, затверджуються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення.

Стаття 13. Особливості застосування пестицидів і агрохімікатів

Застосування пестицидів і агрохімікатів на землях природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення здійснюється відповідно до законодавства.

На території, що зазнала радіоактивного забруднення, а також у зонах надзвичайних екологічних ситуацій застосування пестицидів і агрохімікатів обмежується в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики.

У спеціальних сировинних зонах, призначених для вирощування продукції для дитячого і дієтичного харчування, пестициди і агрохімікати

застосовуються за спеціальними технологіями, які забезпечують одержання продукції, що відповідає санітарно–гігієнічним вимогам до дитячого та дієтичного харчування.

Стаття 14. Державний облік пестицидів та агрохімікатів

Підприємства, установи і організації зобов'язані вести облік наявності та використання пестицидів і агрохімікатів та надавати інформацію органам, що ведуть державний облік.

Порядок державного обліку наявності та використання пестицидів і агрохімікатів, обсяги інформації та органи, яким така інформація подається, визначаються Кабінетом Міністрів України.

Посадові особи несуть відповідальність за розголошення інформації, що стала відома їм внаслідок виконання службових обов'язків і яка охороняється відповідно до чинного законодавства.

Стаття 15. Вилучення, утилізація, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів

Непридатні або заборонені до використання пестициди і агрохімікати, пакування від них підлягають вилученню, утилізації, знищенню та знешкодженню в порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Розділ IV

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ, ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ І ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПЕСТИЦИДИ І АГРОХІМІКАТИ

Стаття 16. Органи, що реалізують державну політику у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами

Державна політика у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, реалізується Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральним органом

виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, та іншими органами виконавчої влади відповідно до їх компетенції.

Стаття 16⁻¹. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, належить:

{Абзац другий частини першої статті 16⁻¹ виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Абзац третій частини першої статті 16⁻¹ виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Абзац четвертий частини першої статті 16⁻¹ виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

розробка та затвердження за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, методик визначення відповідності пестицидів і агрохімікатів сертифікатам якості та методичних вказівок визначення вмісту залишкових кількостей пестицидів у воді, ґрунті та сільськогосподарській продукції.

{Абзац шостий частини першої статті 16⁻¹ виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Абзац сьомий частини першої статті 16⁻¹ виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Абзац восьмий частини першої статті 16⁻¹ виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, можуть належати й інші види діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, відповідно до закону.

Стаття 16⁻². Компетенція центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, належить:

{Абзац другий частини першої статті 16⁻² виключено на підставі Закону № 1193–VII від 09.04.2014}

{Абзац третій частини першої статті 16⁻² виключено на підставі Закону № 1193–VII від 09.04.2014}

здійснення державного контролю за вмістом залишкових кількостей пестицидів, агрохімікатів та важких металів у поверхневих водах, призначених для сільськогосподарських потреб, ґрунті на землях сільськогосподарського призначення, кормах, а також у сільськогосподарській продукції та сировині;

реєстрація технічних засобів застосування пестицидів та агрохімікатів.

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику, можуть належати й інші види діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, відповідно до закону.

Стаття 16⁻³. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, належить:

{Абзац другий частини першої статті 16⁻³ виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

проведення державної санітарно–епідеміологічної експертизи планів державних випробувань пестицидів і агрохімікатів, матеріалів реєстрації пестицидів і агрохімікатів;

погодження планів державних випробувань пестицидів і агрохімікатів та переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні;

здійснення державного нагляду за додержанням підприємствами, установами, організаціями всіх форм власності та громадянами державних санітарних норм і правил, гігієнічних нормативів і регламентів безпечного виробництва, транспортування, зберігання, застосування пестицидів і агрохімікатів, за вмістом залишкової кількості пестицидів і агрохімікатів у харчових продуктах та продовольчій сировині, у тому числі імпортованих, лікарських травах, водних об'єктах, воді, що використовується для господарсько–питного постачання, купання, спортивних занять, організованого відпочинку та з лікувальною метою, лікувальних грязях, ґрунтах, на землях населених пунктів, оздоровчого та рекреаційного призначення, у повітрі робочої зони;

наукове обґрунтування та розроблення гігієнічних нормативів і регламентів безпечного застосування пестицидів і агрохімікатів;

{Абзац сьомий частини першої статті 16⁻³ виключено на підставі Закону № 1193–VII від 09.04.2014}

визначення переліку установ, які проводять токсиколого–гігієнічні (медико–біологічні) дослідження пестицидів і агрохімікатів;

проведення арбітражних досліджень щодо токсиколого–гігієнічної оцінки пестицидів і агрохімікатів, умов їх безпечного застосування.

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, можуть належати й інші види діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, відповідно до закону.

Стаття 16⁴. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, належить:

організація державних випробувань пестицидів і агрохімікатів вітчизняного та іноземного виробництва, формування і затвердження плану їх проведення;

проведення еколого–експертної оцінки в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, матеріалів, поданих для реєстрації пестицидів і агрохімікатів;

здійснення в установленому порядку державної реєстрації пестицидів і агрохімікатів;

затвердження переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні;

видача дозволів на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для проведення державних випробувань та наукових досліджень, обробленого ними насінневого (садивного) матеріалу, на використання залишків пестицидів і агрохімікатів, термін реєстрації яких закінчився.

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища,

можуть належати також інші види діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, відповідно до закону.

Стаття 16⁻⁵. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, належить:

встановлення санітарно–гігієнічних вимог до транспортування, зберігання та застосування пестицидів і агрохімікатів;

затвердження гігієнічних нормативів і регламентів безпечного застосування пестицидів і агрохімікатів.

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, можуть належати також інші види діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, відповідно до закону.

Стаття 16⁻⁶. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, належить:

затвердження програми навчання працівників, робота яких пов'язана з організацією та безпосередньо проведенням робіт із транспортування, зберігання, застосування, торгівлі пестицидами і агрохімікатами;

затвердження порядку застосування пестицидів і агрохімікатів на території, що зазнала радіоактивного забруднення, а також у зоні надзвичайної екологічної ситуації.

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, можуть належати також інші види діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, відповідно до закону.

Стаття 16⁷. Компетенція центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, належить здійснення державного нагляду (контролю) за поводженням з пестицидами і агрохімікатами.

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, можуть належати також інші види діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, визначені законами України та покладені на нього Президентом України.

Стаття 17. Права посадових осіб, які здійснюють державний нагляд і державний контроль за додержанням законодавства про пестициди і агрохімікати

Посадові особи органів виконавчої влади, які здійснюють державний нагляд та державний контроль у сфері діяльності з пестицидами і агрохімікатами, в межах компетенції, передбаченої законами, мають право:

вимагати від підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності і громадян, діяльність яких пов'язана з виробництвом,

транспортуванням, зберіганням, застосуванням пестицидів і агрохімікатів і торгівлею ними, додержання законодавства про пестициди і агрохімікати;

безперешкодно відвідувати підприємства, установи і організації незалежно від форм власності, діяльність яких пов'язана з виробництвом, транспортуванням, зберіганням, застосуванням пестицидів і агрохімікатів і торгівлею ними, інші підконтрольні об'єкти з метою перевірки додержання законодавства про пестициди і агрохімікати і відбору зразків необхідних матеріалів для агрохімічних та інших аналізів і досліджень;

припиняти роботи із застосуванням пестицидів і агрохімікатів в порядку, передбаченому законодавством;

забороняти ввезення і торгівлю пестицидами і агрохімікатами, що не відповідають вимогам стандартів та інших документів з стандартизації, і використання води у разі забруднення їх залишками пестицидів і агрохімікатів у кількості, що перевищує встановлені нормативи;

вимагати усунення від роботи з пестицидами і агрохімікатами осіб, які не мають відповідного посвідчення;

отримувати від центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій статистичні дані та іншу інформацію, необхідну для здійснення державного контролю у цій сфері;

накладати адміністративні стягнення на осіб, винних у порушенні законодавства про пестициди і агрохімікати, в порядку, передбаченому законодавством.

Законні вимоги посадових осіб, що здійснюють державний нагляд і державний контроль, є обов'язковими для виконання.

У разі забруднення харчових продуктів залишками пестицидів і агрохімікатів у кількості, що перевищує встановлені вимоги, право забороняти їх переробку і реалізацію надається центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ветеринарної медицини, та центральному

органу виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику, відповідно до їх компетенції.

Розділ V

ВИМОГИ ДО БЕЗПЕЧНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ СИРОВИНИ

Стаття 18. Вимоги до безпечності сільськогосподарської сировини

Сільськогосподарська сировина повинна відповідати санітарним вимогам щодо максимальних меж залишків (максимально допустимий рівень залишків) пестицидів і агрохімікатів.

Рішення про порядок використання сільськогосподарської сировини, яка не відповідає цим вимогам, приймають центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ветеринарної медицини, відповідно до їх компетенції.

Сільськогосподарська сировина, яка не може бути використана, підлягає вилученню, утилізації і знищенню у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 19 виключено на підставі Закону № 3078–IV від 15.11.2005}

Розділ VI

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПЕСТИЦИДИ І АГРОХІМІКАТИ

Стаття 20. Відповідальність за порушення законодавства про пестициди і агрохімікати

Порушення законодавства про пестициди і агрохімікати тягне за собою цивільну, дисциплінарну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно з чинним законодавством.

Відповідальність несуть особи, винні у:

приховуванні або перекрученні інформації, що могло спричинити або спричинило загрозу життю та здоров'ю людини, а так само майну і навколишньому природному середовищу;

недотриманні вимог стандартів, санітарних норм і правил та інших нормативних документів під час виробництва, транспортування, зберігання пестицидів, агрохімікатів і технічних засобів їх застосування (крім технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів, на які поширюються вимоги та процедури технічного регламенту щодо безпеки машин);

забрудненні пестицидами і агрохімікатами понад допустимі рівні сільськогосподарської сировини, кормів, харчових продуктів, ґрунту, води, повітря;

порушенні регламентів та санітарних норм і правил транспортування, зберігання, торгівлі та застосування пестицидів і агрохімікатів;

застосуванні пестицидів, агрохімікатів, технічних засобів, які не пройшли державних випробувань, реєстрації, перереєстрації;

порушенні правил утилізації, знищення сільськогосподарської сировини і продовольчих продуктів, які не відповідають встановленим вимогам щодо вмісту пестицидів і агрохімікатів;

невиконанні законних вимог посадових осіб, які здійснюють державний нагляд і контроль;

використанні завідомо фальсифікованих пестицидів і агрохімікатів.

Відшкодування збитків, заподіяних внаслідок порушень законодавства про пестициди та агрохімікати, здійснюється відповідно до чинного законодавства.

Законодавством України може бути встановлено відповідальність і за інші види порушень законодавства України про пестициди і агрохімікати.

Розділ VII

ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 21. Пільги і компенсації працівникам, які виконують роботи, пов'язані із застосуванням пестицидів та агрохімікатів

Держава гарантує працівникам, які безпосередньо виконують роботи, пов'язані з виробництвом, транспортуванням, торгівлею, застосуванням, утилізацією, знищенням, знешкодженням пестицидів і агрохімікатів, та здійснюють аналітичний контроль у цій сфері, соціальний захист відповідно до чинного законодавства.

Працівники, безпосередньо зайняті на роботах з пестицидами та небезпечними агрохімікатами, мають право на пільгову пенсію, додаткову відпустку та скорочений робочий день згідно з чинним законодавством.

Перелік категорій працівників, які мають пільги, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 22. Фінансування та матеріально–технічне забезпечення державних органів, що здійснюють державний нагляд та державний контроль за дотриманням законодавства про пестициди і агрохімікати

Фінансування та матеріально–технічне забезпечення державних органів, що здійснюють державний нагляд і державний контроль за дотриманням законодавства про пестициди і агрохімікати, провадиться за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів України та в порядку, передбаченому положеннями про ці органи, які затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Позабюджетними джерелами фінансування діяльності зазначених органів є:

надходження за виконання робіт за договорами з підприємствами, установами, організаціями і громадянами;

інші не заборонені законодавством джерела.

Стаття 23. Державні заходи щодо застосування пестицидів і агрохімікатів, які фінансуються з державного бюджету

За рахунок коштів державного бюджету фінансуються витрати на:

державний контроль за забрудненням навколишнього природного середовища залишковими кількостями пестицидів і агрохімікатів, а також солями важких металів;

проведення культуртехнічних робіт, в тому числі вапнування і гіпсування ґрунтів, та комплексу заходів для боротьби з окремими шкідниками і хворобами сільськогосподарських культур та бур'янами;

здійснення агрохімічних заходів, пов'язаних з ліквідацією наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;

державні випробування та реєстрацію пестицидів і агрохімікатів, створених вітчизняними науково–дослідними установами та підприємствами.

Стаття 24. Міжнародне співробітництво у сфері виробництва, транспортування, торгівлі, зберігання, застосування, вилучення, утилізації, знищення та знешкодження пестицидів і агрохімікатів

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері реєстрації, виробництва, транспортування, торгівлі, зберігання, застосування, вилучення, утилізації, знищення та знешкодження пестицидів і агрохімікатів на основі міжнародних договорів.

Якщо міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про пестициди та агрохімікати, то застосовуються правила міжнародного договору.

Додаток
до Закону України "Про пестициди і
агрохімікати"
від 2 березня 1995 року № 86/95–ВР

ПЕРЕЛІК

**агрохімікатів, дозволених до ввезення на митну територію України,
виробництва, торгівлі, застосування та рекламування без їх державної
реєстрації**

№ з/п	Товарна підкатегорія згідно з УКТ ЗЕД	Різновид продукції	Вміст основних складників (масова частка, %)
1	2	3	4
1	2814 10 00 00	Аміак безводний	
2	3102 10 10 00	Сечовина (карбамід)	Азот (більше 45%)
3	3102 10 90 00	Сечовина (карбамід)	Азот (не більше 45%)
4	3102 21 00 00	Сульфат амонію	
5	3102 30 90 00	Аміачна селітра (нітрат амонію)	
6	3102 40 10 00	Суміш нітрату амонію з карбонатом кальцію	Азот (не більше 28%)
7	3102 40 90 00	Суміш нітрату амонію з карбонатом кальцію	Азот (більше 28%)

8	3102 80 00 00	Суміш сечовини та нітрату амонію у водному або аміачному розчині (КАС)	
9	3103 10 90 00	Суперфосфат, концентрований суперфосфат	Вміст оксиду фосфору (P_2O_5) не більше 35%
10	3103 10 10 00	Потрійний суперфосфат	Вміст оксиду фосфору (P_2O_5) більше 35%
11	3103 90 00 00	Фосфоритне борошно	
12	3104 20 50 00	Хлористий калій	Калій у перерахунку на водорозчинний K_2O (більше 40%, але не більше 62%)
13	3104 20 90 00	Хлористий калій	Калій у перерахунку на водорозчинний K_2O (більше 62%)
14	3104 30 00 00	Сульфат калію	
15	2833 21 00 00	Сульфат магнію	
16	2810 00 90 00	Борна кислота	

17	3105 20 10 00	Добрива мінеральні або хімічні із вмістом трьох поживних елементів: азоту, фосфору та калію	Вміст азоту у перерахунку на сухий безводний продукт (більше 10 %)
18	3105 20 90 00	Добрива мінеральні або хімічні із вмістом трьох поживних елементів: азоту, фосфору та калію	Вміст азоту у перерахунку на сухий безводний продукт (не більше 10%)
19	3105 51 00 00	Добрива мінеральні або хімічні інші із вмістом двох поживних елементів: азоту і фосфору (із вмістом нітратів та фосфатів)	
20	3105 59 00 00	Добрива мінеральні або хімічні інші із вмістом двох поживних елементів: азоту і фосфору	

21	3105 60 00 00	Добрива мінеральні або хімічні із вмістом двох поживних елементів: фосфору та калію	
22	2503 00 10 00	Сірка сира або нерафінована (крім сірки сублімованої, осадженої та колоїдної)	
23	2503 00 90 00	Інша сірка	
24	2802 00 00 00	Сірка сублімована або осаджена, колоїдна	

Президент України

м. Київ

2 березня 1995 року

№ 86/95–ВР

Л. КУЧМА

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про насіння і садивний матеріал»

Цей Закон визначає основні засади виробництва та обігу насіння і садивного матеріалу, а також порядок здійснення державного контролю за ними.

Дія цього Закону не поширюється на діяльність фізичних осіб щодо виробництва, зберігання, транспортування та/або використання насіння та садивного матеріалу для задоволення власних потреб, не пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, а також на обіг насіння і садивного матеріалу генетично модифікованих організмів (рослин), що регулюється спеціальним законодавством.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

насіння – рослинний матеріал, що використовується для сівби, включаючи власне насіння (насінину), плоди, супліддя;

садивний матеріал – рослини та їхні вегетативні органи (частини), придатні для відтворення цілісного організму рослин;

насінництво – галузь рослинництва, що забезпечує розмноження та виробництво насіння і садивного матеріалу сортів рослин;

первинні ланки насінництва – посіви (насадження) розсадників добору і розмноження визнаного сорту добазового насіння;

розсадництво – галузь рослинництва, що забезпечує виробництво, створення маточних насаджень;

первинні ланки розсадництва – маточні насадження багаторічних рослин, створені з використанням вихідного садивного матеріалу визнаних сортів у базових розсадниках, і садивний матеріал, що з них отримується;

категорія насіння і садивного матеріалу – насіння і садивний матеріал, отримані на певному етапі відтворення сорту.

Категорії насіння і садивного матеріалу:

добазове насіння – насіння первинних ланок насінництва, що використовують для подальшого його розмноження і отримання базового насіння;

базове насіння – генерації насіння, отримані від послідовного розмноження добазового насіння;

сертифіковане насіння – генерації насіння, отримані від послідовного розмноження базового насіння.

До насіння категорій добазове, базове і сертифіковане належать насіннева картопля та лікарські рослини;

вихідний садивний матеріал багаторічних рослин – безвірусні рослини або частини рослин сортів, клонів, створені внаслідок селекційної роботи для подальшого розмноження;

базовий садивний матеріал багаторічних рослин – безвірусні рослини або частини рослин сортів, клонів, отримані від послідовного розмноження вихідного садивного матеріалу і призначені для створення маточних насаджень;

сертифікований садивний матеріал багаторічних рослин – безвірусні рослини сортів, клонів, отримані від розмноження базового садивного матеріалу і призначені для закладення промислових насаджень.

До садивного матеріалу категорій вихідний, базовий, сертифікований належать виноград, хміль, плодови, ягідні, горіхоплідні, малопоширені, декоративні та лісові рослини;

пакування – процес затарювання (фасування) певної маси насіння або кількості садивного матеріалу в упаковку (контейнер);

етикетка – ярлик, виготовлений із спеціального паперу чи іншого матеріалу і призначений для маркування насіння, який закріплюється ззовні та, за бажанням виробника, вкладається всередину упаковки (контейнера);

маркування – нанесення на етикетку інформації про назву ботанічного таксону, сорт, номер партії, категорію, генерацію, рік та місяць пакування, а також іншої інформації згідно з вимогами законодавства у сфері насінництва та розсадництва;

сортіві якості насіння і садивного матеріалу – сукупність морфологічних ознак, за якими визначається належність рослини до відповідного сорту;

посівні якості насіння – сукупність показників, що характеризують придатність насіння до сівби;

товарні якості садивного матеріалу – сукупність біометричних показників садивного матеріалу, у тому числі санітарного стану, згідно з якими ведеться сортування і визначення господарської придатності садивного матеріалу;

розсадники добору – ланка розмноження насіння, що відбирається від кращих рослин для подальшого закладення розсадників розмноження;

розсадники розмноження – ланки розмноження насіння, отримані з розсадників добору;

реалізація насіння або садивного матеріалу – діяльність юридичних осіб та/або фізичних осіб – підприємців з продажу та/або постачання насіння або садивного матеріалу;

кондиційне насіння – насіння, сортіві та посівні якості якого відповідають вимогам, встановленим законодавством у сфері насінництва та розсадництва;

некондиційне насіння – насіння, сортіві та посівні якості якого не відповідають вимогам, встановленим законодавством у сфері насінництва та розсадництва;

генерація насіння – насіннєве покоління в межах певної категорії;

система насінництва та розсадництва – комплекс взаємопов'язаних організаційних, наукових і агротехнологічних заходів, спрямованих на забезпечення виробництва, реалізації та використання насіння і садивного матеріалу сортів рослин;

Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні (далі – Реєстр сортів рослин України) – офіційний перелік сортів рослин, придатних для поширення в Україні;

Перелік сортів рослин Організації економічного співробітництва та розвитку (далі – Перелік сортів рослин ОЕСР) – офіційний перелік сортів рослин, визнаних придатними для сертифікації країнами, що приєдналися до насінневих схем Організації економічного співробітництва та розвитку;

Державний реєстр суб'єктів насінництва та розсадництва (далі – Реєстр суб'єктів насінництва та розсадництва) – перелік суб'єктів насінництва та розсадництва, які виробляють насіння та/або садивний матеріал для реалізації відповідно до вимог цього Закону;

польове оцінювання – оцінювання стану та сортових якостей насінневих посівів, багаторічних насаджень, насіння і садивного матеріалу;

державний нагляд (контроль) – діяльність відповідного центрального органу виконавчої влади у межах його повноважень щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства у сфері насінництва та розсадництва;

сортівий контроль – комплекс заходів із визначення сортових якостей насіння, садивного матеріалу або маточних насаджень багаторічних рослин;

насінневий контроль – державний та внутрішньогосподарський контроль сортових і посівних якостей насіння, сортових і товарних якостей садивного матеріалу;

ділянковий (грунтовий) сортівий контроль – оцінювання відповідності рослин, отриманих від насіння контрольної проби, рослинам, отриманим від насіння стандартного зразка, або офіційному опису сорту;

лабораторний сортовий контроль – встановлення належності вегетативних та генеративних органів рослин до відповідного сорту;

державний резервний насіннєвий фонд – запас базового та сертифікованого насіння;

оновлення насіння і садивного матеріалу – періодична заміна сертифікованого насіння, маточних насаджень багаторічних рослин у порядку сортозаміни або сортооновлення;

проба – необхідна кількість насіння або частин рослин (вегетативні та генеративні органи) відповідного сорту, відібраних із загальної кількості для обстеження та аналізу;

контрольна проба – зразок, сформований з проби для безпосереднього висіву на контрольних ділянках для ділянкового (грунтового) та лабораторного сортового контролю;

сільськогосподарські рослини – рослини, представлені сортами (гібридами), що використовуються для виробництва сільськогосподарської сировини і продуктів харчування;

багаторічні рослини – рослини, розвиток яких відбувається понад два вегетаційні періоди;

лісові рослини – лісові дерева і кущі, що використовуються в лісовому господарстві;

декоративні рослини – квіти, газонні трави, цибулини, бульбоцибулини, сіянці і саджанці, живці, мікроживці та рослини–регенеранти, що використовуються в декоративних цілях;

лікарські рослини – дикорослі та культурні рослини або їхні частини (насіння, бруньки, квіти, плоди, стебла, кореневища), що використовуються в медицині для виготовлення лікарських препаратів;

сертифікація насіння і садивного матеріалу – комплекс заходів, спрямованих на визначення сортових і посівних якостей насіння та сортових і

товарних якостей садивного матеріалу з метою документального підтвердження відповідності вимогам законодавства у сфері насінництва та розсадництва;

сертифікат на насіння – документ про відповідність, що засвідчує сортові або посівні якості насіння;

сертифікат на садивний матеріал – документ про відповідність, що засвідчує сортові або товарні якості садивного матеріалу;

лісонасіннева база – природні та штучно створені насадження з цінними спадковими ознаками, призначені для заготівлі лісового насіння;

арбітражне (експертне) визначення посівних якостей насіння і товарних якостей садивного матеріалу – процедура, що проводиться шляхом аналізу проб, відібраних від партії насіння та/або садивного матеріалу, і встановлює відповідність посівних якостей насіння і товарних якостей садивного матеріалу вимогам законодавства у сфері насінництва та розсадництва;

насінневі схеми Організації економічного співробітництва та розвитку (далі – насінневі схеми ОЕСР) – схеми сортової сертифікації ОЕСР або контролю за обігом насіння в міжнародній торгівлі;

аудитор із сертифікації (агроном–інспектор) – фізична особа, яка отримала свідоцтво аудитора з сертифікації (агронома–інспектора) та включена до Реєстру аудиторів із сертифікації (агрономів–інспекторів);

сертифікат на насіння Організації економічного співробітництва та розвитку (далі – сертифікат ОЕСР) – сертифікат, виданий згідно з насінневими схемами ОЕСР;

сертифікат на насіння Міжнародної асоціації з контролю за якістю насіння (далі – сертифікат ISTA) – сертифікат, виданий згідно з правилами та в порядку, встановленими Міжнародною асоціацією з контролю за якістю насіння (ISTA);

органи з оцінки відповідності – підприємства, установи, організації чи їхні підрозділи, акредитовані національним органом України з акредитації та уповноважені відповідним центральним органом виконавчої влади на

здійснення діяльності з оцінки відповідності у сфері насінництва та розсадництва;

уповноваження – надання підприємствам, установам, організаціям чи їхнім підрозділам, акредитованим національним органом України з акредитації, права на здійснення діяльності з оцінки відповідності у сфері насінництва та розсадництва.

Термін "атестат про акредитацію" вживається у значенні, наведеному у Законі України "Про акредитацію органів з оцінки відповідності".

Стаття 2. Об'єкти насінництва та розсадництва

До об'єктів насінництва та розсадництва належать:

види рослин;

сорти рослин (клон, лінія, гібрид першого покоління, популяція);

насіння і садивний матеріал;

насінневі посіви та насадження.

Стаття 3. Суб'єкти насінництва та розсадництва

До суб'єктів насінництва та розсадництва належать фізичні особи – підприємці та юридичні особи, які здійснюють виробництво насіння та/або садивного матеріалу для його реалізації відповідно до цього Закону.

Стаття 4. Законодавство України у сфері насінництва та розсадництва

Законодавство України у сфері насінництва та розсадництва базується на Конституції України і складається з цього Закону, законів України "Про охорону прав на сорти рослин", "Про карантин рослин", інших законів та нормативно–правових актів, прийнятих відповідно до них.

Розділ II

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ НАСІННИЦТВА ТА РОЗСАДНИЦТВА

Стаття 5. Органи виконавчої влади, що здійснюють державне управління та регулювання у сфері насінництва та розсадництва

Державне управління та регулювання у сфері насінництва та розсадництва здійснюють Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва.

Стаття 6. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері насінництва та розсадництва

До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері насінництва та розсадництва належать:

забезпечення здійснення державної політики у сфері насінництва та розсадництва;

визначення пріоритетних напрямів розвитку насінництва та розсадництва;

координація діяльності центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, а також центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва;

забезпечення розроблення і виконання державних цільових програм розвитку насінництва та розсадництва;

прийняття в межах своїх повноважень нормативно–правових актів у сфері насінництва та розсадництва;

державна підтримка розвитку насінництва та розсадництва і державне регулювання ринку насіння;

організація міжнародного співробітництва з питань насінництва та розсадництва;

здійснення інших повноважень, визначених цим Законом.

Стаття 7. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, у сфері насінництва та розсадництва

До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, у сфері насінництва та розсадництва належать:

забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері насінництва та розсадництва;

здійснення державного управління та регулювання у сфері насінництва та розсадництва;

розроблення та організація виконання державних програм розвитку селекції, насінництва та розсадництва;

прийняття нормативно–правових актів відповідно до цього Закону;

затвердження форм документації на насіння і садивний матеріал, технологічних і методичних вимог у сфері насінництва та розсадництва щодо збереження сортових якостей, біологічних і урожайних властивостей сорту та посівних якостей насіння;

забезпечення формування державного резервного насінневого фонду і контроль за ефективним його використанням;

забезпечення організації, здійснення підготовки та атестації осіб на отримання свідоцтв аудиторів з сертифікації (агрономів–інспекторів), видача та скасування свідоцтва аудитора з сертифікації (агронома–інспектора), підвищення кваліфікації аудиторів із сертифікації (агрономів–інспекторів);

забезпечення проведення визначення сортових та посівних якостей насіння і сортових та товарних якостей садивного матеріалу;

уповноваження підприємств, установ, організацій чи їхніх підрозділів, акредитованих національним органом України з акредитації, на здійснення діяльності з оцінки відповідності у сфері насінництва та розсадництва;

сприяння розвитку ринку насіння і садивного матеріалу;

забезпечення ведення Реєстру суб'єктів насінництва та розсадництва, Реєстру аудиторів із сертифікації (агрономів–інспекторів), Реєстру органів з

оцінки відповідності, Реєстру сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал, а також забезпечення відкритості та загальнодоступності цих реєстрів;

створення системи зонального лісового і декоративного насінництва та розсадництва;

участь у міжнародному співробітництві з питань насінництва та розсадництва, а також виконання міжнародних договорів України у цій сфері;

забезпечення видачі та скасування відповідних сертифікатів у сфері насінництва та розсадництва;

здійснення інших повноважень, визначених цим Законом.

Стаття 8. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва

До повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва, належать:

здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства у сфері насінництва та розсадництва;

здійснення державного контролю за обігом насіння і садивного матеріалу на території України;

видача підтвердження на ввезення в Україну та вивезення з України зразків насіння і садивного матеріалу сортів рослин, не занесених до Реєстру сортів рослин України та/або до Переліку сортів рослин ОЕСР, для селекційних, дослідних робіт і експонування;

звернення до національного органу України з акредитації з письмовим умотивованим клопотанням щодо розгляду питання про тимчасове зупинення дії або скасування атестата про акредитацію органу з оцінки відповідності та притягнення органу з оцінки відповідності до відповідальності за порушення вимог законодавства;

звернення до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, з письмовим умотивованим клопотанням щодо розгляду питання про скасування свідоцтв аудиторів із сертифікації (агрономів–інспекторів);

участь у розробленні нормативно–правових актів у сфері насіння і садивного матеріалу;

здійснення інших повноважень, визначених цим Законом.

Розділ III

СИСТЕМА НАСІННИЦТВА ТА РОЗСАДНИЦТВА

Стаття 9. Організація системи насінництва та розсадництва

Система насінництва та розсадництва включає категорії добазового, базового і сертифікованого насіння, вихідного, базового та сертифікованого садивного матеріалу, державний резервний насінневий фонд, колекційні маточні насадження багаторічних рослин.

Стаття 10. Наукове забезпечення насінництва та розсадництва

Наукове забезпечення насінництва та розсадництва здійснюють Національна академія аграрних наук України, Національна академія наук України, інші науково–дослідні установи, наукові організації та фізичні особи, які проводять наукові дослідження у сфері насінництва та розсадництва, а також наукові організації та їх дослідні господарства, що діють у системі вищої професійної освіти в цій сфері, відповідно до своїх повноважень (прав), а також інші організації, що проводять дослідження у сфері насінництва та розсадництва в установленому законом порядку, а саме:

проводять наукові дослідження з питань сортовивчення, насінництва та розсадництва;

співпрацюють з науковими установами інших держав.

Стаття 11. Державний резервний насінневий фонд

Державний резервний насінневий фонд створюється в обсягах, затверджених Кабінетом Міністрів України, для забезпечення насінням і

садивним матеріалом районів, що не виробляють власного насіння і садивного матеріалу або мають обмежені можливості для його виробництва, надання допомоги у разі знищення або пошкодження насінницьких посівів та насаджень внаслідок стихійного лиха, а також для забезпечення сортооновлення, сортозаміни та реалізації насіння і садивного матеріалу за міжнародними договорами України.

Кабінет Міністрів України затверджує загальний обсяг формування державного резервного насінневого фонду в обсязі не менше п'яти відсотків потреби держави в насінні та садивному матеріалі.

Заготівля насіння і садивного матеріалу до державного резервного насінневого фонду здійснюється в порядку, встановленому законом, що визначає засади здійснення закупівлі товарів, робіт та послуг за державні кошти.

Формування партій насіння з товарного зерна забороняється.

Стаття 12. Право на виробництво та реалізацію насіння і садивного матеріалу

Фізичні особи – підприємці та юридичні особи мають право на виробництво насіння та/або садивного матеріалу, за умови додержання майнових прав інтелектуальної власності на сорти рослин.

Фізичні особи – підприємці та юридичні особи мають право на виробництво насіння і садивного матеріалу для його реалізації, за умови їх включення до Реєстру суб'єктів насінництва та розсадництва, а також у випадках, передбачених цим Законом.

Фізичні особи – підприємці та юридичні особи, не включені до Реєстру суб'єктів насінництва та розсадництва, мають право здійснювати реалізацію насіння і садивного матеріалу лише за умови наявності сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал та додержання майнових прав інтелектуальної власності на сорти рослин.

Стаття 12⁻¹. Вимоги до реєстрів системи насінництва та розсадництва

Для належного функціонування системи насінництва та розсадництва центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, забезпечує ведення в електронній формі та є держателем таких державних реєстрів:

Реєстр суб'єктів насінництва та розсадництва;

Реєстр аудиторів із сертифікації (агрономів–інспекторів);

Реєстр сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал;

Реєстр органів з оцінки відповідності.

Відомості, що містяться у зазначених державних реєстрах, є відкритими і загальнодоступними.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, забезпечує вільний, цілодобовий і безоплатний доступ до відомостей, що містяться у зазначених реєстрах, через мережу Інтернет.

Відомості державних реєстрів, передбачених частиною першою цієї статті, отримані шляхом доступу до них через мережу Інтернет:

мають статус офіційної інформації центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику;

не потребують будь-якого додаткового підтвердження центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику;

можуть використовуватися будь-якими органами державної влади та органами місцевого самоврядування, фізичними особами, фізичними особами – підприємцями, юридичними особами.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, надає суб'єктам видачі сертифікатів на насіння та садивний матеріал право внесення відомостей до Реєстру сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал при здійсненні сертифікації

насіння і садивного матеріалу в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 12⁻². Реєстр суб'єктів насінництва та розсадництва

Для включення до Реєстру суб'єктів насінництва та розсадництва фізична особа – підприємець або юридична особа подає заяву до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, в якій, крім відомостей про таку особу, зазначається:

наявність у штатному розписі спеціаліста відповідної кваліфікації для організації насінництва та/або розсадництва або наявність відповідної кваліфікації для організації насінництва та/або розсадництва безпосередньо у фізичної особи – підприємця;

наявність матеріально–технічної бази, необхідної для провадження господарської діяльності у сфері насінництва та/або розсадництва;

ботанічний таксон, назва сорту, категорія (генерація) та кількість (обсяг) насіння, садивного матеріалу, включеного до виробничої програми;

номер та дата видачі документа, на підставі якого фізичною особою – підприємцем або юридичною особою набуто право на використання сорту.

Підзаконні нормативно–правові акти не можуть встановлювати додаткові вимоги для включення до Реєстру суб'єктів насінництва та розсадництва.

Відповідальність за достовірність поданих відомостей несе заявник. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, має право перевіряти відомості, подані заявником, та подавати запити на відповідну інформацію до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також має доступ до даних державних реєстрів.

Форма заяви затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, та не може передбачати подання фізичною особою – підприємцем або юридичною особою документів, що підтверджують заявлені відомості та одночасно є в

розпорядженні будь-яких органів державної влади та/або органів місцевого самоврядування чи містяться у державних реєстрах.

Рішення про включення фізичної особи – підприємця або юридичної особи до Реєстру суб'єктів насінництва та розсадництва або про відмову у включенні до цього реєстру приймається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, протягом 10 календарних днів з дня надходження заяви.

Копія рішення, зазначеного в частині п'ятій цієї статті, вручається (направляється) фізичній особі – підприємцю або юридичній особі не пізніше наступного робочого дня після його прийняття. Вручення (направлення) копії рішення, зазначеного у частині п'ятій цієї статті, здійснюється в будь-який спосіб, що забезпечує наявність доказів здійснення такого вручення (направлення).

Якщо протягом строку розгляду заяви, передбаченого частиною п'ятою цієї статті, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, не прийме рішення про включення або вмотивовану відмову у включенні до Реєстру суб'єктів насінництва та розсадництва, фізична особа – підприємець або юридична особа має право на виробництво насіння і садивного матеріалу для їх реалізації без включення до Реєстру суб'єктів насінництва та розсадництва з останнього дня строку розгляду заяви, передбаченого частиною п'ятою цієї статті.

Виключними підставами для відмови у включенні до Реєстру суб'єктів насінництва та розсадництва є:

- невідповідність поданих документів вимогам цього Закону;
- виявлення у поданих документах недостовірної інформації.

У разі зміни інформації про ботанічний таксон, назву сорту, категорію (генерацію) та кількість (обсяг) насіння, садивного матеріалу, включеного до виробничої програми, або номера та дати видачі документа, на підставі якого набуто право на використання сорту (але не рідше одного разу на рік), суб'єкт

насінництва та розсадництва зобов'язаний подавати оновлені відомості до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику.

Рішення про виключення суб'єкта насінництва та розсадництва з Реєстру суб'єктів насінництва та розсадництва приймається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, у разі:

подання суб'єктом насінництва та розсадництва заяви про виключення з Реєстру суб'єктів насінництва та розсадництва;

неподання суб'єктом насінництва та розсадництва оновлених відомостей про ботанічний таксон, назву сорту, категорію (генерацію) та кількість (обсяг) насіння, садивного матеріалу, включеного до його виробничої програми, або номера та дати видачі документа, на підставі якого ним набуто право на використання сорту;

систематичного грубого порушення законодавства у сфері насінництва та розсадництва;

припинення юридичної особи чи підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця.

Реєстр суб'єктів насінництва та розсадництва містить такі відомості:

найменування/прізвище, ім'я та по батькові суб'єкта насінництва та розсадництва, його місцезнаходження/місце проживання;

ботанічний таксон, назва сорту, який він виробляє;

категорія (генерація) та кількість (обсяг) насіння, садивного матеріалу, включеного до виробничої програми;

номер та дата видачі документа, на підставі якого фізичною особою – підприємцем або юридичною особою набуто право на використання сорту.

Оновлення інформації Реєстру суб'єктів насінництва та розсадництва здійснюється протягом трьох робочих днів після прийняття рішення, що має

наслідком зміну відомостей, що містяться в Реєстрі суб'єктів насінництва та розсадництва.

Порядок ведення Реєстру суб'єктів насінництва та розсадництва затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 12⁻³. Реєстр аудиторів із сертифікації (агрономів–інспекторів)

Особа, яка отримала свідоцтво аудитора з сертифікації (агронома–інспектора), включається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, до Реєстру аудиторів із сертифікації (агрономів–інспекторів) не пізніше наступного робочого дня з дня видачі їй свідоцтва аудитора з сертифікації (агронома–інспектора).

Рішення про виключення особи з Реєстру аудиторів із сертифікації (агрономів–інспекторів) приймається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, у разі скасування свідоцтва аудитора із сертифікації (агронома–інспектора) не пізніше наступного робочого дня після прийняття рішення про скасування свідоцтва.

Оновлення інформації Реєстру аудиторів із сертифікації (агрономів–інспекторів) здійснюється протягом трьох робочих днів з дня прийняття рішення, що має наслідком зміну відомостей, що містяться в Реєстрі аудиторів із сертифікації (агрономів–інспекторів), крім інформації про включення або виключення особи з Реєстру аудиторів із сертифікації (агрономів–інспекторів), яка оновлюється у строки, встановлені цим Законом.

Реєстр аудиторів із сертифікації (агрономів–інспекторів) містить такі відомості:

прізвище, ім'я та по батькові аудитора із сертифікації (агронома–інспектора);

дата видачі та номер свідоцтва аудитора із сертифікації (агронома–інспектора);

дата видачі та номер свідоцтва про підвищення кваліфікації (за наявності);

види робіт, які аудитор із сертифікації (агроном–інспектор) має право здійснювати;

дата скасування чи тимчасового зупинення дії свідоцтва аудитора із сертифікації (агронома–інспектора);

посада аудитора із сертифікації (агронома–інспектора), якщо аудитор провадить свою діяльність як посадова особа центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, чи державного підприємства, установи, організації, що входить до сфери управління такого органу.

Порядок ведення Реєстру аудиторів із сертифікації (агрономів–інспекторів) затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 12⁴. Реєстр органів з оцінки відповідності

Підприємства, установи, організації чи їхні підрозділи, акредитовані та уповноважені у встановленому цим Законом порядку на здійснення діяльності з оцінки відповідності у сфері насінництва та розсадництва, включаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, до Реєстру органів з оцінки відповідності не пізніше наступного робочого дня з дня прийняття рішення про уповноваження.

Реєстр органів з оцінки відповідності містить відомості про юридичну особу, її матеріально–технічну базу, кількість кваліфікованого персоналу, який працює на постійній основі, наявність лабораторій.

Оновлення інформації Реєстру органів з оцінки відповідності здійснюється протягом одного робочого дня з дня прийняття рішення про зміну відомостей, що містяться в Реєстрі органів з оцінки відповідності.

Підприємство, установа, організація чи їхній підрозділ виключається з Реєстру органів з оцінки відповідності та позбавляється права на здійснення

діяльності з оцінки відповідності у сфері насінництва та розсадництва у разі скасування атестата про акредитацію або рішення про уповноваження.

Порядок ведення Реєстру органів з оцінки відповідності встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 12⁻⁵. Реєстр сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал

Відомості про видані сертифікати на насіння та/або садивний матеріал вносяться до Реєстру сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал суб'єктом видачі відповідного сертифіката не пізніше наступного робочого дня з дня видачі.

Реєстр сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал містить такі відомості:

номер, дата видачі та строк дії відповідного сертифіката;

найменування/прізвище, ім'я та по батькові суб'єкта насінництва та розсадництва, якому видано сертифікат;

ботанічний таксон, назва сорту, категорія (генерація), номер та маса партії, номери етикеток;

інформація (відмітка) про скасування сертифіката.

Порядок ведення Реєстру сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 13. Права та обов'язки суб'єктів насінництва та розсадництва

Суб'єкти насінництва та розсадництва мають право:

на перевагу при розташуванні насінневих посівів сортів рослин (клонів, ліній, гібридів першого покоління) перехреснозапильних культур перед іншими товаровиробниками;

вимагати відшкодування завданих збитків від перехресного запилення посівів перехреснозапильних культур іншим сортом внаслідок порушення їхнього права на перевагу при розташуванні насінневих посівів, встановленого цим Законом;

звертатися до відповідних органів виконавчої влади або до суду в разі порушення прав, наданих їм цим Законом;

брати участь у виконанні державних цільових програм щодо виробництва насіння і садивного матеріалу;

брати участь у формуванні державного резервного насінневого фонду.

Порядок узгодження розташування насінневих посівів встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику.

Суб'єкти насінництва та розсадництва зобов'язані:

додержуватися майнових прав інтелектуальної власності на сорти рослин при виробництві та реалізації насіння і садивного матеріалу;

додержуватися технологічних і методичних вимог у сфері насінництва та розсадництва щодо збереження сортових якостей, біологічних і урожайних властивостей сорту та посівних якостей насіння і садивного матеріалу;

гарантувати відповідність насіння і садивного матеріалу, що підлягає реалізації, сортовим і посівним (товарним) якостям, зазначеним у сертифікатах на насіння і садивний матеріал;

зберігати дублікати проб насіння і садивного матеріалу (відповідно до біологічної здатності) упродовж строку дії сертифікатів на насіння або садивний матеріал;

вести щодо кожного сорту насінницьку документацію за встановленими формами і зберігати її протягом трьох років;

додержуватися встановленого законодавством у сфері насінництва та розсадництва порядку пакування, маркування, транспортування та зберігання насіння і садивного матеріалу;

відшкодувати матеріальні збитки споживачу в разі реалізації йому некондиційного насіння чи садивного матеріалу;

здійснювати внутрішньогосподарський контроль за виробництвом та обігом насіння і садивного матеріалу;

у разі створення базових маточних насаджень формувати їх вихідним садивним матеріалом багаторічних рослин, отриманих від базових розсадників.

Посадові особи суб'єкта насінництва та розсадництва в разі проведення заходів державного контролю у сфері насінництва та розсадництва зобов'язані сприяти посадовим особам, які здійснюють державний контроль у сфері насінництва та розсадництва, у виконанні їхніх повноважень.

Суб'єкти насінництва та розсадництва також можуть мати інші права та обов'язки, визначені законом.

Стаття 14. Використання насіння і садивного матеріалу сортів рослин суб'єктами насінництва та розсадництва

Суб'єкти насінництва та розсадництва можуть використовувати сорти насіння і садивного матеріалу рослин відповідно до Закону України "Про охорону прав на сорти рослин".

Розділ IV

ОБІГ НАСІННЯ І САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ

Стаття 15. Введення в обіг насіння і садивного матеріалу

Насіння і садивний матеріал вводяться в обіг після їх сертифікації. Сертифікати на насіння або сертифікати на садивний матеріал можуть бути видані, якщо:

насіння та/або садивний матеріал належить до сорту, занесеного до Реєстру сортів рослин України;

насіння за сортовими або посівними якостями відповідає вимогам законодавства у сфері насінництва та розсадництва;

садивний матеріал за сортовими або товарними якостями відповідає вимогам законодавства у сфері насінництва та розсадництва.

Стаття 16. Вимоги щодо визначення сортових і посівних якостей насіння та сортових і товарних якостей садивного матеріалу

При визначенні сортових і посівних якостей насіння та сортових і товарних якостей садивного матеріалу використовуються єдині методи та лабораторно–технічні засоби, єдина термінологія і нормативна документація.

Стаття 17. Визначення сортових і посівних якостей насіння та сортових і товарних якостей садивного матеріалу

Визначення сортових якостей насіння і садивного матеріалу здійснюється шляхом польового оцінювання, ділянкового та лабораторного сортового контролю на відповідність сорту морфологічним ознакам, визначеним при його реєстрації.

Польове оцінювання садивного матеріалу, призначеного для реалізації, та багаторічних насаджень плодових, ягідних, горіхоплідних, малопоширених культур, винограду та хмелю проводиться щорічно, незалежно від обсягів виробництва, з метою визначення якості та видачі сертифіката.

Якщо посів (насадження) за сортовими якостями не відповідає вимогам до заявленої категорії, одержане насіння та/або садивний матеріал може бути переведено в нижчу категорію, вимогам якої воно відповідає. У разі якщо посів (насадження) не відповідає вимогам заявленої категорії, аудитор з сертифікації (агроном–інспектор) знижує її до тієї категорії, вимогам якої він відповідає.

У разі невідповідності посіву (насадження) вимогам, встановленим законодавством у сфері насінництва та розсадництва, він вилучається з числа насінневих (розсадницьких).

Насіння, яке не може бути використане на посів, продовольчі, кормові або інші цілі, знищується під наглядом посадової особи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва, за рахунок власника насіння.

Садивний матеріал, який не може бути використаний для створення багаторічних насаджень або в інших цілях, знищується під наглядом посадової особи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у

сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва, за рахунок власника садивного матеріалу.

Кожна партія насіння і садивного матеріалу для реалізації повинна супроводжуватися сертифікатами:

насіння – сертифікатом, що засвідчує його сортові якості, та сертифікатом, що засвідчує його посівні якості;

садивний матеріал – сертифікатом, що засвідчує його сортові якості, та сертифікатом, що засвідчує його товарні якості.

За результатами визначення сортових якостей аудитор з сертифікації (агроном–інспектор) видає акт польового оцінювання, який є підставою для видачі сертифіката, що засвідчує сортові якості насіння та/або садивного матеріалу.

Форма акта польового оцінювання затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику.

Використання для сівби/посадки насіння та/або садивного матеріалу, що не має відповідного сертифіката, забороняється.

Визначення посівних якостей насіння або товарних якостей садивного матеріалу здійснюється органом з оцінки відповідності шляхом аналізу проб, відібраних від партій насіння та/або садивного матеріалу аудитором з сертифікації (агрономами–інспекторами).

Якщо за результатами аналізу проб насіння та/або садивний матеріал відповідають вимогам законодавства у сфері насінництва та розсадництва, на таке насіння та/або садивний матеріал видаються сертифікати, що засвідчують посівні якості насіння або товарні якості садивного матеріалу.

Взяття проб і визначення сортових та посівних якостей насіння або сортових і товарних якостей садивного матеріалу, що експортуються, здійснюються відповідно до міжнародних правил.

Стаття 18. Проведення сертифікації насіння і садивного матеріалу

Сертифікації підлягає:

насіння і садивний матеріал сорту, занесеного до Реєстру сортів рослин України;

насіння і садивний матеріал сорту, занесеного до Переліку сортів рослин ОЕСР, тих рослин, до схем сертифікації яких приєдналася Україна та які вирощуються з метою експорту.

Сертифікати видаються на платній основі.

Порядок формування вартості послуг із проведення сертифікації у сфері насінництва та розсадництва органами з оцінки відповідності державної форми власності та аудиторами із сертифікації (агрономами–інспекторами), які провадять свою діяльність як посадові особи центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, чи державного підприємства, установи, організації, що входить до сфери його управління, визначається Кабінетом Міністрів України.

Оплата послуг з проведення сертифікації органами з оцінки відповідності приватної форми власності та аудиторами із сертифікації (агрономами–інспекторами), які провадять свою діяльність як незалежні експерти, здійснюється на договірних засадах.

За результатами проведення сертифікації видаються сертифікати, що засвідчують сортові або посівні якості насіння, чи сертифікати, що засвідчують сортові або товарні якості садивного матеріалу.

Суб'єктами видачі сертифікатів, що засвідчують сортові якості насіння або садивного матеріалу, є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, або органи з оцінки відповідності, що входять до сфери його управління.

Суб'єктами видачі сертифікатів, що засвідчують посівні якості насіння або товарні якості садивного матеріалу, є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, або органи з оцінки відповідності будь-якої форми власності.

Порядок проведення сертифікації, видачі та скасування сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал та форма сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 18⁻¹. Орган з оцінки відповідності

Орган з оцінки відповідності має право здійснювати діяльність з оцінки відповідності у сфері насінництва та розсадництва лише за умови, що він уповноважений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику.

Орган з оцінки відповідності:

встановлює відповідність насіння і садивного матеріалу вимогам законодавства у сфері насінництва та розсадництва шляхом визначення посівних якостей насіння і товарних якостей садивного матеріалу;

здійснює лабораторний сортовий контроль насіння і садивного матеріалу;

видає сертифікати на сортові і посівні якості насіння та сортові і товарні якості садивного матеріалу;

здійснює інші функції, на виконання яких його уповноважено відповідно до цього Закону.

Підприємство, установа, організація чи їхній підрозділ може бути уповноважено рішенням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, на здійснення діяльності з оцінки відповідності у сфері насінництва та розсадництва, якщо таке підприємство, установа, організація чи їхній підрозділ:

є юридичною особою – резидентом України;

може підтвердити відповідний рівень компетентності;

має належну кількість кваліфікованого персоналу, який працює на постійних умовах, достатню для проведення робіт з оцінки відповідності;

не використовує фінансові та матеріальні ресурси суб'єктів насінництва та розсадництва;

має належне інформаційно–технічне забезпечення, фінансові та матеріальні ресурси, які дають змогу проводити роботи з оцінки відповідності;
має акредитовані лабораторії (центри);
має систему управління якістю;
не має комерційної або іншої заінтересованості щодо об'єктів заявки;
має належну матеріально–технічну базу та інші об'єкти інфраструктури;
не має комерційної або іншої заінтересованості щодо продукції, яку оцінює.

Порядок підтвердження підприємствами, установами, організаціями чи їхніми підрозділами відповідного рівня компетентності, вимоги щодо кількості кваліфікованого персоналу, що працює на постійній основі, вимоги до фінансових та матеріальних ресурсів, вимоги до акредитованих лабораторій та системи управління якістю, перелік документів, необхідних для отримання уповноваження, та порядок їх подання затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику.

Виключними підставами для відмови в уповноваженні є:

невідповідність підприємства, установи, організації чи їхнього підрозділу вимогам, встановленим цією статтею;

виявлення недостовірних відомостей у документах.

Підприємство, установа, організація чи їхній підрозділ, щодо якого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, прийнято рішення про відмову в уповноваженні, повторно подає заяву після усунення всіх виявлених недоліків.

Рішення про скасування уповноваження приймається у разі:

подання органом з оцінки відповідності заяви про скасування уповноваження;

виявлення недостовірних відомостей у документах;

скасування атестата про акредитацію органу з оцінки відповідності шляхом прийняття відповідного рішення;

виявлення фактів порушення законодавства з питань оцінки відповідності.

Рішення про скасування уповноваження приймається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, який інформує про це у десятиденний строк орган з оцінки відповідності.

Контроль за діяльністю органу з оцінки відповідності щодо виконання функцій, на які його уповноважено, здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Органи з оцінки відповідності можуть додатково акредитуватися у відповідних системах сертифікації та/або оцінки відповідності міжнародних організацій, учасницею яких є Україна, або інших профільних організаціях та/або асоціаціях у сфері насінництва та розсадництва.

Стаття 18². Аудитори із сертифікації (агрономи–інспектори)

Для отримання свідоцтва аудитора із сертифікації (агронома–інспектора) особа повинна:

мати повну вищу агрономічну освіту та стаж роботи за спеціальністю не менше одного року;

пройти атестацію шляхом складання кваліфікаційного іспиту.

Аудитором із сертифікації (агрономом–інспектором) не може бути особа з обмеженою дієздатністю або визнана недієздатною за рішенням суду.

Особа, яка має намір скласти кваліфікаційний іспит, подає до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику:

заяву встановленого зразка;

копію документа про повну вищу освіту;

документ, що підтверджує стаж роботи.

Форма заяви на складання кваліфікаційного іспиту затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику.

Під час проведення кваліфікаційного іспиту перевіряється та підтверджується рівень теоретичних і практичних знань та умінь особи у сфері насінництва та розсадництва.

Особі, яка успішно склала кваліфікаційний іспит, видається свідоцтво аудитора із сертифікації (агронома–інспектора). У свідоцтві зазначається вид робіт, які аудитор із сертифікації (агроном–інспектор) має право здійснювати. Особа, яка не склала кваліфікаційний іспит, допускається до його повторного складання не раніше ніж через два місяці.

Свідоцтво аудитора із сертифікації (агронома–інспектора) є безстроковим та видається безоплатно. Аудитори із сертифікації (агрономи–інспектори) зобов'язані не рідше одного разу на три роки підвищувати свою кваліфікацію. Порядок підвищення кваліфікації та внесення відповідної інформації до Реєстру аудиторів із сертифікації (агрономів–інспекторів) встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику. Невиконання вимоги щодо підвищення кваліфікації у встановлені цим Законом строки є підставою для тимчасового зупинення дії свідоцтва аудитора із сертифікації (агронома–інспектора) на період до одержання свідоцтва про підвищення кваліфікації.

Рішення про тимчасове зупинення дії свідоцтва аудитора із сертифікації (агронома–інспектора) приймається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику.

Дія свідоцтва аудитора із сертифікації (агронома–інспектора) поновлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, протягом п'яти днів з дня одержання свідоцтва про підвищення кваліфікації.

Свідоцтво аудитора із сертифікації (агронома–інспектора) скасовується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, у таких випадках:

за зверненням аудитора із сертифікації (агронома–інспектора);

за рішенням суду, у тому числі щодо обмеження дієздатності особи, яка є аудитором із сертифікації (агрономом–інспектором), визнання її недієздатною, безвісно відсутньою;

надання завідомо неправдивих відомостей, що призвели до прийняття рішення про видачу свідоцтва аудитора із сертифікації (агронома–інспектора);

у разі встановлення центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва, факту систематичного грубого порушення аудитором із сертифікації (агрономом–інспектором) законодавства у сфері насінництва та розсадництва;

на підставі свідоцтва про смерть.

Порядок видачі, скасування, тимчасового зупинення дії та форма свідоцтва аудитора із сертифікації (агронома–інспектора) встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Аудитор із сертифікації (агроном–інспектор) може провадити свою діяльність як незалежний експерт або як посадова особа центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, чи державного підприємства, установи, організації, що входить до сфери його управління.

Аудитор із сертифікації (агроном–інспектор) з урахуванням обмежень, встановлених цим Законом, має право здійснювати у сфері насінництва та розсадництва:

визначення сортових якостей насіння і садивного матеріалу та видачу актів польового оцінювання;

відбір проб;

брати участь у маркуванні партій насіння і садивного матеріалу.

Роботи з визначення сортових якостей насіння і садивного матеріалу (польове оцінювання) категорій добазового і базового насіння та категорій вихідного і базового садивного матеріалу проводить виключно аудитор із сертифікації (агроном–інспектор), який є посадовою особою центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, чи державного підприємства, установи, організації, що входить до сфери його управління, а роботи із визначення сортових якостей інших категорій можуть проводити будь–які аудитори із сертифікації (агрономи–інспектори), за умови вибіркового оцінювання таких робіт аудитором із сертифікації (агрономом–інспектором), який є посадовою особою відповідного центрального органу виконавчої влади чи державного підприємства, установи, організації, що входить до сфери управління такого органу.

Аудитори із сертифікації (агрономи–інспектори) несуть відповідальність за результати та якість своєї роботи у сфері насінництва та розсадництва згідно із законом.

Стаття 19. Використання насіння і садивного матеріалу сортів, не занесених до Реєстру сортів рослин України

Кондиційне насіння і садивний матеріал сортів, не занесених до Реєстру сортів рослин України, можуть використовуватися для посівних цілей лише у разі, якщо:

розмноження насіння сорту, включеного до Переліку сортів рослин ОЕСР, до насінневих схем сертифікації яких приєдналася Україна, здійснюється для вивезення за межі України;

заявник сорту створює запас насіння та садивного матеріалу для набуття майнових прав інтелектуальної власності на нього.

Стаття 20. Ввезення та вивезення насіння і садивного матеріалу

Ввезення на територію України насіння і садивного матеріалу здійснюється за умови належності його до сорту, занесеного до Реєстру сортів рослин України та/або Переліку сортів рослин ОЕСР, тих сільськогосподарських рослин, до схем сортової сертифікації яких приєдналася Україна, а також в інших випадках, визначених цією статтею.

Ввезення на територію України та вивезення за її межі насіння і садивного матеріалу сорту, не занесеного до Реєстру сортів рослин України, але занесеного до Переліку сортів рослин ОЕСР, тих сільськогосподарських рослин, до схем сортової сертифікації яких приєдналася Україна, здійснюються виключно для цілей розмноження та подальшого вивезення за межі України в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Ввезення насіння і садивного матеріалу здійснюється за наявності фітосанітарного сертифіката та сертифіката країни–експортера, що засвідчує якість насіння та/або садивного матеріалу, або сертифіката ОЕСР і сертифіката ISTA.

Насіння і садивний матеріал, що ввозяться на територію України та на які видані сертифікати ОЕСР та сертифікати ISTA, не потребують додаткової перевірки показників, зазначених у цих сертифікатах.

Насіння і садивний матеріал, що ввозяться для реалізації на території України, повинні відповідати вимогам, встановленим законодавством у сфері насінництва та розсадництва.

Ввезення на територію України та вивезення за її межі зразків насіння і садивного матеріалу сортів рослин, не включених до Реєстру сортів рослин України та/або Переліку сортів рослин ОЕСР, можуть здійснюватися для селекційних, дослідних робіт і експонування суб'єктами господарювання на основі підтвердження, виданого центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва.

Порядок видачі підтвердження або відмови в його видачі, переоформлення, видачі дубліката чи анулювання підтвердження встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Видача підтвердження, його переоформлення та видача дубліката здійснюються безоплатно.

Для отримання підтвердження суб'єкт господарювання подає до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва, заяву за формою, затвердженою Кабінетом Міністрів України.

{Частина десяту статті 20 виключено на підставі Закону № 2530–VIII від 06.09.2018}

Відповідальність за достовірність зазначених відомостей, що містяться у заяві, несе суб'єкт господарювання – заявник.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва, має право перевіряти відомості, зазначені в заяві. Для перевірки відомостей, зазначених у заяві, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва, має право запитувати відповідну інформацію в органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також має доступ до даних державних реєстрів.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва, зобов'язаний прийняти рішення про видачу підтвердження або про обґрунтовану відмову у його видачі не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання заяви.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва, вносить видані підтвердження або рішення про обґрунтовану відмову у їх

видачі до єдиного державного інформаційного веб-порталу "Єдине вікно для міжнародної торгівлі" у формі електронних документів, засвідчених електронним цифровим підписом, в день їх видачі, а також не пізніше наступного робочого дня після прийняття рішення про видачу підтвердження або про обґрунтовану відмову у його видачі направляє (вручає) таке підтвердження або рішення про обґрунтовану відмову у видачі суб'єкту господарювання у будь-який спосіб, що забезпечує наявність доказів здійснення такого направлення (вручення).

{Частина п'ятнадцяту статті 20 виключено на підставі Закону № 2530–VIII від 06.09.2018}

Виключними підставами для обґрунтованої відмови у видачі підтвердження є:

перевищення дозволених кількісних обмежень на обсяг зразків насіння та/або садивного матеріалу, що ввозиться в Україну для селекційних, дослідних робіт і експонування;

встановлення факту подання недостовірних відомостей у заяві.

У разі якщо через п'ять робочих днів з дня закінчення встановленого строку центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва, до єдиного державного інформаційного веб-порталу "Єдине вікно для міжнародної торгівлі" не внесено підтвердження або рішення про обґрунтовану відмову у його видачі, суб'єкт господарювання має право на ввезення на митну територію України або вивезення з митної території України зразків насіння і садивного матеріалу без такого підтвердження за умови:

пред'явлення відповідному державному фітосанітарному інспектору копії заяви (з описом прийнятих документів) з відміткою про дату її прийняття центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва;

проведення та дотримання всіх інших процедур фітосанітарного контролю, що вимагаються відповідно до закону.

Підтвердження діє з дня його видачі до дня фактичного ввезення в Україну або вивезення з України погодженого обсягу насіння або садивного матеріалу, але не більше одного року.

Зразки насіння і садивного матеріалу, що ввозяться в Україну або вивозяться з України для селекційних, дослідних робіт і експонування суб'єктами господарювання, не підлягають сертифікації. Карантинний огляд зазначених зразків здійснюється безоплатно.

Обсяг зразків насіння та садивного матеріалу сорту рослин, що ввозяться для селекційних, дослідних робіт і експонування протягом одного календарного року, не повинен перевищувати тридцятикратного обсягу посадкового матеріалу сорту, що надається для проведення одного року польових досліджень з кваліфікаційної експертизи сортів рослин на придатність для поширення в Україні.

Для сортів рослин (родів і видів), рішення щодо придатності яких для поширення в Україні приймається за даними заявника, обсяг зразків насіння та садивного матеріалу, що ввозяться для селекційних, дослідних робіт і експонування протягом одного календарного року, не повинен перевищувати тридцятикратного обсягу посадкового матеріалу, що подається разом із заявкою на сорт рослин.

Суб'єкт господарювання, який отримав підтвердження, до 1 лютого року, наступного за роком, в якому здійснено ввезення в Україну зразків насіння і садивного матеріалу для селекційних, дослідних робіт і експонування, зобов'язаний письмово повідомити центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва, про фактичний обсяг ввезених зразків насіння і садивного матеріалу та їх подальше використання (місце вирощування та обсяги отриманого врожаю).

Контроль за використанням зразків насіння і садивного матеріалу, що ввозяться для селекційних, дослідних робіт і експонування, а також за врожаєм, отриманим з таких зразків, здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва.

Перевірка сертифікатів та підтверджень, передбачених цією статтею, проводиться державним фітосанітарним інспектором під час здійснення фітосанітарного контролю відповідних зразків насіння і садивного матеріалу, у тому числі за допомогою єдиного державного інформаційного веб-порталу "Єдине вікно для міжнародної торгівлі", в порядку, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 21. Маркування та пакування насіння і садивного матеріалу

Насіння і садивний матеріал, що вводяться в обіг, обов'язково маркуються і пакуються згідно із законодавством у сфері насінництва та розсадництва.

Стаття 22. Гарантії на насіння і садивний матеріал

Суб'єкт насінництва гарантує відповідність сортових і посівних якостей насіння, а суб'єкт розсадництва – сортових і товарних якостей садивного матеріалу вимогам законодавства у сфері насінництва та розсадництва, про що зазначається у сертифікатах.

На придбане насіння і садивний матеріал гарантії діють протягом строку, визначеного в сертифікаті.

У разі порушення гарантій суб'єкт насінництва та розсадництва несе відповідальність згідно із законом.

Стаття 23. Арбітражне (експертне) визначення посівних якостей насіння і товарних якостей садивного матеріалу

Арбітражне (експертне) визначення посівних якостей насіння і товарних якостей садивного матеріалу може здійснюватися на вимогу споживача або суб'єкта насінництва та розсадництва центральним органом виконавчої влади,

що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва.

Порядок арбітражного (експертного) визначення якості насіння і садивного матеріалу та порядок оформлення відповідних заяв встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Розділ V

ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД (КОНТРОЛЬ) У СФЕРІ НАСІННИЦТВА ТА РОЗСАДНИЦТВА

Стаття 24. Державний орган нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва

Державний нагляд (контроль) у сфері насінництва та розсадництва здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва, та його територіальні органи в порядку, встановленому законом.

Стаття 25. Посадові особи, які здійснюють державний нагляд (контроль) у сфері насінництва та розсадництва

Здійснення державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва покладається на інспекторів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва.

На посадових осіб, які здійснюють державний нагляд (контроль) у сфері насінництва та розсадництва, поширюється дія Закону України "Про державну службу".

Стаття 26. Повноваження посадових осіб з питань нагляду (контролю) у сфері насінництва та розсадництва

Посадові особи, які здійснюють державний нагляд (контроль) у сфері насінництва та розсадництва, у межах своїх повноважень при здійсненні заходів державного контролю мають право:

контролювати додержання суб'єктами насінництва та розсадництва вимог законодавства у сфері насінництва та розсадництва;

давати обов'язкові для виконання суб'єктами насінництва та розсадництва вказівки про усунення порушень щодо ведення насінництва та розсадництва і визначати строк усунення виявлених порушень;

безперешкодного доступу в будь-яке місце вирощування, оброблення та зберігання насіння і садивного матеріалу відповідно до закону;

ознайомлюватися з документацією щодо насінництва та розсадництва, відкривати будь-яку упаковку (контейнер) з насінням чи садивним матеріалом для відбору контрольних проб;

накладати на винних осіб адміністративні стягнення за порушення вимог цього Закону та інших нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до цього Закону;

звертатися до суду щодо застосування заходів реагування у вигляді зупинення або заборони реалізації насіння і садивного матеріалу, якщо під час перевірки виявлено невідповідність їхніх якісних показників вимогам законодавства;

виконувати інші повноваження, визначені законом.

Розділ VI

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА СЕЛЕКЦІЇ, НАСІННИЦТВА ТА РОЗСАДНИЦТВА

Стаття 27. Державна підтримка селекції, насінництва та розсадництва

Державна підтримка селекції, насінництва та розсадництва здійснюється в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України на відповідний рік.

Розділ VII

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ НАСІННИЦТВА ТА РОЗСАДНИЦТВА

Стаття 28. Відповідальність за порушення законодавства у сфері насінництва та розсадництва

Особи, винні в порушенні законодавства у сфері насінництва та розсадництва, несуть відповідальність згідно із законом.

Суб'єкт насінництва та розсадництва позбавляється права займатися виробництвом, реалізацією та використанням насіння і садивного матеріалу шляхом виключення з Реєстру суб'єктів насінництва та розсадництва у разі систематичного грубого порушення ним законодавства у сфері насінництва та розсадництва.

У разі систематичного грубого порушення аудитором із сертифікації (агрономом–інспектором) законодавства у сфері насінництва та розсадництва він позбавляється права провадити діяльність у сфері насінництва та розсадництва строком на п'ять років, а видане йому свідоцтво аудитора із сертифікації (агронома–інспектора) скасовується.

Накладення стягнення не звільняє винних осіб від відшкодування збитків у випадках і порядку, передбачених законом.

Розділ VIII

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ НАСІННИЦТВА ТА РОЗСАДНИЦТВА

Стаття 29. Участь у міжнародному співробітництві у сфері насінництва та розсадництва

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері насінництва та розсадництва, зокрема на основі міжнародних договорів України.

Участь України у міжнародному співробітництві у сфері насінництва та розсадництва здійснюється в порядку, встановленому законом.

У разі якщо міжнародними договорами України встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в цьому Законі, застосовуються правила міжнародних договорів України.

Розділ ІХ

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності через 30 днів з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом:

підготувати та внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

прийняти нормативно–правові акти, що випливають із цього Закону;

привести свої нормативно–правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно–правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ

26 грудня 2002 року

№ 411–ІV

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів»

Цей Закон регулює відносини між органами виконавчої влади, виробниками, продавцями (постачальниками), розробниками, дослідниками, науковцями та споживачами генетично модифікованих організмів та продукції, виробленої за технологіями, що передбачають їх розробку, створення, випробування, дослідження, транспортування, імпорт, експорт, розміщення на ринку, вивільнення у навколишнє середовище та використання в Україні (далі – поведження з ГМО) із забезпеченням біологічної і генетичної безпеки.

Цей Закон не застосовується до людини, тканин та окремих клітин у складі людського організму.

Розділ І

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Терміни та їх визначення

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

біологічна безпека – стан середовища життєдіяльності людини, при якому відсутній негативний вплив його чинників (біологічних, хімічних, фізичних) на біологічну структуру і функцію людської особи в теперішньому і майбутніх поколіннях, а також відсутній незворотній негативний вплив на біологічні об'єкти природного середовища (біосферу) та сільськогосподарські рослини і тварини;

генетична безпека – стан середовища життєдіяльності людини, при якому відсутній будь-який неприродний вплив на людський геном, відсутній будь-який неприродний вплив на геном об'єктів біосфери, а також відсутній неконтрольований вплив на геном сільськогосподарських рослин і тварин,

промислових мікроорганізмів, який призводить до появи у них негативних та/або небажаних властивостей;

організм, живий організм – будь-яка форма біологічного існування (включаючи стерильні організми, віруси та віроїди), здатна до самовідтворення або передачі спадкових факторів;

генетично модифікований організм, живий змінений організм (ГМО) – будь-який організм, у якому генетичний матеріал був змінений за допомогою штучних прийомів переносу генів, які не відбуваються у природних умовах, а саме:

рекомбінантними методами, які передбачають формування нових комбінацій генетичного матеріалу шляхом внесення молекул нуклеїнової кислоти (вироблених у будь-який спосіб зовні організму) у будь-який вірус, бактеріальний плазмід або іншу векторну систему та їх включення до організму-господаря, в якому вони зазвичай не зустрічаються, однак здатні на тривале розмноження;

методами, які передбачають безпосереднє введення в організм спадкового матеріалу, підготовленого зовні організму, включаючи мікроін'єкції, макроін'єкції та мікроінкапсуляції;

злиття клітин (у тому числі злиття протоплазми) або методами гібридизації, коли живі клітини з новими комбінаціями генетичного матеріалу формуються шляхом злиття двох або більше клітин у спосіб, який не реалізується за природних обставин;

продукція, отримана з використанням ГМО – продукція, в тому числі харчові продукти та корми, технологія виробництва якої передбачає використання ГМО на будь-якому етапі;

генетично-інженерна діяльність – практична сфера діяльності, пов'язана зі створенням, випробуванням та впровадженням ГМО в обіг;

вивільнення ГМО у навколишнє середовище – діяння (дія або бездіяння), в результаті якого відбулося внесення ГМО у навколишнє середовище;

система замкнена – система здійснення генетично–інженерної діяльності, при якій генетичні модифікації вносяться в організм або ГМО, культивуються, обробляються, зберігаються, використовуються, підлягають транспортуванню, знищенню або похованню в умовах існування систем захисту, що запобігають контакту з населенням та навколишнім середовищем;

система відкрита – система здійснення генетично–інженерної діяльності, що передбачає контакт ГМО з населенням та навколишнім середовищем при запланованому вивільненні їх у навколишнє середовище, застосуванні у сільськогосподарській практиці, промисловості, медицині та в природоохоронних цілях, передачі технологій та інших сферах обігу ГМО;

ризик – можливість виникнення та вірогідні масштаби наслідків від негативного впливу на здоров'я людини та довкілля при здійсненні генетично–інженерної діяльності та поводженні з ГМО протягом певного періоду часу;

аналіз ризику – процес, що складається з трьох взаємопов'язаних компонентів: оцінка ризику ГМО, управління (керування) ризиком та повідомлення про ризик;

оцінка ризику – науково обґрунтований процес, який складається з ідентифікації небезпеки ГМО, характеристики небезпеки, оцінки впливу, характеристики ризику;

управління ризиком – процес вибору альтернативних рішень на підставі результатів оцінки ризику ГМО та в разі необхідності вибору і впровадження відповідних засобів управління (контролю), включаючи регуляторні заходи;

повідомлення про ризик – взаємний обмін інформацією про ризик ГМО між спеціалістами з оцінки ризику, особами, що здійснюють управління ризиком, заінтересованими торговими партнерами та іншими заінтересованими сторонами;

державна реєстрація ГМО – занесення ГМО до реєстру з урахуванням оцінки їх ризику щодо впливу на здоров'я людини та стан навколишнього

природного середовища з метою подальшого отримання дозволу на практичне використання ГМО в Україні відповідно до їх господарського призначення;

Державний реєстр ГМО – спеціалізований перелік ГМО, які пройшли реєстрацію, з визначенням їх подальшого господарського призначення;

Державний реєстр ГМО джерел харчових продуктів та кормів – спеціалізований перелік ГМО, відносно яких на підставі міжнародних правил і критеріїв оцінки безпечності для здоров'я людини і тварин зроблено висновок про можливість їх використання в якості харчових продуктів та/або кормів, та/або їх джерел;

обіг – переміщення (транспортування) або зберігання та будь-які дії, пов'язані з переходом права власності чи володіння, включаючи продаж, обмін або дарування;

арбітражні випробування ГМО – лабораторні дослідження, що проводяться на вимогу особи, яка оскаржує результати попереднього лабораторного дослідження;

референтні зразки ГМО – еталонний (референтний) матеріал ГМО, значення властивостей якого є достатньо однорідним та придатним, щоб оцінювати метод вимірювання чи встановлювати певні властивості матеріалу;

цільовий таксон – відособлена група організмів, до якої належать ГМО, які споріднені між собою спільністю ознак і властивостей, у результаті чого таким організмам може бути присвоєна таксономічна категорія;

трансформаційна подія – зміна генетичного матеріалу організму за допомогою штучних прийомів переносу генів, які не відбуваються у природних умовах.

Стаття 2. Законодавство України в галузі генетично-інженерної діяльності та поводження з ГМО

Законодавство України у сфері генетично-інженерної діяльності та поводження з ГМО складається з цього Закону, інших законодавчих актів

України, що видаються відповідно до нього, а також відповідних міжнародних договорів, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України.

Стаття 3. Основні принципи державної політики в галузі поводження з ГМО та завдання цього Закону

Основними принципами державної політики в галузі генетично–інженерної діяльності та поводження з ГМО є:

пріоритетність збереження здоров'я людини і охорони навколишнього природного середовища у порівнянні з отриманням економічних переваг від застосування ГМО;

забезпечення заходів щодо дотримання біологічної і генетичної безпеки при створенні, дослідженні та практичному використанні ГМО в господарських цілях;

контроль за ввезенням на митну територію України ГМО та продукції, отриманої з їх використанням, їх реєстрацією та обігом;

загальнодоступність інформації про потенційні ризики від застосування ГМО, які передбачається використовувати у відкритій системі, та заходи щодо дотримання біологічної і генетичної безпеки;

державна підтримка генетично–інженерних досліджень та наукових і практичних розробок у галузі біологічної і генетичної безпеки при створенні, дослідженні та практичному використанні ГМО в господарських цілях.

Завданнями цього Закону є:

охорона здоров'я людини і навколишнього природного середовища при здійсненні генетично–інженерної діяльності та поводженні з ГМО;

забезпечення права громадян на безпечне використання ГМО;

створення умов для безпечного практичного використання ГМО в господарських цілях;

визначення прав і обов'язків суб'єктів регулювання при поводженні з ГМО та встановлення їх відповідальності за порушення законодавства;

захист громадян у разі заподіяння шкоди їх здоров'ю внаслідок споживання ГМО;

встановлення правових основ міжнародного співробітництва в галузі генетично–інженерної діяльності та поводження з ГМО.

Стаття 4. Суб'єкти регулювання

Положення цього Закону застосовуються на території України до юридичних та фізичних осіб, які здійснюють діяльність, пов'язану з поводженням з ГМО. Юридичні та фізичні особи України та інших держав, а також особи без громадянства рівні у своїх правах та обов'язках, визначених цим Законом.

Якщо міжнародним договором України, зазначеним у статті 2 цього Закону, встановлено інші правила, ніж передбачені цим Законом, то застосовуються правила міжнародного договору.

Стаття 5. Сфери діяльності, що підлягають регулюванню під час поводження з ГМО

Регулюванню цим Законом підлягають:

генетично–інженерна діяльність, що здійснюється у замкненій системі;

генетично–інженерна діяльність, що здійснюється у відкритій системі;

державна реєстрація ГМО;

введення в обіг і подальший обіг ГМО та продукції, виробленої з їх використанням;

експорт, імпорт та транзит ГМО.

Розділ II

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗАКОНУ

Стаття 6. Суб'єкти, що забезпечують виконання цього Закону

Виконання цього Закону забезпечують центральні органи виконавчої влади та науково–методологічний центр з питань випробувань ГМО у межах своїх повноважень і в порядку, передбаченому законодавством України.

Стаття 7. Повноваження Кабінету Міністрів України

Кабінет Міністрів України:

забезпечує державне регулювання і контроль у сфері поводження з ГМО та генетично–інженерної діяльності;

забезпечує здійснення заходів щодо державної підтримки генетично–інженерної діяльності;

спрямовує і координує роботу центральних органів виконавчої влади та інших органів виконавчої влади в галузі поводження з ГМО та генетично–інженерної діяльності;

організовує міжнародне співробітництво з метою забезпечення безпечного поводження з ГМО та розвитку наукових знань у цій галузі;

затверджує порядок державної реєстрації ГМО;

затверджує порядок ввезення ГМО джерел харчових продуктів;

затверджує порядок надання дозволу на транзитне переміщення ГМО через територію України;

{Абзац дев'ятий частини першої статті 7 виключено на підставі Закону № 222–VIII від 02.03.2015}

затверджує порядок проведення державної апробації (випробовувань) ГМО у відкритій системі та отримання дозволу на їх проведення;

затверджує критерії безпеки поводження з ГМО у замкненій системі;

визначає за поданням Національної академії наук України наукову установу, уповноважену на виконання функцій науково–методологічного центру з питань випробувань ГМО;

визначає функції науково–методологічного центру з питань випробувань ГМО.

Стаття 8. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти і науки

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти і науки:

забезпечує розвиток наукового і науково–технічного потенціалу в галузі генетично–інженерної діяльності;

{Абзац третій статті 8 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

розробляє критерії безпеки поводження з ГМО та генетично–інженерної діяльності у замкнених системах;

розробляє та вдосконалює систему контролю за дотриманням правил безпеки генетично–інженерної діяльності.

{Абзац шостий статті 8 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Абзац сьомий статті 8 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Статтю 8¹ виключено на підставі Закону № 222–VIII від 02.03.2015}

Стаття 8². Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інтелектуальної власності

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інтелектуальної власності, забезпечує захист міжнародних і національних патентів та інших видів інтелектуальної власності в галузі поводження з ГМО, генетичної інженерії та генетично–інженерної діяльності.

Стаття 9. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища:

забезпечує оцінку впливу на довкілля ГМО, призначених для використання у відкритій системі;

{Абзац третій статті 9 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

здійснює державну реєстрацію засобів захисту рослин, отриманих з використанням ГМО;

{Абзац п'ятий статті 9 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

надає дозволи на вивільнення ГМО у відкритій системі.

Стаття 9¹. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, на основі наукових принципів та міжнародного досвіду розробляє критерії оцінки ризику потенційного впливу ГМО на навколишнє природне середовище.

Стаття 9². Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, здійснює державний нагляд і контроль за дотриманням заходів біологічної і генетичної безпеки щодо біологічних об'єктів природного середовища під час створення, дослідження та практичного використання ГМО у відкритій системі.

Стаття 10. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я:

на основі наукових принципів та міжнародного досвіду розробляє критерії оцінки ризику потенційного впливу на здоров'я людини ГМО та продукції, отриманої з використанням ГМО, у тому числі харчових продуктів;

{Абзац третій статті 10 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Абзац четвертий статті 10 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Абзац п'ятий статті 10 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Абзац шостий статті 10 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

затверджує перелік харчових продуктів, щодо яких здійснюється контроль вмісту ГМО та перелік відповідних методик детекції та ідентифікації ГМО.

{Абзац восьмий статті 10 виключено на підставі Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

{Статтю 10⁻¹ виключено на підставі Закону 1602–VII від 22.07.2014}

Стаття 10⁻². Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення:

здійснює державний нагляд і контроль за дотриманням заходів біологічної і генетичної безпеки стосовно людини під час створення, дослідження та практичного використання ГМО у відкритій системі;

здійснює державну санітарно–епідеміологічну експертизу ГМО, які використовуються у відкритих системах, для обґрунтування висновку щодо їх біологічної і генетичної безпеки стосовно людини з метою їх державної реєстрації.

{Абзац четвертий статті 10² виключено на підставі Закону № 1602–VII від 22.07.2014}

Стаття 11. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері ветеринарної медицини, безпечності харчових продуктів

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері ветеринарної медицини, безпечності харчових продуктів:

здійснює нормативно–правове забезпечення у сфері нагляду (контролю) за:

{Абзац третій статті 11 виключено на підставі Закону № 1602–VII від 22.07.2014}

дотриманням заходів біологічної і генетичної безпеки щодо сільськогосподарських рослин під час створення, дослідження та практичного використання ГМО у відкритих системах на підприємствах, в установах та організаціях агропромислового комплексу незалежно від їх підпорядкування і форми власності;

{Абзац п'ятий статті 11 виключено на підставі Закону № 1602–VII від 22.07.2014}

забезпечує державну апробацію (випробування) та державну реєстрацію створених на основі ГМО сортів сільськогосподарських рослин, порід тварин, мікробіологічних сільськогосподарських препаратів.

Стаття 11¹. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпечності харчових продуктів

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпечності харчових продуктів:

здійснює державну реєстрацію ГМО джерел харчових продуктів, кормів, кормових добавок та ветеринарних препаратів;

затверджує перелік відповідних методик детекції та ідентифікації ГМО;

{Абзац четвертий статті 11⁻¹ виключено на підставі Закону № 1602–VII від 22.07.2014}

проводить моніторинг кормів, кормових добавок та ветеринарних препаратів, отриманих з використанням ГМО, за критерієм наявності в них зареєстрованих ГМО джерел;

уповноважує акредитовані лабораторії на проведення моніторингу кормів, кормових добавок та ветеринарних препаратів, отриманих із використанням ГМО, за критерієм наявності в них зареєстрованих ГМО джерел.

{Розділ II доповнено статтею 11⁻¹ згідно із Законом № 1804–VI від 19.01.2010; в редакції Закону № 5456–VI від 16.10.2012}

Стаття 11⁻². Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі, організовує та здійснює державний нагляд (контроль) за додержанням заходів біологічної і генетичної безпеки щодо сільськогосподарських рослин під час створення, дослідження та практичного використання ГМО у відкритих системах на підприємствах, в установах та організаціях агропромислового комплексу незалежно від їх підпорядкування і форми власності.

Розділ III

РЕГУЛЮВАННЯ ПОВОДЖЕННЯ З ГМО ТА ГЕНЕТИЧНО– ІНЖЕНЕРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАМКНЕНІЙ СИСТЕМІ

Стаття 12. Регулювання генетично–інженерної діяльності в установах, організаціях та на підприємствах

{Частину першу статті 12 виключено на підставі Закону № 222–VIII від 02.03.2015}

{Частина другу статті 12 виключено на підставі Закону № 222–VIII від 02.03.2015}

{Частина третю статті 12 виключено на підставі Закону № 222–VIII від 02.03.2015}

Підприємства, установи та організації, які здійснюють генетично–інженерну діяльність (далі – установи), створюють при установі Комісію з біологічної та генетичної безпеки проведення генетично–інженерних робіт (далі – Комісія). Завданням Комісії є проведення попередньої оцінки ризику при плануванні та підготовці генетично–інженерних робіт.

Типове Положення про Комісію з біологічної та генетичної безпеки проведення генетично–інженерних робіт затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти і науки.

У випадках, коли генетично–інженерна діяльність здійснюється фізичними особами або чисельний склад установи не дозволяє сформувати Комісію при установі, то такі особи або установи прикріплюються до однієї з існуючих комісій за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері освіти і науки.

Розділ IV

РЕГУЛЮВАННЯ ГЕНЕТИЧНО–ІНЖЕНЕРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВІДКРИТІЙ СИСТЕМІ ТА ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ГМО

Стаття 13. Вимоги до ГМО та порядок їх вивільнення у навколишнє природне середовище з метою апробації (випробовувань)

Генетично модифіковані організми, що використовуються у відкритій системі, повинні відповідати вимогам біологічної та генетичної безпеки за умови дотримання передбаченої технології використання.

Обов'язковою умовою використання ГМО у відкритій системі є наявність методів і методик їх ідентифікації, розроблених за міжнародними стандартами та затверджених в установленому порядку в Україні.

Забороняється вивільнення в навколишнє природне середовище ГМО без оцінки впливу на довкілля та до їх державної реєстрації.

До державної реєстрації вивільнення в навколишнє природне середовище ГМО можливе тільки з метою державної апробації (випробовувань). Проведення державної апробації (випробовувань) ГМО у відкритій системі здійснюється виключно на підставі дозволу, який видається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища. Дозвіл видається одноразово на проведення державної апробації (випробовувань) конкретно визначеного ГМО.

Порядок отримання такого дозволу та його форма затверджуються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища. У дозволі зазначаються конкретні умови та терміни проведення державної апробації (випробовувань) ГМО.

Дозвіл на проведення державних апробацій (випробовувань) ГМО у відкритій системі може бути скасованим у випадках отримання науково обґрунтованої інформації, яка може призвести до переоцінки ризику щодо впливу ГМО на здоров'я людини та навколишнє природне середовище в сторону його підвищення, а також порушення умов дозволу.

Стаття 14. Державна реєстрація ГМО та встановлення обмеження щодо їх застосування

Державну реєстрацію ГМО та продукції, виробленої з їх застосуванням, здійснюють центральні органи виконавчої влади відповідно до повноважень, викладених у статтях 8 – 11² цього Закону.

{Частина перша статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1804–VI від 19.01.2010, № 5456–VI від 16.10.2012}

Центральні органи виконавчої влади ведуть Державні реєстри ГМО розміщують їх на власних офіційних веб-сайтах та регулярно публікують у засобах масової інформації.

Продукція, яка реєструється у Державних реєстрах ГМО:

сорти сільськогосподарських рослин та породи тварин, створені на основі ГМО;

{Абзац третьої частини третьої статті 14 виключено на підставі Закону № 1602–VII від 22.07.2014}

ГМО джерела харчових продуктів;

ГМО джерела кормів.

Державна реєстрація здійснюється строком на п'ять років на безоплатній основі. Перереєстрація здійснюється у тому ж порядку, що і реєстрація.

Термін розгляду реєстраційних документів не може перевищувати 120 днів з дня їх подачі, включаючи строки проведення відповідних експертиз.

Розмір тарифів на проведення експертиз, які є підставою для державної реєстрації ГМО, затверджуються Кабінетом Міністрів України за поданням відповідного центрального органу виконавчої влади.

У державній реєстрації ГМО може бути відмовлено в разі отримання науково обґрунтованої інформації щодо їх небезпеки для здоров'я людини або навколишнього природного середовища при використанні за цільовим призначенням.

До генетично модифікованих сортів рослин можуть бути застосовані обмеження щодо їх вирощування на землях, перелік яких визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Розділ V

ВИКОРИСТАННЯ, ТРАНСПОРТУВАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ ТА УТИЛІЗАЦІЯ ГМО

Стаття 15. Використання ГМО та вимоги щодо їх відстежуваності

Забороняється промислове виробництво та введення в обіг ГМО, а також продукції, виробленої із застосуванням ГМО, до їх державної реєстрації.

Суб'єкти господарювання, які вперше вводять в обіг продукцію, що містить ГМО або отримана з їх використанням, складають у довільній формі письмову декларацію, в якій в обов'язковому порядку зазначаються відомості про суб'єкта господарювання, зазначається інформація, що така продукція містить ГМО або отримана з їх використанням, а також наводиться номер такої продукції у Державному реєстрі ГМО.

Суб'єкти господарювання під час проведення всіх операцій з передачі продукції, що містить ГМО або отримана з їх використанням, забезпечують надання суб'єктам господарювання, яким вони передають таку продукцію, копії декларації, зазначеної в частині другій цієї статті.

Суб'єкти господарювання зобов'язані зберігати протягом п'яти років з дня передачі продукції, що містить ГМО або отримана з їх використанням, декларацію, зазначену в частині другій цієї статті, або її копію, а також документацію, яка дає змогу ідентифікувати:

суб'єкта господарювання, який передав їм відповідну продукцію;

суб'єкта господарювання, якому вони передали відповідну продукцію.

Стаття 15⁻¹. Державний контроль за обігом ГМО та продукції, що отримана з використанням ГМО

З метою здійснення державного контролю за обігом ГМО та продукції, що отримана з використанням ГМО, центральні органи виконавчої влади, відповідальні за виконання цього Закону, створюють за відповідними напрямками мережу випробувальних лабораторій з визначення вмісту ГМО у продукції.

Положення про мережу випробувальних лабораторій з визначення вмісту ГМО у продукції затверджується Кабінетом Міністрів України.

Науково–методична координація діяльності випробувальних лабораторій з визначення вмісту ГМО у продукції здійснюється науково–методологічним центром з питань випробувань ГМО.

Науково–методологічний центр з питань випробувань ГМО є державною науковою установою, яка:

забезпечує одержання та підготовку референтних зразків ГМО і зразків контрольних цільових таксонів з метою створення їх колекції, а також їх зберігання, утримання та надання випробувальним лабораторіям для використання в їхній діяльності;

забезпечує проведення міжлабораторного порівняння результатів дослідження продукції для визначення в ній вмісту ГМО;

здійснює тестування та атестацію в установленому порядку методик ідентифікації ГМО, дає оцінку ефективності таких методик, включаючи відбір зразків (проб) та ідентифікацію трансформаційних подій;

проводить арбітражні випробування ГМО на вимогу особи, яка оскаржує результати попередніх випробувань ГМО.

Положення про науково–методологічний центр з питань випробувань ГМО затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 16. Ввезення та транзит ГМО

Забороняється ввезення на митну територію України ГМО, а також продукції, виробленої із застосуванням ГМО, до їх державної реєстрації, за винятком таких, що призначені для науково–дослідних цілей або державних апробацій (випробувань).

{Частина другу статті 16 виключено на підставі Закону № 1193–VII від 09.04.2014}

Дозвіл на ввезення продукції, отриманої з використанням ГМО, призначеної для науково–дослідних цілей, надається центральними органами виконавчої влади відповідно до їх повноважень, передбачених статтями 8 – 11² цього Закону, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Ввезення харчових продуктів, косметичних засобів, лікарських засобів, кормових добавок та ветеринарних препаратів, які містять ГМО або отримані з їх використанням, для безпосереднього вживання за призначенням можливе

тільки за умови державної реєстрації відповідних ГМО джерел та переліченої у цій частині продукції.

Порядок такого ввезення встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Дозвіл на транзитне переміщення незареєстрованих в Україні ГМО надається центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Центральні органи виконавчої влади відповідно до своїх повноважень, передбачених статтями 8 – 11² цього Закону, вносять до єдиного державного інформаційного веб-порталу "Єдине вікно для міжнародної торгівлі" у формі електронних документів, засвідчених електронним цифровим підписом, надані дозволи та інформацію про державну реєстрацію ГМО, а також продукції, виробленої із застосуванням ГМО, в день видачі таких дозволів або реєстрації ГМО, а також продукції, виробленої із застосуванням ГМО.

Органи доходів і зборів здійснюють митні формальності, необхідні для випуску у відповідний митний режим ГМО, на підставі відповідних дозволів або інформації про державну реєстрацію ГМО, а також продукції, виробленої із застосуванням ГМО, отриманих від відповідних центральних органів виконавчої влади з використанням механізму "єдиного вікна" відповідно до Митного кодексу України.

Стаття 17. Транспортування, зберігання та утилізація ГМО

Транспортування та зберігання ГМО повинно передбачати здійснення комплексу заходів, що попереджують неконтрольоване вивільнення ГМО у навколишнє природне середовище.

Обліковий матеріал ГМО, одержаний при випробуваннях, непридатні або заборонені до використання ГМО, а також тара від них, підлягають утилізації, знищенню та знешкодженню в порядку, що встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти і науки, та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує

формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Положення цієї статті не стосуються ГМО харчових продуктів та кормів, зареєстрованих відповідно до вимог статті 14 цього Закону.

Розділ VI

ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 18. Відповідальність за порушення законодавства в галузі поводження з ГМО

Порушення вимог цього Закону і прийнятих на його основі нормативно-правових актів тягне за собою цивільну, адміністративну, дисциплінарну або кримінальну відповідальність згідно із законом.

Відповідальність несуть особи, які винні у:

приховуванні або перекрученні інформації, що могло спричинити або спричинило загрозу життю та здоров'ю людини чи навколишньому природному середовищу;

недотриманні або порушенні вимог стандартів, регламентів, санітарних норм і правил використання, транспортування, зберігання, реалізації ГМО;

використанні незареєстрованих ГМО або продукції, отриманої з їх використанням (за винятком науково-дослідних цілей);

порушенні правил утилізації та знищення ГМО;

невиконанні законних вимог посадових осіб, які здійснюють державний нагляд і контроль.

Законом може бути встановлена відповідальність і за інші види порушень законодавства України в галузі генетично-інженерної діяльності.

Стаття 19. Основні вимоги до дозвільної системи у сфері здійснення господарської діяльності при поводженні з ГМО

Дозволи на ввезення продукції, отриманої з використанням ГМО, призначеної для науково-дослідних цілей; на транзитне переміщення незареєстрованих в Україні ГМО; на вивільнення ГМО у відкритій

системі надаються на безоплатній основі центральними органами виконавчої влади відповідно до їх повноважень, передбачених статтями 8 – 11² цього Закону, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

У видачі дозволу може бути відмовлено в разі отримання науково обґрунтованої інформації щодо їх небезпеки для здоров'я людини або навколишнього природного середовища при використанні за цільовим призначенням.

Термін розгляду документів для видачі дозволу не може перевищувати 45 днів з дня їх подачі, включаючи строки проведення відповідних експертиз.

Розмір тарифів на проведення експертиз, які є підставою для видачі зазначених документів, затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням відповідного центрального органу виконавчої влади.

Стаття 20. Доступ до інформації щодо поводження з ГМО

Інформація про поводження з ГМО є відкритою і загальнодоступною, крім інформації, віднесеної відповідно до закону до інформації з обмеженим доступом.

Інформація щодо потенційного впливу ГМО на здоров'я людини та навколишнє природне середовище не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом.

Стаття 21. Міжнародне співробітництво

Україна укладає міжнародні договори, бере участь у міжнародному обміні інформацією з метою подальшого розвитку і зміцнення міжнародного співробітництва в галузі біологічної та генетичної безпеки при здійсненні генетично–інженерної діяльності та поводженні з ГМО відповідно до чинного законодавства.

Стаття 22. Прикінцеві положення

Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Кабінету Міністрів України:

підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до законів України у зв'язку з прийняттям цього Закону;
привести свої нормативно–правові акти у відповідність із цим Законом;
забезпечити перегляд і скасування міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно–правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України

В. ЮЩЕНКО

м. Київ

31 травня 2007 року

№ 1103–V

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про Червону книгу України»

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, N 30, ст.201)

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами N 805–VI (805–17) від 25.12.2008, ВВР, 2009, N 19, ст.259 N 5072–VI (5072–17) від 05.07.2012, ВВР, 2013, N 28, ст.304 N 5456–VI (5456–17) від 16.10.2012, ВВР, 2013, N 46, ст.640 – зміни набирають чинності з 18.11.2012, крім положень, які стосуються передачі повноважень від територіальних органів центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласним, Київській, Севастопольській міським державним адміністраціям, органам виконавчої влади Автономної Республіки Крим, які набирають чинності з 18.05.2013 – див. пункт 1 розділу II Закону N 5456–VI від 16.10.2012 N 323–VIII (323–19) від 09.04.2015, ВВР, 2015, N 25, ст.195 N 1829–VIII (1829–19) від 07.02.2017, ВВР, 2017, N 11, ст.99 N 2059–VIII (2059–19) від 23.05.2017, ВВР, 2017, N 29, ст.315 }

{ У тексті Закону: слова "спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів" в усіх відмінках замінено словами "центральный орган виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища" у відповідному відмінку; слова "державні органи" в усіх відмінках замінено словами "органи державної влади" у відповідному відмінку згідно із Законом N 805–VI (805–17) від 25.12.2008 }

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Законодавство про Червону книгу України

Відносини, пов'язані з веденням Червоної книги України, охороною,

використанням та відтворенням рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, регулюються законами України "Про охорону навколишнього природного середовища" (1264–12), "Про тваринний світ" (2894–14), "Про рослинний світ" (591–14), "Про природно–заповідний фонд України" (2456–12), "Про захист тварин від жорстокого поводження" (3447–15), цим Законом та іншими нормативно–правовими актами.

{ Стаття 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 805–VI (805–17) від 25.12.2008 }

Стаття 2. Завдання законодавства про Червону книгу України

Завданням законодавства про Червону книгу України є регулювання суспільних відносин у сфері охорони, використання та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, з метою попередження зникнення таких видів із природи, забезпечення збереження їх генофонду.

Стаття 3. Поняття Червоної книги України

Червона книга України є офіційним державним документом, який містить перелік рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, а також узагальнені відомості про сучасний стан цих видів тваринного і рослинного світу та заходи щодо їх збереження і відтворення.

Червона книга України є основою для розроблення та реалізації програм (планів дій), спрямованих на охорону та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до неї.

Стаття 4. Об'єкти Червоної книги України

Об'єктами Червоної книги України є рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, види тваринного і рослинного світу, які постійно або

тимчасово перебувають (зростають) у природних чи штучно створених умовах у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони. { Частина перша статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5072–VI (5072–17) від 05.07.2012 }

До Червоної книги України (рослинний світ) включаються рослини, гриби, водорості та непатогенні мікроорганізми, що не належать до тваринного світу.

{ Статтю 4 доповнено частиною другою згідно із Законом N 5072–VI (5072–17) від 05.07.2012 }

Стаття 5. Об'єкти Червоної книги України як природні ресурси загальнодержавного значення

Об'єкти Червоної книги України належать до природних ресурсів загальнодержавного значення і підлягають особливій охороні на всій території України, у межах її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони.

У передбаченому законом порядку права власників об'єктів Червоної книги України можуть бути обмежені в інтересах охорони цих об'єктів, навколишнього природного середовища та захисту прав громадян.

Стаття 6. Право державної і комунальної власності на об'єкти Червоної книги України

Об'єкти Червоної книги України, які утримуються (зберігаються) підприємствами, установами та організаціями державної або комунальної форми власності, є об'єктами права відповідно державної або комунальної власності.

Стаття 7. Право приватної власності на об'єкти Червоної книги України

Об'єкти Червоної книги України, надані відповідно до закону з дозволу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, у приватну власність, розведені (отримані) у штучних умовах від законно набутих у приватну

власність об'єктів Червоної книги України, а також ввезені в Україну з–за кордону або набуті в Україні в осіб, які мають право приватної власності на ці об'єкти, є приватною власністю юридичних або фізичних осіб.

{ Частина перша статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456–VI (5456–17) від 16.10.2012 }

Законність набуття у приватну власність об'єктів Червоної книги України повинна бути підтверджена відповідними документами.

Розділ II

ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ УПРАВЛІННЯ, РЕГУЛЮВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ОХОРОНИ, ВИКОРИСТАННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ РІДКІСНИХ І ТАКИХ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД ЗАГРОЗОЮ ЗНИКНЕННЯ, ВИДІВ ТВАРИННОГО І РОСЛИННОГО СВІТУ, ЗАНЕСЕНИХ ДО ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ

Стаття 8. Державне управління, регулювання та контроль у сфері охорони, використання та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України

Державне управління, регулювання та контроль у сфері охорони, використання та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, здійснюють Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного

господарства, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, інші уповноважені на це органи виконавчої влади відповідно до їх повноважень.

{ Частина перша статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законами N 805–VI (805–17) від 25.12.2008, N 5456–VI (5456–17) від 16.10.2012 }

Органам місцевого самоврядування законами України можуть бути надані окремі повноваження органів виконавчої влади у сфері охорони, використання та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України.

Стаття 8–1. Державний нагляд (контроль) у сфері використання та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України

Державний нагляд (контроль) у сфері використання та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів.

{ Закон доповнено статтею 8–1 згідно із Законом N 5456–VI (5456–17) від 16.10.2012 }

Стаття 9. Повноваження органів державної влади що здійснюють управління, регулювання та контроль у сфері охорони, використання та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення,

видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України

Повноваження органів державної влади, що здійснюють управління, регулювання та контроль у сфері охорони, використання та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, визначаються законами України "Про охорону навколишнього природного середовища" (1264–12), "Про тваринний світ" (2894–14), "Про рослинний світ" (591–14), "Про природно–заповідний фонд України" (2456–12), "Про захист тварин від жорстокого поводження" (3447–15), цим та іншими законами.

{ Стаття 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 805–VI (805–17) від 25.12.2008 }

Розділ III

ОХОРОНА ТА ВІДТВОРЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ

Стаття 10. Охорона та відтворення об'єктів Червоної книги України

Охорона та відтворення об'єктів Червоної книги України – це комплекс організаційних, правових, економічних, наукових, інших заходів, спрямованих на забезпечення збереження, охорони та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу.

Стаття 11. Забезпечення охорони та відтворення об'єктів Червоної книги України

Охорона та відтворення об'єктів Червоної книги України забезпечуються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами, що є суб'єктами використання тваринного і рослинного світу, власниками об'єктів Червоної книги України, власниками та користувачами земельних ділянок, у межах яких перебувають рідкісні і такі, що

знаходяться під загрозою зникнення, види тваринного і рослинного світу, занесені до Червоної книги України.

{ Частина перша статті 11 в редакції Закону N 323–VIII (323–19) від 09.04.2015 }

Охорона об'єктів Червоної книги України забезпечується шляхом:

установлення особливого правового режиму охорони рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, заборони їх використання (добування та збирання) в господарських та військових цілях; *{ Абзац другий частини другої статті 11 в редакції Закону N 805–VI (805–17) від 25.12.2008; із змінами, внесеними згідно із Законом N 323–VIII (323–19) від 09.04.2015 }*

урахування вимог щодо їх охорони під час розроблення нормативно–правових актів;

систематичної роботи з виявлення місць їх перебування (зростання), проведення постійного спостереження (моніторингу) за станом їх популяцій;

пріоритетного створення заповідників, інших територій та об'єктів природно–заповідного фонду, а також екологічної мережі на територіях, де перебувають (зростають) об'єкти Червоної книги України, та на шляхах міграції рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного світу;

створення центрів та "банків" для збереження генофонду зазначених об'єктів;

розведення їх у спеціально створених умовах (зоологічних парках, розплідниках, ботанічних садах, дендрологічних парках тощо);

урахування спеціальних вимог щодо охорони об'єктів Червоної книги України під час розміщення продуктивних сил, вирішення питань відведення земельних ділянок, розроблення проектної та проектно–планувальної документації, здійснення оцінки впливу на довкілля. *{ Абзац восьмий частини другої статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2059–VIII (2059–19)*

від 23.05.2017 }

Відтворення об'єктів Червоної книги України забезпечується шляхом:

сприяння природному відновленню популяцій рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, інтродукції та реінтродукції таких видів у природні умови, де вони перебували (зростали);

утримання і розведення у штучно створених умовах.

Охорона та відтворення об'єктів Червоної книги України забезпечуються також шляхом:

здійснення необхідних наукових досліджень з метою розроблення наукових засад їх охорони та відтворення;

установлення підвищеної адміністративної, цивільної та кримінальної відповідальності за знищення чи пошкодження об'єктів Червоної книги України, заподіяння шкоди середовищу їх перебування (зростання);

проведення освітньої та виховної роботи серед населення;

здійснення інших заходів відповідно до законодавства.

Перебування (зростання) на певній території рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, є підставою для оголошення її об'єктом природно-заповідного фонду України загальнодержавного значення.

Для забезпечення вирішення транскордонних та інших проблем охорони і відтворення об'єктів Червоної книги України здійснюється міжнародне співробітництво в цій сфері шляхом укладання і виконання відповідних двосторонніх та багатосторонніх міжнародних договорів, організації біосферних заповідників, створення на територіях, суміжних з іншими державами, міждержавних заповідників, національних парків, заказників та інших територій і об'єктів природно-заповідного фонду, проведення спільних наукових досліджень, обміну їх результатами.

Види тваринного і рослинного світу, занесені до Червоного списку

Міжнародного союзу охорони природи та природних ресурсів і Європейського Червоного списку, які перебувають (зростають) у природних умовах у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, можуть заноситися до Червоної книги України або їм може надаватися інший особливий статус відповідно до законодавства.

Розділ IV

ВЕДЕННЯ ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ

Стаття 12. Державний облік рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, та відомості про них

Рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, види тваринного і рослинного світу, занесені до Червоної книги України, підлягають державному обліку в порядку (з2031–12), що визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

{ Частина перша статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456–VI (5456–17) від 16.10.2012 }

Про кожний рідкісний і такий, що перебуває під загрозою зникнення, вид тваринного і рослинного світу, занесений до Червоної книги України, зазначаються такі відомості: назва (українською та латинською мовами), місце у системі класифікації тваринного і рослинного світу, категорія, наукове значення, поширення та чисельність (у тому числі за межами України) і причини їх зміни, місця перебування (зростання), загальна характеристика, заходи з охорони, вимоги щодо режиму збереження популяцій, відомості про розмноження або розведення в спеціально створених умовах, джерела відповідної інформації тощо. Щодо кожного виду тваринного і рослинного світу, занесеного до Червоної книги України, складається картосхема поширення, а також виготовляються його фотографії (малюнки).

Форма подання відомостей в офіційному виданні Червоної книги України визначається Національною комісією з питань Червоної книги України.

Відповідні відомості про зміст Червоної книги України, стан занесених до неї видів тваринного і рослинного світу підлягають широкому оприлюдненню, в тому числі через засоби масової інформації, доведенню до відома підприємств, навчальних закладів, наукових, виховних та інших установ і організацій.

Не допускається оприлюднення відомостей про точне місце перебування (зростання) об'єктів Червоної книги України та інших відомостей про них, якщо це може призвести до погіршення умов охорони та відтворення цих об'єктів.

Кабінет Міністрів України забезпечує офіційне видання та розповсюдження Червоної книги України не рідше одного разу на 10 років.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища забезпечує оперативне доведення до відома заінтересованих органів державної влади, громадських організацій та громадян відомостей про зміни у переліку рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, вжиття відповідних заходів щодо збирання та узагальнення отриманої науковими та іншими установами, підприємствами, організаціями і громадянами інформації про поширення, чисельність, стан об'єктів Червоної книги України, а також про факти їх знищення, пошкодження, загибелі чи захворювання тощо.

{ Частина сьома статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456–VI (5456–17) від 16.10.2012 }

Стаття 13. Категорії видів тваринного і рослинного світу, що заносяться до Червоної книги України

Залежно від стану та ступеня загрози зникнення видів тваринного і рослинного світу, що заносяться до Червоної книги України, вони поділяються на такі категорії:

зниклі – види, про які після неодноразових пошуків, проведених у типових місцевостях або в інших відомих та можливих місцях поширення, відсутня будь-яка інформація про наявність їх у природі чи спеціально створених умовах;

зниклі в природі – види, які зникли в природі, але збереглися у спеціально створених умовах;

зникаючі – види, які перебувають під загрозою зникнення у природних умовах і збереження яких є малоймовірним, якщо триватиме дія факторів, що негативно впливають на стан їх популяцій;

вразливі – види, які у найближчому майбутньому можуть бути віднесені до категорії зникаючих, якщо триватиме дія факторів, що негативно впливають на стан їх популяцій;

рідкісні – види, популяції яких невеликі і на даний час не належать до категорії зникаючих чи вразливих, хоча їм і загрожує небезпека;

неоцінені – види, про які відомо, що вони можуть належати до категорії зникаючих, вразливих чи рідкісних, але ще не віднесені до неї;

недостатньо відомі – види, які не можна віднести до жодної із зазначених категорій через відсутність необхідної повної і достовірної інформації.

Національною комісією з питань Червоної книги України можуть бути внесені пропозиції про встановлення й інших категорій видів тваринного і рослинного світу, що заносяться до Червоної книги України.

Стаття 14. Визначення видів тваринного і рослинного світу для занесення до Червоної книги України

Підставою для занесення видів тваринного і рослинного світу до Червоної книги України є наявність достовірних даних про чисельність популяцій та їх динаміку, поширення і зміни умов існування, що підтверджують необхідність вжиття особливих термінових заходів для їх збереження та охорони.

До Червоної книги України в першу чергу заносяться реліктові та

ендемичні види, види, що знаходяться на межі ареалу, види, що мають особливу наукову цінність, а також види, поширення яких швидко зменшується внаслідок господарської діяльності людини.

Пропозиції про занесення до Червоної книги України видів тваринного або рослинного світу можуть вносити відповідні науково–дослідні установи, державні і громадські організації, окремі фахівці, вчені. Ці пропозиції мають містити наукове обґрунтування необхідності занесення виду тваринного чи рослинного світу до Червоної книги України, відомості про його поширення, заходи, необхідні для збереження та відтворення у природних чи штучно створених умовах.

Аналіз та узагальнення пропозицій щодо занесення видів тваринного і рослинного світу до Червоної книги України здійснюються Національною комісією з питань Червоної книги України.

Рішення про занесення видів тваринного і рослинного світу до Червоної книги України приймається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, за поданням Національної комісії з питань Червоної книги України.

{ Частина п'ята статті 14 в редакції Закону N 5456–VI (5456–17) від 16.10.2012 }

Стаття 15. Організація ведення Червоної книги України

Ведення Червоної книги України здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

{ Частина перша статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456–VI (5456–17) від 16.10.2012 }

Методичне забезпечення ведення Червоної книги України здійснюється на основі використання відомостей, які містяться в кадастрах тваринного і рослинного світу, природно–заповідного фонду, літописах природи

заповідників та національних природних парків, а також в інших науково-технічних інформаційних матеріалах.

Наукове забезпечення ведення Червоної книги України, підготовку пропозицій про занесення до Червоної книги України та про виключення з неї рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, організацію наукових досліджень, розроблення заходів щодо збереження і охорони таких видів та контроль за їх виконанням, координацію відповідної діяльності органів державної влади та громадських організацій здійснює Національна комісія з питань Червоної книги України, яка створюється Національною академією наук України.

{ Частина третя статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456–VI (5456–17) від 16.10.2012 }

До складу Національної комісії з питань Червоної книги України включаються провідні вчені Національної академії наук України, інших наукових установ, фахівці центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства, інших органів виконавчої влади відповідно до їх повноважень і громадських організацій, статутами яких передбачена діяльність в охороні видів тваринного та/або рослинного світу.

{ Частина четверта статті 15 в редакції Закону N 805–VI (805–17) від 25.12.2008; із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456–VI (5456–17) від 16.10.2012 }

Персональний склад Національної комісії з питань Червоної книги України та Положення про неї затверджуються Національною академією наук України.

{ Частина п'ята статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456–VI (5456–17) від 16.10.2012 }

Матеріально–технічне забезпечення діяльності Національної комісії з питань Червоної книги України здійснюється Національною академією наук України.

{ Частина шоста статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456–VI (5456–17) від 16.10.2012 }

Стаття 16. Виключення видів тваринного і рослинного світу з Червоної книги України

Види тваринного і рослинного світу, занесені до Червоної книги України, які внаслідок вжитих природоохоронних заходів на підставі результатів наукових досліджень визнані такими, що знаходяться поза загрозою зникнення, підлягають виключенню з Червоної книги України. Пропозиції про їх виключення з Червоної книги України розглядаються в тому ж порядку, що і при занесенні видів тваринного і рослинного світу до Червоної книги України.

Стаття 17. Фінансування ведення Червоної книги України та заходів щодо збереження, охорони та відтворення видів тваринного і рослинного світу, занесених до неї

Ведення Червоної книги України фінансується за рахунок коштів Державного бюджету України.

Заходи щодо збереження, охорони та відтворення видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, фінансуються за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів та інших коштів відповідно до статті 42 Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" (1264–12).

Розділ V

УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ

Стаття 18. Основні вимоги щодо використання об'єктів Червоної книги України

Основні вимоги щодо використання об'єктів Червоної книги України встановлюються цим Законом, законами України "Про охорону навколишнього природного середовища" (1264–12), "Про тваринний світ" (2894–14), "Про рослинний світ" (591–14), "Про природно–заповідний фонд України" (2456–12), "Про захист тварин від жорстокого поводження" (3447–15), іншими нормативно–правовими актами.

{ Стаття 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 805–VI (805–17) від 25.12.2008 }

Стаття 19. Умови спеціального використання об'єктів Червоної книги України

Спеціальне використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України здійснюється у виняткових випадках лише у наукових і селекційних цілях, у тому числі для розмноження, розселення і розведення у штучно створених умовах, а також для відтворення популяцій за дозволом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, на підставі рішень Національної комісії з питань Червоної книги України, прийнятих відповідно до її повноважень.

{ Частина перша статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456–VI (5456–17) від 16.10.2012 }

Спеціальне використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України з метою отримання прибутку забороняється. { Статтю 15 доповнено частиною згідно із Законом N 805–VI (805–17) від 25.12.2008 }

Порядок видачі та форма дозволів на спеціальне використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

{ Частина третя статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5456–VI (5456–17) від 16.10.2012 }

Розділ VI

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ОХОРОНИ, ВИКОРИСТАННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ РІДКІСНИХ І ТАКИХ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД ЗАГРОЗОЮ ЗНИКНЕННЯ, ВИДІВ ТВАРИННОГО І РОСЛИННОГО СВІТУ, ЗАНЕСЕНИХ ДО ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ

Стаття 20. Відповідальність за порушення законодавства у сфері охорони, використання та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України

Відповідальність за порушення законодавства у сфері охорони, використання та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, несуть особи, винні у:

погіршенні, знищенні середовища перебування (зростання) видів тваринного та рослинного світу, занесених до Червоної книги України; { Абзац другий частини першої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1829–VIII (1829–19) від 07.02.2017 }

незаконному, в тому числі з порушенням вимог виданих дозволів, використанні об'єктів Червоної книги України або їх знищенні;

порушенні умов утримання видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, в ботанічних садах, дендрологічних та зоологічних парках, інших штучно створених умовах, що призвело до їх загибелі, каліцтва (пошкодження);

невиконанні законних вимог посадових осіб органів державної влади, що

здійснюють управління, регулювання та контроль у сфері охорони, використання та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України;

вчиненні інших дій, що завдали шкоди тваринам і рослинам, види яких занесені до Червоної книги України.

За порушення законодавства у сфері охорони, використання та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, особи притягаються до відповідальності згідно з законом.

Шкода, завдана незаконним добуванням, знищенням або пошкодженням видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, погіршенням середовища їх перебування (зростання), відшкодовується відповідно до закону.

Розмір компенсації за незаконне добування, знищення або пошкодження видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, а також за знищення чи погіршення середовища їх перебування (зростання) (1030–2012–п) та методика її розрахунку встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Розділ VII

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ОХОРОНИ, ВИКОРИСТАННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ РІДКІСНИХ І ТАКИХ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД ЗАГРОЗОЮ ЗНИКНЕННЯ, ВИДІВ ТВАРИННОГО І РОСЛИННОГО СВІТУ, ЗАНЕСЕНИХ ДО ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ

Стаття 21. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлені інші правила, ніж ті, що містяться у цьому Законі, то застосовуються правила міжнародного договору.

Україна бере участь у міжнародному співробітництві з питань охорони, використання та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу.

Розділ VIII

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:

підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно–правові акти у відповідність із цим Законом;

відповідно до компетенції забезпечити прийняття нормативно–правових актів, передбачених цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади нормативно–правових актів, що суперечать цьому Закону.

3. Визнати такою, що втратила чинність, Постанову Верховної Ради України від 29 жовтня 1992 року N 2750–ХІІ (2750–12) "Про Червону книгу України" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 52, ст. 686).

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ, 7 лютого 2002 року

N 3055–III

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про природно–заповідний фонд України»

Цей Закон визначає правові основи організації, охорони, ефективного використання природно–заповідного фонду України, відтворення його природних комплексів та об'єктів.

Природно–заповідний фонд становлять ділянки суші і водного простору, природні комплекси та об'єкти яких мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність і виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу та забезпечення фонового моніторингу навколишнього природного середовища.

У зв'язку з цим законодавством України природно–заповідний фонд охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення і використання. Україна розглядає цей фонд як складову частину світової системи природних територій та об'єктів, що перебувають під особливою охороною.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Завдання законодавства України про природно–заповідний фонд України

Завданням законодавства України про природно–заповідний фонд України є регулювання суспільних відносин щодо організації, охорони і використання територій та об'єктів природно–заповідного фонду, відтворення їх природних комплексів, управління у цій галузі.

Стаття 2. Законодавство України про природно–заповідний фонд

Відносини в галузі охорони і використання територій та об'єктів природно–заповідного фонду, відтворення його природних комплексів

регулюються Законом України "Про охорону навколишнього природного середовища", цим Законом та іншими актами законодавства України.

Стаття 3. Класифікація територій та об'єктів природно–заповідного фонду України

До природно–заповідного фонду України належать:

природні території та об'єкти – природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища;

штучно створені об'єкти – ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки, пам'ятки природи, парки–пам'ятки садово–паркового мистецтва.

Заказники, пам'ятки природи, ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки та парки–пам'ятки садово–паркового мистецтва залежно від їх екологічної і наукової, історико–культурної цінності можуть бути загальнодержавного або місцевого значення.

Залежно від походження, інших особливостей природних комплексів та об'єктів, що оголошуються заказниками чи пам'ятками природи, мети і необхідного режиму охорони:

заказники поділяються на ландшафтні, лісові, ботанічні, загальнозоологічні, орнітологічні, ентомологічні, іхтіологічні, гідрологічні, загальногеологічні, палеонтологічні та карстово–спелеологічні;

пам'ятки природи поділяються на комплексні, пралісові, ботанічні, зоологічні, гідрологічні та геологічні. Пам'ятки природи можуть розташовуватися на території інших об'єктів природно–заповідного фонду.

Законодавством Автономної Республіки Крим може бути встановлено додаткові категорії територій та об'єктів природно–заповідного фонду.

Стаття 4. Форми власності на території та об'єкти природно–заповідного фонду

Території природних заповідників, заповідні зони біосферних заповідників, землі та інші природні ресурси, надані національним природним паркам, є власністю Українського народу.

Регіональні ландшафтні парки, зони – буферна, антропогенних ландшафтів, регульованого заповідного режиму біосферних заповідників, землі та інші природні ресурси, включені до складу, але не надані національним природним паркам, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища, ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки та парки–пам'ятки садово–паркового мистецтва можуть перебувати як у власності Українського народу, так і в інших формах власності, передбачених законодавством України.

Ботанічні сади, дендрологічні парки та зоологічні парки, створені до прийняття цього Закону, не підлягають приватизації.

У разі зміни форм власності на землю, на якій знаходяться заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища, парки–пам'ятки садово–паркового мистецтва, землевласники зобов'язані забезпечувати режим їх охорони і збереження з відповідною перереєстрацією охоронного зобов'язання.

Стаття 5. Правові засади функціонування територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Завдання, науковий профіль, характер функціонування і режим територій та об'єктів природно–заповідного фонду визначаються у положеннях про них, які розробляються відповідно до цього Закону, і затверджуються:

центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища – щодо територій та об'єктів природно–заповідного фонду загальнодержавного значення;

обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища – щодо територій та об'єктів природно–заповідного фонду місцевого значення.

Завдання, особливості природоохоронного режиму пам'яток природи та заповідних урочищ визначаються на основі цього Закону безпосередньо в їх первинних облікових документах.

Завдання, особливий природоохоронний режим територій та об'єктів природно–заповідного фонду, які створюються на територіях зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, визначаються у положеннях про них, що затверджуються відповідно до Закону України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи".

Природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки загальнодержавного значення, а також регіональні ландшафтні парки є юридичними особами.

Ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки місцевого значення та парки–пам'ятки садово–паркового мистецтва відповідно до законодавства України можуть бути визнані юридичними особами.

Стаття 6. Охорона територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську, а також історико–культурну цінність

Території та об'єкти, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську, а також історико–культурну цінність, підлягають комплексній охороні, порядок здійснення якої визначається положенням щодо кожної з таких територій чи об'єктів, яке відповідно до цього Закону та законодавства України про охорону пам'яток історії та культури затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері культури.

Стаття 7. Землі природно–заповідного фонду

Землі природно–заповідного фонду – це ділянки суші і водного простору з природними комплексами та об'єктами, що мають особливу природоохоронну, екологічну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність, яким відповідно до закону надано статус територій та об'єктів природно–заповідного фонду.

Землі природно–заповідного фонду України, а також землі територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську цінність і є відповідно до статті 6 цього Закону об'єктами комплексної охорони, належать до земель природно–заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико–культурного призначення.

На землях природно–заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико–культурного призначення забороняється будь–яка діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних та історико–культурних комплексів та об'єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням. На землях територій та об'єктів природно–заповідного фонду, які створюються в зоні відчуження та зоні безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, забороняється будь–яка діяльність, що не забезпечує режим радіаційної безпеки.

Межі територій та об'єктів природно–заповідного фонду встановлюються в натурі відповідно до законодавства. До встановлення меж територій та об'єктів природно–заповідного фонду в натурі їх межі визначаються відповідно до проектів створення територій та об'єктів природно–заповідного фонду.

На використання земельної ділянки або її частини в межах природно–заповідного фонду може бути встановлено обмеження (обтяження) в обсязі, передбаченому законом або договором. Обмеження (обтяження) підлягає державній реєстрації і діє протягом строку, встановленого законом або договором.

Завдані внаслідок обмеження (обтяження) у землекористуванні втрати відшкодовуються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 8. Основні засоби збереження територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Збереження територій та об'єктів природно–заповідного фонду забезпечується шляхом:

встановлення заповідного режиму;

організації систематичних спостережень за станом заповідних природних комплексів та об'єктів;

проведення комплексних досліджень з метою розробки наукових основ їх збереження та ефективного використання;

додержання вимог щодо охорони територій та об'єктів природно–заповідного фонду під час здійснення господарської, управлінської та іншої діяльності, розробки проектної і проектно–планувальної документації, землевпорядкування, лісовпорядкування, здійснення оцінки впливу на довкілля;

запровадження економічних важелів стимулювання їх охорони;

здійснення державного та громадського контролю за додержанням режиму їх охорони та використання;

встановлення підвищеної відповідальності за порушення режиму їх охорони та використання, а також за знищення та пошкодження заповідних природних комплексів та об'єктів;

проведення широкого міжнародного співробітництва у цій сфері;

проведення інших заходів з метою збереження територій та об'єктів природно–заповідного фонду.

Стаття 9. Види використання територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Території та об'єкти природно–заповідного фонду з додержанням вимог, встановлених цим Законом та іншими актами законодавства України, можуть використовуватися:

- у природоохоронних цілях;
- у науково–дослідних цілях;
- в оздоровчих та інших рекреаційних цілях;
- в освітньо–виховних цілях;
- для потреб моніторингу навколишнього природного середовища.

Встановлені частиною першою цієї статті основні види використання, а також заготівля деревини, лікарських та інших цінних рослин, їх плодів, сіна, випасання худоби, мисливство, рибальство та інші види використання можуть здійснюватися лише за умови, що така діяльність не суперечить цільовому призначенню територій та об'єктів природно–заповідного фонду, встановленим вимогам щодо охорони, відтворення та використання їх природних комплексів та окремих об'єктів.

Стаття 9¹. Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно–заповідного фонду здійснюється в межах ліміту та на підставі дозволу на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно–заповідного фонду.

Перелік встановлених цим Законом видів використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно–заповідного фонду і порядок їх використання визначаються режимом територій та об'єктів природно–заповідного фонду.

Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно–заповідного фонду загальнодержавного значення здійснюється в межах ліміту на використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно–заповідного фонду, затвердженого

центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, а також на підставі дозволів.

Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно–заповідного фонду загальнодержавного значення здійснюється на підставі дозволів, що видаються органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями.

Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно–заповідного фонду місцевого значення здійснюється в межах ліміту на використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно–заповідного фонду, затвердженого органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а також на підставі дозволів.

Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно–заповідного фонду місцевого значення (крім корисних копалин) здійснюється на підставі дозволів, що видаються місцевими радами за погодженням з органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями.

Порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів і встановлення лімітів на використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно–заповідного фонду загальнодержавного значення визначається Кабінетом Міністрів України. Видача дозволів на спеціальне використання природних ресурсів здійснюється на безоплатній основі.

Видача дозволів здійснюється на підставі клопотання (заявки) природокористувача, погодженого із власником або постійним користувачем земельної ділянки та заінтересованими органами.

Дозвіл на спеціальне використання природних ресурсів може бути анульований органом, що його видав, у разі: різкого погіршення стану навколишнього природного середовища внаслідок природокористування, ліквідації підприємства, установи або організації, яка отримала дозвіл; порушення умов природокористування та режиму території природно-заповідного фонду; втрати чи пошкодження дозволу, що не дає можливості визначити зміст дозволу.

Здійснення господарської та іншої діяльності за декларативним принципом заборонено.

Дозвіл видається після затвердження лімітів протягом місяця з моменту подання клопотання. Підставами для відмови у видачі дозволу є відсутність затвердженого в установленому порядку ліміту, порушення умов природокористування та режиму території природно-заповідного фонду.

Рішення про відмову у видачі дозволу може бути оскаржено до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, або до суду.

Прийняття рішення про відмову у видачі дозволу на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється у місячний строк.

Заява про оскарження рішення про відмову у видачі дозволу подається до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, протягом строку, що не перевищує десять днів з дня одержання відповідного рішення. Заява розглядається у десятиденний строк. Про результати розгляду заявник повідомляється у письмовій формі.

Проведення рубок формування і оздоровлення лісів, інших видів рубок здійснюється в межах затверджених планів та на підставі рішень науково–технічних рад установ природно–заповідного фонду згідно з лімітом на використання природних ресурсів на підставі дозволів.

Стаття 10. Права громадян з питань охорони та використання територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Громадяни України з питань охорони та використання територій та об'єктів природно–заповідного фонду мають право на:

участь в обговоренні проектів законодавчих актів з питань розвитку заповідної справи, формування природно–заповідного фонду;

участь у розробці та реалізації заходів щодо їх охорони та ефективного використання, запобігання негативного впливу на них господарської діяльності;

внесення пропозицій про включення до складу природно–заповідного фонду найбільш цінних природних територій та об'єктів;

ознайомлення з територіями та об'єктами природно–заповідного фонду, здійснення інших видів користувань з дотриманням встановлених вимог щодо заповідного режиму;

участь у здійсненні громадського контролю за охороною заповідних територій та об'єктів, внесення пропозицій про притягнення до відповідальності винних у порушенні вимог охорони територій та об'єктів природно–заповідного фонду.

Законодавством України можуть бути визначені й інші права громадян з питань охорони та використання територій та об'єктів природно–заповідного фонду.

Розділ II

УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ОРГАНІЗАЦІЇ, ОХОРОНИ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНО–ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 11. Уповноважені органи державного управління в галузі організації, охорони та використання природно–заповідного фонду

Уповноваженими органами державного управління в галузі організації, охорони та використання природно–заповідного фонду є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації.

Для забезпечення державного управління територіями та об'єктами природно–заповідного фонду можуть утворюватися спеціальні підрозділи центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Стаття 12. Управління територіями та об'єктами природно–заповідного фонду

Управління природними заповідниками, біосферними заповідниками, національними природними парками, ботанічними садами, дендрологічними та зоологічними парками загальнодержавного значення, а також регіональними ландшафтними парками здійснюється їх спеціальними адміністраціями. Спеціальні адміністрації очолюють керівники, які мають екологічну, біологічну або географічну освіту та які призначаються за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, а на території Автономної Республіки Крим – також з Головою Ради міністрів Автономної Республіки Крим.

Спеціальні адміністрації можуть створюватися також для управління ботанічними садами, дендрологічними парками, зоологічними парками місцевого значення та парками–пам'ятками садово–паркового мистецтва за рішенням органів, у віданні яких вони перебувають.

До складу спеціальної адміністрації по управлінню територіями та об'єктами природно–заповідного фонду входять відповідні наукові підрозділи, служби охорони, екологічної освіти, господарського та іншого обслуговування.

Спеціальні адміністрації здійснюють управління територіями та об'єктами природно–заповідного фонду відповідно до положень про території та об'єкти природно–заповідного фонду і проектів організації територій та об'єктів природно–заповідного фонду.

Управління територіями та об'єктами природно–заповідного фонду, для яких не створюються спеціальні адміністрації, здійснюється підприємствами, установами та організаціями, у віданні яких перебувають ці території та об'єкти.

Стаття 13. Участь об'єднань громадян в управлінні територіями та об'єктами природно–заповідного фонду

Об'єднання громадян, статутами яких передбачена діяльність у галузі охорони навколишнього природного середовища, мають право на участь в управлінні територіями та об'єктами природно–заповідного фонду шляхом:

внесення пропозицій щодо організації нових територій та об'єктів природно–заповідного фонду, забезпечення їх охорони, ефективного використання і відтворення природних комплексів та об'єктів;

сприяння державним органам в їх діяльності у цій сфері;

участі у встановленому порядку у здійсненні оцінки впливу на довкілля об'єктів, що негативно впливають чи можуть негативно вплинути на стан територій та об'єктів природно–заповідного фонду;

участі у контролі за додержанням режиму таких територій та об'єктів;

здійснення відповідно до законодавства України інших заходів, передбачених їх статутами.

Розділ III

РЕЖИМ ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО–ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 14. Визначення режиму територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Режим територій та об'єктів природно–заповідного фонду – це сукупність науково–обґрунтованих екологічних вимог, норм і правил, які визначають правовий статус, призначення цих територій та об'єктів, характер допустимої діяльності в них, порядок охорони, використання і відтворення їх природних комплексів.

Режим територій та об'єктів природно–заповідного фонду визначається відповідно до цього Закону з урахуванням їх класифікації та цільового призначення.

З метою визначення та обґрунтування заходів щодо провадження відповідно до законодавства та вимог міжнародних договорів природоохоронної, науково–дослідної, рекреаційної, господарської діяльності, охорони, відтворення та використання природних комплексів та об'єктів, які передбачається здійснити протягом п'яти років, а також стратегії розвитку об'єкта природно–заповідного фонду на десять років розробляється проект організації території об'єкта природно–заповідного фонду.

ГЛАВА 1. ПРИРОДНІ ЗАПОВІДНИКИ

Стаття 15. Статус та завдання природних заповідників

Природні заповідники – природоохоронні, науково–дослідні установи загальнодержавного значення, що створюються з метою збереження в природному стані типових або унікальних для даної ландшафтної зони природних комплексів з усією сукупністю їх компонентів, підтримання природних спонтанних процесів і явищ, вивчення природних процесів і явищ, що відбуваються в них, розробки наукових засад охорони навколишнього природного середовища, ефективного використання природних ресурсів та екологічної безпеки.

Ділянки землі та водного простору з усіма природними ресурсами повністю вилучаються з господарського використання і надаються

заповідникам у порядку, встановленому цим Законом та іншими актами законодавства України.

Основними завданнями природних заповідників є збереження природних комплексів та об'єктів на їх території, проведення наукових досліджень і спостережень за станом навколишнього природного середовища, розробка на їх основі природоохоронних рекомендацій, поширення екологічних знань, сприяння у підготовці наукових кадрів і спеціалістів у галузі охорони навколишнього природного середовища та заповідної справи.

На природні заповідники покладається також координація і проведення наукових досліджень на територіях заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ у регіоні.

Стаття 16. Вимоги щодо охорони природних комплексів та об'єктів природних заповідників

На території природних заповідників забороняється будь-яка господарська та інша діяльність, що суперечить цільовому призначенню заповідника, порушує природний розвиток процесів та явищ або створює загрозу шкідливого впливу на його природні комплекси та об'єкти, а саме:

будівництво споруд, шляхів, лінійних та інших об'єктів транспорту і зв'язку, не пов'язаних з діяльністю природних заповідників, розведення вогнищ, влаштування місць відпочинку населення, стоянка транспорту, а також проїзд і прохід сторонніх осіб, прогін свійських тварин, пересування механічних транспортних засобів, за винятком шляхів загального користування, лісосплав, проліт літаків та вертольотів нижче 2000 метрів над землею, подолання літаками звукового бар'єру над територією заповідника та інші види штучного шумового впливу, що перевищують установлені нормативи;

геологорозвідувальні роботи, розробка корисних копалин, порушення ґрунтового покриву та гідрологічного і гідрохімічного режимів, руйнування геологічних відслонень, застосування хімічних засобів, усі види лісокористування, а також заготівля кормових трав, лікарських та інших

рослин, квітів, насіння, очерету, випасання худоби, вилов і знищення диких тварин, порушення умов їх оселення, гніздування, інші види користування рослинним і тваринним світом, що призводять до порушення природних комплексів;

мисливство, рибальство, лісокультурні роботи, рубка дуплястих дерев, всі види екскурсій, крім пішохідних, біотехнічні заходи, сінокосіння механізованими засобами, туризм, інтродукція нових видів тварин і рослин, проведення заходів з метою збільшення чисельності окремих видів тварин понад допустиму науково обґрунтовану ємність угідь, збирання колекційних та інших матеріалів, крім матеріалів, необхідних для виконання наукових досліджень.

Для збереження і відтворення корінних природних комплексів, проведення науково–дослідних робіт та виконання інших завдань у природному заповіднику відповідно до проекту організації його території та охорони природних комплексів допускається:

виконання відновлювальних робіт на землях з порушеними корінними природними комплексами, а також здійснення заходів щодо запобігання змінам природних комплексів заповідника внаслідок антропогенного впливу – відновлення гідрологічного режиму, збереження та відновлення рослинних угруповань, що історично склалися, видів рослин і тварин, які зникають, тощо;

здійснення протипожежних заходів та вибіркового діагностичного відстрілу диких тварин для ветеринарно–санітарної експертизи, що не порушують режиму заповідника; спорудження у встановленому порядку будівель та інших об'єктів, необхідних для виконання поставлених перед заповідником завдань; збір колекційних та інших матеріалів, виконання робіт, передбачених планами довгострокових стаціонарних наукових досліджень, проведення екологічної освітньо–виховної роботи.

Проектом організації території природного заповідника та охорони його природних комплексів може бути передбачено виділення земельних ділянок

для задоволення господарських потреб заповідника та його працівників у сінокосах, випасах, городах та паливі відповідно до встановлених нормативів.

Проекти організації території природних заповідників та охорони їх природних комплексів розробляються спеціалізованими проектними організаціями і затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

В разі термінової необхідності за рішенням науково–технічної ради природного заповідника на території природного заповідника можуть проводитися заходи, спрямовані на охорону природних комплексів, ліквідацію наслідків аварій, стихійного лиха, не передбачені Проектом організації території природного заповідника та охорони його природних комплексів.

Для ліквідації наслідків аварій та стихійного лиха, в результаті яких виникає пряма загроза життю людей чи знищення заповідних природних комплексів, особливо термінові заходи здійснюються за рішенням дирекції природного заповідника.

ГЛАВА 2. БІОСФЕРНІ ЗАПОВІДНИКИ

Стаття 17. Статус і завдання біосферних заповідників

Біосферні заповідники є природоохоронними, науково–дослідними установами загальнодержавного значення, що утворюються з метою збереження у природному стані найбільш типових природних комплексів біосфери, здійснення фонового екологічного моніторингу, вивчення навколишнього природного середовища, його змін під дією антропогенних факторів.

Біосферні заповідники включаються в установленому порядку до Всесвітньої мережі біосферних резерватів у рамках програми ЮНЕСКО "Людина і біосфера" та набувають міжнародного статусу.

Стаття 18. Структура території та особливості управління біосферними заповідниками

Для біосферних заповідників установлюється диференційований режим охорони, відтворення та використання природних комплексів згідно з функціональним зонуванням:

заповідна зона – включає території, призначені для збереження і відновлення найбільш цінних природних та мінімально порушених антропогенними факторами природних комплексів, генофонду рослинного і тваринного світу; її режим визначається відповідно до вимог, встановлених для природних заповідників;

буферна зона – включає території, виділені з метою запобігання негативного впливу на заповідну зону господарської діяльності на прилеглих територіях; її режим визначається відповідно до вимог, встановлених для охоронних зон природних заповідників;

зона антропогенних ландшафтів – включає території традиційного землекористування, лісокористування, водокористування, місць поселення, рекреації та інших видів господарської діяльності; в ній забороняється мисливство.

У межах території біосферних заповідників можуть виділятися зони регульованого заповідного режиму, до складу яких включаються регіональні ландшафтні парки, заказники, заповідні урочища з додержанням вимог щодо їх охорони, встановлених цим Законом.

Зонування території біосферних заповідників проводиться відповідно до проекту організації території біосферного заповідника та охорони його природних комплексів.

У проекті організації території біосферного заповідника та охорони його природних комплексів визначаються та обґрунтовуються заходи щодо провадження природоохоронної, науково–дослідної, рекреаційної, господарської діяльності відповідно до законодавства і міжнародних договорів.

Проекти організації території біосферних заповідників та охорони їх природних комплексів розробляються спеціалізованими проектними

організаціями і затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Забороняється проведення рубок головного користування та всіх видів поступових та суцільних рубок, вирубування дуплястих дерев, а також добування піску та гравію в річках та інших водоймах у заповідній зоні біосферних заповідників.

Стаття 19. Особливості діяльності біосферних заповідників

Наукові дослідження, спостереження за станом навколишнього природного середовища та інша діяльність біосферних заповідників здійснюються з урахуванням міжнародних програм.

ГЛАВА 3. НАЦІОНАЛЬНІ ПРИРОДНІ ПАРКИ

Стаття 20. Статус і завдання національних природних парків

Національні природні парки є природоохоронними, рекреаційними, культурно–освітніми, науково–дослідними установами загальнодержавного значення, що створюються з метою збереження, відтворення і ефективного використання природних комплексів та об'єктів, які мають особливу природоохоронну, оздоровчу, історико–культурну, наукову, освітню та естетичну цінність.

Ділянки землі та водного простору з усіма природними ресурсами та об'єктами вилучаються з господарського використання і надаються національним природним паркам у порядку, встановленому цим Законом та іншими актами законодавства України.

До складу територій національних природних парків можуть включатися ділянки землі та водного простору інших землевласників та землекористувачів.

На національні природні парки покладається виконання таких основних завдань:

збереження цінних природних та історико–культурних комплексів і об'єктів;

створення умов для організованого туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму охорони заповідних природних комплексів та об'єктів;

проведення наукових досліджень природних комплексів та їх змін в умовах рекреаційного використання, розробка наукових рекомендацій з питань охорони навколишнього природного середовища та ефективного використання природних ресурсів;

проведення екологічної освітньо–виховної роботи.

Стаття 21. Структура території та вимоги щодо охорони природних комплексів та об'єктів національних природних парків

На території національних природних парків з урахуванням природоохоронної, оздоровчої, наукової, рекреаційної, історико–культурної та інших цінностей природних комплексів та об'єктів, їх особливостей встановлюється диференційований режим щодо їх охорони, відтворення та використання згідно з функціональним зонуванням:

заповідна зона – призначена для охорони та відновлення найбільш цінних природних комплексів, режим якої визначається відповідно до вимог, встановлених для природних заповідників;

зона регульованої рекреації – в її межах проводяться короткостроковий відпочинок та оздоровлення населення, огляд особливо мальовничих і пам'ятних місць; у цій зоні дозволяється влаштування та відповідне обладнання туристських маршрутів і екологічних стежок; тут забороняються рубки лісу головного користування, промислове рибальство, мисливство, інша діяльність, яка може негативно вплинути на стан природних комплексів та об'єктів заповідної зони;

зона стаціонарної рекреації – призначена для розміщення готелів, мотелів, кемпінгів, інших об'єктів обслуговування відвідувачів парку; тут забороняється будь–яка господарська діяльність, що не пов'язана з цільовим

призначенням цієї функціональної зони або може шкідливо вплинути на стан природних комплексів та об'єктів заповідної зони і зони регульованої рекреації;

господарська зона – у її межах проводиться господарська діяльність, спрямована на виконання покладених на парк завдань, знаходяться населені пункти, об'єкти комунального призначення парку, а також землі інших землевласників та землекористувачів, включені до складу парку, на яких господарська та інша діяльність здійснюється з додержанням вимог та обмежень, встановлених для зон антропогенних ландшафтів біосферних заповідників.

На території зони регульованої рекреації, стаціонарної рекреації та господарської зони забороняється будь-яка діяльність, яка призводить або може призвести до погіршення стану навколишнього природного середовища та зниження рекреаційної цінності території національного природного парку.

Зонування території національного природного парку, рекреаційна та інша діяльність на його території провадяться відповідно до Положення про національний природний парк та Проекту організації території національного природного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів і об'єктів, що затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Забороняється проведення рубок головного користування та всіх видів поступових та суцільних рубок, вирубування дуплястих дерев, а також добування піску та гравію в річках та інших водоймах у заповідній зоні національних природних парків.

Стаття 22. Рекреаційна діяльність на території національних природних парків

Рекреаційна діяльність на території національних природних парків організовується спеціальними підрозділами адміністрації парків, а також

іншими підприємствами, установами та організаціями на підставі угод з адміністрацією парку.

ГЛАВА 4. РЕГІОНАЛЬНІ ЛАНДШАФТНІ ПАРКИ

Стаття 23. Статус і завдання регіональних ландшафтних парків

Регіональні ландшафтні парки є природоохоронними рекреаційними установами місцевого чи регіонального значення, що створюються з метою збереження в природному стані типових або унікальних природних комплексів та об'єктів, а також забезпечення умов для організованого відпочинку населення.

Регіональні ландшафтні парки організовуються з вилученням або без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів.

В разі необхідності вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів для потреб регіональних ландшафтних парків провадиться в порядку, встановленому законодавством України.

На регіональні ландшафтні парки покладається виконання таких завдань:

збереження цінних природних та історико–культурних комплексів та об'єктів;

створення умов для ефективного туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму охорони заповідних природних комплексів і об'єктів;

сприяння екологічній освітньо–виховній роботі.

Стаття 24. Структура території та вимоги щодо охорони природних комплексів та об'єктів регіональних ландшафтних парків

На території регіональних ландшафтних парків з урахуванням природоохоронної, оздоровчої, наукової, рекреаційної, історико–культурної та інших цінностей природних комплексів та об'єктів, їх особливостей проводиться зонування з урахуванням вимог, встановлених для територій національних природних парків.

Проект організації території регіонального ландшафтного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об'єктів і порядок його реалізації затверджуються державним органом, який прийняв рішення про організацію парку.

ГЛАВА 5. ЗАКАЗНИКИ

Стаття 25. Статус і завдання заказників

Заказниками оголошуються природні території (акваторії) з метою збереження і відтворення природних комплексів чи їх окремих компонентів.

Оголошення заказників провадиться без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів.

Стаття 26. Основні вимоги щодо режиму заказників

На територіях заказників забороняються суцільні, прохідні, лісовідновні та поступові рубки, видалення захаращеності, а також полювання та інша діяльність, що суперечить цілям і завданням, передбаченим положенням про заказник.

Господарська, наукова та інша діяльність, що не суперечить цілям і завданням заказника, проводиться з додержанням загальних вимог щодо охорони навколишнього природного середовища.

Власники або користувачі земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів, оголошених заказником, беруть на себе зобов'язання щодо забезпечення режиму їх охорони та збереження.

ГЛАВА 6. ПАМ'ЯТКИ ПРИРОДИ

Стаття 27. Статус та завдання пам'яток природи

Пам'ятками природи оголошуються окремі унікальні природні утворення, що мають особливе природоохоронне, наукове, естетичне, пізнавальне і культурне значення, з метою збереження їх у природному стані.

Оголошення пам'яток природи провадиться без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів.

Стаття 28. Основні вимоги щодо режиму пам'яток природи

На території пам'яток природи забороняються суцільні, поступові, лісовідновні та прохідні рубки, видалення захаращеності, полювання та будь-яка інша діяльність, що загрожує збереженню або призводить до деградації чи зміни первісного їх стану.

На території пралісових пам'яток природи забороняються всі види рубок, у тому числі санітарні, рубки формування і оздоровлення лісів та видалення захаращеності (крім догляду за лінійними об'єктами та вирубування окремих дерев під час гасіння пожежі), будівництво споруд, прокладання шляхів, лінійних та інших об'єктів транспорту і зв'язку, випасання худоби, промислова заготівля недеревинних лісових продуктів, проїзд транспортних засобів (крім доріг загального користування та транспортних засобів оперативних і спеціальних служб).

Навколо пралісових пам'яток природи установлюються охоронні зони завширшки не менше подвійної висоти деревостану пралісу, в яких забороняються будь-які суцільні, у тому числі санітарні, а також поступові рубки.

Власники або користувачі земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів, оголошених пам'ятками природи, беруть на себе зобов'язання щодо забезпечення режиму їх охорони та збереження.

Визначення належності територій до пралісових пам'яток природи здійснюється за спеціальною методикою, яка розробляється і затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

ГЛАВА 7. ЗАПОВІДНІ УРОЧИЩА

Стаття 29. Статус і завдання заповідних урочищ

Заповідними урочищами оголошуються лісові, степові, болотні та інші відокремлені цілісні ландшафти, що мають важливе наукове, природоохоронне і естетичне значення, з метою збереження їх у природному стані.

Оголошення заповідних урочищ провадиться без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів.

Стаття 30. Основні вимоги щодо режиму заповідних урочищ

На території заповідних урочищ забороняються всі види рубок, у тому числі санітарні, рубки формування і оздоровлення лісів, видалення захаращеності та будь-яка діяльність, що порушує природні процеси, які відбуваються у природних комплексах, включених до їх складу, відповідно до вимог, встановлених для природних заповідників.

Власники або користувачі земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів, оголошених заповідними урочищами, беруть на себе зобов'язання щодо забезпечення режиму їх охорони та збереження.

ГЛАВА 8. БОТАНІЧНІ САДИ

Стаття 31. Статус і завдання ботанічних садів

Ботанічні сади створюються з метою збереження, вивчення, акліматизації, розмноження в спеціально створених умовах та ефективного господарського використання рідкісних і типових видів місцевої і світової флори шляхом створення, поповнення та збереження ботанічних колекцій, ведення наукової, навчальної і освітньої роботи.

Ботанічні сади загальнодержавного значення є науково-дослідними природоохоронними установами.

Ботанічним садам місцевого значення у встановленому порядку може бути надано статус науково-дослідної установи.

Ділянки землі та водного простору з усіма природними ресурсами вилучаються з господарського використання і надаються ботанічним садам у порядку, встановленому цим Законом та іншими актами законодавства України.

Стаття 32. Структура території та основні вимоги щодо режиму ботанічних садів

На території ботанічних садів забороняється будь-яка діяльність, що не пов'язана з виконанням покладених на них завдань і загрожує збереженню колекцій флори.

У межах ботанічних садів для забезпечення необхідного режиму охорони та ефективного використання можуть бути виділені зони:

експозиційна – її відвідування дозволяється в порядку, що встановлюється адміністрацією ботанічного саду;

наукова – до складу зони входять колекції, експериментальні ділянки тощо, на відвідування її мають право лише співробітники ботанічного саду у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків, а також спеціалісти інших установ з дозволу адміністрації саду;

заповідна – відвідування її забороняється, крім випадків, коли воно пов'язано з проведенням наукових спостережень;

адміністративно-господарська.

Зонування території ботанічних садів проводиться відповідно до Положення про ботанічний сад та Проекту організації території ботанічного саду, що розробляється спеціалізованими науковими та проектними установами і затверджується органом, у підпорядкуванні якого перебуває ботанічний сад, за погодженням з:

центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища – щодо ботанічних садів загальнодержавного значення;

обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим – органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища – щодо ботанічних садів місцевого значення.

ГЛАВА 9. ДЕНДРОЛОГІЧНІ ПАРКИ

Стаття 33. Статус і завдання дендрологічних парків

Дендрологічні парки створюються з метою збереження і вивчення у спеціально створених умовах різноманітних видів дерев і чагарників та їх композицій для найбільш ефективного наукового, культурного, рекреаційного та іншого використання.

Дендрологічні парки загальнодержавного значення є науково–дослідними природоохоронними установами.

Дендрологічним паркам місцевого значення у встановленому порядку може бути надано статус науково–дослідної установи.

Земельні ділянки з усіма природними ресурсами вилучаються з господарського використання і надаються дендрологічним паркам у порядку, встановленому цим Законом та іншими актами законодавства України.

Стаття 34. Основні вимоги щодо режиму дендрологічних парків

На території дендрологічних парків забороняється діяльність, що не пов'язана з виконанням покладених на них завдань і загрожує збереженню дендрологічних колекцій.

На території дендрологічних парків може бути проведено зонування відповідно до вимог, встановлених для ботанічних садів.

Проект організації території дендрологічного парку розробляється спеціалізованими науковими та проектними установами і затверджується органом, у підпорядкуванні якого перебуває дендрологічний парк, за погодженням з:

центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища – щодо дендрологічних парків загальнодержавного значення;

обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим – органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища – щодо дендрологічних парків місцевого значення.

ГЛАВА 10. ЗООЛОГІЧНІ ПАРКИ

Стаття 35. Статус і завдання зоологічних парків

Зоологічні парки створюються з метою організації екологічної освітньо–виховної роботи, створення експозицій рідкісних, екзотичних та місцевих видів тварин, збереження їх генофонду, вивчення дикої фауни і розробки наукових основ її розведення у неволі.

Зоологічні парки загальнодержавного значення є природоохоронними культурно–освітніми та науково–дослідними установами.

Земельні ділянки з усіма природними ресурсами вилучаються з господарського використання і надаються зоологічним паркам у порядку, встановленому цим Законом та іншими актами законодавства України.

Стаття 36. Структура території та основні вимоги щодо режиму зоологічних парків

На території зоологічних парків забороняється діяльність, що не пов'язана з виконанням покладених на них завдань і загрожує збереженню сприятливих умов для життя тварин цих парків.

На території зоологічних парків з метою забезпечення виконання поставлених перед ними завдань виділяються зони:

експозиційна – призначена для стаціонарного утримання тварин і використання їх у культурно–пізнавальних цілях;

наукова – у її межах проводиться науково–дослідна робота; відвідування зони дозволяється в порядку, що встановлюється адміністрацією парку;

рекреаційна – призначена для організації відпочинку та обслуговування відвідувачів парку;

господарська – зона, де розміщуються допоміжні господарські об'єкти.

Проект організації території зоологічного парку розробляється спеціалізованими науковими та проектними організаціями і затверджується органом, у підпорядкуванні якого перебуває зоологічний парк, за погодженням з:

центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища – щодо зоологічних парків загальнодержавного значення;

обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим – органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища – щодо зоологічних парків місцевого значення.

Зоологічні парки можуть організовувати пересувні експозиції тварин, мати у своєму складі підсобні господарства, які створюються для забезпечення тварин кормами.

ГЛАВА 11. ПАРКИ–ПАМ’ЯТКИ САДОВО–ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА

Стаття 37. Статус і завдання парків–пам’яток садово–паркового мистецтва

Парками–пам’ятками садово–паркового мистецтва оголошуються найбільш визначні та цінні зразки паркового будівництва з метою охорони їх і використання в естетичних, виховних, наукових, природоохоронних та оздоровчих цілях.

Парки–пам’ятки садово–паркового мистецтва загальнодержавного значення є природоохоронними рекреаційними установами.

Оголошення парків–пам’яток садово–паркового мистецтва провадиться з вилученням у встановленому порядку або без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об’єктів у їх власників або користувачів.

На території парків–пам’яток садово–паркового мистецтва можуть проводитися наукові дослідження.

Стаття 38. Основні вимоги щодо режиму парків–пам’яток садово–паркового мистецтва

На території парків–пам’яток садово–паркового мистецтва забороняється будь–яка діяльність, що не пов’язана з виконанням покладених на них завдань і загрожує їх збереженню.

На території парків–пам’яток садово–паркового мистецтва забезпечується проведення екскурсій та масовий відпочинок населення, здійснюється догляд за насадженнями, включаючи санітарні рубки, рубки реконструкції та догляду з підсадкою дерев і чагарників ідентичного видового складу, замість загиблих, вживаються заходи щодо запобігання самосіву, збереження композицій із дерев, чагарників і квітів, трав’яних газонів.

На території парків–пам’яток садово–паркового мистецтва може проводитися зонування відповідно до вимог, встановлених для ботанічних садів.

Утримання та реконструкція парків–пам’яток садово–паркового мистецтва провадиться за проектами, що розробляються спеціалізованими науковими та проектними установами і затверджуються органами, у підпорядкуванні яких перебувають ці парки, за погодженням з:

центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища – щодо парків–пам’яток садово–паркового мистецтва загальнодержавного значення;

обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим – органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища – щодо парків–пам’яток садово–паркового мистецтва місцевого значення.

Власники або користувачі земельних ділянок, водних та інших природних об’єктів, оголошених парками–пам’ятками садово–паркового мистецтва, беруть на себе зобов’язання щодо забезпечення режиму їх охорони та збереження.

Розділ IV

ОХОРОННІ ЗОНИ ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО– ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 39. Завдання охоронних зон територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Для забезпечення необхідного режиму охорони природних комплексів та об'єктів природних заповідників, запобігання негативному впливу господарської діяльності на прилеглих до них територіях устанавлюються охоронні зони.

В разі необхідності охоронні зони можуть устанавлюватися на територіях, прилеглих до окремих ділянок національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, а також навколо заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків та парків–пам'яток садово–паркового мистецтва.

Розміри охоронних зон визначаються відповідно до їх цільового призначення на основі спеціальних обстежень ландшафтів та господарської діяльності на прилеглих територіях.

Стаття 40. Основні вимоги щодо режиму охоронних зон територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Режим охоронних зон територій та об'єктів природно–заповідного фонду визначається з урахуванням характеру господарської діяльності на прилеглих територіях, на основі оцінки її впливу на довкілля.

В охоронних зонах не допускається будівництво промислових та інших об'єктів, мисливство, розвиток господарської діяльності, яка може призвести до негативного впливу на території та об'єкти природно–заповідного фонду. Оцінка такого впливу здійснюється в порядку, встановленому законодавством України.

Положення, що визначають режим кожної з охоронних зон територій та об'єктів природно–заповідного фонду, затверджуються державними органами, які приймають рішення про їх виділення.

Охоронні зони територій та об'єктів природно–заповідного фонду враховуються під час розробки проектно–планувальної та проектної документації.

Розділ V

НАУКОВО–ДОСЛІДНІ РОБОТИ НА ТЕРИТОРІЯХ ТА ОБ'ЄКТАХ ПРИРОДНО–ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 41. Мета наукових досліджень на територіях та об'єктах природно–заповідного фонду

Науково–дослідна робота на територіях природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків та інших територіях та об'єктах природно–заповідного фонду проводиться з метою вивчення природних процесів, забезпечення постійного спостереження за їх змінами, екологічного прогнозування, розробки наукових основ охорони, відтворення і використання природних ресурсів та особливо цінних об'єктів.

Стаття 42. Основні засади забезпечення організації наукових досліджень на територіях та об'єктах природно–заповідного фонду

Основні напрями наукових досліджень на територіях природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків визначаються з урахуванням програм і планів науково–дослідних робіт, які затверджуються Національною академією наук України та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Для ведення наукових досліджень у складі адміністрації природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, а

також ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків загальнодержавного значення створюються відповідні наукові підрозділи, структура, штати, кошторис витрат яких затверджуються органами, у підпорядкуванні яких перебувають зазначені об'єкти природно-заповідного фонду.

В разі необхідності наукові підрозділи можуть створюватися також у складі адміністрації регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків місцевого значення, а також парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

Наукові дослідження на території природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва можуть здійснюватись іншими науково-дослідними установами та організаціями на основі єдиних програм і планів науково-дослідних робіт чи спеціальних угод між цими установами та організаціями і адміністраціями державних заповідників й інших територій та об'єктів природно-заповідного фонду. В разі відсутності адміністрацій ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків місцевого значення та парків-пам'яток садово-паркового мистецтва такі угоди укладаються заінтересованими науковими установами та організаціями з органами, в підпорядкуванні яких перебувають зазначені об'єкти природно-заповідного фонду.

На території заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ та інших територіях і об'єктах природно-заповідного фонду, де не створені спеціальні наукові підрозділи, дослідження організовуються природними заповідниками, біосферними заповідниками, національними природними парками, ботанічними садами та дендрологічними парками загальнодержавного значення, розташованими у цих регіонах.

Координацію наукових досліджень на територіях та об'єктах природно–заповідного фонду України здійснює Національна академія наук України разом з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Для вирішення наукових і науково–технічних проблем у природних заповідниках, біосферних заповідниках, національних природних парках, ботанічних садах створюються наукові або науково–технічні ради, до складу яких включаються провідні науковці та фахівці. Склад таких рад, їх завдання та порядок діяльності визначаються органами, у підпорядкуванні яких перебувають об'єкти природно–заповідного фонду зазначених категорій.

Відповідні наукові та науково–технічні ради можуть створюватися також при дендрологічних і зоологічних парках. Навчально–виховна робота учбових закладів на територіях та об'єктах природно–заповідного фонду проводиться на основі угод, укладених з їх адміністраціями чи підприємствами, установами та організаціями, у підпорядкуванні яких перебувають вказані території та об'єкти.

Стаття 43. Літопис природи територій та об'єктів природно–заповідного фонду України

Основною формою узагальнення результатів наукових досліджень та спостережень за станом і змінами природних комплексів, виконаних у природних заповідниках, біосферних заповідниках, національних природних парках, є їх літописи природи, матеріали яких використовуються для оцінки стану навколишнього природного середовища, розроблення заходів щодо охорони та ефективного використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки.

Порядок підготовки та програма Літопису природи затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, разом із Національною академією наук України.

Розділ VI

ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИРОДНО–ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 44. Економічні засоби забезпечення організації і функціонування природно–заповідного фонду

Ефективна організація і функціонування природно–заповідного фонду забезпечуються на основі використання таких економічних засобів:

економічного обґрунтування організації та розвитку природно–заповідного фонду;

економічної оцінки територій та об'єктів природно–заповідного фонду, ведення їх кадастру;

диференційованого визначення джерел і нормативів фінансування організації та функціонування природно–заповідного фонду;

надання відповідним підприємствам, установам та організаціям, що забезпечують функціонування природно–заповідного фонду, податкових та інших пільг;

компенсації у встановленому порядку збитків, завданих порушенням законодавства про природно–заповідний фонд.

Стаття 45. Економічне обґрунтування та оцінка територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Економічне обґрунтування розвитку природно–заповідного фонду, а також економічна оцінка природних комплексів та об'єктів, що входять до його складу, здійснюються відповідно до кадастру територій та об'єктів природно–заповідного фонду на основі спеціальних методик, які затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 46. Фінансування заходів, пов'язаних із функціонуванням територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Фінансування заходів щодо природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, а також ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків загальнодержавного значення здійснюється за рахунок державного бюджету України. Для цієї мети можуть також залучатися кошти бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів, позабюджетних і благодійних фондів, кошти підприємств, установ, організацій та громадян.

Фінансування заходів щодо регіональних ландшафтних парків, а також ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків місцевого значення здійснюється за рахунок бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів. Для цієї мети можуть також залучатися кошти позабюджетних і благодійних фондів, кошти підприємств, установ, організацій та громадян.

Витрати, пов'язані із забезпеченням режиму охорони заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ та парків–пам'яток садово–паркового мистецтва, здійснюються за рахунок підприємств, установ, організацій, інших землевласників та землекористувачів, на території яких вони знаходяться.

У разі необхідності проведення спеціальних заходів, спрямованих на запобігання знищенню чи пошкодженню природних комплексів територій та об'єктів природно–заповідного фонду зазначених категорій, можуть виділятися кошти:

державного бюджету – для територій та об'єктів природно–заповідного фонду загальнодержавного значення;

місцевих бюджетів – для територій та об'єктів природно–заповідного фонду місцевого значення.

Викуп земельних ділянок, що перебувають у приватній та комунальній власності, для суспільних потреб під території та об'єкти природно–заповідного фонду здійснюється в порядку, визначеному законом, за рахунок:

Державного бюджету України – для територій та об’єктів природно–заповідного фонду загальнодержавного значення;

місцевих бюджетів – для територій та об’єктів природно–заповідного фонду місцевого значення.

Стаття 47. Власні кошти об’єктів природно–заповідного фонду

Кошти (в тому числі в іноземній валюті), одержані природними заповідниками, біосферними заповідниками, національними природними парками, регіональними ландшафтними парками, ботанічними садами, дендрологічними парками, зоологічними парками, а також підприємствами, установами та організаціями, у підпорядкуванні яких перебувають території та об’єкти природно–заповідного фонду інших категорій, від наукової, природоохоронної, туристсько–екскурсійної, рекламно–видавничої та іншої діяльності в межах заповідних територій та об’єктів, що не суперечать їх цільовому призначенню, є їх власними коштами. Ці кошти не підлягають вилученню і використовуються для здійснення заходів щодо охорони відповідних територій та об’єктів природно–заповідного фонду.

За відвідування територій та об’єктів природно–заповідного фонду їх адміністрації, а також підприємства, установи, організації і громадяни, у підпорядкуванні яких перебувають ці території та об’єкти, можуть встановлювати плату та визначати категорії осіб, які звільняються від неї. Установи природно–заповідного фонду загальнодержавного значення встановлюють розмір такої плати за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, а на території Автономної Республіки Крим – також з Головою Ради міністрів Автономної Республіки Крим, установи природно–заповідного фонду, створені у зоні відчуження, зоні безумовного (обов’язкового) відселення, – за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, і

центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління зоною відчуження та зоною безумовного (обов'язкового) відселення, установи природно–заповідного фонду місцевого значення – за рішенням органів, у віданні яких вони перебувають.

Стаття 48. Екологічні фонди об'єктів природно–заповідного фонду

Для фінансування природоохоронних заходів можуть створюватися цільові екологічні фонди природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків.

До цих фондів надходять:

частина штрафів та грошових стягнень за шкоду, заподіяну їм у результаті порушення законодавства про природно–заповідний фонд, у розмірі 70 відсотків загальної суми штрафів та грошових стягнень;

кошти, одержані від реалізації конфіскованого або вилученого відповідно до законодавства майна, яке було зняттям або предметом екологічного правопорушення на їх території;

частина платежів підприємств, установ та організацій за забруднення відповідних територій та об'єктів природно–заповідного фонду, що визначається на підставі еколого–економічної оцінки їх впливу на навколишнє природне середовище;

цільові та інші добровільні внески підприємств, установ, організацій, у тому числі міжнародних і зарубіжних, та громадян.

Кошти вказаних екологічних фондів можуть використовуватися лише для цільового фінансування заходів, спрямованих на забезпечення охорони заповідних природних комплексів та об'єктів, розвиток наукових досліджень, міжнародного співробітництва, еколого–освітніх робіт. Їх розподіл здійснюється радою фонду, до складу якої включаються представники адміністрації відповідних природних заповідників, біосферних заповідників, регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків,

зоологічних парків, а також державних органів з охорони навколишнього природного середовища, громадських екологічних об'єднань, провідні науковці та фахівці. До складу таких рад біосферних заповідників можуть включатися представники відповідних міжнародних організацій, відомі зарубіжні вчені та спеціалісти.

Положення про екологічні фонди природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 49. Надання податкових та інших пільг

Надання податкових пільг регулюється Податковим кодексом України.

{Частина другу статті 49 виключено на підставі Закону № 2856–VI від 23.12.2010}

{Частина третю статті 49 виключено на підставі Закону № 2856–VI від 23.12.2010}

Природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки, ботанічні сади, дендрологічні парки та зоологічні парки в разі розширення їх територій за рахунок земель сільськогосподарських, лісогосподарських та інших угідь, що є державною власністю, звільняються від відшкодування пов'язаних з цим втрат сільськогосподарського, лісогосподарського та іншого виробництва. У разі включення до складу їх територій земель, що перебувають у колективній чи приватній власності, відшкодування пов'язаних з цим виробничих витрат здійснюється за рахунок:

державного бюджету – для територій та об'єктів природно–заповідного фонду загальнодержавного значення;

бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів – для територій та об'єктів природно–заповідного фонду місцевого значення.

Відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам і втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва регулюється Земельним кодексом та іншими законодавчими актами України.

{Частина шосту статті 49 виключено на підставі Закону № 2856–VI від 23.12.2010}

{Частина сьому статті 49 виключено на підставі Закону № 2856–VI від 23.12.2010}

Від відшкодування збитків звільняються природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки та ботанічні сади загальнодержавного значення, яким надано землі у постійне користування з вилученням у землекористувачів – підприємств, установ та організацій державної форми власності.

Стаття 50. Екологічне страхування природно–заповідного фонду

Для компенсації шкоди, заподіяної на територіях та об'єктах природно–заповідного фонду внаслідок стихійних природних явищ чи промислових аварій і катастроф, проводиться обов'язкове державне чи комерційне екологічне страхування заінтересованих підприємств, установ та організацій. В порядку, що визначається законодавством України, можуть бути встановлені й інші види страхування природно–заповідного фонду.

Розділ VII

ПОРЯДОК СТВОРЕННЯ Й ОГолоШЕННЯ ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО–ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 51. Підготовка і подання клопотань про організацію чи оголошення територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Підготовка і подання клопотань про створення чи оголошення територій та об'єктів природно–заповідного фонду можуть здійснюватися: обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища – щодо територій та об'єктів

природно–заповідного фонду загальнодержавного значення; науковими установами, природоохоронними громадськими об'єднаннями або іншими заінтересованими підприємствами, установами, організаціями та громадянами – щодо територій та об'єктів природно–заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення. Клопотання подаються до державних органів, уповноважених проводити їх попередній розгляд.

Клопотання має містити обґрунтування необхідності створення чи оголошення території або об'єкту природно–заповідного фонду певної категорії, характеристику природоохоронної, наукової, естетичної та іншої цінності природних комплексів та об'єктів, що пропонуються для заповідання, відомості про місцезнаходження, розміри, характер використання, власників та користувачів природних ресурсів, а також відповідний картографічний матеріал.

До клопотань додаються документи, що підтверджують та доповнюють обґрунтування необхідності створення чи оголошення територій або об'єктів природно–заповідного фонду.

Стаття 52. Попередній розгляд клопотань про створення чи оголошення територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Клопотання про необхідність створення чи оголошення територій та об'єктів природно–заповідного фонду попередньо розглядається у місячний строк:

щодо територій та об'єктів загальнодержавного значення – центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища;

щодо територій та об'єктів місцевого значення – обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим – органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища.

У разі схвалення клопотань центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим – органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища проводиться їх погодження з власниками та первинними користувачами природних ресурсів у межах територій, рекомендованих для заповідання.

На підставі результатів погодження клопотань центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, забезпечує розробку спеціалізованими проектними та науковими установами проектів створення природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, заказників, пам'яток природи, парків–пам'яток садово–паркового мистецтва загальнодержавного значення.

Розробка проектів створення регіональних ландшафтних парків, заповідних урочищ, а також заказників, пам'яток природи та парків–пам'яток садово–паркового мистецтва місцевого значення забезпечується обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим – органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища.

Забезпечення розробки проектів створення ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків може бути доручено заінтересованим державним органам чи установам.

{Частина шосту статті 52 виключено на підставі Закону № 1287–XIV від 14.12.99}

Проекти створення територій та об'єктів природно–заповідного фонду передаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує

формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим – органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища у встановленому порядку уповноваженим приймати рішення про створення чи оголошення територій та об'єктів природно–заповідного фонду.

Стаття 53. Прийняття рішень про створення чи оголошення територій, об'єктів природно–заповідного фонду та їх охоронних зон

Рішення про створення природних заповідників, національних природних парків, а також щодо інших територій та об'єктів природно–заповідного фонду загальнодержавного значення приймаються Президентом України.

Рішення про створення біосферних заповідників приймається з додержанням вимог міжнародних договорів та міжнародних програм, учасником яких є Україна.

Рішення про організацію чи оголошення територій та об'єктів природно–заповідного фонду місцевого значення та встановлення охоронних зон територій та об'єктів природно–заповідного фонду приймається Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими радами.

Порядок відведення земельних ділянок природним заповідникам, біосферним заповідникам, національним природним паркам, регіональним ландшафтним паркам, а також ботанічним садам, дендрологічним паркам, зоологічним паркам визначається Земельним Кодексом України.

Території та об'єкти природно–заповідного фонду або їх частини, що створюються чи оголошуються без вилучення земельних ділянок, що вони займають, передаються під охорону підприємствам, установам, організаціям і громадянам обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з

питань охорони навколишнього природного середовища з оформленням охоронного зобов'язання.

Стаття 54. Зміна меж, категорії та скасування статусу територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Зміна меж, категорії та скасування статусу територій та об'єктів природно–заповідного фонду проводиться відповідно до статей 51–53 цього Закону за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, на підставі відповідного експертного висновку.

Стаття 55. Резервування цінних для заповідання природних територій та об'єктів

З метою недопущення знищення або руйнування в результаті господарської діяльності цінних для заповідання природних територій та об'єктів до прийняття у встановленому порядку рішень про організацію чи оголошення територій та об'єктів природно–заповідного фонду і виділення необхідних для цього коштів проводиться їх резервування.

Території, що резервуються з метою наступного заповідання, залишаються у віданні їх землевласників та землекористувачів і використовуються за цільовим призначенням з додержанням особливих вимог охорони навколишнього природного середовища, що визначаються рішеннями про резервування. При цьому власникам та користувачам природних ресурсів з метою відшкодування збитків, пов'язаних з обмеженням господарської діяльності, можуть встановлюватися пільги з урахуванням статті 49 цього Закону.

Рішення про резервування приймаються органами, уповноваженими приймати рішення про створення й оголошення відповідних територій та об'єктів природно–заповідного фонду на основі в порядку, передбаченому статтями 52 і 53 цього Закону.

Розділ VIII

ДЕРЖАВНИЙ КАДАСТР ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО–ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 56. Визначення державного кадастру територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Державний кадастр територій та об'єктів природно–заповідного фонду є системою необхідних і достовірних відомостей про природні, наукові, правові та інші характеристики територій та об'єктів, що входять до складу природно–заповідного фонду.

Стаття 57. Призначення державного кадастру територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Державний кадастр територій та об'єктів природно–заповідного фонду ведеться з метою оцінки складу та перспектив розвитку природно–заповідного фонду, стану територій та об'єктів, що входять до нього, організації їх охорони й ефективного використання, планування наукових досліджень, а також забезпечення державних органів, заінтересованих підприємств, установ та організацій відповідною інформацією, необхідною для вирішення питань соціально–економічного розвитку, розміщення продуктивних сил та в інших цілях, передбачених законодавством України.

Стаття 58. Зміст державного кадастру територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Державний кадастр територій та об'єктів природно–заповідного фонду містить відомості про правовий статус, належність, режим, географічне положення, кількісні і якісні характеристики цих територій та об'єктів, їх природоохоронну, наукову, освітню, виховну, рекреаційну й іншу цінність.

Стаття 59. Порядок ведення кадастру територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Державний кадастр територій та об'єктів природно–заповідного фонду ведеться центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і

реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища за рахунок державного бюджету.

Для ведення державного кадастру територій та об'єктів природно–заповідного фонду можуть використовуватися також кошти Державного, республіканського Автономної Республіки Крим та місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища.

Первинний облік кадастрових відомостей щодо територій та об'єктів природно–заповідного фонду здійснюється адміністраціями природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків загальнодержавного значення, а також підприємствами, установами та організаціями, у віданні яких перебувають інші території та об'єкти природно–заповідного фонду, за їх рахунок.

Формами кадастрової документації є картки первинного обліку і державні кадастри територій та об'єктів природно–заповідного фонду міст, районів, областей, Автономної Республіки Крим та України.

Зміст кадастрової документації, порядок її складення та строки подання документів первинного обліку визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Розділ ІХ

ОХОРОНА ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО– ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ, КОНТРОЛЬ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЇХ РЕЖИМУ

Стаття 60. Організація охорони територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Охорона природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, а також ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків, парків–пам'яток садово–паркового мистецтва загальнодержавного значення, а також регіональних ландшафтних парків, управління якими здійснюється спеціальними адміністраціями, покладається на служби їх охорони, які входять до складу служби державної охорони природно–заповідного фонду України. Положення про службу державної охорони природно–заповідного фонду України затверджується Кабінетом Міністрів України.

Охорона територій та об'єктів природно–заповідного фонду інших категорій покладається на підприємства, установи та організації, у віданні яких вони перебувають. У разі необхідності їх охорона може покладатися на служби державної охорони розташованих поблизу природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків та регіональних ландшафтних парків.

Органи місцевого самоврядування, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи місцевого самоврядування сприяють охороні й збереженню територій та об'єктів природно–заповідного фонду, виконанню покладених на них завдань.

Стаття 61. Склад і повноваження служби державної охорони природно–заповідного фонду України

Служба державної охорони природно–заповідного фонду України має статус правоохоронного органу. Порядок діяльності служби державної охорони природно–заповідного фонду України, а також перелік підрозділів і посад працівників, які входять до її складу, визначаються Кабінетом Міністрів України. Служби державної охорони на місцях очолюють керівники адміністрацій територій та об'єктів природно–заповідного фонду.

Посадові особи служби державної охорони природно–заповідного фонду України мають право:

вимагати від громадян і службових осіб пояснення у зв'язку з порушенням режиму територій та об'єктів природно–заповідного фонду, їх охоронних зон;

перевіряти у громадян і службових осіб посвідчення на право перебування, використання природних ресурсів та здійснення іншої діяльності в межах відповідних територій та об'єктів природно–заповідного фонду;

доставляти порушників установленого режиму з метою з'ясування особи; складати протоколи про порушення вимог законодавства, надсилати їх відповідним органам для притягнення винних осіб до відповідальності;

вилучати у порушників предмети та знаряддя незаконного використання природних ресурсів, транспортні засоби, відповідні документи;

проводити особистий огляд осіб, речей, транспортних засобів та перевірку знарядь і продукції одержаної в результаті природокористування;

безперешкодно відвідувати підприємства, установи, організації, судна та інші транспортні засоби в межах відповідних територій, об'єктів природно–заповідного фонду, їх охоронних зон для перевірки додержання законодавства про охорону навколишнього природного середовища та природно–заповідний фонд;

вносити пропозиції до відповідних державних органів про припинення, зупинення чи обмеження будь–якої діяльності, що порушує вимоги законодавства про природно–заповідний фонд, давати обов'язкові для виконання приписи з метою усунення порушень, виявлених у межах територій та об'єктів природно–заповідного фонду.

Посадові особи служби державної охорони природно–заповідного фонду України під час виконання службових обов'язків мають право на носіння форми встановленого зразка, табельної зброї та інших спеціальних засобів відповідно до законодавства України.

Законодавством України забезпечується правовий і соціальний захист посадових осіб служби державної охорони та інших служб, що здійснюють охорону територій та об'єктів природно–заповідного фонду.

Стаття 61⁻¹. Соціально–правовий захист посадових осіб служби державної охорони природно–заповідного фонду України

Держава гарантує захист честі, гідності, здоров'я, життя, майна посадових осіб служби державної охорони природно–заповідного фонду України і членів їхніх сімей від злочинних посягань та інших протиправних дій.

Посадові особи служби державної охорони природно–заповідного фонду України підлягають обов'язковому державному особистому страхуванню в порядку, встановленому законодавством.

Перелік категорій посадових осіб служби державної охорони природно–заповідного фонду України, які підлягають обов'язковому державному особистому страхуванню, а також порядок та умови цього страхування визначаються Кабінетом Міністрів України.

Посадові особи служби державної охорони природно–заповідного фонду України забезпечуються службовими жилими приміщеннями відповідно до законодавства.

Шкода, заподіяна знищенням чи пошкодженням майна посадової особи служби державної охорони природно–заповідного фонду України або членів її сім'ї у зв'язку з виконанням нею службових обов'язків, компенсується в повному обсязі за рахунок коштів Державного бюджету України з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

У разі загибелі посадової особи служби державної охорони природно–заповідного фонду України у зв'язку з виконанням нею службових обов'язків сім'ї загиблого або його утриманцям виплачується одноразова допомога в розмірі десятирічної заробітної плати загиблого за останньою посадою, яку він займав, за рахунок коштів Державного бюджету України та Фонду соціального

страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

У разі спричинення посадовій особі служби державної охорони природно–заповідного фонду України тілесних ушкоджень у зв'язку з виконанням нею службових обов'язків, що перешкоджають надалі займатися професійною діяльністю, їй виплачується одноразова допомога в розмірі п'ятирічної заробітної плати за останньою посадою, яку вона займала, за рахунок коштів Державного бюджету України та Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України з наступним стягненням цієї суми з винних осіб і призначається пенсія за інвалідністю.

У разі спричинення посадовій особі служби державної охорони природно–заповідного фонду України тілесних ушкоджень у зв'язку з виконанням нею службових обов'язків, що не перешкоджають надалі займатися професійною діяльністю, їй виплачується одноразова допомога в розмірі однорічної заробітної плати за рахунок коштів Державного бюджету України та Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

Річна заробітна плата посадової особи служби державної охорони природно–заповідного фонду України, що береться для нарахування розміру одноразової допомоги, включає всі види грошових виплат, які одержала посадова особа за час роботи за останньою посадою за рік, що передував рокові загибелі такої особи або отримання нею тілесних ушкоджень.

За рахунок коштів Державного бюджету України виплачується різниця між сумою, передбаченою частинами шостою – восьмою цієї статті, та сумою, встановленою відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності".

Порядок відшкодування шкоди, заподіяної майну, а також порядок виплати допомоги в разі загибелі або отримання тілесних ушкоджень посадовій особі служби державної охорони природно–заповідного фонду України чи членам її сім'ї визначаються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 62. Державний контроль за додержанням режиму територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Державний контроль за додержанням режиму територій та об'єктів природно–заповідного фонду здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення та охорони природних ресурсів, посадовими особами служби державної охорони природно–заповідного фонду України та іншими уповноваженими законом державними органами.

Порядок здійснення державного контролю за додержанням режиму територій та об'єктів природно–заповідного фонду визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 63. Громадський контроль за додержанням режиму територій та об'єктів природно–заповідного фонду

Громадський контроль за додержанням режиму територій та об'єктів природно–заповідного фонду здійснюється громадськими інспекторами охорони навколишнього природного середовища, які проводять свою діяльність відповідно до Положення про громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища.

Розділ X

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРИРОДНО–ЗАПОВІДНИЙ ФОНД

Стаття 64. Види відповідальності за порушення законодавства про природно–заповідний фонд

Порушення законодавства України про природно–заповідний фонд тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільну або кримінальну відповідальність.

Відповідальність за порушення законодавства про природно–заповідний фонд несуть особи, винні у:

а) нецільовому використанні територій та об'єктів природно–заповідного фонду, порушенні вимог проектів створення та організації територій природно–заповідного фонду;

б) здійсненні в межах територій та об'єктів природно–заповідного фонду, їх охоронних зон забороненої господарської діяльності;

в) організації на територіях та об'єктах природно–заповідного фонду, в їх охоронних зонах господарської діяльності без попереднього здійснення оцінки впливу на довкілля або з порушенням оцінки впливу на довкілля;

г) невжитті заходів щодо попередження і ліквідації екологічних наслідків аварій та іншого шкідливого впливу на території та об'єкти природно–заповідного фонду;

д) порушенні строків і порядку розгляду клопотань про створення територій та об'єктів природно–заповідного фонду;

е) порушенні вимог щодо використання територій та об'єктів природно–заповідного фонду;

є) перевищенні допустимих хімічних, фізичних, біотичних та інших впливів і антропогенних навантажень, порушенні вимог наданих дозволів на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно–заповідного фонду;

ж) псуванні, пошкодженні чи знищенні природних комплексів територій та об'єктів природно–заповідного фонду та зарезервованих для включення до його складу;

з) самочинній зміні меж, відведенні територій та об'єктів природно–заповідного фонду для інших потреб.

Законодавством України може бути встановлена відповідальність і за інші порушення законодавства про природно–заповідний фонд.

Стаття 65. Особливості застосування цивільної відповідальності

Розміри шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства про природно–заповідний фонд, визначаються на основі кадастрової еколого–економічної оцінки включених до його складу територій та об’єктів, що проводиться відповідно до цього Закону, та спеціальних такс, які затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Розділ XI

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ І ВИКОРИСТАННЯ ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ’ЄКТІВ ПРИРОДНО– ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 66. Основні форми міжнародного співробітництва в галузі охорони і використання територій та об’єктів природно–заповідного фонду

Україна бере участь у міжнародному співробітництві в галузі охорони і використання територій та об’єктів природно–заповідного фонду на основі багатосторонніх та двосторонніх міжнародних угод. З цієї метою розробляються і реалізуються міжнародні наукові та науково–технічні програми, забезпечується обмін одержаною науковою інформацією, створюються на суміжних територіях заповідники, національні природні парки і інші території та об’єкти природно–заповідного фонду, організуються спільна підготовка науковців і фахівців, еколого–виховна та видавнича діяльність.

Стаття 67. Міжнародні договори у галузі охорони і використання територій та об’єктів природно–заповідного фонду

Якщо міжнародним договором, укладеним Україною, встановлені інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про природно–заповідний фонд, то застосовуються правила міжнародного договору.

Президент України

Л. КРАВЧУК

м. Київ

16 червня 1992 року

№ 2456–ХІІ

**Кодекс України про адміністративні правопорушення
від 07.12.1984 № 8073–X**

(витяг)

**Стаття 42⁻¹. Виробництво, заготівля, реалізація
сільськогосподарської продукції, що містить хімічні препарати
понад гранично допустимі рівні концентрації**

Виробництво, заготівля, реалізація сільськогосподарської продукції, що містить засоби захисту рослин, стимулятори їх росту, мінеральні добрива та інші хімічні препарати понад гранично допустимі рівні концентрації, –

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від трьох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією зазначеної продукції або без такої і на посадових осіб – від п'яти до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією зазначеної продукції або без такої.

**Стаття 77⁻¹. Самовільне випалювання рослинності або її
залишків**

Випалювання стерні, луків, пасовищ, ділянок із степовою, водно–болотною та іншою природною рослинністю, рослинності або її залишків та опалого листя на землях сільськогосподарського призначення, у смугах відводу автомобільних доріг і залізниць, у парках, інших зелених насадженнях та газонів у населених пунктах без дозволу органів державного контролю у галузі охорони навколишнього природного середовища або з порушенням умов такого дозволу, а так само невжиття особою, яка одержала дозвіл на випалювання зазначеної рослинності або її залишків та опалого листя, заходів щодо своєчасного їх гасіння –

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від п'ятдесяти до сімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії, вчинені в межах територій та об'єктів природно–заповідного фонду, –

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від сімдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 83⁻¹. Порушення законодавства про захист рослин

Порушення законодавства про захист рослин:

1) поширення шкідливих організмів внаслідок порушення технології вирощування рослин сільськогосподарського та іншого призначення;

2) екологічно не обгрунтоване здійснення захисту рослин;

3) неповідомлення (приховування) або надання неправдивої інформації про загрозу посівам, деревним насадженням, іншій рослинності відкритого та закритого ґрунту, а також продукції рослинного походження від шкідливих організмів;

4) завезення на територію України та реалізація засобів захисту рослин, а також речовин і сировини для їх виготовлення, що не пройшли державних випробувань і реєстрації;

5) ухилення від пред'явлення або неперед'явлення засобів захисту рослин для проведення їх огляду, дослідження;

6) недодержання вимог нормативно–правових актів з питань захисту рослин, що призвело до пошкодження, погіршення стану рослин та якості продукції рослинного походження, а також забруднення довкілля, –

тягне за собою попередження або накладення штрафу на громадян від п'яти до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від десяти до вісімнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 85¹. Виготовлення, збут, зберігання чи реклама заборонених знарядь добування (збирання) об'єктів тваринного або рослинного світу

Виготовлення, збут чи зберігання заборонених знарядь добування (збирання) об'єктів тваринного або рослинного світу, а також збут незаконно добутої продукції –

тягнуть за собою накладення штрафу від дев'яти до двадцяти одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян з конфіскацією цих знарядь, матеріалів та засобів для їх виготовлення.

Реклама, а так само будь-яка інша діяльність з рекламування чи розповсюдження заборонених знарядь добування (збирання) об'єктів тваринного або рослинного світу –

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від п'ятдесяти до ста неоподаткованих мінімумів доходів громадян і на посадових осіб рекламодавця або розповсюджувача реклами – від ста до двохсот п'ятдесяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Стаття 88. Незаконне вивезення з України і ввезення на її територію об'єктів тваринного і рослинного світу

Незаконне вивезення з України або ввезення на її територію об'єктів тваринного і рослинного світу, в тому числі зоологічних і ботанічних колекцій,
–

тягне за собою накладення штрафу на громадян від тридцяти до п'ятдесяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян з конфіскацією цих об'єктів або без такої і на посадових осіб – від п'ятдесяти до сімдесяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян з конфіскацією цих об'єктів або без такої.

Ті самі дії щодо видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України або охорона і використання яких регулюється відповідними міжнародними договорами України, –

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією цих об'єктів або без такої і на посадових осіб – від сімдесяти до ста двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією цих об'єктів або без такої.

Стаття 88¹. Порухення порядку придбання чи збуту об'єктів тваринного або рослинного світу, правил утримання диких тварин у неволі або в напіввільних умовах

Порухення порядку придбання, збуту чи розповсюдження об'єктів тваринного або рослинного світу –

тягне за собою накладення штрафу від тридцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією об'єктів тваринного або рослинного світу чи без такої.

Ті самі дії, вчинені щодо об'єктів тваринного або рослинного світу, які перебували в межах територій та об'єктів природно–заповідного фонду, занесених до Червоної книги України, або які охороняються відповідно до міжнародних договорів України, –

тягнуть за собою накладення штрафу від ста до двохсот п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією об'єктів тваринного або рослинного світу.

Порухення правил утримання диких тварин у неволі або в напіввільних умовах –

тягне за собою накладення штрафу від трьох до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією об'єктів тваринного або рослинного світу чи без такої.

Стаття 90. Порухення вимог щодо охорони видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України

Погіршення, знищення середовища перебування (зростання) тварин і рослин, види яких занесені до Червоної книги України, знищення, незаконне

або з порушенням встановленого порядку вилучення їх з природного середовища, а також порушення умов утримання (вирощування) тварин і рослин цих видів у ботанічних садах, дендрологічних та зоологічних парках, інших спеціально створених штучних умовах, що призвело до їх загибелі, каліцтва (пошкодження), –

тягне за собою накладення штрафу на громадян від двадцяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією незаконно добутого і на посадових осіб – від тридцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією незаконно добутого.

Стаття 172⁻¹⁻¹. Порушення посадовими особами фітосанітарної лабораторії законодавства України про карантин рослин

Повторне протягом року порушення посадовими особами фітосанітарної лабораторії законодавства про карантин рослин в частині проведення фітосанітарної експертизи (аналізів), що мало наслідком отримання від країни–імпортера двох і більше нотифікацій про невідповідність фітосанітарним заходам відповідно до Міжнародного стандарту з фітосанітарних заходів № 13,

–

тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 188⁻¹². Невиконання законних вимог посадових осіб спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері захисту рослин

Невиконання законних вимог посадових осіб спеціально уповноважених органів виконавчої влади, які здійснюють державний контроль за дотриманням законодавства про захист рослин, –

тягне за собою накладення штрафу на громадян від п'яти до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від десяти до вісімнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 188⁻²⁶. Невиконання законних вимог Головного державного фітосанітарного інспектора України, головних державних фітосанітарних інспекторів, державних фітосанітарних інспекторів

Невиконання законних вимог Головного державного фітосанітарного інспектора України, головних державних фітосанітарних інспекторів, державних фітосанітарних інспекторів, які здійснюють державний контроль за додержанням законодавства про карантин рослин, а також створення перешкод для виконання покладених на них обов'язків –

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від одного до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від трьох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Кримінальний кодекс України
від 05.04.2001 № 2341–III

(витяг)

Стаття 238. Приховування або перекручення відомостей про екологічний стан або захворюваність населення

1. Приховування або умисне перекручення службовою особою відомостей про екологічний, в тому числі радіаційний, стан, який пов'язаний із забрудненням земель, водних ресурсів, атмосферного повітря, харчових продуктів і продовольчої сировини і такий, що негативно впливає на здоров'я людей, рослинний та тваринний світ, а також про стан захворюваності населення в районах з підвищеною екологічною небезпекою –

караються штрафом до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, або обмеженням волі на строк до трьох років.

2. Ті самі діяння, вчинені повторно або в місцевості, оголошеній зоною надзвичайної екологічної ситуації, або такі, що спричинили загибель людей чи інші тяжкі наслідки, –

караються обмеженням волі на строк від двох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

Стаття 245. Знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу

1. Знищення або пошкодження лісових масивів, зелених насаджень навколо населених пунктів, вздовж залізниць, а також стерні, сухих дикоростучих трав, рослинності або її залишків на землях сільськогосподарського призначення вогнем чи іншим загальнонебезпечним способом –

караються штрафом від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк від двох до п'яти років, або позбавленням волі на той самий строк.

2. Ті самі дії, якщо вони спричинили загибель людей, масову загибель тварин або інші тяжкі наслідки, –

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років

Стаття 247. Порухення законодавства про захист рослин

Порухення правил, установлених для боротьби зі шкідниками і хворобами рослин, та інших вимог законодавства про захист рослин, що спричинило тяжкі наслідки, –

карається штрафом до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста двадцяти до двохсот годин, або обмеженням волі на строк до двох років.

Стаття 441. Екоцид

Масове знищення рослинного або тваринного світу, отруєння атмосфери або водних ресурсів, а також вчинення інших дій, що можуть спричинити екологічну катастрофу, –

караються позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років.

2. ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 29 серпня 2002 р. № 1286

Київ

Про затвердження Положення про Зелену книгу України

*{Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 956 (956–2009–п) від
09.09.2009 N 748 (748–2013–п) від 07.08.2013 }*

Відповідно до статті 31 Закону України "Про рослинний світ" (591–14)

Кабінет Міністрів України **п о с т а н о в л я є**:

Затвердити Положення про Зелену книгу України, що додається.

Прем'єр–міністр України

А. КІНАХ

Інд. 33

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 29 серпня 2002 р. N 1286

ПОЛОЖЕННЯ про Зелену книгу України

*{ У тексті Положення слово "Мінекоресурсів" замінено словом
"Мінприроди" згідно з Постановою КМ N 956 (956–2009–п) від 09.09.2009 }*

1. Зелена книга України (далі – Зелена книга) є офіційним державним документом, в якому зведено відомості про сучасний стан рідкісних, таких, що перебувають під загрозою зникнення, та типових природних рослинних угруповань, які підлягають охороні.

2. Зелена книга є основою для розроблення охоронних заходів щодо збереження, відтворення та використання занесених до неї природних рослинних угруповань. Охорона цих угруповань спрямовується на збереження їх ценотичної структури, популяцій рідкісних видів рослин та умов місцезростання.

3. Визначення природних рослинних угруповань, які підлягають занесенню до Зеленої книги, здійснюється відповідно до методики, що затверджується Мінприроди.

4. Охорона природних рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги (далі – рослинні угруповання), забезпечується шляхом:

установлення їх особливого правового статусу, врахування вимог щодо охорони цих угруповань під час розроблення нормативно–правових актів;

створення на місцевостях, де існують угруповання, біосферних заповідників, інших територій та об'єктів природно–заповідного фонду, в тому числі транскордонних;

врахування спеціальних вимог щодо їх збереження під час розміщення продуктивних сил, вирішення питань відведення земельних ділянок, розроблення проектної та проектно–планувальної документації, проведення екологічної експертизи тощо;

проведення постійного спостереження (моніторингу) за їх станом та необхідних наукових досліджень;

запровадження особливих видів режиму збереження;

проведення відповідної еколого–просвітницької роботи та інформування громадськості про їх стан;

установлення адміністративної, цивільної та кримінальної

відповідальності за знищення чи пошкодження угруповань та їх місць зростання;

приєднання України до відповідних природоохоронних конвенцій, укладення міжнародних угод у цій сфері.

5. Відтворення рослинних угруповань здійснюється на основі науково обґрунтованих заходів шляхом:

сприяння їх природному відновленню;

запобігання небажаним змінам та негативному антропогенному впливу;

їх формування на штучно створених об'єктах природно–заповідного фонду.

6. Організація охорони та відтворення рослинних угруповань забезпечується Мінприроди та іншими центральними органами виконавчої влади, місцевими держадміністраціями, органами місцевого самоврядування відповідно до законодавства.

7. Зелена книга містить таку інформацію: біномінальна наукова назва рослинного угруповання, його синфітосозологічний індекс, клас, категорія, статус, поширення в Україні, фізико–географічні умови, біотоп, фітоценотична, аутфітосозологічна та ботаніко–географічна значущість, ценотична структура та флористичне ядро, потенціал відновлюваності, вид режиму збереження, обґрунтування необхідності здійснення охорони, біотехнічні і созотехнічні рекомендації, джерела інформації, картосхема поширення угруповання.

8. Пропозиції щодо занесення до Зеленої книги чи вилучення з неї рослинних угруповань можуть подаватися науково–дослідними установами, державними та громадськими організаціями, окремими вченими, фахівцями, що займаються охороною та використанням природних рослинних ресурсів, разом з відповідним науковим обґрунтуванням із зазначенням відомостей про ботаніко–географічне та історичне значення, рідкісність, кількість місць зростання та їх площу, рівень стабільності екологічних умов та інших показників, що свідчать про необхідність вжиття заходів для охорони певних

угруповань.

9. Ведення Зеленої книги покладається на Мінприроди і фінансується за рахунок державного бюджету.

10. Державний контроль за дотриманням вимог щодо охорони, відтворення та використання рослинних угруповань здійснює Держекоінспекція та її територіальні органи.

{ Пункт 10 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 748 (748–2013–n) від 07.08.2013 }

11. Мінприроди забезпечує:

офіційне видання Зеленої книги не рідше ніж один раз на 10 років та розповсюдження її примірників;

оперативне інформування заінтересованих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій та громадян про зміни, що вносяться до Зеленої книги.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

П О С Т А Н О В А

від 22 лютого 2006 р. № 195

Київ

**Про затвердження Порядку ведення
державного обліку і кадастру
рослинного світу**

Відповідно до статті 38 Закону України "Про рослинний світ" (591–14)

Кабінет Міністрів України **п о с т а н о в л я є:**

Затвердити Порядок ведення державного обліку і кадастру рослинного світу, що додається.

Прем'єр–міністр України

Ю.ЄХАНУРОВ

Інд. 33

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 22 лютого 2006 р. N 195

ПОРЯДОК ведення державного обліку і кадастру рослинного світу

1. Державний облік і кадастр рослинного світу охоплює всю територію України, включаючи її внутрішні морські води і територіальне море, континентальний шельф та виключну (морську) економічну зону, і ведеться з метою визначення кількісних, якісних та інших характеристик природних рослинних ресурсів, обсягу, характеру та режиму їх використання, а також

здійснення систематичного контролю за кількісними та якісними змінами в рослинному світі і забезпечення органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, власників або користувачів (у тому числі орендарів) земельних ділянок відомостями про стан рослинного світу.

2. Ведення державного обліку і кадастру рослинного світу є складовою формування єдиної системи відомостей і документів про наявність об'єктів рослинного світу, їх кількісні та якісні характеристики і економічну оцінку у межах земельних ділянок, що перебувають у власності або користуванні (у тому числі в оренді), поділ природних рослинних угруповань на категорії, інші дані про природні рослинні ресурси, необхідні для забезпечення їх невиснажливого використання, відтворення та ефективної охорони.

3. Державний облік і кадастр рослинного світу ведеться за методиками, що затверджуються Мінприроди, шляхом виконання облікових і кадастрових робіт з використанням даних власників або користувачів (у тому числі орендарів) земельних ділянок стосовно наявності у них природних рослинних ресурсів, а також даних, що містяться у матеріалах лісо- і землевпорядкування, державного земельного, лісового та водного кадастрів, статистичної звітності про стан рослинного світу.

Форма звітної кадастрової документації та порядок її ведення визначаються Мінприроди за погодженням з відповідними центральними органами виконавчої влади.

4. Ведення державного обліку і кадастру рослинного світу передбачає:
визначення конкретних територій (акваторій), де виконуються облікові і кадастрові роботи, опрацювання матеріалів, що містять інформацію про флору, гриби, природні рослинні угруповання та природні рослинні ресурси на цих територіях;

облік об'єктів рослинного світу, визначення їх основних характеристик безпосередньо у навколишньому природному середовищі;

оброблення матеріалів обліку об'єктів рослинного світу із складенням

зведеної відомості у розрізі Автономної Республіки Крим областей та районів;
узагальнення одержаної інформації, ведення комп'ютерної бази даних.

5. Організація ведення державного обліку і кадастру рослинного світу, координація діяльності, пов'язаної з виконанням цих робіт, зберіганням кадастрової інформації та її публікацією, здійснюється Мінприроди, його територіальними органами в областях, м. Києві та Севастополі, Республіканським комітетом Автономної Республіки Крим з охорони навколишнього природного середовища.

6. Мінприроди відповідно до Закону України "Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти" (1490–14) визначає наукові установи, на які покладається наукове супроводження робіт з ведення державного обліку і кадастру рослинного світу.

7. Мінприроди систематизує і зберігає документацію, пов'язану з веденням державного обліку і кадастру рослинного світу, а також готує та видає в установленому порядку відповідні матеріали.

8. Узагальнені матеріали державного обліку і кадастру рослинного світу у розрізі Автономної Республіки Крим, областей, м. Києва та Севастополя розміщуються один раз на п'ять років на веб–сторінках Мінприроди, його територіальних органів, Республіканського комітету Автономної Республіки Крим з охорони навколишнього природного середовища та видаються на паперових носіях.

У разі потреби за рішенням Мінприроди дані про зміну окремих кадастрових показників можуть видаватися через коротші проміжки часу.

9. Контроль за додержанням порядку ведення державного обліку і кадастру рослинного світу здійснює Мінприроди.

10. Державний облік і кадастр рослинного світу ведеться за рахунок коштів Державного бюджету України.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 12 травня 2007 р. № 705

Київ

Про деякі питання реалізації Закону України «Про карантин рослин»

Відповідно до статей 16, 26, 29 і 46 Закону України "Про карантин рослин" Кабінет Міністрів України **постановляє**:

1. Затвердити такі, що додаються:

Порядок проведення огляду, обстеження, аналізу, знезараження та інспектування (оформлення фітосанітарного та карантинного сертифікатів) об'єктів регулювання;

{Абзац третій пункту 1 виключено на підставі Постанови КМ № 829 від 16.11.2016}

перелік об'єктів регулювання для цілей контролю за переміщенням територією України;

перелік об'єктів регулювання для цілей імпорту, експорту та реекспорту.

2. Визнати такими, що втратили чинність:

постанову Кабінету Міністрів України від 26 травня 2004 р. № 672 "Про затвердження Порядку проведення інспектування, огляду, аналізу, обстеження та знезараження підкарантинних матеріалів і об'єктів та їх переліку" (Офіційний вісник України, 2004 р., № 21, ст. 1421);

постанову Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2006 р. № 156 "Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 26 травня 2004 р. № 672" (Офіційний вісник України, 2006 р., № 7, ст. 369).

3. Державній службі з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів:

забезпечити видачу карантинних та фітосанітарних сертифікатів, фітосанітарних сертифікатів на реекспорт виключно заявнику або уповноваженій ним особі;

{Абзац другий пункту 3 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 829 від 16.11.2016}

не допускати під час надання платних послуг, перелік яких визначено Кабінетом Міністрів України, справляння платежів інших, ніж плата за такі послуги.

Прем'єр–міністр України

В. ЯНУКОВИЧ

Інд. 22

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України
від 12 травня 2007 р. № 705
(в редакції постанови Кабінету Міністрів
України
від 16 листопада 2016 р. № 829)

ПОРЯДОК проведення огляду, обстеження, аналізу, знезараження та інспектування (оформлення фітосанітарного та карантинного сертифікатів) об'єктів регулювання

1. Цей Порядок визначає процедуру проведення огляду, обстеження, аналізу, знезараження та інспектування (оформлення фітосанітарного та карантинного сертифікатів) об'єктів регулювання.

2. У цьому Порядку термін “знезараження” означає методи обробки (фізичні, хімічні чи біологічні), в тому числі фумігацію, що спрямовані на ліквідацію шкідливих організмів.

Інші терміни в цьому Порядку вживаються у значенні, наведеному в статті 1 Закону України “Про карантин рослин”.

3. Результати огляду, інспектування, здійснення контролю за знезараженням оформлюються державним фітосанітарним інспектором у вигляді акта (додаток 1) у двох примірниках: перший примірник видається представнику власника об’єкта (об’єктів) регулювання, другий – залишається в органі Держпродспоживслужби, що його видав.

4. Об’єкти регулювання у сфері карантину рослин для цілей контролю за переміщенням територією України та об’єкти регулювання у сфері карантину рослин для цілей імпорту, експорту та реекспорту підлягають огляду державним фітосанітарним інспектором.

5. Огляд об’єктів регулювання проводиться шляхом інспектування, під час якого здійснюється відбір зразків для проведення фітосанітарної експертизи.

6. У разі складування, концентрації (нагромадження) та сортування у морських і річкових портах, на залізничних станціях, терміналах та в автопортах об’єктів регулювання проводиться їх огляд.

7. Для забезпечення відбору зразків під час огляду посівів, посадки рослин, багаторічних насаджень, складських приміщень використовуються феромонні пастки, харчові принади та ловильні пояси.

8. З метою визначення фітосанітарного стану об’єктів регулювання державні фітосанітарні інспектори проводять систематичні обстеження земель сільськогосподарського призначення і земель лісового фонду, пунктів карантину рослин та прилеглої до них території (трикілометрової зони), місць обігу об’єктів регулювання.

Обстеження відповідної території в межах зони (ареалу) проводяться державним фітосанітарним інспектором у період вегетації культурних рослин з такою періодичністю:

кожні півроку – на місці виробництва або виробничій ділянці, на яких офіційно встановлено та підтримується статус вільних від регульованих шкідливих організмів;

щороку – на територіях, де вирощується елітне насіння і садивний (посадковий) матеріал, на державних сортодослідних станціях, у плодорозсадниках, інтродукційно–карантинних розсадниках і карантинних оранжереях ботанічних садів, на територіях, де вирощуються рослини з імпортного насінневого та садивного матеріалу, а також на територіях карантинних та регульованих зон;

один раз на два роки – на територіях, де здійснюється виробництво та переробка сільськогосподарської продукції, на землях осіб, де не виявлено карантинних організмів, та на прилеглих до них територіях.

9. Для проведення обстеження можуть залучатися фахівці установ з питань карантину рослин, що належать до сфери управління Держпродспоживслужби (далі – фахівці).

З метою залучення фахівця державний фітосанітарний інспектор звертається до установи з питань карантину рослин, що належить до сфери управління Держпродспоживслужби.

Державний фітосанітарний інспектор визначає площу та метод обстеження.

Фахівець під час обстеження визначеної площі відбирає зразки об'єктів регулювання, шкідливі та регульовані шкідливі організми, про що складає довідку про обстеження (додаток 2), яку разом із відібраними зразками подає державному фітосанітарному інспектору.

Державний фітосанітарний інспектор з метою проведення фітосанітарної експертизи надсилає відібрані під час проведення обстеження зразки до фітосанітарної лабораторії.

За результатами проведених фітосанітарних процедур державний фітосанітарний інспектор складає акт обстеження (додаток 3).

10. З метою виявлення та ідентифікації шкідливих організмів фітосанітарними лабораторіями Держпродспоживслужби проводиться фітосанітарна експертиза, яка включає:

проведення аналізу фітосанітарного стану об'єктів регулювання з метою виявлення шкідливих організмів;

визначення видів виявлених шкідливих організмів;

підготовку висновку фітосанітарної експертизи.

11. Насіння і садивний матеріал, які ввозяться в Україну, підлягають висіванню або висаджуванню у спеціальних розсадниках та оранжереях для виявлення прихованого зараження рослинного матеріалу і здійснення під контролем державного фітосанітарного інспектора заходів щодо оздоровлення.

12. Висновок фітосанітарної експертизи видається за результатами аналізу щодо наявності шкідливих організмів протягом 24 годин з моменту подання зразка об'єкта регулювання на аналіз.

13. У разі проведення складного аналізу (мікологічного, бактеріологічного, вірусологічного, гельмінтологічного) щодо наявності шкідливих організмів висновок про результати фітосанітарної експертизи видається протягом 30 днів з дня подання зразка об'єкта регулювання на аналіз.

14. На підставі результатів фітосанітарної експертизи кожного зразка об'єкта регулювання і оцінки виявлених шкідливих організмів державний фітосанітарний інспектор визначає фітосанітарний стан партії об'єктів регулювання та приймає рішення про застосування фітосанітарних заходів.

15. Знезараження об'єктів регулювання провадиться з дотриманням вимог законодавства.

Заражені шкідливими організмами об'єкти регулювання, що вивозяться за межі митної території України або карантинної зони, підлягають знезараженню.

16. Об'єкти регулювання, у тому числі засоби перевезення, сільськогосподарська техніка, машини та знаряддя, що переміщуються через

державний кордон або карантинні зони, підлягають інспектуванню, а в разі виявлення шкідливих організмів – знезараженню, яке проводиться у місцях відвантаження чи безпосередньо у транспортних засобах.

17. Організацію та контроль за проведенням знезараження, в тому числі фумігації, об'єктів регулювання, які переміщуються через державний кордон та карантинні зони, здійснюють головні управління Держпродспоживслужби.

18. У разі вивезення за межі митної території України партії вантажу, яка формується з декількох партій об'єктів регулювання, знезараження може проводитися у місці складування, концентрації (нагромадження) такої партії.

19. Після знезараження об'єктів регулювання їх фітосанітарний стан визначається державним фітосанітарним інспектором на підставі результатів інспектування та фітосанітарної експертизи.

У разі проведення фумігації об'єктів регулювання у транспортних засобах під час перевезення їх фітосанітарний стан визначається державним фітосанітарним інспектором на підставі відповідного акта, складеного суб'єктом господарювання, який провів таку фумігацію (знезараження), та власником таких об'єктів регулювання.

20. Об'єкти регулювання, за винятком суднового спорядження, суднових запасних частин і припасів, вивозяться за межі митної території України, у тому числі шляхом реекспорту, за наявності фітосанітарного сертифіката або фітосанітарного сертифіката на реекспорт, який видається органом Держпродспоживслужби на кожен партію, що вивозиться у транспортному засобі.

21. Фітосанітарний та карантинний сертифікати видаються за результатами проведення фітосанітарних процедур.

22. Для отримання фітосанітарного сертифіката (додаток 4) або фітосанітарного сертифіката на реекспорт (додаток 5) державному фітосанітарному інспектору подається:

заява, заповнена англійською мовою або однією з офіційних мов Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) (додаток 6);

документ, що підтверджує внесення плати за видачу фітосанітарного сертифіката або фітосанітарного сертифіката на реекспорт.

Фітосанітарний сертифікат або фітосанітарний сертифікат на реекспорт видається на об'єкти регулювання, включені до переліку об'єктів регулювання у сфері карантину рослин для цілей імпорту, експорту та реекспорту.

На запит особи, яка здійснює переміщення, фітосанітарний сертифікат або фітосанітарний сертифікат на реекспорт видається на рослини, продукти рослинного походження, місця зберігання, упаковки, засоби перевезення, контейнери, ґрунт та будь-які інші організми, об'єкти або матеріали, здатні переносити чи поширювати регульовані шкідливі організми, не включені до переліку об'єктів регулювання для цілей імпорту, експорту та реекспорту.

Фітосанітарний сертифікат або фітосанітарний сертифікат на реекспорт видається державним фітосанітарним інспектором не раніше ніж за 14 днів до дати переміщення об'єктів регулювання на підставі проведених фітосанітарних процедур.

Державний фітосанітарний інспектор зобов'язаний видати заявникові фітосанітарний сертифікат або фітосанітарний сертифікат на реекспорт чи прийняти рішення про відмову в його видачі протягом 24 годин після завершення завантаження транспортного засобу. Завершення завантаження транспортного засобу фіксується шляхом надсилання власником вантажу або уповноваженою ним особою письмового повідомлення про початок завантаження транспортного засобу державному фітосанітарному інспектору із зазначенням інформації про транспортний засіб, вантаж, запланований час та дату завершення завантаження.

Строк дії фітосанітарного сертифіката та фітосанітарного сертифіката на реекспорт на території України становить 14 днів.

Фітосанітарний сертифікат та фітосанітарний сертифікат на реекспорт оформлюються у двох примірниках: перший примірник видається заявникові, другий – залишається в органі Держпродспоживслужби, що його видав.

23. Карантинний сертифікат (додаток 7) видається на об'єкти регулювання, включені до переліку об'єктів регулювання у сфері карантину рослин, для цілей контролю за переміщенням територією України у разі:

вивезення об'єктів регулювання з карантинної зони;

транспортування імпортованих об'єктів регулювання, які зберігалися, перепаковувалися, розділялися на частини, змішувалися з іншими вантажами.

На запит особи, яка здійснює переміщення, карантинний сертифікат може видаватися на рослини, продукти рослинного походження, місця зберігання, упаковки, засоби перевезення, контейнери, ґрунт та будь-які інші організми, об'єкти або матеріали, здатні переносити чи поширювати регульовані шкідливі організми, не включені до переліку об'єктів регулювання для цілей контролю за переміщенням територією України.

На запит особи, яка здійснює переміщення об'єктів регулювання, що вироблялися на місці виробництва або виробничій ділянці, на яких офіційно встановлено та підтримується статус вільних від регульованих шкідливих організмів, карантинний сертифікат видається за результатами інспектування без здійснення відбору зразків та фітосанітарної експертизи.

24. Власник вантажу об'єктів регулювання не раніше ніж за 14 днів до відвантаження або відправлення пред'являє державному фітосанітарному інспектору партію зазначених об'єктів для проведення фітосанітарних процедур.

25. Для отримання карантинного сертифіката державному фітосанітарному інспектору подається:

заява (додаток 6);

документ, що підтверджує внесення плати за видачу карантинного сертифіката.

26. Карантинний сертифікат видається державним фітосанітарним інспектором не раніше ніж за 14 днів до дати переміщення об'єктів регулювання територією України на підставі результатів проведених фітосанітарних процедур.

Державний фітосанітарний інспектор зобов'язаний видати заявникові карантинний сертифікат або прийняти рішення про відмову в його видачі протягом 24 годин після завершення завантаження транспортного засобу. Завершення завантаження транспортного засобу фіксується шляхом надсилання власником вантажу або уповноваженою ним особою державному фітосанітарному інспектору письмового повідомлення про початок завантаження транспортного засобу із зазначенням інформації про транспортний засіб, вантаж, запланований час та дату завершення завантаження.

Строк дії карантинного сертифіката становить 14 днів.

27. Карантинний сертифікат оформлюється у трьох примірниках: перший примірник отримує заявник; другий – надсилається органі Держпродспоживслужби, куди перевозяться об'єкти регулювання; третій – залишається в органі Держпродспоживслужби, що його видав.

28. Фітосанітарний сертифікат, карантинний сертифікат на реекспорт і карантинний сертифікат підписуються державним фітосанітарним інспектором і скріплюються трикутною печаткою встановленого зразка (додаток 8).

Відмова у видачі, переоформлення, видача дубліката, анулювання фітосанітарного сертифіката, карантинного сертифіката на реекспорт і карантинного сертифіката здійснюються відповідно до Законів України “Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності” та “Про карантин рослин”.

3. НАКАЗИ

**МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
УКРАЇНИ
НАКАЗ**

№ 61 від 12.02.2002

Зареєстровано в

Міністерстві

м. Київ юстиції України

28 лютого 2002 р.

за № 202/6490

**Про затвердження Інструкції про порядок установа
нормативів спеціального використання природних
рослинних ресурсів**

*{Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства екології та природних
ресурсів N 220 (з0814–18) від 19.06.2018 }*

Відповідно до статті 11 Закону України "Про рослинний світ" від 9 квітня 1999 року N 591–XIV (591–14) **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити Інструкцію про порядок установа нормативів спеціального використання природних рослинних ресурсів, що додається.

2. Начальнику Управління біоресурсів Департаменту охорони, використання та відтворення природних ресурсів Тарасенку В.О. подати цей наказ на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України та забезпечити доведення Інструкції до територіальних органів Мінекоресурсів України.

3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на Державного секретаря Мінекоресурсів України Гошовського С.В.
Міністр С.Курикін

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства екології

та природних ресурсів

України

12.02.2002 № 61

Зареєстровано в Міністерстві

юстиції України

28 лютого 2002 р.

за № 202/6490

**Інструкція про порядок установавання нормативів спеціального
використання природних рослинних ресурсів**

{ У тексті Інструкції слова "Мінекоресурсів України" замінено словом "Мінприроди"; слова "територіальні органи Мінекоресурсів України", "державними управліннями екології та природних ресурсів в областях, містах Києві і Севастополі" у всіх відмінках замінено словами "обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації" у відповідних відмінках; слова "Рескомекоресурсів АР Крим" у всіх відмінках замінено словами "орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища" у відповідних відмінках згідно з Наказом Міністерства екології та природних ресурсів N 220 (з0814–18) від 19.06.2018 }

Загальні положення

1. Ця Інструкція визначає основні вимоги щодо встановлення нормативів спеціального використання природних рослинних ресурсів (далі – Нормативи) загальнодержавного та місцевого значення, що здійснюється через безпосереднє вилучення цих ресурсів з природного середовища, і є обов'язковим для виконання всіма підприємствами, установами, організаціями,

їх філіями, відділеннями, представництвами, іншими відокремленими підрозділами юридичних осіб, а також фізичними особами, що здійснюють таке використання.

2. Дія цієї Інструкції не поширюється на:

- спеціальне використання природних рослинних ресурсів у межах лісового та природно–заповідного фонду України;
- спеціальне використання природних рослинних ресурсів шляхом сінокосіння та випасання худоби;
- спеціальне використання природних рослинних ресурсів видів судинних рослин, мохоподібних, водоростей, лишайників та грибів, занесених до Червоної книги України, та рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України.

3. Нормативи включають систему відомостей про обсяги допустимого використання ресурсів дикорослих та інтродукованих несільськогосподарського призначення судинних рослин, мохоподібних, водоростей, лишайників та грибів у конкретній адміністративній області з метою забезпечення невиснажливого сталого використання національних фіторесурсів. Основним критерієм, за яким визначаються Нормативи, є стан ресурсів конкретного виду та можливість їх використання. Оцінка стану природних рослинних ресурсів (інвентаризація) сировинних видів рослин проводиться на конкретній території з визначенням біологічного, експлуатаційного запасу та обсягу допустимого щорічного використання компетентними науковими установами один раз у 5 років.

4. Нормативи спеціального використання природних рослинних ресурсів місцевого та загальнодержавного значення затверджуються Мінприроди на підставі матеріалів оцінки стану природних рослинних ресурсів (інвентаризації) сировинних видів рослин за єдиною для України системою.

{ Пункт 4 в редакції Наказу Міністерства екології та природних ресурсів N 220 (з0814–18) від 19.06.2018 }

5. Нормативи спеціального використання природних рослинних ресурсів можуть бути рівними або меншими визначеного обсягу допустимого щорічного використання цих ресурсів. Вони є науковою основою для складання лімітів спеціального використання природних рослинних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення.

6. Нормативи спеціального використання природних рослинних ресурсів устанавлюються строком на 5 років для кожного конкретного виду природних рослинних ресурсів.

7. Терміни та їх визначення:

спеціальне використання природних рослинних ресурсів – це таке використання, яке здійснюється юридичними або фізичними особами для задоволення їх виробничих та наукових потреб, а також з метою отримання прибутку від реалізації цих ресурсів чи продуктів їх переробки з дозволу Мінприроди;

нормативи спеціального використання природних рослинних ресурсів – допустимі межі використання природних рослинних ресурсів з урахуванням можливості їх відтворення;

рослинна сировина – це частини рослин, які придатні для безпосереднього використання чи переробки;

біологічний запас сировини – загальна маса сировини, що визначається в перерахунку на суху вагу для конкретної території, виражається в кг, т;

експлуатаційний запас сировини – обсяг використання, при якому забезпечується мінімальна здатність відновлення популяцій після збору сировини. Тривала експлуатація природних рослинних ресурсів у такому обсязі може призвести до їх виснаження.

Експлуатаційний запас для рослин, сировиною яких є генеративні органи (плоди, квітки, суцвіття), становить до 90% від біологічного; коли сировиною є надземні органи, то для трав'янистих однорічників відповідно –

50%, для дво- та багаторічників – 25 – 30%; для кущів, кущиків та напівкущиків – 25%; для дерев – 10–25%; для підземних органів: для трав'янистих рослин – 25%, дерев, кущів, кущиків та напівкущиків – 10% від біологічного запасу сировини;

обсяг допустимого щорічного використання – обсяг використання, при якому максимально забезпечується відновлення популяцій. Це вид збалансованого використання, при якому враховується період, необхідний для відновлення ресурсного потенціалу виду, і забезпечується нормальна життєдіяльність популяції.

8. Для встановлення нормативів спеціального використання природних рослинних ресурсів місцевого значення обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації подають проекти нормативів та матеріали інвентаризації ресурсів дикорослих та інтродукованих несільськогосподарського призначення судинних рослин, мохоподібних, водоростей, лишайників та грибів, які підлягають спеціальному використанню, за рік до встановлення Нормативів.

9. Мінприроди розглядає подані матеріали і проводить їх незалежну наукову екологічну експертизу в провідних наукових установах держави. У разі аргументованого негативного висновку експертів вони повертаються на доопрацювання.

10. При отриманні позитивного експертного висновку Мінприроди затверджує Нормативи, при потребі вносить корективи і надсилає Нормативи до обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій для встановлення лімітів спеціального використання природних рослинних ресурсів.

11. Ліміти спеціального використання природних рослинних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення не можуть установлюватись без затверджених Мінприроди Нормативів.

12. Контроль за додержанням затверджених Нормативів здійснюють

Мінприроди та обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації.

Начальник Управління
біоресурсів

В. Тарасенко

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА
УКРАЇНИ

НАКАЗ

06.09.2013 № 534

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
26 вересня 2013 р.
за № 1657/24189

**Про затвердження Порядку оформлення Головним державним
фітосанітарним інспектором України, головними державними
фітосанітарними інспекторами в Автономній Республіці Крим, місті
Києві, областях, їх заступниками та державними фітосанітарними
інспекторами матеріалів про адміністративні правопорушення**

Відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення,
Законів України “Про карантин рослин” та “Про захист рослин” **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити Порядок оформлення Головним державним фітосанітарним інспектором України, головними державними фітосанітарними інспекторами в Автономній Республіці Крим, місті Києві, областях, їх заступниками та державними фітосанітарними інспекторами матеріалів про адміністративні правопорушення, що додається.

2. Департаменту землеробства (Демидов О.А.) подати цей наказ на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

3. Визнати такими, що втратили чинність:

наказ Міністерства аграрної політики України від 11 серпня 2005 року № 375 “Про затвердження Положення про порядок оформлення органами Державної служби з карантину рослин України матеріалів про адміністративні

правопорушення”, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 30 серпня 2005 року за № 956/11236;

наказ Міністерства аграрної політики України від 19 листопада 2007 року № 812 “Про внесення змін до наказу Мінагрополітики від 11.08.2005 № 375”, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 12 грудня 2007 року за № 1367/14634;

наказ Міністерства аграрної політики України від 11 грудня 2009 року № 883 “Про затвердження Порядку оформлення Головною державною інспекцією захисту рослин та державними інспекціями захисту рослин Автономної Республіки Крим, областей, районів матеріалів про адміністративні правопорушення”, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 12 січня 2010 року за № 12/17307.

4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

5. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Міністра Давиденка В.М.

Міністр

М.В. Присяжнюк

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства
аграрної політики
та продовольства України
06.09.2013 № 534

Зареєстровано в
Міністерстві
юстиції України
26 вересня 2013 р.
за № 1657/24189

ПОРЯДОК оформлення Головним державним фітосанітарним інспектором України, головними державними фітосанітарними інспекторами в Автономній Республіці Крим, місті Києві, областях, їх заступниками та державними фітосанітарними інспекторами матеріалів про адміністративні правопорушення

I. Загальні положення

1.1. Цей Порядок, розроблений відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), Законів України “Про карантин рослин”, “Про захист рослин”, визначає процедуру складання протоколів про адміністративні правопорушення за порушення, передбачені статтями 83⁻¹, 105, 106, 188⁻¹², 188⁻²⁶ КУпАП, розгляду справ про такі адміністративні правопорушення та ведення діловодства у цих справах.

1.2. Розглядати справи про адміністративні правопорушення і накладати адміністративні стягнення, а саме: порушення законодавства про захист рослин (стаття 83⁻¹ КУпАП), порушення вимог щодо виконання фітосанітарних заходів (стаття 105 КУпАП), ввезення в Україну, вивезення з України, транзит через її територію, вивезення з карантинних зон або ввезення до них об'єктів регулювання, які не пройшли фітосанітарного контролю (стаття 106 КУпАП), невиконання законних вимог посадових осіб спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері захисту рослин (стаття 188⁻¹² КУпАП), невиконання законних вимог Головного державного фітосанітарного інспектора України, головних державних фітосанітарних інспекторів, державних фітосанітарних інспекторів (стаття 188⁻²⁶ КУпАП), мають право: Головний державний фітосанітарний інспектор України; головні державні фітосанітарні інспектори в Автономній Республіці Крим, місті Києві, областях, їх заступники, державні фітосанітарні інспектори.

II. Оформлення протоколів про адміністративні правопорушення

2.1. Про вчинення адміністративних правопорушень Головний державний фітосанітарний інспектор України, головні державні фітосанітарні інспектори в Автономній Республіці Крим, місті Києві, областях, їх заступники, державні фітосанітарні інспектори складають протокол про адміністративне правопорушення (далі – протокол) за формою, наведеною в додатку 1 до цього Порядку.

У разі вчинення адміністративного правопорушення кількома особами протокол складається на кожную особу окремо. У разі вчинення однією особою кількох адміністративних правопорушень протоколи складаються окремо щодо кожного з вчинених правопорушень.

2.2. У протоколі про адміністративне правопорушення зазначаються: дата і місце його складання, посада, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка склала протокол; відомості про особу, яка притягається до адміністративної відповідальності (прізвище, ім'я, по батькові; рік народження; місце проживання; серія, номер, дата видачі документа, що посвідчує особу, та орган, що його видав); місце, час вчинення і суть адміністративного правопорушення; нормативно–правовий акт, який передбачає відповідальність за таке правопорушення; прізвища, імена, по батькові, місця проживання свідків і потерпілих, якщо вони є; пояснення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, інші відомості, необхідні для вирішення справи. Якщо правопорушенням заподіяно матеріальну шкоду, про це також зазначається в протоколі.

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право подати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу, а також викласти мотиви своєї відмови від його підписання. Такі пояснення та зауваження додаються до протоколу, про що до нього вноситься відповідний запис із зазначенням кількості аркушів, на яких подано ці пояснення та зауваження.

2.3. При складанні протоколу особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснюються її права і обов'язки, передбачені статтею

268 КУпАП та статтею 63 Конституції України, про що робиться відмітка у протоколі.

2.4. Протокол складається у двох примірниках, що підписуються посадовою особою, яка склала такий протокол, та особою, яка притягається до адміністративної відповідальності; за наявності свідків і потерпілих протокол може бути підписано також і цими особами. Якщо особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, відмовляється підписати протокол, до протоколу вноситься відповідний запис.

2.5. Один примірник протоколу залишається у Головного державного фітосанітарного інспектора України, головних державних фітосанітарних інспекторів в Автономній Республіці Крим, місті Києві, областях, їх заступників, державних фітосанітарних інспекторів, другий під розписку вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

2.6. Бланк протоколу заповнюється державною мовою, розбірливим почерком кульковою ручкою, чорнилами синього, чорного кольору чи друкарським способом. Підчистки та помарки не допускаються. У відповідних графах, які не заповнюються під час складання протоколу, проставляється прочерк. Внесення до протоколу додаткових записів після його підписання не допускається.

2.7. Не пізніше наступного дня після складання протокол реєструється в журналі обліку матеріалів по справах про адміністративні правопорушення (додаток 2). У зазначеному журналі, який повинен бути прошнурований, пронумерований і скріплений печаткою, також фіксуються відомості про результати розгляду справ про адміністративні правопорушення.

III. Розгляд справ про адміністративні правопорушення

3.1. Справа про адміністративне правопорушення розглядається відповідною посадовою особою, зазначеною у пункті 1.2 розділу I цього Порядку, в п'ятнадцятиденний строк з дня одержання нею протоколу про адміністративне правопорушення та інших матеріалів справи.

3.2. Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, повідомляється про час та місце розгляду порушеної стосовно неї справи про адміністративне правопорушення.

Повідомлення про розгляд справи про адміністративне правопорушення (додаток 3) надсилається особі, що притягається до адміністративної відповідальності, рекомендованим листом або вручається під розписку.

Справа про адміністративне правопорушення розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. У разі відсутності цієї особи справа може бути розглянута лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи.

3.3. Усі документи (засвідчені в установленому порядку копії), що досліджуються під час розгляду справи, мають бути долучені до матеріалів справи про адміністративне правопорушення.

3.4. При розгляді справи про адміністративне правопорушення з'ясовуються: чи було вчинено адміністративне правопорушення, чи винна особа в його вчиненні, чи підлягає вона адміністративній відповідальності, чи є обставини, що пом'якшують або обтяжують відповідальність, чи заподіяно майнову шкоду, а також інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

3.5. За результатами розгляду справи виноситься одна з таких постанов:

- 1) про накладення адміністративного стягнення (додаток 4);
- 2) про закриття справи (додаток 5).

3.6. Постанова повинна містити: найменування органу, який виніс постанову, дату розгляду справи; відомості про особу, щодо якої розглядається справа, зокрема: прізвище, ім'я та по батькові, місце проживання, дату та місце народження, місце роботи, посаду, серію і номер паспорта (іншого документа, що посвідчує особу), дату видачі та найменування органу, який його видав,

реєстраційний номер облікової картки платника податків або серію та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті); опис обставин, установлених при розгляді справи; зазначення нормативно–правового акта, який передбачає відповідальність за таке адміністративне правопорушення; прийняте по справі рішення. Постанова по справі про адміністративне правопорушення підписується посадовою особою, яка розглянула справу.

3.7. Проведення в справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате – підлягає закриттю за таких обставин:

- 1) відсутність події та складу адміністративного правопорушення;
- 2) недосягнення особою на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку;
- 3) неосудність особи, яка вчинила протиправну дію чи бездіяльність;
- 4) вчинення дії особою в стані крайньої необхідності або необхідної оборони;
- 5) видання акта амністії, якщо він усуває застосування адміністративного стягнення;
- 6) скасування акта, який встановлює адміністративну відповідальність;
- 7) закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених статтею 38 КУпАП;
- 8) наявність по тому самому факту щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, постанови компетентного органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення або не скасованої постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення, а також порушення за цим фактом кримінальної справи;
- 9) смерть особи, щодо якої було розпочато провадження у справі.

3.8. Постанова оголошується негайно після закінчення розгляду справи. Копія постанови протягом трьох днів вручається під підпис або надсилається рекомендованим листом особі, щодо якої її винесено.

Копія постанови в той самий строк вручається або надсилається потерпілому на його прохання.

Копія постанови вручається під розписку. У разі якщо копія постанови надсилається, про це робиться відповідна відмітка у справі.

Постанова Головного державного фітосанітарного інспектора України, головних державних фітосанітарних інспекторів в Автономній Республіці Крим, місті Києві, областях, їх заступників, державних фітосанітарних інспекторів у справі про адміністративне правопорушення набирає законної сили після закінчення строку на її оскарження (внесення подання прокурора), передбаченого статтею 289 КУпАП, за винятком постанов про застосування стягнення, передбаченого статтею 26 КУпАП.

3.9. На постанові про накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу після її виконання Головним державним фітосанітарним інспектором України, головними державними фітосанітарними інспекторами в Автономній Республіці Крим, місті Києві, областях, їх заступниками, державними фітосанітарними інспекторами ставиться відмітка про сплату штрафу.

3.10. Усі матеріали, зброшуровані за кожною справою про адміністративне правопорушення, зберігаються в установленому законодавством порядку.

IV. Оскарження постанов по справі про адміністративне правопорушення, винесених Головним державним фітосанітарним інспектором України, головними державними фітосанітарними інспекторами в Автономній Республіці Крим, місті Києві, областях, їх заступниками, державними фітосанітарними інспекторами

4.1. Постанова по справі про адміністративне правопорушення може бути оскаржена згідно зі статтею 288 КУпАП у вищестоящому органі (вищестоящої

посадової особи) або в районному, районному у місті, міському чи міськрайонному суді у порядку, визначеному Кодексом адміністративного судочинства України, з особливостями, встановленими КУпАП.

Постанову Головного державного фітосанітарного інспектора України, головних державних фітосанітарних інспекторів в Автономній Республіці Крим, місті Києві, областях, їх заступників, державних фітосанітарних інспекторів про накладення адміністративного стягнення може бути скасовано або змінено за поданням прокурора керівником відповідного органу, а також незалежно від наявності подання прокурора – керівником вищестоящего органу.

4.2. Скарги на постанови, винесені державними фітосанітарними інспекторами, заступниками головних державних фітосанітарних інспекторів в Автономній Республіці Крим, місті Києві, областях, розглядають головні державні фітосанітарні інспектори в Автономній Республіці Крим, місті Києві, областях.

Скарги на постанови, винесені головними державними фітосанітарними інспекторами в Автономній Республіці Крим, місті Києві, областях, розглядає Головний державний фітосанітарний інспектор України чи його заступники.

4.3. Скарги на постанови по справах про адміністративні правопорушення, подані до вищестоящего органу (вищестоящої посадової особи) особою, яка відповідно до статті 287 КУпАП не має права на оскарження таких постанов, повертаються скаржнику з відповідними роз'ясненнями у триденний строк з дня їх надходження.

4.4. Скарга і подання прокурора на постанову по справі про адміністративне правопорушення розглядаються правомочним органом (посадовою особою) в десятиденний строк з дня їх надходження.

4.5. Під час розгляду скарги на постанову по справі про адміністративне правопорушення відповідна посадова особа, зазначена у пункті 4.2 цього

розділу, перевіряє законність та обґрунтованість винесеної постанови по справі про адміністративне правопорушення.

4.6. За результатами розгляду скарг на постанови по справах про адміністративні правопорушення щодо порушення законодавства про захист рослин (стаття 83⁻¹ КУпАП), порушення вимог щодо виконання фітосанітарних заходів (стаття 105 КУпАП), ввезення в Україну, вивезення з України, транзит через її територію, вивезення з карантинних зон або ввезення до них об'єктів регулювання, які не пройшли фітосанітарного контролю (стаття 106 КУпАП), невиконання законних вимог посадових осіб спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері захисту рослин (стаття 188⁻¹² КУпАП), невиконання законних вимог Головного державного фітосанітарного інспектора України, головних державних фітосанітарних інспекторів, державних фітосанітарних інспекторів (стаття 188⁻²⁶ КУпАП) відповідною посадовою особою, зазначеною у пункті 4.2 цього розділу, виноситься одне з рішень, передбачених статтею 293 КУпАП, за формою, що додається (додаток 6).

4.7. Копія рішення по скаргі на постанову по справі про адміністративне правопорушення протягом трьох днів надсилається особі, щодо якої її винесено. У той самий строк копія постанови надсилається потерпілому на його прохання.

Про результати розгляду скарги, яка подана прокурором, повідомляється прокурору.

V. Виконання постанов по справах про адміністративні правопорушення, винесених Головним державним фітосанітарним інспектором України, головними державними фітосанітарними інспекторами в Автономній Республіці Крим, місті Києві, областях, їх заступниками, державними фітосанітарними інспекторами

5.1. Виконання постанов по справах про адміністративні правопорушення здійснюється в порядку, встановленому КУпАП.

5.2. Штраф, накладений за порушення законодавства про захист рослин (стаття 83⁻¹ КУпАП), порушення вимог щодо виконання фітосанітарних заходів (стаття 105 КУпАП), ввезення в Україну, вивезення з України, транзит через її територію, вивезення з карантинних зон або ввезення до них об'єктів регулювання, які не пройшли фітосанітарного контролю (стаття 106 КУпАП), невиконання законних вимог посадових осіб спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері захисту рослин (стаття 188⁻¹² КУпАП), невиконання законних вимог Головного державного фітосанітарного інспектора України, головних державних фітосанітарних інспекторів, державних фітосанітарних інспекторів (стаття 188⁻²⁶ КУпАП), має бути сплачений порушником не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня вручення йому постанови про накладення штрафу, а в разі оскарження або внесення на неї подання прокурора – не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня повідомлення про залишення скарги або подання без задоволення.

5.3. Штраф, накладений за вчинення адміністративного правопорушення, вноситься порушником в установу банку України.

Штраф, накладений за вчинення адміністративного правопорушення, вноситься порушником до бюджету на рахунки, відкриті в органах Державної казначейської служби України, через установи банків.

5.4. У разі несплати правопорушником штрафу у строк, встановлений частиною першою статті 307 КУпАП, постанова про накладення штрафу надсилається для примусового виконання до відділу державної виконавчої служби за місцем проживання порушника, роботи або за місцезнаходженням його майна в порядку, встановленому законом.

5.4 Контроль за правильним і своєчасним виконанням постанови про накладення штрафу здійснюється державним інспектором з карантину рослин, який виніс постанову.

VI. Діловодство у справах про адміністративні правопорушення

6.1. Головним державним фітосанітарним інспектором України, головними державними фітосанітарними інспекторами в Автономній Республіці Крим, місті Києві, областях, їх заступниками, державними фітосанітарними інспекторами

формується окремі справи на кожне адміністративне правопорушення, які містять такі документи і матеріали:

1) протокол;

2) акт перевірки;

3) інші документи, які можуть свідчити про характер вчиненого правопорушення, підтверджують (спростовують) факт вчинення правопорушення особою, стосовно якої було складено протокол;

4) відомості про особу, стосовно якої було складено протокол, а також про обставини, що пом'якшують (обтяжують) відповідальність особи чи виключають провадження у справі про адміністративне правопорушення;

5) копію повідомлення про розгляд справи про адміністративне правопорушення або викладену в письмовій формі відмову особи бути присутньою при розгляді порушеної стосовно неї адміністративної справи (клопотання про розгляд справи за її відсутності);

6) постанову по справі про адміністративне правопорушення;

7) скаргу порушника або подання прокурора на постанову по справі про адміністративне правопорушення (якщо скарга подавалась чи подання вносились) і матеріали їх розгляду;

8) матеріали переписки щодо виконання або примусового виконання постанови про накладення адміністративного стягнення;

9) копію платіжного документа про сплату штрафу;

10) документ щодо примусового виконання постанови.

Номер кожної такої справи відповідає номеру відповідного протоколу.

6.2. Бланки протоколу, постанови про накладення адміністративного стягнення, постанови про закриття справи виготовляються друкарським способом.

Головним державним фітосанітарним інспектором України, головними державними фітосанітарними інспекторами в Автономній Республіці Крим, місті Києві, областях, їх заступниками, державними фітосанітарними інспекторами ведуться журнали видачі бланків протоколів та інших документів по справах про адміністративні правопорушення.

Нормативне виробничо-практичне видання

Укладач:

Ярошенко Артем Сергійович

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО:
ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ
У СФЕРІ ЗАХИСТУ РОСЛИН

Збірник нормативно-правових актів

Видання друкується в авторській редакції

Відповідальний редактор *Біла К. О.*
Технічний редактор *Олексенко Н. С.*
Дизайн обкладинки *Дем'янчук М. О.*

Підписано до друку 30.12.19. Формат 60x84 ¹/₁₆.
Гарнітура – Times. Спосіб друку – плоский.
Ум. друк. арк. 15,4. Тираж 90 прим. Зам. № 1219-03/2.

Видавець та виготовлювач СПД Біла К. О.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3618 від 06.11.09

Надруковано на поліграфічній базі видавця Білої К. О.
Україна, 49000, м. Дніпро, пр. Д. Яворницького, 111, оф. 2
+38 (099) 7805049; +38 (067) 2100256
www.impact.dp.ua e-mail: impact.dnepr@gmail.com